DO
ROVINCIAL
511

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

TOLEDO
BIBLIOTECA PROVINCIAL
Sala Reserva
Número 511

Ministerio de

Sala Reservado Est.e 7 Tabla 4 -

Ti 147372
C 1195279

R 375818

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Nobilitatis: fertilis et perutilis tractatus. In quo omnis nobilitatis materia: hactenus diſperſa et pene incognita: eleganti ſtylo ꝛ ordine: perfecte et cumulate traditur: per eximium J. U. doctorem domi. Bonum de Curtili Brixienſem.

Cum gratia ꝛ priuilegio.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

⁋Ad Illuſtriſſimum clementiſſimūqꝫ principem diuum Karolum Sabaudie ducem inuictiſſimū Boni de Curtili brixienſis Juris Utriuſqꝫ doctoris minimi ſuſcipiendi opuſculi exhortatoria oratio.

NObilitatis nomen ⁊ iura tantopere ab omnibus affectata princeps illuſtriſſime diſcutere ⁊ componere ſucceſſiuis horis quibus a cōſultatione otiari licuit agreſſus ſum primuſqꝫ: prima etate mea id operis qualecūqꝫ ſit congreſſi: qđ ꝙplurimi ante me preſtare profecto potuiſſent. Idqꝫ tuo nomini nuncupandū ab initio cōſtitui. Non (quod pleriqꝫ aſſolent) vt abs te probarer: neqꝫ vt te magnanimū principem quē (nemo ſatis poſſet) aliquo iure mihi promereri poſſe exiſtimarem: verum magis vt obſeruantiam: ⁊ ſummam fidei integritatem erga te meaꝫ vel hoc ipſo oſtenderem ⁊ quadam veluti animi gratitudine te profiteri viderer: cui omnium bonorum ⁊ operum primitie a ſuis ſubditis debeantur. Quandoquidem in tam flagrāti bellorum tumultu quo ⁊ finitimi Celte ⁊ circūquaqꝫ vicini ſexagitabantur. Te ſolū pacis ⁊ tranquillitatis authorē tui populi experti ſint. Cuius moderamine vigere iura florere honeſtiſſimarum diſciplinarū ſtudia: feruere religionem: valere equitatem: ⁊ pollere humanitatem: exerceri opificum artes: nullum ſceleri locum eſſe. Ipſis ſolis conſpicere conceſſum eſt: dignum profecto: quē ſapientiſſimum prudentiſſimum modeſtiſſimū principem omnes predicent. Et quē Hermetis aſclepius maxime admiretur. Suſcipies igitur nobilitatis ſpecimen: ⁊ inſigne decus princeps clementiſſime hilari fronte de nobilitate opuſculum: tanto ſtudio tibi dicatum: vt maiori nequeat quo ſi tibi vtcūqꝫ gratificatum iri cognouero ſumma mihi ſpes eſt: vt tuam poſſim cōſequi gratiā: ⁊ beneuolentiā pro qua deo maximo ⁊ optimo gratias acturꝰ ſim. Uale.

⁋Magnifico ⁊ rariſſimo Jurecōſulto domino Gabrieli Landenſi: totius Sabaudie ducatus patrimoniali preſidi meritiſſimo: Bonus de curtili Utri. Jur. doctor minimꝰ optimam ſalutem ⁊ ſui ipſius cōmendationem.

ANtiqua in legibus Platonis extat inſtitutio: magnifice preſes: et inter acerrimi ingenij viros rariſſime. Ne literariū quodpiam opus in publicum prodiret: niſi quod ſapientiſſimorum primatum trutina: et iudicio fuiſſet approbatum. Quam quideꝫ vt veterem ⁊ frugiferam ita ſemper obſeruandiſſimam conſtitutionem exiſtimaui: ne quod pro rei turpitudine: aut inſcitia forte ederetur lectorum animos offenderet: aut authoris ſui calūniandi cauſas preberet ꝙplurimis. Eſt enim opus artificis: velut quidam ingenij fetus: de quo potius iudicant obſtetrices ꝙ matres: quāobrem lucubratiunculas has de nobilitate diuo principi noſtro nuncupatas: tibi in primis demendandas cenſui: vt pro animi tui benignitate: ingenij excellentia: et iudicij integritate quibus (citra aſſentationem) mortales omnes excellis: Illas corrigere: emēdareqꝫ non dedigneris: proqꝫ rei dignitate: aut indignitate: vel ſupprimendas: aut principi preſentandas arbitreris. Neqꝫ enim diffido: ſi iudicio tuo nō ſuccubuerint apud diuum principem cui gratiſſimus es gratiſſime acceptari maleuolorumqꝫ morſus ⁊ baubatus vel facile poſſe aſpernari. Uale.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶Nobilitatis: fertilis ꝛ
perutilis Tractactus do. Boni de
curtili Brixienſis. J. U. doctoris.

E Tſi pri-
ſci anteſignaniq̄ꝫ
oēs Jureconſulti
ſubinde neoteri-
corum q̄ꝫplurimi:
qui adhuc inco-
lumes vitam agunt: tum clariſſi-
mi gn̄is: tū eminentiſſime virtu-
tis: tū opulētiſſimarū diuitiarū lo
cupletiſſimā nobilitatꝫ ſupellecti
lē: ampliſſima teſtimonia: ꝛ fida-
tiſſimos obſides apud nos reliq̄-
rint: qui tn̄ de ea nobilitate niſi
obuiis (vt aiūt) manibꝰ ꝛ a p̄mori
bus labris q̄cq̄ꝫ diſſeruerit hacte-
nus vidi neminē. Bar. pauca q̄dā
ſꝫ iterſciſſa mutila ꝛ q̄ſi nudiora ty
beriade rōcinatꝰ ē. puſillū texuit
Panor. Barba. itē Cepol. ꝛ pleri-
q̄ꝫ alij qui in ꝓgreſſu libelli con-
gruētius citabunt: q̄dā fragmēta
ſꝫ ſtigmoſa quodāmodo ſtructu
ra cōtexta obiter ꝛ ſparſim inter-
lineauerūt: q̄ nō ſine grandi tēpo
ris interuſurio vel ſtudioſiſſimꝰ
q̄ſpiā valeat aucupari. Sꝫ vaſtior
eſt nobilitatis cāpus ꝛ maiꝰ reſta
uit equor arandū. Res me hercle
indigna tātis patribꝰ atq̄ꝫ indeco
ra vtpote q̄ omniiugā nobilitatē
vſq̄ꝫ ad nauſeā redolerent nullo
eā ſpeciali p̄conio vt decuerat ho
neſtauerint: nullis peculiaribus
monilibꝰ īſignauerint: nullo de-
niq̄ꝫ proprio cōtubernio dignam
exiſtimauerint: q̄n potiꝰ exulē et
ꝓfugā nūc hic nūc illic mēbratiꝫ
in alienis edibꝰ indecēter ꝛ ſordi
dule cōpuleri: deliteſcere. ¶Pro
inde nactꝰ hinc occaſionē quo no
bilitatis ſoboles numeroſiſſima i
exoticis ꝛ extrarijs locis errabun
da i vnū gregē ab exilio reuocet.
Illiuſq̄ꝫ ſectatores ꝛ aſſecle: melli
ta ꝯſuetudie ſua familiariꝰ vtant
ꝛ poſſint cū ea fedꝰ ſociale ꝑcute-
re nexuq̄ꝫ īdiſſolubili ſociari nul-
liꝰ tn̄ rumuſculi aut gloriole mihi
aucupāde gr̄a. Sꝫ cōi ꝓficiēdi bn̄
ficio libuit has lucubratiunculas
nr̄as quātulaſcūq̄ꝫ q̄bus (vt limi
naris indicat pagina) ꝛ nobilita-
te nomēclatura īdicta ē ad iucū-
dā calcographariā publicandas
deſtinare: ꝛ ſubalterutra libre lā-
ce fluctuātis oīm iudicio appēdē
das emittere. ¶Nec me fugit nō
defuturos q̄ꝫplurimos rabioſe et
mordaciſſime loq̄citatis naſutio
res zoilos q̄bus aliena ſtudia ſꝑ
obolēt: q̄ ſīt atq̄ꝫ viderint hāc pri-
mā feturā nr̄aꝫ i lucē ꝓdiiſſe actu
tū virulēti mordicꝰ rodēt: lacera-
būtq̄ꝫ vigilias nr̄as: dēteq̄ꝫ teoni
no calūniabunt vel me grūniū ca
rocothe porcelli teſtm̄ condidiſſe:
vel forte corniculā alienis plu-
mis ꝯtexiſſe. Sꝫ vt homerū nō de
terruit a ſcribēdo bionis ꝛ hippo
nactis maledicētia: nec me ꝑiter
ab īſtituto reuocabūt amarulēti
detractatores: q̄bꝰ poſſeꝫ clauſis
(vt aiūt) oculis andabataꝝ more
p̄ltādo rn̄dere: ꝛ maledictis male
dicta retūdere. Jn caputq̄ꝫ ipſoꝝ
retaliare: ſꝫ abſit vt par pari refe
rā maledicēdo: hoc vnū dūtaxat
rn̄debo: vel illos ad vnguē anal-
phabetos: vel plane īdoctos: q̄bꝰ
odio ſūt ſtudia aliena: vel liuidos
q̄s. ſ. ꝑteſuꝫ eſt exāclati a me labo
ris. Jn elimāda faberrimeq̄ꝫ expo
liāda nobilitate publico oīm bn̄-
ficio. Nec eīn (pace eoꝝ dixerim)
examuſſi pōt ꝓdire iudiciū in alie
nis laboribꝰ leuorſum iudicādis
hallucinari ꝛ cecutire niſi ꝛ ipi tā-
tiſper enomāt. De quo forte idē-
tidē vel pluſculū poſſit retaliari.
¶Tutabitur nos ꝛ dicta noſtra
aduerſus inuerſe naris hominū
morſus ipſa nobilitas cuius gra
tia in certamē congreſſi ſumus
cui ſi forte bilē oblatrādo cōcita-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

uerint haud procul aberit: quin
illos effoſſis oculis more Steſicho
ri cogat canere palinodiam. Rur
ſus edāt ſibi ſi nobilitatis titulos
cōtennūt: alios elegātiores delica
tioresq́ꝫ: quibus oblectent: eosq́ꝫ
in publicū tradāt. Et tūc vel fa-
cile cōpertū habebūt (vt verbis
vtar Hieronymi) opere difficili⁹
eſſe propria cōmendare: q̄ aliena
reprehendere. Mihi autē in hoc
primo enixo ſatis eſt in nobilita-
tis campo fuiſſe verſatū. Eūq́ꝫ ex
multijugis emuncte naris: ⁊ acer
rimi iudicij Jurecōſultorū dictis
pinguiorē fertilioremq́ꝫ proprijs la
boribus reddidiſſe. Nec curādū
cēſui q̄ pauciſſimorū modo do-
ctiorum optimorumq́ꝫ calculis aut
ſuffragijs approbet labor hic no
ſter: q̄ vt inquit Plato libro de le
gibus. primo in decernēdo ma-
gis ſpectatur pōdus ſuffragiorū
q̄ numerus. Et apud Pliniū le-
gimus ſententias expēdi nō nu-
merari oportere. Sed ne vitilliti- I
gatorū gratis euagatior fortaſſis
oratio faſtidiū generet candida-
to lectori: cui vl' dūtaxat placuiſſe
ſufficiat nauaui operā qualēcūq́ꝫ
potui: ne ſtudioſus lector vllam
in euoluēdo hoc quicqd eſt ope-
ris iacturā pateretur quin poti⁹
vt lucro aliquo cederet lectio: to-
tis neruis enixus ſum Materias
primū nobilitatis cōgruēti ordi-
ne ſeptifariā diſtinxi: diſtinctiōis
dehinc ſingula capita prout inge
niolū noſtrū potuit afferre ſuppe 2
tias ſecernatim proſequut⁹ ſum.
Teſtes qui mee adhuc prime la-
nuginis etati occurrere potuerūt
ſingulis capitib⁹ nihil mihi au-
thoritatis ſubfurās. Sꝫ ingenu⁹
⁊ fidelis recitator peculiares ad-
hibui. Nouas plerūq́ꝫ ne ſterile
iudicaretur ingeniū noſtrū cogi
tatiūculas ſubtexens. Hec ſūma
eſt opis noſtri: hec farrago libel-
li. In quo ſi qd ſtudioſus lector
inuenerit qd lychnū aut lucernā
nō oleat: aut al's inexcultū impe
xum impremeditatūq́ꝫ ſit: qd vel
facile contingere pōt id obſecro
nō toruo calūnietur ſupcilio ſed
exporrecta fronte caſtiget: corri-
gat: ⁊ emendet.

¶ In ipſo opis veſtibulo diuinū
nobis implorādū eſt auxiliū. Qr
vt teſtat̄ impator i auč. qūo opor.
epiſ. in prin. verſi. nos igit̄. bene ⁊
cōpetēter vniuerſa gerūtur ſi pn
cipiū fiat decens ⁊ amabile deo.
Ob id flexis poplitib⁹ ⁊ expāſis
in celū manib⁹ te oīpotētē deum
vnū in natura: ⁊ trinū in pſonis.
teq́ꝫ virginē dei genitricē ſemper
imaculatā: ſinceriſſimo deuotio-
nis affectu ore rogo: obſecro: ⁊ ob
teſtor: vt principio opuſculi aſſi-
ſtentes: illud p cōgruētia media:
ducatu veſtro ad optatū finem: ⁊
portū pducere nō dedignemini.

AD rē igit̄ pprius acce-
dēs. † Qr ordo vniuſ-
cuiuſq́ꝫ rei eſt figura
ſubſtātie. Ut inqt bal.
in cōſilio ſciſmatis qd
poſuit poſt rub. C. ſi quis alteri
vel ſibi: ⁊ vt teſtatur diu⁹ Ambro
ſius quē recitat Bal. in proe. ff. in
pn. ſcire qd facias. neſcire āt quo
ordine facias: nō eſt pfecte cogni
tionis. Eam ob rē vt inſtructa ſit
acies ⁊ cōpoſiti nobilitatis cuncti
procedāt in publicū libellus hic
noſter ſeptenario ordie diſtiguet̄.

Ordo figura eſt ſubſtantie vniuſcuiuſq́ꝫ rei.

¶ † In primo ordinis capite no-
bilitatis deriuationē. ⁊ quomodo
ſumatur declarabimus.

Diuiſio operis.

Scdm diſtinctionis caput qd ſit
nobilitas edocebit.
Tertio ⁊ ſubſeqnti ordine: qua-
liter introducatur: ⁊ in quo nobi
litas ipſa conſiſtat.
Quarto qualiter cōſeruet̄: ⁊ in qs
ſeu vſq́ꝫ ad quos trāſeat.
Quinto que ſint nobilitatis pri-
uilegia.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Sexto qualiter in accu practico deducēda: ꝓbādaqꝫ ſit ipſa nobilitas: cū de eadē cōtētio inſurgit. Septimo ⁊ vltimo quibꝰ ex cauſis quomodo ⁊ qualiter ꝑdatur.

Incipit prima pars huius tractatus nobilitatis.

Errans circa ꝑncipia nō pōt ꝑncipiata cognoſcere.

3 REdiens ad primū: q⁊ teſte pho.ij. Meta. ✝ errās circa principia nō pōt principiata cognoſcere Et de vniuerſalibus facilius ad particulariū cognitionē deueniť. Ut inquit is phs.j.phiſi. Ob id anteqꝫ ad nobilitatis particularia deſcēdā: operepretiū eſt prius 5 noſcere vñ ipſum nobilitatis nomen deſcēdat. Et pauca de ipſiꝰ ſignificatione vocabuli ſupputare: more iurecōſulti. in.l.j.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ in.l.j.ff.ſi cer. pe. ✝

Uñ dicatur nobilitas.

4 Nobilitas igiť teſte ſipontino in cornucopie. eſt a noſco traductū vocabulū. Idē ſignificās ꝙ noſcibilitas: hinc nobilis: idē eſt ꝙ notꝰ: ⁊ ꝑ oim ora vulgatꝰ Uirgiliꝰ. Eſt locus Italie medio ſub montibꝰ altis. Nobilis Martialis. Proſtratum nemees vaſtaqꝫ in valle leonē. Nobile⁊ herculeū fama canebat opus. Et ꝓpterea indifferēter apud pleroſqꝫ verbū hoc nobilis: ⁊ ad eos ꝗ vel deploratiſſimis moribus nominatores facti ſunt relatū legimꝰ. Hieronymus in heluidiū hereticū. Nobilis factus es in ſcelere. Et laidē illā corinthiā: cui decē milia nūmū vno cōcubitu depoſcēti rñdit demo- 1 ſthenes in libidinē iliꝰ exeſtuās. ſe penitere tāti nō emere ob elegās meretriciū nobile ſcortū nūcupatū noctes teſtātur gelliane. Idē ⁊ dere ꝗ ſummo eiꝰ exitio in oim notionē deuenerit vſurpať

Liuiꝰ de ſtrage cānēſi: nobilis ille clade romana locꝰ. Et Martialis. Nobilis hec eēt pietatis rixa duobꝰ. Ea ꝓinde rōne eos ꝗ vel opibꝰ vel gñis claritate: vel virtutibꝰ ceteros antecellūt: ceu vulgatiores: ⁊ notiores nobiles appellare ſolemꝰ. Quas ternas nobilitatis ſpēs vno ꝟbo cōplexus eſt apuleiꝰ: dū inqt. Quē nō opes nō gñis excellētia. Sꝫ ingeniū mores virtuteſqꝫ nobilitauerint. Et Hierony. ad Principiā virginē de obitu marcelle. Nihil i ea laudabo niſi qđ ꝓpriū eſt. Et eo nobiliꝰ qđ opibꝰ: ⁊ nobilitate cōtēpta: facta eſt pauꝑtate: ⁊ humilitate nobilior. Et ibidē ꝗ virtutes nō ſexu ſed aīo iudicamus: cōtēpteqꝫ nobilitatis ac diuitiarū maiorē gloriā ducimus. ✝ Et ita apud legiſtas: canoniſtaſve legimꝰ: eū nobilē nūcupari: ꝗ opibꝰ: vľ gñe: vel virtutibꝰ ſit inſignitꝰ. Et capitur inquā apud eos verbū nobilis. pro preeminētia quadā: ꝗ nos a plebeis differre. facit text. iuncta glo. in §. plebiſcitū. in ꝟbo ſpēs. ad fi. inſti. de iure nat. gen. ⁊ ci. in §. iterim. ibi vniuerſi nobiliores: ⁊ in §. fi. ibi ꝯuenit eſſe vnūquēqꝫ nobiliū. in auť. de defen. ciui. tex. in.l. queris. Ibi ſanctiſſimus ⁊ nobiliſſimus impator ff. de natal. reſti. ⁊ in.c. venerabilis. ibi nō gñis ſed ꝟtutū nobilitas. extra de preben. ⁊ in.l. nobiliores. natalibꝰ. C. de commer. ⁊ mercato. poſſem ad hoc infinita ꝓpe cōgruere. ꝗ oportuniꝰ īfra ſuis locis ſubnectētur.

5 Uerbi nobilis qualiter ſumať apud legiſtas ⁊ canoniſtas.

Sequitur ſecunda pars.

DEclarata igitur ipſius nois deriuatione: ⁊ quo ſumať iuxta pollicitum ordinē. Queriť ſecūdo principaliter qđ ſit nobili

Omnis de re aliqua inſtitutio dꝫ a diffinitiõe ꝓficiſci.

1 bilitas. †Quũ oĩs de aliq̃ re inſti-
tutio dꝫ a diffinitione ꝓficiſci vt
itelligaꝛ q̃d ſit id de quo diſpute-
tur: ſecũdũ Tulliũ de officiis lib.
j. cuius meminit Bal. in ꝓludĩs
feudoꝝ col. iij. facit bonus tex. in
l. j. in prin. ff. de inſti. ⁊ iur. ibi iuri
operã daturũ. prius noſcere opꝫ
vñ nomẽ iuris deſcẽdat. hic dicit
Bal. in rubri. ff. ſi cer. peta. ꝙ ordo
eſt incipere a genere. plura ponit
deci. ad hoc in. l. q̃ ſe patris. C. vñ
lib. in prin. ⁊ in rub. de proba. ⁊c.
col. j. ¶ Pro cuius declaratiõe et
apertiori queſtionis elucidatiõe:
ſciendũ premittẽdũqꝫ eſt: ſm bar.

Triplex eſt nobilitas ſm bar.

2 in. l. j. C. de dignita. lib. xij. †Tri-
plicem eẽ nobilitatẽ. quedã enĩ di
citur nobilitas theologica. ſeu ſu
pernaturalis. Alia nobilitas na-
turalis. Tertia ⁊ vltima dicit no-

Theologica nobilitas q̃ dicatur.

3 bilitas politica ⁊ ciuil. ¶ †Theo-
logica eſt qualitas quedã virtu-
tis in caritate fundate: ꝓpter quã
quis eſt in gr̃a dei gratũ vel gr̃aꝫ
faciẽte. Et hec cõſyderaꝛ ab ipo i-
mortali deo: apud quem nulla eſt
obũbratio: nec aliq̃d latet: vbicũ
qꝫ enĩ hõ eſt apud deũ in gr̃a gra
tum faciẽte dr̃ eẽ in ſtatu virtutis
⁊ deus facit eũ felicẽ ⁊ gratũ ſibi:
vt hr̃ p magiſtrũ ſniarũ. li. ij. diſt.
xij. ⁊ j. Regum. c. ij. ſcribiꝛ. dicit do
minꝰ q̃cũqꝫ honorificabit me ego
honorificabo eũ: ⁊ q̃cũqꝫ ꝯtẽpſerit
me erũt ignobiles. refert hec bar
ba. in. c. j. colũ. ij. in pn̄. de do. ⁊ de
iſtis nobilibꝰ nobilitate theologi
ca ponit tex. in. c. ſi ex bono. i. c. no
uit. in. c. in domo pr̃is. ⁊ ſeq. de pe

Nobilitas naturalis q̃ dicaꝛ.

4 nitẽ. di. iiij. ¶ †Naturalis dupłr
cõſyderari põt. primũ ꝓut ꝯuenit
aĩalibꝰ rõnabilibꝰ: irrõnalibꝰ ⁊ in
ſenſatis. Et hoc mõ ſũpta dr̃: q̃dã
q̃litas naturałr inſita ſeu ex actuũ
excellẽtia quẽ nobiliorẽ reddẽs:
in rõnabilibꝰ hoc cõpertũ habe-
mus i artificibꝰ: quoꝝ alios aliis
ꝓcellere iudicamꝰ: ob artis indu-
ſtrie generoſitatẽ. l. j. C. de cõdi.
in pub. horre. lib. x. ⁊. l. ꝓuidẽduꝫ.
C. de poſtul. hinc ſeruus ⁊ ancilla
nobiles nũcupari pñt. vt Leuiti.
ix. c. Iſta ãcilla nobilis. Et de hac
nobilitate loq̄riꝛ phs. ij. ethico.
in prin. In irrationabilibꝰ vide-
mus exẽplũ in falcone: quoꝝ aliꝰ
dr̃ gẽtilis aliꝰ peregrinus. Bart.
in trac. de falco. ⁊ do. Ia. in tract.
feu. in ver. ⁊ cũ venationibꝰ. col.
ij. Idẽ in leone quem cũctis qua
drupedibꝰ oẽs (vel facile) teſtenꝛ
nobiliorẽ. de quo meminit Ouid.
lib. de triſtibꝰ. elegia. iiij. his ver
ſibus. Quo quiſqꝫ eſt maior ma-
gis eſt placabilis ire. Et faciles
motꝰ mẽs generoſa capit. Corpo
ra magnanimo ſatis eſt ꝓſtraſſe
leoni. Pugna ſuũ finẽ cũ iacet ho
ſtis hꝫ. Et lupus ⁊ turpes inſtãt
morientibꝰ vrſi. Et q̃cũqꝫ minor no
bilitate fera eſt. Exẽplo itidẽ no-
bis ſunt duo canes laconis vni-
co vẽtre editi: quoꝝ alter ad lepo
rẽ: alter ad ollã impetũ fecit: vt te
ſtatur Eraſmus. In moria ⁊ in
chiliadibus. Idẽ nos docet expe
riẽtia in arboribꝰ: in fructibꝰ: in
metallis: quinimmo ⁊ in elemen
tis videmꝰ grãdẽ nobilitatis in-
eſſe diſtãtiã: in corporibꝰ itẽ cele-
ſtibꝰ: ab effectu nobiliore expreſ-
ſam ſentimus: ⁊ videmꝰ differẽtiã
in coloribꝰ: idẽ teſtaꝛ bar. in trac.
de inſign. ⁊ armis. col. penul. in
prin. vbi aureo colori primũ pur-
pureo: ſecũdũ azuro: tertiũ nobi-
litatis gradũ attribuit: ⁊ deniqꝫ
in ſingulis pene rebꝰ: vel ab effe-
ctu vel a materia: vel a cauſa vi-
demꝰ cauſatas differẽtias: quos
proſequi tedioſum: potiuſqꝫ inge
nioſum iudicareꝛ: ꝓſertim cũ id-
ipſum vel ipſa experiẽtia oibꝰ ex
ploratiſſimũ ſit. ¶ Scdo mõ põt
cõſyderari ꝓut cadit in hoibus
iſta nobilitas naturalis: ⁊ tũc dꝫ
intelligi naturalis. i. rõne natura
li inducta: ⁊ de iſta loquiꝛ phs. j.
ethi. iiij. c. vbi dicit ꝙ nihil aliud

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

q̃ virtꝰ ⁊ materia determinãt ſer uum ⁊ liberũ: nobiles ⁊ ignobiles Et hoc mõ ſumpta naturalis nobilitas eſt: q̃dã habitꝰ electiuꝰ in medio cõſiſtẽs circa ea q̃ ptinent ad eſſe vt dñari. Et de hac nobilitate h̃r l. c. nũq̃. de vitũs. di. lvi.

Politica nobilitas q̃ dicatur.

5 ¶ † Politica ſeu ciuilis ſm eũdẽ Bar. vbi. ſ. col. ix. in pñ. eſt qualitas illata p pncipatũ tenẽtẽ: qua q̃s vltra honeſtos plebeios acceptꝰ oſtẽdit: ⁊ ibi late ſua diffinitionis v̈ba proſequitur non repeto. ¶ Dñs Abbas Panoꝛ. in. c. venerabilis. col. ij. poſt pñ. de preben. alr̃ diſtinguẽdo nobilitatẽ quã fecerit Bar. in. d. l. i. C. de dig li. xij.

Duplex nobilitas ſm Abbatẽ.

6 dicit † duplicẽ eſſe nobilitatẽ: ſeu bimẽbrẽ tãtã diuiſionẽ nobilitatis ponit: quãdã dicẽs eſſe nobilitatem gñis: ⁊ in hac laudãdi ſunt parẽtes: vñ alibi ſi nobilis es lauda parẽtes: ⁊ etiã fortunã q̃ eſt ipſe deꝰ: cũ te ex nobilibꝰ parẽtibꝰ naſci voluerit: ⁊ de hac loquit̃ Apuleiꝰ de deo ſocratis: ſi laudas aliquẽ: q: generoſus eſt: parẽtes eiꝰ laudas. Et Sen. in hercule furio ſo: q̃ genꝰ laudat ſuũ aliena laudat. ⁊ Juue. ſaty. viij. Sʒ te cẽſeri laude tuoꝝ Põtice noluerim: ſic vt nihil ipſe future laudis agas: miſerũ eſt aliene incũbere fame. Ad hec bñ facit prealleg. c. nũq̃. de vitũs. Aliã dicit eſſe nobilitatẽ animi v̈tutibꝰ cauſatã. Bal in. l. nobiliores. C. de cõmer. ⁊ merca. quẽ refert ſimplr̃ ⁊ ſequit̃ Feli. in c. ſup eo. ij. col. in fi. extra de teſti.

Tres nobilitatis ſpẽs ſm Bal.

7 dicit † tres eſſe nobilitatis ſpẽs. Pria ſtirpis ⁊ ſanguis. Scda virtutis. Et hãc vt verã nobilitatem phs amplectit̃ precedẽtẽ vulgus Tertia miſta de vtraq̃ ex precedentibus ſpeciebus partem capiẽs: ⁊ hãc veriſſimã ceteriſq̃ oĩbus elegãtiorẽ profiteoꝛ. ¶ Sed quia intẽtionis mee eſt dũtaxat tractare de his nobilitatis ſpeciebus: per quas quis foꝛinſecus ⁊ apparenter dignoſcitur: ⁊ ſecernitur a plebeis. Ideo omiſſis his que tradunt̃ per Bar. in pꝛimo ⁊ ſecũdo ſue diſtinctionis mẽbro: p faciliori ⁊ clariori introductiõe materie: ex dictis oĩum quatuoꝛ ſpecies: ⁊ quatuoꝛ particularia mẽbra ipſam nobilitatẽ: de qua tractaturꝰ ſum diuidã. Ea eñi q̃que

Diuiſionis effectus.

8 † diuiſim tradunt̃ cõmodius: ⁊ facilius intelliguntur: ⁊ percipiunt̃. ſ. ſʒ ne in pꝛimis. inſti. de lega. ⁊ gl. in. l. j. ff. de exceptio. doli. Diuiſio eñ animũ legẽtis incitat mentẽ audiẽtis preparat: ⁊ memoꝛiã artificioſe coꝛroboꝛat: vt inq̃t gloſ. in. ſ. igit̃. in verſ. partiri. in pꝛoe. inſti. Et diuiſio eſt innumerabilis materiei breuis compoſitio.

Quatuoꝛ nobilitatis ſpecies.

9 ¶ † Pꝛimus igit̃ nobilitatis ſpecies hec eſt: q̃ dicit̃ animi v̈tutibꝰ cauſata. ¶ Secunda ſanguinis ⁊ generis: a maioꝛibꝰ noſtris oꝛiginem ducẽs. Et de his duabus tã tũ meminit domi. Ab. vbi ſupꝛa. ¶ Tertia nobilitatis ſpecies: dicitur miſta animi ⁊ generis: q: ab vtraq̃ partẽ ſumit: argumẽto notatoꝛum p glo. in. l. imperiũ. ff. de iuriſditio oĩum iudicũ. vbi loquit̃ de miſto impioꝛ rationẽ aſſignãs: cur miſtũ dicat̃: ⁊ de hac loquitur etiã Bal. vt dixi in pꝛeallegata. l. nobiliores. dicẽs hãc ceteris lõge anteire. ¶ Quarta ⁊ vltima ſpecies nobilitatis eſt: q̃ politica: ſeu ciuilis ſecũdũ Bart. nũcupat̃ in dicta. l. j. q̃ de ea late ibidẽ verba fundit ⁊ hec vt ibi pfitet̃ Barto. interdiu virtutibꝰ pclariſq̃ cãtur actibꝰ: vitũs interdiu cauſantibꝰ ad pꝛincipis velle: ⁊ nutum: ſeu cuiuſuis alterius authoꝛitatem habentis eandem conferendi cõceditur. ¶ Ne igitur confuſo: ſed recto procedamꝰ tramite: de pꝛima animi nobilitatis ſpecie: que virtutibus cauſatur: tanq̃ de digniori videndum eſt. argumento gloſ. in. ſ. fins. inſtitu. de in-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

re natura.gentiū et ciuil.in verſi.
ignorent. dū vult argumēto ſum=

Digniora ſunt prepo'=nenda.

10 pto ex illo tex.ꝙ digniora † prepo
nenda ſint.⁊ eſt glo. in rubri. C.de
ſentē.prefec.preto. aphric.Ad idē
facit illō virgilianū in buccolicis.

Digniores altiori loco ſedere debent.

ab Jone pricipiū muſe ⁊c.⁊ qō no
tat gloſ.in.c.ſedes apoſtolica.in
ver.mitiores.extra de reſcrip.inde
dicit glo.in.§.aliā vero.argumēto
illius tex.inſti.de bono.poſſeſſio.
11 † ꝙ digniores altiori loco ſedere
debēt.⁊ dicit tex.in.l.ob carmē.§.
j.ff.de teſti.ꝙ data teſtiū paritate

Digniores preferēdi.

12 numeri.† digniores ꝑferēdi ſunt.
hinc dicit text.in.l.procurator.vbi
Bar.⁊.docto.not.C.de eden.ꝙ ori

Inſtrumentorū originalia debent apud digniorē ſtare.

13 ginalia † inſtrumētorū debēt ſta=
re apud digniorem.⁊ in hoc debet
anteferri dignior.cōcordat tex.in
l.ſi.ff.de fid.inſtr.in.l.ſi q̄ ſunt cau
tiōes.⁊.in.l.iiij.§.ſi.ff.fami. herciſ.
⁊.in.l.cū pater.§.pater pluribꝰ.ff.
de leg.ij.facit qō dicit bart.in.l.ſi
vni.in.iij.q.ff.de re iudi.ꝙ maior
numerꝰ dicit̄ reſpectu dignitatis.

Digniores maiores dicunt̄ nō habito adinuicē reſpectu.

14 ſic † digniores de capitulo licet
ſint quo ad numerū minores. di=
cuntur tñ maiores ꝓpter dignitatē
ſuā:⁊ ceteris ꝑferunt̄.qō ſane in=
telligēdū eſt vt ibi per eū. Ad idē
quod dicit text.in.l.j.⁊.ij.ff.de alb.
ſcribē. vbi in deſcriptione albi pre
toris:nomina ſunt inferēda deſcri
bendorū ſecūdū ordinē dignitatū

Digniores primo loco ſcribendi in relationibus.

15 ſuarū. ſic † digniores primo loco
inſcribēdi. qō facit ad modū ſcri=
bendarū relationū magnifici cōſi=
lij. vt primo antiquior poſt dñm
preſidē tāq̄ dignior inſcribat̄. ar=
gumēto notatorū.in.l.cū qd.ff.ſi
cer.peta. deinde ſucceſſiue. Et de

Antiquior quis dicat.

16 † antiquiore intellige non etate
ſed creatiōe. vel alias vt declarat
feli.in.rubr.de maioritate ⁊ obe=
diētia.col.j.⁊ ſequen. faciunt etiā
ad premiſſa q̄ volunt iacob.butri.
alber.bal.ſalt.angel.fulgo.⁊ pau.
de ca.in.l.maiorē.ff.pe pac.ad idē
quod dicit tex.⁊ ibi not. abb. in.c.
dudū.de elect.ꝙ electis duobus
vno digno a maiori parte capl'i:
alio indigno a maiori.ille nihilo

Dignꝰ prefert̄ idigno: etiā dato electoꝝ minori numero.

17 minꝰ prefertur q̄ † dignus eſt.
facit text.in.c.in noſtra.⁊ ꝙ ibi
not.doct.de teſti.tex.in.l.j.⁊.ij.C.
vt dignita.ord.ſerue.lib.xij.et de
maior.⁊.obed.c.j.⁊ in.l.vnicuiq;.
C.de proxi.ſacr.ſcrini.⁊ faciūt pre
dicta ad q̄ōnem quā attingit ioā.
fabri.in.d.§.aliā vero. Due ſunt
vxores nobiliū quarū vna tanq̄
nobilior vult prima ſedere in ec=
cleſia.⁊ offerre.alia ſe preferri cō=

Nobilior mulier nūqd poſſit iplorare iudicis officiū vt minus nobilis ſibi cedat loco.

18 tēdit.nobilior dat libellū † nun=
quid poſſit agere ꝙ inhibeat mi
nus nobili ne prima ſedeat.vł ne
prima offerat:et concludit ꝙ ſic.
argumēto predictorū.dicēs poſſe
intētari iudicis officiū ſuper hoc.
vt minor cedat maiori.in ſedēdo
⁊ in alijs.Et ꝙ de digniori primo
loco ſit habēda ratio.facit tex.vl=
tra premiſſa.in proe. ff.§.ſi.iti.cū
oporteat prius aīas ꝗ̄ linguas
fieri eruditas.ex eo:q2 anima di=
gnior corpore ſit. Jdeo prius illā
mādat īperator corporea lingua
erudiri bōiſq; moribꝰ ornari. Ad
idē tex.in capitulo cū infirmitas.
de peni.⁊ remiſſi.vbi mandat ani
mam tanq̄ digniorem a medico
ſpirituali curari anteq̄ corpus a
corporali:tanq̄ minus dignū. l.
ſancimus. C.de ſacroſanc. eccle.
facit etiā bonus text. in. l.j. ff. de
acquir.rer.domi. vbi de iure gen
tiū primeuo. prius eſt querendū.
q2 magis dignū.⁊ ideo magis di
gnū q2 prius inſtitutū. vnde di=
cit domi.in.c.j.prima diſtinctiōe.

Dignior quis dicat. Cur fratres predicatores precedant minores.

19 ꝑ glo.ibi. qō ille dicit̄ † dignior.
q eſt magis dignus rōne natura
lis originis: et antiquioris: ideo
preferēdus. hac igit̄ inſtitutiōis
10 antiquioris ratione † fratres pre=
dicatores precedūt minores.glo.
in.c.j.quorundā.in verſi.predica
tores.de elect. in.vj.⁊ ſequit̄ do.
abb.in capitulo.nimis praua. in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

primo not.li.de exceſ.prelat.facit
qꝛ antiquioꝛ in dignitate prefe=
rendus eſt deci.plura adducens
cõſi.clxi.col.i.vnde videmꝰ.ꝙ vbi
q̃d miſtũ eſt ⁊ compoſitũ ex duo=
bus quoꝛũ vnũ dignioꝛ eſt altero.

Miſtũ dignioꝛi attribuitur.

21 illud † miſtũ digniori attribui=
mus.lege imperiũ.vbi not.doct.
ff.de iuriſdi.omni.iud.vbi qꝺ par
ticipat de imperio ⁊ iuriſditione
appellaꝛ miſtũ imperiũ.non mi=
ſta iuriſditio.qꝛ dignioꝛ imperiũ.
hoc ideo licet in eccleſia dei ſunt
plures oꝛdines:⁊dignitates.c.cle
22 ros.xxi.diſtin.tñ † papa appel=

Papa quare ſe epiſcopum dicat.

lat ſe epiſcopũ.eo qꝛ in ecctia dei
nullus eſt maioꝛ oꝛdo epãli.ſecũ=
dũ glo.in proe.vi.in verſi.epſ.et
dicit glo.in.c.ij.in.gl.ij.de prebẽ.
23 in.vi.ꝙ † epatus non eſt digni=

Epatus eſt dignitatũ culmẽ.

tas.ſed dignitatũ culmen.plura
alia cumulat.ad hoc.d.iaſ.in.di=
cta lege.imperiũ.col.iij.aliq̃d.d.
philippus deci.in.c.quãto.in.ij.
not.poſt abb.ibi de iudi.facit ad
premiſſa qꝺ dicit barto.in.l.i.in
iij.not.ff.de pecu.dum not.ex illo
tex.Illud eſſe premittendũ quod
maioꝛis eſt ponderis et valoꝛis.
potius q̃ qꝺ eſt minoꝛis.facit qꝛ
a capite tanq̃ a digniori eſt in=
choandũ.l.ſi.qs ex argẽtariis.§.
ſi initiũ.et.§.edere.ff.de eden.no.
aret.per illũ tex.in.§.añ heredis.

Caput dignꝰ eſt ceteris mẽbꝛis.

24 inſti.de leg.Qꝺ autẽ † caput ſit
dignius ceteris membꝛis:pꝛobat
tex.in lege cũ in diuerſis.ff.de re
ligio.vnde dicimus capite dolẽte
cetera mẽbꝛa lãgneſcere.c.ex me
rito.vi.q.i.facit etiã bonꝰ text.in
l.i.⁊.ij.ff.de ſta.homi.Et qꝺ per
illas.ll.not.alexã.in rub.ff.ſi cer.
pet.col.i.poſt.mediũ.¶Dicitur
aũt hec nobilitatis ſpẽs dignioꝛ
ratione ſue cauſe ſcilicet virtu=
tis.argumẽto tex.in.§.pe.in aut.

Subiectum quanto nobiliꝰ eſt ipm quoq; predicatũ nobilius eſt.

25 de mona.facit qꝛ † quãto ſubie=
ctũ nobiliꝰ eſt ipm quoq; pdicatũ
nobilius eſt.abb.in.c.clerici.vbi
doct.de iudi.voluit ariſto.li.i.de
aia dicẽs.vna ſciẽtia dꝛ nobilioꝛ
altera.vel nobilitate ſubiecti.vel
ꝓpter certitudinẽ.ad hec facit qꝛ

Cauſatũ et cã iudicantur ad paria

26 † cauſatũ ⁊ cauſa iudicantur ad
paria.not.pan.de caſt.⁊ doc.in.l.
maritus.C.de ꝓcur.Sed nihil di
gniꝰ:nihil elegantiꝰ virtute cũ et
ipſe chꝛiſtꝰ virtꝰ dicaꝛ ⁊ dei ſapiẽ=
tia:qui in vtero virginis edifica=
uit ſibi domũ.c.naſci.lvi.diſt.que
vt dixi cauſa eſt.⁊ radix ipſiꝰ nobi
litatis animi.ergo idẽ de ipſa no
bilitate cauſata dicẽdũ.ẽ argumẽ
to dicte regule.vt ⁊ ceteris dignis
ſima dicaꝛ.foꝛtificaꝛ ex alio.nam

Dignioꝛ eſtimaꝛ res et actio ab authoꝛe efficiẽte.

27 † ab authoꝛe efficiẽte res deno=
minaꝛ dignioꝛ ⁊ actio.argumẽto
in.c.ij.qui.de ꝑben.libꝛ.vi.⁊.in.l.
ij.ff.de alb.ſcribẽ.Sꝫ ipſe authoꝛ
Deus eſt.⁊ cã efficiẽs ipſiꝰ nobili
tatis animi.cũ ſit cã cauſe.ſcꝫ vir
tutis quã nemo niſi a deo aſſequi
põt.vt voluit apoſtolus.⁊ qui eſt
cauſa cauſe eſt cauſa cauſati.l.et
ſi amicis.cũ ſimilibꝰ.ff.de adul.
Igiꝛ ⁊c.faciũt que infra dicenꝛ in
materia ꝑlationis.Ad idẽ quia

Anima dignioꝛ coꝛpe.

28 † aia dignioꝛ eſt coꝛpoꝛe.Iõ qui
buſcũq; rebꝰ ꝓponenda.l.ſanxi=
mus.C.de ſacroſan.eccle.vñ dicit

Anima regit coꝛpus humanum.

bald.in.c.cũ cauſam.l.i.col.iij.de
29 teſti.ꝙ † aia regit:cõducitq; coꝛ
pus humanũ:ſicut patronꝰ ⁊ ex=
ercitoꝛ nauim:paterfamilias do=
mũ ⁊ familiã.Imperatoꝛ exercitũ
ſic principatũ in coꝛpꝰ tenet dña:

Anime ſolius paſſio maioꝛ eſt q̃ mille coꝛpoꝛũ

⁊ regina ꝓpterq; ſui ſupremã di=
gnitatẽ habito reſpectu ad coꝛpꝰ
dicit glo.in.c.ille q̃ hoiem in ꝟbo
vincit.xxij.q.v.ꝙ maius dãnũ eſt
30 in amiſſiõe vniꝰ † aie q̃ mille coꝛ
poꝛũ.alleg.xxiiij.q.iij.ſi habes.ꝙ
aũt ſit dignioꝛ coꝛpoꝛe ꝓbatur ex
alio qꝺ dicit ſpecul.i.ti.q̃ filij ſint

Cur pꝛegnans mulier poſt.xxx dies nõ patitur mẽſtruũ

legitimi.col.iij.in pn.ꝙ ꝯceptꝰ in
vtero mris ex mulieris mẽſtruo
nutriꝛ.ea igiꝛ ex rõne:⁊ cauſa mu
31 lier † pregnãs poſt triginta dies
nõ patiꝛ menſtruũ.Quid igiꝛ ſu=
perberis homo tam vili immun=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

diſſimacꝫ re tui alitus principio. dicit eñ Innocē.viū.in libro ſuo quē de vilitate ⁊ miſeria cōditionis humane compoſuit .capitulo 32 quarto.ſanguinnē.tipſum menſtruū ſic deteſtabilē: ⁊ immundū. vt ex eiꝰ cōtactu fruges nō germinent: ſꝫ areſcant.arbuſta moriantur.ſi canes inde cōederint in rabiem efferant. In illa corruptiōe fetus cōcepti vitiū ſeminis cōtrahunt vt leproſi ⁊ elephantiaci extunc naſcātur:eſt aūt elephantia ſpecies q̄dā lepre ſic ceteris paſſionibꝰ maior ſicut elephas eſt maior ceteris animalibꝰ. Cogitemꝰ igiť q̄d ſumꝰ o miſeri hoies:quid fuimus: ⁊ q̄d erimus q̄ corpꝰ hoc noſtrū fediſſimum tot delicatis cibis mollibuſcꝫ alimꝰ ⁊ tegimꝰ veſtimēt:tāta curioſitate circa illud viliſſimū attēdentes: anima ipſa nobiliſſima poſtpoſita:q̄ non ſic eo viliſſimo ꝑpter nobilitatem quo corpus humanū fruiť cibo. Sed tantū ſupno celeſticꝫ alimētatur. Vñ ſicut ipſa anima eſt vi- 33 ta corpis†.ſic deus eſt vita ipſius anime.de penitē.diſt.j.reſuſcitatus.§.v.antecꝫ. Diſcamus ergo nos cognoſcere ſic gloriā noſtraꝫ reprimere conſilio bernardi freti. ſic inquiētis. multi multa ſciunt. 34 ſtulte cognoſce teipſum†q: multo laudabilior ⁊ melior es ſi teipm cognoſcis:q̄ ſi te neglecto cognoſceres curſus ſyderꝫ vires herbarū:cōplexiones hoim: naturas aialiū:omniūcꝫ celeſtium ⁊ terreſtriū ſcientiā obtineres.refert Jo. fabri in proe.inſti. colū.j.vñ aug. li.iū.de trini. laudabilior eſt animus cui nota eſt infirmitas ſua. q̄ q̄ ea nō reſpecta vias ſyderum ſcrutať etiā cogniturus eas:aut q̄ iā cognitas tenet: ⁊ dicit bernardꝰ ſup cantica omelia.xxxvj. ſupbiā tibi parit ignorātia tui.cū meliorem q̄ ſis decepta ⁊ deceptrix tua te cogitatio eē mētitur. Qđ ſi fecerimus ipſius corpis vilitatē ⁊ animi nobilitatē facile ꝑpendemus: ⁊ cū hieronymo in proe.biblie ꝑpe finē diſcemꝰ tale q̄d in hac valle miſerie nīl qđ nos in celis comitetur nobiſcūcꝫ ꝑſeueret. Eum etenī inſanū itinerantē dicit:q̄ vltra neceſſitatē itineris ſe onerat: his q̄bꝰ ꝑvoto in termino abūdabit. ¶Et q̄ ſit nobilior ⁊ dignior aia corpe etiam q̄buſcūcꝫ rebus ꝓbatur ex alio. Nā ipſius intuitu oia creata ſunt a deo. Indiēſcꝫ natura ꝓducit.l.i pecudū.ff.de vſur. ſumendo ibi hominē ꝑ interiori hoie nō exteriori. vt ſumit ⁊ declarat hieronymus in epiſ.j.iū.parte char.j. ⁊ ſeq.facit bonꝰ tex.in.c.ſedula.xxxviij.diſtinc. ⁊ in.c.percipi 35 mus.xij.q.j.† Ratione etiam loci creatiōis:cū in celo aia deo creet. diciť ipſa dignior ⁊ nobilior. ſicut quē digniorē dicimꝰ rōne ſue patrie ⁊ loci originis.l. qđ ſi nolit.§. emācipia.ff.de edil.edi.ꝑm vnū intellectū quē dat gl.ad illū.§.i auť. de referē.col.ū.i fi.in v̄bo ex pribꝰ ꝑ hoc.c.qñ eps. i v̄bo patriā. vbi gl.no.xxiiij. di. ⁊ qđ no. gl.i.c.tolerabiliꝰ.i v̄bo lupanaria.xxxū.q.v. Qđ not.ex loco q̄ñcꝫ ꝑſumi ē aliquē q̄ñcꝫ ꝑ aliq̄.⁊ iō dicit Bart.in l.j.p.illū ter.C.de aler.j.lib.xj. qđ meliꝰ eſt eē mediocrē ciuē vniꝰ nobilis ciuitatis:q̄ eſſe maiorē vniꝰ modice ciuitatis. Et faciūt verſus illiꝰ poete inquiētis. Quātū corporeis bona ſpūalia rebꝰ terrenis q̄ valēt illa ſupna magis. Cū igiť aia ſit rebꝰ q̄buſcūcꝫ dignior vt ꝑbaui late. ⁊ v̄tus dī impreſſa ipſi aie ⁊ cōnexa ſic q̄ ab ea characteris ad inſtar euelli nō pōt. Immo dicebat apl's ad hebreos relatus. in.c.illa aia.de peniten.diſt.ū.q̄ illa aia a deo compūgitur:q̄ habet in ſe virtutū gratiam renitentem ſplendoremcꝫ pietatis .dicenduꝫ eſt ipſam virtutē rōne tante cōnexitatis eodē dignitatꝫ ⁊ preeminē

Sāguinis mēſtrui immundicies.

Deus vita eſt anime.

Cognitio ſui ipſius q̄ā laudabilis

Rōne creationis dicitur aia dignior corpis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tie debere frui priuilegio: quo ipſa
aia (vt predixi) ponitur. ſic ceteris

Cōnexorū idem eſt iudicium.

36 quibuſcūq rebus ꝑponendā. † cū
cōnexorū par ſit equaleq iudiciū.
l. quid ergo. §. iudicio. ff. de con-
tra. ⁊ vtili act. tut. Et ideo quātū-
cunq diſpēſationes ſint odioſe:
vt not. gloſ. in. c. ordinarij. in ver.
diſpenſationes. de offi. ordi. li. vj.
Ideo reſtringēde. l. cū quidā. ff. de

Diſpenſatio extēditur ad cōnexa.

37 liber. ⁊ poſt. tamē † diſpenſatio ra
tione cōnexitatis extendit. ad cō-
nexa ſecūdū gl. Inno. in. c. q2 in tā
tum. ⁊ ibi. d. abb. no. de prebē. hinc
cōſueuit pau. de ca. in cōſi. xxx. q
ꝓcurator ponens manū ad cōne-
xa mandato: nō dicit excedere fi-
nes mādati. faciūt plura p. d. iaſ.
adducta. in. l. j. col. ij. in prin. C. de
tranſac. ⁊. in. l. admonēdi. col. v. ff.
de iur. iur. ꝑ fel. in. c. trāſlato. col.
iij. de cōſtitu. ⁊ in. c. cām q̄. col. ij. ⁊
iij. de re iud. faciūt q̄ dicit idē feli.
in. c. ſuꝑ literis. col. ij. verſ. limito.
ij. de reſcrip. ⁊ in. l. gallus. §. et
qd ſi tantum. col. iij. in fi. ⁊ ſequē.
de liber. ⁊ poſt do. Iaſ. in. l. ſed ſi
plures. §. j. col. j. ⁊ ſequē. ff. de vul
ga. ⁊ pupil. facit tex. in. l. ꝓculus.
⁊ quod ibi not. per illum bart. ff.
de vſufruct. ⁊ in. l. vulpianus. in
fi. ff. de excuſa. tut. ⁊ in. l. poſſeſſio
num. C. commu. vtr. iudi. ⁊ quod
not. glo in clemen. j. in ver. depu-
tatis. de teſt. Ex quo itaq ratio-
ne vnionis: ⁊ connexitatis (vt ꝓ-
baui) virtus eſt dignior q̄cūq re:
ſicut dignior eſt anima cui cohe-
ret dicendū eſt concluſiue ipſam
animi nobilitatem virtute cauſa
tam. digniorē ceteris quibuſcūq
ſpeciebus eſſe. cum (vt predixi) de
cauſato ⁊ cauſante idē ſit iudiciū.
d. l. maritus. C. de ꝓcur. facit quia

Acceſſoriū ſeqtur naturam ſui ꝑncipalis.

38 † acceſſoriū ſequitur naturā prin
cipalis. l. cū principalis. ff. de reg.
iur. c. qd in dubijs. de cōſe. eccle.
vel alta. vbi not. glo. pulcre alex.
in. l. j. §. ſi vir. col. iij. ff. de acquir.
poſſ. do. Iaſ. in. l. principalib9. col.
iij. ff. ſi cer. pet. in. l. eius q̄ in ꝓuin.
ver. quas vero. col. j. in. iiij. not.
eo. ti. in. l. hmōi. §. legatū. col. fi. ff.
de leg. j. ⁊ in. l. ſub ꝓtextu. la. j. col.
fi. C. de trāſac. ⁊ in. l. nō dubiū. col.
pe. C. de legi. faciūt plura per do.
feli. cumulata in. c. ſuꝑ literis. col.
x. in ꝑn. de reſcrip. ⁊ in. c. auditis.
col. j. verſi. quarta declaratio. de
preſcrip. ad idē tex. in l. ſi ſtipula
tus. ff. de vſur. ⁊ q̄ de ſtipulatione
cumulat. d. Iaſ. in. l. cū mora. C. de
trāſ. ⁊ i rub. ff. de v. obli. poſt alex.
⁊ doc. ibi facit bonus tex. in. l. fi. C.

39 de nō nume. pecu. vbi † iuramen
tum tāq acceſſorium ſequitur na-
turam cōtractus ſuper quo inter-
ponitur tanq ſui principalis. de
quo tamen plene per alex. in. l. ſti
pulationes nō diuidūtur. col. x. in
iij. fallētia. ff de ver. oblig. d. iaſ. in
l. ſi conuenerit. col. iij. ff. de iuriſ.
oīm iudic. in. l. iubemus. colū. iij.
C. de teſta. ⁊ in. l. ſi inſulā. col. xx. in
fi. ff. de ver. oblig. ⁊ per. d. deci. plu
ra alia cumulātē. in cōſi. xviij. col.
fi. in fi. ¶ Cū ergo ipſa animi no-
bilitas ſit acceſſoria anime: a qua
inde ſuū nomē aſſumit merito il-
lius anime dignitatē: naturā ⁊ cō
ditionē ſequi debet: ſic dignior ce
teris nobilitatibus iudicāda ha-
bito (vt predixi) reſpectu ad ſuam
cauſam cōnexitatē: depēdētiāq:
⁊ acceſſionē: quā hʒ cū aia rerū oīʒ
(vt probatum extitit) digniſſima:
fortificat ex alio ꝑdicta cōcluſio.

Iuramentuʒ ſequit naturaʒ cōtract9 ſuꝑ quo interponitur.

40 nā † honeſtas ſpecies eſt v̄tutis.
Sed in qualicūq diſpoſitiōe quā
tūcūq gn̄ali intelligit ſemꝑ exē-
pta honeſtas: quibuſcūq rebus
quaſi dignior anteferēda. ſm bal.
in. l. qd ex liberta. C. de ope. liber.

Honeſtas intelligit ſemꝑ excepta in qualicūq diſpoſitiōe.

41 Ideo † dn̄i terrarū nō pn̄t cogere
ſubditas ſuas: vt vadāt ad tripu
diādū in caſtro: q2 ab oī ſuꝑioritа
te ius honeſtatis itelligit eſſe exē
ptū: ita bal. in loco ꝑal. quē ſimplr
refert: ⁊ ſequitur do. Iaco. in tra-
cta. ſuo de homagijs. colū. fina. et

Dn̄i terrarū nō pn̄t cōpellere ſubditas ſuas vt vadant ad tripudiandū in caſtro.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Hono⸗
ris com
menda
tio.

facit textus in capitu. primo de iu
42 reiurãdo. libro ſexto. facit q⁊ † ho
noꝛ q̃buſlibet rebus eſt anteferen⸗
dus. l. iulian⁹. vbi not. ff. ſi q̃s omiſ.
cau. teſta. quem ad hoc allegat do.
iaſ. i lege repetẽda. vbi idẽ etiã no.
ꝑ illũ text. in tertio nota. C. de iuſti.
⁊ iu. lege admonẽdi. colũ. xiiij. in fi
ne. ff. de iureiurã. Bal. in capitu. ex
ratione. ſecũda colũ. de appella. vñ
dicit text. in lege miles. §. ſocer. ff.
de adulter. Verecũdũ eſſe honoꝛẽ
ſuum inultum relinquere. Et dicit
text. in capi. nolo. xij. q. ij. q̃d is cru⸗
delis eſt: q̃ famã ſuã ſpernit: ⁊ adeo
43 † honoꝛ: et honeſtas habẽdi ſunt
pretio. vt pari paſſu cũ vita ambu
lent. l. iuxta. ff. de manumiſ. vindi.
ideo ſicuti ille infamis eſt de iure
q̃ vitã ſponte ꝑiculo exponit. lege
prima. §. beſtias. ff. de poſtu. ita ⁊ q̃
famã exponit. Hoc ideo infames
ſunt iſti ſcenici. lege. ij. §. ait pretoꝛ.
ff. de infa. facit q̃d dicit do. Abb.
in. c. magne. colũ. pe. de voto. ⁊ tul⸗
lius ꝑ practicũ papienſem relatus
iu forma libelli quo agit᷑ vt reſcin⸗
datur ſentẽtia. in principio dicẽs.
Cadit in virũ bonũ fallere: menti⸗
ri: criminari: precipue emolumẽti
ſui cauſa. Nil ꝓfecto min⁹ eſt: nec
ergo vlla res tãti: aut commodum
vllũ tã expetenduꝫ. vt viri boni: et
ſplẽdoꝛem: ⁊ nomẽ amittas. Quid
eſt em̃ q̃d afferre vtilitas ita tantũ
poſſit: quantũ auferre ſi boni viri
nomẽ eripuerit fidẽ iuſtitiã detra⸗
xerit. Quid em̃ intereſt vtrũ ex ho
mine: ſi quis cõuertatur in beluã:
an hoīs figura immanitatẽ gerat
belue. Si igit᷑ honeſtas ⁊ honoꝛ: q̃
ſunt dumtaxat virtutis partes: ce⸗
teris rebus anteponant᷑. a fortioꝛi
ipſa nobilitas cuius cauſam dice⸗
mus ipſam virtutẽ: que ex omnib⁹
ſuis partibus cõſiſtit. procul dubio
precellere ⁊ anteponi debere. argu
mento aut. multomagis. C. de ſa⸗
croſan. eccle. ⁊ q̃d per illã no. bald.
in aut. res que. in ſecũda columna.

C. cõmu. de leg. in lege affinitatis.
circa fin. C. cõmu. de ſucceſſ. in lege
ꝓ hereditariis. in tertia colũna. C.
de heredita. actio. in lege cũ ꝓpo⸗
nas. in. ij. columna. circa finẽ. C. de
nauti. feno. Et paul. de caſt. in le⸗
ge marit⁹. C. de ꝓcurat. facit vlti⸗
44 mo q⁊ † cauſatũ recipit priuile
gium ꝓpter cauſã ſue cauſe. text.
eſt in lege prima. ff. ſol. matri. vbi
dos cauſata a matrimonio ſine
quo alias dici nõ põt. lege tertia.
ff. de iur. dot. ⁊ declarant do. iaſ. ⁊
alij in rubrica eodẽ titulo. ff. ſolu.
matri. colum. j. priuilegiũ aſſequi
tur ꝓpter fauoꝛẽ reipublice. cui⁹
intereſt ciuitates repleri liberis
hominibus q̃ fauoꝛ ipſius matri⸗
monij dotẽ cauſantis cã eſt im⸗
pulſiua. cũ per ipm̃ matrimoniũ
mũdus artificioſe cõfirmetur. vt
dicit text. in autẽ. de nupt. in prin⸗
cipio. ¶ Unde huius intuitu me⸗
tellus numidicus cenſoꝛ roman⁹
ſecũdũ ꝗ refert gellius noctiũ at
tica. libro primo capi. ſexto. inci⸗
piente multis ⁊c. hoīes inuitabat
ad nubendũ: inquiens. Saluti ꝑ⸗
petue potius q̃ breui voluptati
conſulendũ. ciuitas etiã liberis
repleatur hoībus. d. l. j. Cum igit᷑
vt predixi. virtus ſit cauſa nobili
tatis animi: ⁊ deus ſit virtutis cã.
Immo ipſa virtus. d. capi. naſci.
lvj. diſtin. eã merito dicere debe⸗
mus aſſequi priuilegiũ ⁊ dignita
tem ab ipſo deo authoꝛe. ⁊ cã ſue
cauſe. vt dicam⁹ eã ceteris parib⁹
tãto digniorẽ alijs nobilitatis ſpe
ciebus. quãto dignioꝛ eſt ipſe de⁹
ceteris animãtibus: tã celeſtibus
q̃ terreſtrib⁹. Premiſſa in virtu⸗
tis laudẽ dicta ſint: ad generoſos
45 incitãdos animos. cum † virtus
laudata creſcat. teſte ouidio in li⸗
bro de ponto. libro quarto. elegia
ſcd̃a. Excitat auditoꝛ ſtudiũ lau⸗
dataq̃ꝫ virtus Creſcit: ⁊ immẽſuꝫ
gloria calcar hꝫ. Et plus i epiſto
lis ait epiſtola. lxx. in fin. Eſt e ꝯ

Cauſa⸗
tum re⸗
cipit ꝑ⸗
uilegiũ
ꝓp͂ cau
ſam ſue
cauſe.

Virtus
lauda⸗
ta cre⸗
ſcit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

lans virtutis excitamētū. Ea igi-
46 tur† virtutis laude excitati. eam
volūtatē animo. ꝓpositoq; ample
ctamur ⁊ viriliter amplexā tenea
mus. cōsilio lactantij firmiani: di
uinarū instit. libro primo ireti. ſic
inquientis. virtus em̄ colenda eſt
nō imago virtutis. ⁊ colenda non
eſt ſacrificio aliquo thure: aut pre
catione ſolenni. Sed volūtate ſo
la: atq; ꝓpoſito. Nā qd eſt aliud
47 colere† virtutē: niſi eā cōprehen
dere animo: aut tenere. Illa nāq;
(vt dixi) nobilitatem nobis parit
immo immortalitatē. ⁊ alia quam
plura bona. ſecundū lactan. diui-
na. inſtitu. libro tertio. ita dicentē
Seneca nullū eſſe aliud: virtutis
premiū ꝙ immortalitatē fatetur:
laudans virtutē in eo libro. quez
de imatura morte deſcripſit. Una
inqt res eſt virtutis q̄ nos immor
talitate donare poſſit: ⁊ pares fa-
cere dijs. Sed ⁊ ſtoici quos ſequu
tus eſt negāt ſine virtute effici poſ
ſe quēquā beatū. Ergo virtutis
premiū beata vita eſt. Si virtus
(vt recte dictū eſt) beatā vitā facit:
nō eſt igit (vt aiūt philoſophi) ꝓ-
pter ſeipſam virtus expetenda. ſz
ꝓpter beatā vitā q̄ virtutē neceſ-
ſario ſequit. voluit idē ſeneca in
epiſtola. lxxxviij. dicēs. virt⁹ extol
lit hominē. ⁊ ſup aſtra mortales
collocat: nec ea que bona: aut ma
la vocant. aut cupit nimis. aut ex
paueſcit. ⁊ in alia epiſtola. lxxv. ſic
ait. virtus regna. vrbes. ꝓuincias
tēperat. fert leges. colit amicitias
inter ꝓpinquos liberoſq; diſpen
ſat: officia modo arcto fine circū-
dat: paupertatis: exilij: orbitatis:
nō tamē minor eſt ſi ex altiore fa-
ſtigio in priuatū: ex regio in hu-
milem ſubducitur: ex publico ex
ſpatioſo rure in anguſtas domos
vel angulos coit. vnde ariſto. lib.
vij. ethico. hoīes dij dicuntur fie-
ri ꝓpter virtutē. Cauſat etiā ami
citiā inuiſorū ⁊ incognitorū. ſecū-

Uirtutis amplectende exhortatio.

Uirtutis commendatio.

dum tulliū. libro primo. de amici-
tia: nihil virtute amabilius. nihil
eſt ꝙ magis alliciat ad amandū:
quippe cū ꝓpter virtutē: ⁊ ꝓbita-
tem: ⁊ eos quos nunquā vidim⁹
quodāmodo diligam⁹. Sequit
pius maximus epiſtola. lxxxiiij.
his verbis. Nā virtus hmōi eſt.
vt ⁊ quos nunquā vidim⁹ amare
nos faciat: hinc veteres illos fa-
bios: ſciplones: fabricios: ceteroſ
q; virtute preſtantes: q̄ multis an
te nos ſeculis vitā exuerūt etiam
mortuos diligam⁹: ſicut funda-
tores noſtre fidei: vel apoſtolos:
vel martyres: ſingulari deuotio-
ne ⁊ affectu veneremur. virt⁹ nā-
q; ſui natura amabilis eſt: vitiuz
ꝓo odibile. Eā igit colam⁹: ame-
mus: ⁊ intueamur virtutem vitio
poſtpoſito: abiecto ⁊ procul a no-
bis demiſſo. ¶ Redeūdo itaq; ad
principale intentū: circa nobilita
tem animi qd ſit: ⁊ qualis ſit eius
diffinitio: illud ſatis colligi pōt ex
dictis infraſcriptorū philoſopho
rum: ⁊ ſapiētiū: in tertia parte: dū
cōcludūt qualiter qs nobilis fiat:
⁊ quis vere nobilis dicat: ⁊ q̄ vera
dicat nobilitas. ex quorū dictis:
talis animi nobilitatis diffinitio
48 pōt accōmodari. ¶† Nobilitas
animi nihil aliud eſt ꝙ dignitas:
⁊ ſplendor quidā ex virtutis amo
re: ꝓſecutione: et obſeruatiōe pro
cedēs. vnde antiſthenes philoſo-
phus ſcripſit eoſdē ſibi nobiles vi
deri: et virtutis ſtudioſos q̄ virtu
ti ſeruiūt: obſequūtur: et inſudāt
in ſola virtute nobilitatē cōſtituēs
ſtoicorū opinionē ſectat⁹ q̄ ſolos
ſapientes: et virtuoſos nobiles eē
volunt: vt infra latius dicet pre-
allegato loco. ſecundū q̄ alia pōt
huius ſpeciei nobilitatis diffini-
49 tio colligi. ¶† Generis nobili-
tas eſt qualitas quedā ſiue digni
tas ꝓueniens a corulcatione cla-
ri ſanguinis: a parētibus originē
ſumens: et in liberos legitimos ꝑ

Nobilitas; animi quid ſit.

Nobilitas generis q̄ dicatur

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

carnẽ cõtinuata: ita diffiniebat landulphus ⁊ cardinalis. in cle. ũ.in princ.de ſenten.excõmu.

Nobilitatis mi ſte animi ſcʒ ⁊ generis diffinitio.

50 ¶ † Viſta ſcilicet aĩ: et generis eſt qualitas quedã prouenens a coruſcatione ſanguinis a parentibus originẽ ſumens: virtutibꝰ inde probis: ac cõmendatis moribus illuſtrata. Et hec vt dixi ceteris oĩbus tanq̃ excellẽtior: preſtantior: eleganti orq̃ anteferẽda eſt: argumẽto not.in auť.itaq̃.C. cõmu.de ſucceſ.⁊.in.c.j.de treug.

Politica nobilitas q̃ dicať.

51 ¶ † Politica ſeu ciuilis eſt: vt ſuperius memini poſt bar.in.d.l.j. qualitas ſiue dignitas quedã collata ꝑ principẽ ſeu principatũ tenentẽ: qua q̃s vltra plebeios ho-

Politica nobilitas in quo differat a reliq̃s.

52 neſtus oſtendiť. † Et differt hec a prima ſcilicet animi: q2 põt habere initiũ ſuũ a cauſa: ſeu bona: ſeu mala: iuſta: vel iniuſta: equa: vel iniqua: virtuoſa: ſeu vitioſa: ad principis cõferentis nutum. vt voluit bar.in.d.l.j.col.ix.ad fi. C.de digni.lib.xij. ¶ Quinimmo fortius dixit pius põtifex maximus epſtola ſua.cxiij.ad marianũ ſocinũ. in nobilitate multi ſunt gradus mi mariane: ⁊ ſane ſi cuiuſlibet originẽ queras ſicut mea ſententia fert: aut nullas nobilitates inuenies: aut admoduʒ paucas: q̃ ſceleratũ nõ habuerint ortũ. cũ eñ hos dici nobiles videmus: q̃ diuitijs abũdant: diuitie ꝟo raro virtutis ſunt comites: q̃s nõ videt ortũ nobilitatis eſſe degenerẽ: hũc vſure ditarunt: hunc ſpolia: ſeditiões: ꝓditiones aliũ: hic bñficijs ditatus eſt: ille adulationibus: huic adulteria lucrũ prebẽt: nõnullis mẽdacia ꝓſunt. q̃dã faciũt ex cõiuge queſtũ: q̃dã ex natis: pleroſq̃ homicidia iuuant: rarus eſt q̃ iuſte diuitias cõgreget: nemo faſcem ampliũ facit niſi q̃ oẽs metit herbas. Cõgregãt hoĩes diuitias multas. nec vñ veniãt: ſʒ quã multe veniãt q̃rũt. Oĩbus hic verſus placet. Vñ habeat q̃rit nemo: ſed oportet habere. poſtq̃ ꝟo plena eſt archa: tũc nobilitas poſciť: q̃ ſic q̃ſita nihil eſt aliud q̃ premiũ iniq̃tatꝭ: ſi maiores mei nobiles habiti ſunt: ſed nolo mihi blandiri. nõ puto meliores fuiſſe proauos meos aliijs quos ſola excuſat antiq̃tas: q2 nõ ſunt ampliꝰ in memoria corꝫ vitia: mea ſentẽtia nemo eſt nobilis: niſi virtutis amator: nõ miror aureas veſtes: equos: canes: lautas mẽſas: ordinẽ famuloꝝ: marmoreas edes: villas: p̃dia: piſcinas: iuriſdictiões: ſyluas: nã hec oĩa ſtultus aſſequi põt: quẽ ſi q̃s nobilẽ dixerit ipſe fiet ſtultꝰ. Hec ille: cuiꝰ ex verbis ſatis conſtat apte: eã quã predixi aĩ nobilitatẽ verã nobilitatẽ eſſe: ceteris abiectis reſpectiue: tanq̃ vtplurimũ ex cã originẽ trahẽtibꝰ: ipſa ſola aĩ nobilitate a virtutibꝰ ſui exordiũ: fundamẽtũq̃ ſumẽte: vt dixi. Differt etiã ipſa politica nobilitas a ſcða ſpecie: quia illa natiua ſcðm bar.in.d.l.j.col.antepenul. hec datiua ſeu ipoſititia ab euẽtu: differt etiã a tertia: q̃m illa partim natiua: ⁊ ab vtero progrediť. partim ex virtuoſa: ⁊ honeſta cã: hec aũt ⁊ datiua: et ex inhoneſta cã ꝓcedere põt ad pricipis nutũ: vt dixi. Ex q̃bꝰ oĩbꝰ apparet quomodo inter ſe adinuicẽ dicte q̃ternarie nobilitatis ſpẽs diſcrepẽt.

¶ Tertia pars.

53 O Va quideʒ nobilitate ſic in partes ⁊ ſpẽs † gr̃a cõmodioris intelligẽtie diuiſa. argumẽto tex.in.§.ſed ne in primis.inſti.de leg.⁊ in lege caiꝰ.§. titius.ff.de leg. ſcðo. deueniẽdũ eſt ad tertiũ politicum.ſ.qualiter introducať ipa nobilitas: ⁊ vñ originẽ ſumat: q̃s ve nobilis dicať. ¶ Priuſq̃ tñ ad id ꝑueniã inter-

Diuiſio confert ad intelligẽtiã.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ferendū duxi (iudicio meo) ſatis ordinate. vnā q̄ſtionē nobilitatē & vtilē: vȝ † q̄s illoꝝ nobiliū anteferri debeat data tp̄is paritate in bn̄ficijs obtinēdis: honorib⁹: preeminētijs: aut dignitatib⁹: an ſola aī nobilitate luſtratus: an ſola ſanguis ſeu generis. an q̄mixta. ſ. aī & generis: an ꝟo q̄ politica ſeu ſola ciuili nobilitate decorat⁹ eſt. Sic ꝯñr q̄ p̄miſſaꝝ ſpecierū dicat ceteris clarior elegātior ve: & anteferēda. ¶ † Arguēdo ad partes: q̄m magis ex eo veritas i lucē p̄dit lege muneꝝ. §. mixta. ff. d̄ mu. & ho. † primo dicēdū videt: nobilē ſola aī nobilitate anteferēdū cuicūq; vnica tātū ex reliq̄s nobilitatis ſpecieb⁹ ornat⁹: ꝓpter ea q̄ cōmuniter cōcludūt ph̄i & ſapiētes vt videbim⁹ latiſſime infra in tertia parte. Solā virtutē nobilitatē eſſe ipſamq; virtutis nobilitatē: quā alio noīe ſupra aī nobilitatē dicim⁹ inter ceteras primatū tenere. vt. &. §. probant. in ver. dicit aūt. Si primatū ergo q̄ illa potit etiā anteire: & iter ceteros primatū tenere oꝫ ipſiſq; oīb⁹ anteferri. argu. text. in. c. q̄m vetus. & q̄d ibi p gl. not. in ver. inuidia. xxiij. q. j. facit q̄d dicit petrarcha. et ab alio ſapiēte didicit. Quāto ſit nobilior ruſtic⁹ vir fortis: q̄ ignau⁹ nobilis: illud nobis apte demonſtrat: ſi recte penſamus quāto ſit meli⁹ nobilitatē fundare q̄ euertere: facit bonus text. in. c. nunq̄. de vitijs. lvj. diſt. & in. c. illud autē. xl. diſt. ibi: niſi generis nobilitate. Sȝ virtute vnuſq̄ſq; &c. optime facit q̄d dicit Cy. in. l. quiſq̄s. C. de poſtul. quē refert & ſequit roma. con. dcxliij. Dū vult q̄ nobilis ꝓpter ſciētiā: & ſic nobilitate aī p̄ferat in ceſſionib⁹: nobili nobilitate gn̄is. Et dū roma. alle. Cy. in. l. q̄ſq̄s. voluit allegare. in. l. p̄uidendū. vt alibi allegat ipſe ad hoc propoſitū. in. l. ſi. vero. §. de viro. in. ij. fallē. ff. ſol. matr. Accedat q̄d pulchre voluit ſali. in. d. l. p̄uidendū. † q̄ nobilitas eſt filia ſcientie ſubdēs q̄ ſciētia nobilitat hoīem exterius: & interius: interius q: nobilitat intellectū & illū clarū reddit exterius q: intellectus illuminat⁹ corpus gubernat: & regit bonis & virtuoſis morib⁹: q̄d neutiq̄ facit nobilitas: q̄ p̄cedit a genere: q: illa nō coheret pſone: nec illā qualificat: & id infert q̄ lȝ q̄s ſit de nobili proſapia: vel a claris deſcēderit p̄genitorib⁹: nō debet nobilis nūcupari niſi bonis polleat morib⁹: ſine q̄bus a ſua potius dr̄ degenerare pſapia. facit etiā q̄d dicit. d. abb. in. c. venerabilis. p illū tex. col. ij. de p̄ben. nobilē nobilitate aī anponēdū illi q̄ ſola nobilitate generis fulget. allegat bonā rationē: facit etiā vltra eū alia bona ratio. † q: ex genere nō eſt q̄s nobilis: niſi p̄ſumptione. argumē. l. q̄d ſi nolit. §. q: aſſidua. ff. de edi. edic. ita dicit Cy. in. l. p̄uidēdam. in principio. C. de poſtu. & ſeq̄t alua. in. c. j. char. fi. in titu. q̄s dicit dux. march. vel comes. in vſibus feudoꝝ. Sȝ q̄ virtuoſis actib⁹: & morib⁹ aī nobilitate refulget: ipſe ſibi p̄pria virtute nobilitatē adeptus eſt. ob id nobilior iudicād⁹ eſt eo q̄ p̄auoꝝ nobilitate ſubnitit. hec eñ p̄ſumpta dūtaxat. prior aūt certitudinaria: & exp̄ſſa. Sed nos habem⁹ † q̄ exp̄ſſum facit ceſſare p̄ſumptū. l. ſi ita. ff. de lib. & poſt. & l. clemēs patron⁹. ff. de here. inſt. no. bal. in. l. multis. circa fi. ff. de ſta. ho. &. in. l. fi. C. de do. añ nup. d. taſ. in. l. ſi quis id q̄d in. iij. col. ff. de iuriſ. omniū iud dicēs propterea limitari regulā de qua ibi † maſculinū ꝯcepit femininū & i. l. q̄duos. ff. de leg. iij. vt nō p̄cedat. vbi diſpō loq̄t diſcretiue. i. de p ſe de maſculo. & de p ſe de femia alt. Bal. vbi. §. † Facit etiā i ſimili q:

Marginal numbers and notes (in order):

1 — Que nobilitatiſ ſpecies ſuo poſſeſſori plus p̄ſtet.

2 — Arguēdo veritas magis in lucē p̄dit.

3 — Q̄d nobilitate animi luſtrat⁹ ſit preponendus argumēta

4 — Nobilitas eſt filia ſcientie.

5 — Nobilis ex genere quis non eſt niſi preſumptione.

6 — Expreſſum facit ceſſare preſumptū.

7 — Maſculinum nō cōcipit femininum vbi diſpoſitio loq̄t diſcretiue

8

Expreſſum facit ceſſare tacitum.

expreſſum ⁊ apparens facit ceſſa
re tacitū.l.cū ex filio.§.j.vbi Bar.
⁊ docto.not.ff.de vulga.et pupil.
Bal.in.l.in teſtamento.in.ij.op=
po.C.de impube.⁊ in.l.cū propo=
nas.in.ij.col. C.de here. inſtitué.

Subſtitutꝰ prefert venire volēti per ius accreſcēdi

9 †Et ideo ſubſtitus prefertur cō=
iuncto venire volēti ꝑ ius accre=
ſcēdi.l.ij.§.duo.ff.de ſecū.tab.⁊.l.
vnica.§.pro ſcđo.C.de cadu. tol=
len.⁊ ratio eſt quia ſubſtitus ve=
nit ex expreſſa cōiunctus ſolū ex
tacita diſpoſitione teſtatoris.l.ſi
tytio.§.iulianus.ff.de lega.ſecū=
do.ꝓpterea dicit Bal.in.l.quidā
eulogio.C.de iure deliberādi.ꝙ
ius accreſcēdi expſſum facit ceſſa

Expreſſi maior ē virtꝰ ꝗ̄ taciti.

10 re tacitum.†Et ratio predictorū
eſt qꝛ maior eſt virtus ⁊ potentia
expreſſi ꝗ̄ taciti.regula expſſa.ff.
de regu.iur.⁊ ponit de predictis
deci.in.l.ij.colū.xiij circa. princi.
eo.titu.⁊ do.Iaſo.in.l.cum quid.
col.iij.⁊ ſequē.ff.ſi certū petat.in

Veritas magis attēdit ꝗ̄ fictio dato cōcurſu.

11 ſimili etiā facit † qꝛ vbi cōcurrūt
veritas ⁊ fictio :magis attendit
veritas ꝗ̄ fictio.⁊ res potiꝰ intel=
ligitur ſecundū veritatē ꝗ̄ ſecū=
duȝ fictionē.l.filio quē pater.vbi
Bar.notat.⁊ ita illā ſūmat.ff.de
liberis ⁊ poſthumis.qđ facit ad
multa de quibꝰ per do.Alexā.ibi
in additio.⁊ i lectura plene attin
git Bar.in.l.j.§.hic aūt ſenatꝰ.ff.
ad ſilleia.facit tex.in.c.fi.de ꝓpur=
ga.cano.⁊ in.l.fi.C.de his ꝗ veni.
eta.impe.hoc idē tenuit Barba.
in.c.j.colū.j.de donatio.⁊ conſilio
xxvij.in.vj.colū.in.j.volumi.vbi

Boni mores ꝑferunt nobilitati.

12 dicit † ꝙ mores boni preferunt
nobilitati.⁊ conſi.liij.col. xiij.in
j.volu.⁊ cōſi.lvij.in.iij.col.ij.vol.
⁊ col.ix.Corſe.in.c.grandi.col.ix.
in fin.de ſupplen.negligen.plat.
lib.vj.alia bona poteſt aſſignari
ratio.qꝛ magis cōmendādus eſt
is ꝗ ſibi nobilitatē ſua ex virtute
queſiuit:ꝗ̄ qui ab alio accepit.vt
infra latius declarabo.poſt enu=
cleationē nobilitatis animi:quā
verā nobilitatē ſapientes dixere:
vñ pulchre inqͭt Tullius in ſallu
ſtiū.Sāctius eſt me meis fulgere
moribꝰ:ꝗ̄ maiorū opinione inni
ti.vt ſim poſteris meis nobilita=
tis initiū.⁊ virtutis exēplū:⁊ ꝯtra
eundē iterū:qđ deficit in te:inci=
pit in me.quaſi vellet iferre ꝙ ſal
luſtius degenerabat:ſed ipſe pro
prijs virtutibꝰ ꝑſtabat ſuis nobi
litatis initiū.Et hec nō deuiāt a
rōne ꝑdicta per Abba.adducta i
d.c.venerabilis.dum dicit ꝙ ma=
gis cōmendādus is eſt ꝗ ex pau=
peribꝰ abiectiſqȝ parētibꝰ ortun=
dus:virtutibꝰ ſe dedicauit. ꝗ̄ is
qui ex nobili ꝓgenie ortꝰ eſt.Et
ratio qꝛ nobilis habuit exēplū no
bile ſuorū:⁊ occaſionē maximam
vt eſſet virtuoſus:ſȝ ex pauperi=
bus natus eſt ſoliꝰ dei virtute mi
rabilis.Ita aparte vr̄ velle tex.in
d.c.nunquā.de vitijs.lvj.diſtin.
facit ad ꝑmiſſa tex.in.l.ꝓnūtiatū
.§.j.ff.de verbo.ſigni.quē allega=
uit ꝓ ſingulari Bal.in.c.plane.de
ꝓbatio.ꝙ boni mores ꝑferuntur

Mulieres nobiles minus honeſte nō admittunt: in teſtes ad ꝓbādaȝ virginitatem.

13 nobilitati. vñ dicit ibi Bald.†ꝙ
mulieres nobiles minꝰ honeſte:
nō admittunt in teſtes ad ꝓban=
dam dignitatē.facit etiā qđ dicit
glo.in.l.ſocietas.i verſi.ſuppleat.
ff.ꝓ ſoc.ꝙ bñ literati debēt recipi
in canonicā.vt ibi hoc not. Fulg.
qui dicit ꝙ literati equiparantur
nobilibus ꝓpter eoꝝ ſcientiā.per
illā glo.⁊ notat.d.Benedi.de plū
bino . in.l.generaliter.§.qđ ergo.
ff.de fideicō.libert. vñ cū virtute
nobilitas.⁊ cum nobilitate virtꝰ
ſemper eſt collocanda.

Qđ nobilitas gñis ſit ꝑponenda.argumenta.

14 ¶†Secūdo loco imo vr̄ dicēdū
nobilē nobilitate generis ceteris
ꝑponendū.argumēto tex.in.c.de
multa.ibi circa ſublimes tñ ⁊ lite
ratas ꝑſonas.extra de preben.ſu
mēdo ibi ſublimes ꝓ gñe nobili=
bus.ſecundū ꝙ ibi cōiter ſumūt
cano.Attento eñ ibi ordine lite=
tere preponunt in noiatiōe nobi
les gñe:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

les genere: nobilibus nobilitate ai: quales ſunt vtplurimum lite-
15 rati viri.† quorũ doctrina mund⁹ illuminat. vt ait, iperator in aut. habita. C. ne fil. pro patr. ⁊ voluit plene Hierony. in ep̃la ad paulũ. idẽ Feli. in. c. nõnulli. col. xx. verſ. ⁊ fauore publice. de reſcrip. vbi ẽt inter cetera: litteratas pſonas ſtelles celi appellat.

Literatorũ doctrina mũdus illuminat.

16 ¶ † Qđ aũt liceat ſumere argumentũ ex ordine litere ad determinationem alicui⁹ negotij. probat ex infraſcriptis. primo per tex. in. l. quotiẽs. i pn. ff. de vſufructu. ⁊ l. c. in xp̃o pr. col. ij. in pncĩ. de ꝯſecratio. diſtin. ij. vbi ex ordine litere colligit volũtas diſponẽtis. idẽ notat Bart. vbi Mod. oẽs in. l. ij. §. prius. in fine. ff. de vulgari et pupilla: dicẽs ꝙ ordinẽ ſcripture attendimus. vt ex eo aliqđ pſumam⁹: ad idem bonus tex. in. l. ſi cõis ſeru⁹. ff. de ſtipu. ſeruo. vbi ad cognoſcẽdũ. an ſeru⁹ ſtipulatio dñis ſuis: adiectis proprijs noibus: ſtipulatus fuerit ꝑ virili cuilibet: an pro dñica portiõe: attendit ordo ſcripture. ſ. an ꝓpria noia dominorũ ꝓpoſuerit: an vero appellatiuum nomẽ dñi. facit qđ dicit do. Abb. in. c. qm̃ Abbas. col. iij. in fin. vbi alij de offic. delegati. poſt gl. in. l. cũ ita. §. ſ. ff. de cõdi. ⁊ demonſtra. ⁊ Bar. in. l. ⁊ q̃r. ff. de iuriſditione oim iudicũ. dũ vult ad cognitionem reſcripti emanati a ſede apoſtolica cõtinentis propriũ nomẽ

Argumentum ab ordine litere validuʒ eſt in iure.

17 iudicis delegati. †. ⁊ etiã nomen dignitatis: an id perſonale ſit: an non ordinẽ ſcripture eſſe attendẽdum: vc3 qđ nomẽ pcedat: an propriũ: an dignitatis: q̃r ſi propriuʒ perſonale erit ⁊ cenſebitur electa fuiſſe ipſi⁹ perſona: ita eo ꝙ indice delegato re integra: nõ trãſiret ipſa delegatio in ſucceſſorem. Si appellatiuum dignitatis ſecus. Bene etiam ad promiſſorũ corroboratione. facit quod dicit domi. Iaſ. in. l. ſ. col. ſ. ad fi. ff. ſolu. ma-

Delegatio ex q̃bus arguatur perſonalis. ex q̃bus nõ.

18 trimo. † de duobus inſtrumentis: eodem die ab eodem notario confectis. et in ipſius protocollo cõpertis. vt illud dicat prius fuiſſe factum. quod primo loco iacet in ordine ſcripture protocolli. al. leg. tex. quẽ bart. not. ibi. ad hoc. in. §. quibus. ſ. conſtitu. C. vbi etiã bal. idẽ ſequitur. d. alex. in. v. vol. conſi. cxij. verſi. non obſtat. vbi limitat hoc dictũ vno modo. idẽ in. d. l. ij. §. prius. col. iij. vbi etiã d. iaſ. repetit. faciunt ad idẽ infinita per feli. cumulata. in. c. cũ dilecta. col. iij. ad fin. verſi. ſic ordo ſcriptur. de reſcrip. tãgit aliquid idem. in. c. ſ. col. iij. ad fin. de ma-

Inſtrumẽti prioritas ex q̃bus arguatur.

19 ior. ⁊ obedi. † vbi in materia prelationis. arguit ex ordine litere: ⁊ allegat plura idẽ. d. abb. in. c. minus praua. per illũ text. in. ſ. not. de exceſſi. prela. vbi argumento ibi ſumpto ex ordine litere: notat fratres predicatores minoribus eſſe preferendos. ſequitur modũ hũc arguẽdi. d. philip. deci. in cõſilio. clxj. col. ſ. ad fi. allegat gloſſ. not. in. c. bene quidẽ. in verſicu. mediolanenſis. xcvj. diſtin. dum voluit epm mediolanenſem digniorem rauennatenſi. illic anteire debere. argumento ſumpto ex illo text. ex quo ibi primus rñdit. facit bonus tex. in. c. mãdato. in fi. ibi tunc ſcripture ordinem. de preben. lib. vj. in. c. ſi qs iuſto. in principio. ibi is qui primo in literis ⁊ procurationis inſtrumento extiterit nominatus. de electioni. lib. vj. in. c. ſi rector. xliij. diſtin. ibi dicturus importune premiſit oportune. in. l. cũ pater. §. penult. ibi ſ3 ordine ſcripture. ff. de leg. ij. in. l. q̃ ſoluendo nõ erat. ibi ſolus is q̃ primo loco ſcriptus eſt hereditatẽ capit. ff. de heredi. inſti. ⁊ in l. gñaliter. §. proinde. ver. ⁊ fortaſſis qs dixerit ordinẽ ſcripture ſeruandũ. ff. de fideicõ. liberta. vnde

Argumẽtũ ab ordine litere ſumitur i materia plationis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Dignior dr̄ q̄ prio noiatur.

dicit ꝑpter hec d̃nicis.in.c.fi.in.j.
20 col.de offi.de lega.lib.vj.† q̄ ille
dr̄ dignior q̄ primo noīatur:⁊ di-
cit bal.in.l.pe.ibi tertio oppono.
C.de verb.signi.q̄d ille ꝑſumitur
maior:q̄ primo noīatus eſt:faciũt
plura ꝑ do.ꝑpoſitũ.cum̃ulata i.c.
nicolao.j.col.de appel.ꝑ ang.i.§.
licet inſtitu.qui ⁊ ex q̄.cau.manu
mit.nõ poſ.in.§.añ heredis.inſti.
de legatis.⁊ in.§.itẽ ſi q̄s.inſti.de

Argumẽtũ validũ eſt ab ordine rubricarum.

21 inuti.ſtipulationi.facit † q̄r etiã
videm⁹ validũ eſt argumentũ ab
ordine rubricarũ.l.ij.ff.de ſtatu.
homi.⁊ not.alex.in rubri.ff.ſi cer-
tum peta.col.j.Et quod ſangui-
nis:ſine gñis nobilitate decorati:
ſint anteferẽdi:⁊ pri⁹ ad honores
vocandi:ꝓbare vr̄ text.in.§.inte-
rim:ibi vniuerſi nobiliores ciui-
tatũ.in.§.fi.poſt principiũ:ibi cõ-
uenit eũ q̄nuq̄ꝗ nobiliũ.i aut.
de ꝗ defenſor.ciuita. ¶Tertio.ex

Q̄d politica nobilitate fulcitus reliquis ſit ꝑponend⁹.

22 aduerſo † immo vr̄:ipſa politi-
ca nobilitate fulcitũ:ex quo a ꝑn-
cipe ꝑferk:ceteris oib⁹ ꝑponẽdã.
argumento text.in.l.ij.ff.de albo
ſcribẽdo:vult in albi deſcriptione
illos prius ſcribẽdos fore:qui di-
gnitates ꝑncipis iudicio ſunt aſ-
ſecuti:bñ facit tex.in.c.ij.q̄ de ꝑbẽ.
lib.vj.vbi recept⁹ in canonicatũ:
authoritate pape:ꝑferendus eſt
alijs in ſuſceptiõe ꝑbẽde:facit q̄d
voluit roma.in.l.ſi vo.§.de viro.
xlix.fallẽ.ff.ſol.mat.⁊ ſequit alex.
in.l.ij.§.ſi prius.vbi.d.iaſ.ff.de
vulg.⁊ pup.idẽ iaſ.in.l.ſi q̄s ma-
ior.col.fi.C.de trãſac.deci.in.c.cle
ri.col.iij.vbi plura adducit.i ver.

Doctor ſiue miles a ꝑncipe creatus reliq̄ȝ antecedere dʒ.

23 retẽta ꝯcluſiõe:extra de iudi.† q̄
doctor q̄cũq̄ tp̄e ſue creatiõis
attẽto ſit poſterior.Si tñ a ſũmo
põtifice aut iperatore gradũ aſſe
quatur:alios anteriores ſe tp̄e an
tecedere dʒ:idẽ de milite dicit.d.
abb.in.c.ꝑ tuas de maior.⁊ obe-
di.in.c.poſtulaſtis.col.ij.de con-
ceſſ.preben.Quod tamen de do-
ctore dictum eſt:limitat andreas
ſicul.in ꝑe.clemẽ.in.xiij.col.ꝑ.l.
nemo.C.de aduo.diuer.iud.quẽ
refert:⁊ ſequit.idẽ deci.loco ꝑalle
gato.ver.⁊ hoc verũ eſt:vt proce-
dat qñ doctor creat⁹ ab iperato-
re:vel ſummo põtifice:fuit fact⁹
cũ rigore examinis:ſec⁹ ſi ſimpli-
ci verbo.puta eſto doctor:q̄r talis
nõ hʒ prerogatiuã vt alijs ꝑferat
q̄d tñ ꝓcedere dicit ex quadã eq-
tate poti⁹ q̄ iuris rigore:q̄r tota
vis i ipſa dignitate conſiſtit:que
ab iperatore:ſiue pontifice etiam
ſiue examine tribuitur:cũ ipſe ſo
lo verbo doctorẽ creare poſſit.vt
not.ang.in.l.j.C.de ſentẽ.paſ.alſ
in.l.cũ ſalutat⁹.⁊ predictã limita
tionẽ etiã refert.⁊ ſequit.d.Ja.in
ꝑallegato.§.pri⁹.in.iiij.col.verſi.
limita ſingulariter:⁊ facit ad limi
tationẽ iſtam:q̄d dicit ang.in.l.fi.
C.de his q̄ veni.eta.impetraue.

Legatũ factum alicui cũ doctorabitur: intelligit: ꝑcedẽte examine rigoroſo

24 † Q̄d ſi legatũ ſit factũ alicui cũ
doctorabit:intelligit precedente
examine rigoroſo:nec verifica-
tur ſi a principe aut pontifice per
ſaltum ſolo verbo ſit creatus do-
ctor.Ad predicta etiam facit q̄d
dicit innocen.in.c.ſtatuimus.de

Canonicus auctoritate pape recept⁹: ꝑferk ceteris inferiorũ auctoritatẽ receptis.

25 maio.⁊ obedi.† Quod receptus
in canonicũ auctoritatẽ pape:pre
cedit alios canonicos receptos
auctoritate inferioris:puta epi-
ſcopi.Et ita etiã no.Bar.in ꝑalle
gata.l.ij.ff.de alb.ſcribẽ.facit q̄d
no.glo.per illũ tex.in.l.j.C.de do

Honorãdus eſt ab oib⁹ quẽ ꝑnceps honorat.

26 meſti.⁊ ꝓtecto.lib.xij.† q̄ ille ab
oibus eſt honorãdus quem prin
ceps honorat.facit tex.in.l.reſti-
tuẽde.i fi.C.de aduoc.diuer.iud.
dũ dicit q̄ a nobis digni iudicati
ſunt.Hi multomagis i antiquio
27 rib⁹ q̄ꝛiudicãdi ſunt.¶†Quar
to:⁊ vltimo loco vr̄ dicendũ:vtra
q̄ nobilitate decoratũ ai ſcʒ:⁊ ge
neris antecedere debere:ceteriſq̄
eſſe preponendũ.argumento no.
in auk.itaq̄.C.cõmu.de ſucceſ.vbi
duo vincula forti⁹ ligãt vno:fa-
cit q̄d per dictã regulã dicit bald.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in.l.ſed ⁊ milites.in prin.ff.de ex-
28 cuſa.tut.† ꝙ comes et baro de-
beat pͤferri comiti tm̄ vel baroni
tm̄.Et ideo.d.Alexã.in.l.cẽturio.
col.iij.in princi.ff.de vulg.⁊ pup.
29 † qd ſi quis eſſet miles:⁊ doctor
pͤferẽdus eſſe ſimplici militi.ſeq̄-
tur.d.Abb.⁊ docto.i.c.clerici.de
iudi.facit etiã bon⁹ text.in ſimili
ad hoc.in.l.iij.§.ſi.in fi.ff.de libe-
ra.lega.⁊ qd p dictã regulã dicit
Corſet.ſingulari.cliiij.ſub verbo
phibitio.Jõ doctor pͤferri dʒ nõ
doctorato ſcholari quãtũcũq̨ do
cto liberato ⁊ ai nobilitate mu-
nito:qꝛ duab⁹ innitit̄ nobilitatis
ſpecieb⁹ ſcʒ animi ⁊ politici vt in
fra dicam ⁊ latius cõprobabo im
pugnando quãdã opinionẽ rela
tam per moder.in.l.cũ quid.ff.ſi
cer.pet.in materia platiõis ⁊ in
d.c.clerici.de iudi.poſt glo.in.l.j.
C.de apocis publi.lib.xj.⁊ multo
fortius premiſſa pcedũt in gene
roſo doctore:vt nedũ virtuoſuʒ et
30 literatũ ſcholarẽ † ſed et etiã ex
debili familia natũ doctorẽ ante
cedere debeat cũ hic trib⁹ vincu
lis:ſiue nobilitatis ſpecieb⁹ fulci
tus ſit.⁊ alligat⁹:ai ſcilicet gene-
ris:⁊ politica:quãto eñ plura vin
cula vnita ſunt tãto fortius li-
gãt.Et ideo ſicut duo vincula for
31 tius ligãt vno † ita tria vincula
fortiora ſũt duob⁹:⁊ magis ſtrin
gentia.c.j.de treug.⁊ pace.⁊ hanc
in terminis videtur tenere Bal.
in.l.nemini.per illũ tex.C.de ad-
uoca.diuerſ.iud.d.Abb.in.c.ve-
nerabilis.ij.col.de pben.⁊ in.c.j.
de dona.quos ſequit̄ feli.in.c.cle
rici.col.fi.in prin.de iudi.⁊ in ru-
bri.de maior.⁊ obedi.col.j.verſi.⁊
in precedendo:dum volũt prefati
doctores.ꝙ in ceſſionib⁹ is pre-
ferendus eſt:data paritate:q̄ eſt
de meliori ſanguine:⁊ in quo cõ-
currũt due nobilitatis ſpecies al
ſcilicet ⁊ gñis.idẽ voluit barb.ij.
vol.con.lvij.col.viij.⁊ ſequen.et

Qd ille pͤferendus ſit q̄ vtraq̨ nobilitatis ſpecie ẽ inſignit⁹ argumenta.

Comes et baro dʒ pͤferri comiti ſoli.

Miles ⁊ doctor pͤferendus eſt ſimplici militi.

Doctor generoſus aliũ debiliorẽʒ gñe pcedere debet.

Tria vincula fortiora ſũt duob⁹.

deci.cõ.clxj.col j.facit glo.ſingu-
laris.in.l.ſocietates.ff.pro ſoc.de
qua ſalicet.ibi feſtum facit:dum
vult ꝙ ad canonicat⁹ eccleſie ca-
peſſundos equiparant nobiles
genere ⁊ literati viri.ſi quis igit̄
eſt nobilis:⁊ literatus:vt̄ preferẽ
dus literato dũtaxat.argumẽto
d.reg.vinculoꝝ.hoc idemq̨ voluit
cy.in.l.prouidendũ.C.de poſtul.
vbi dicit.ꝙ nobilis morib⁹ eſt pͤ-
ferendus nobili genere tm̄:qꝛ ille
nobilitatẽ exquiſitã ſe:alius ve-
ro pollet ex nobilitate ſuorũ.Sʒ
ſi quis eſſet ⁊ morib⁹:⁊ genere no
bilis pͤferend⁹ eſt ei qui eſt nobi-
lis moribus tm̄:qꝛ duplex digni-
tas fulget in eo ⁊ ppria:⁊ ſuorũ:
pro quo dicto cy.d.abb.in.d.c.j.
de dona.allegat.c.nũq̨.lvj.diſt.
⁊ ita illud dictũ cy.etiã allegauit
bal.in.l.cũ plures.§.j.ff.de admi.
32 tutor.facit etiã † qꝛ doctor in du
plici cẽſura pͤferend⁹ eſt vnica tm̄
cẽſura doctorato.ſm abba.feli.
deci.⁊ alios.in.d.c.clerici.de iud.
eũdẽ feli.in rubri.de maio.⁊ obe
di.ſequit̄.d.Jaſ.in.l.coheredi.§.
qui diſcretas.col.j.ff.de vulga.et
pupil.vbi fortificando dicit per
33 predicta † duas rationes vince-
re vnam.⁊ duas gloſſ.auctorita-
tem vnius.ſm.Bald.in.l.precti-
bus.in.xij.colum.ad fi.C.de im-
pube.ad idem quod dicit paul.
de ca.l.j.C.de legiti.here.propter
ſupradictum effectum duorũ vin
culorum.de quo eſt bonus text.
vt ibi eram notat.do.Jaſ.in re-
petitione.l.re coniuncti.colũ.iiij.
ff.de lega.iij.⁊ in auẽ.de conſan-
gui.et vteri.p fratri.in prin.fa-
cit p premiſſorũ corroboratione
34 regula † geminatorum actuũ
ſiue verborum:de qua ⁊ illius ef-
fectu per Barto.in.l.cuʒ ſciuimus.
C.de agricol.et cenſib.libro.xj.
et.in.l.baliſta.per illum text.ff.
ad trebellia.barba.in.c.ex lite-
ris.xxxiiij.colũ.extra de reſcrip.

Doctor in duplici cenſura pͤferẽdus eſt vnica tm̄ cenſura doctorato.

Due rõnes vincũt vnã ⁊ due gl. vnam.

Geminatio verborũ ſiue actuũ plurimũ operatur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſi con.xxvij.col.xxv.in.j.vol.⁊ in
conſi.j.in.xxvj.⁊.xxx.col.in eo.vo
lu.vbi de geminatiōe peccati.⁊ in
cōſi.cj.in.j.volu.⁊ cōſi.ccxvj in.ij.
conſi.lxv.⁊.ccclxvj.alex.conſi.cxj.
in eo.volu.in.vj.colum.roma.
vol.⁊ in rubꝛi.ff.de verbo.obliga.
col.fi.vbi Jaſo.col.iiij.idem Alex.
in.l.legē.C.de pac.Et in.l.ſi duo.
.§.marcellus.ff.de iur.iurā.Bal.
in.c.eam te.de reſcrip.feli.in.c.ſi
quādo.verſi.geminatio reſcripti.
eo.titu.Barto.in.l.ſi cui.§.fi.in fi.
ff.de accuſa.Jaſ.in.l.nec dānoſa.
col.fin.C.de pꝛeci.⁊ in.§.in ꝑſonā.
colū.xij.inſti.de actio.in.l.penul.
col.fin.C.de pac.⁊ in.l.j.C.de ſa-
croſan.eccle.in.l.cūctos populos.
col.iij.in fin.C.de ſum.trini.in.l.
ij.§.pꝛetoꝛ ait.ff.qui ſatiſda.cogā.
⁊ in.l.cū poſtea.C.de pac.deci.ꝯſi.
cliij.col.clxv.col.fi.in p̄n.⁊.clxxxj.
col.ij.in fi.⁊ in pꝛin.ſequē.Ex qui
bus pꝛemiſſis omnibus ſatis ap-
paret ſupꝛa factū argumētū in fa
uoꝛē nobilitatis geminate coꝛro-
boꝛatū foꝛe. ¶ Sꝫ cōtra pꝛedicta 35
d.Andre.Barba.in repetione ex-
trauagā.volētes.in ver.nobiles. 36
adducebat gl.ſingularē ⁊ celebꝛē
in ſepe allegato.c.nūq̃.de vitijs.
que voluit per illū tex.ꝙ natus ex
parētibus pꝛoꝛſus alienis a vir-
tutibus:dū tamē ipſe ſit bonus ⁊
virtuoſus.melioꝛ eſt illo qui na-
tus eſt ex bonis parētibꝰ licet ſit
eque bonꝰ ⁊ virtuoſus.Ecce nūc
ſm eū ꝙ i illo ꝯcurrebāt duo vicu
la.in altero vnū dūtaxat.⁊ nihilo
minus vnū vinculū p̄fertur duo-
bus.⁊ habet rōnē in ſe:quia natꝰ
ex vilibus parentibꝰ naturaliter
dꝫ declinare in deterius.l.quod ſi
nolit.§.qui mācipiū.ff.de edil.edi
cto.qḋ ſecus eſt in ex claris parēti
bus nato.Ad idē adducebat tex.
in.c.fidelis.cū gl.ſua.l.diſtin.vbi
pꝛobatur ꝙ peccatoꝛ emendatus
in pꝛomotione ad pꝛelaturam eſt
pꝛeferendus ei qui nūq̃ peccauit.

eodem modo dicebat ipſe magis
meretur natus ex vilibus paren-
tibus:q̃ natus ex claris:⁊ allegat
argumētū illud Senece in pꝛima
tragedia.nobiles aui non ſunt
mihi ſed clara virtus.Et qḋ ſcri-
pſit Tullius in inuectiua cōtra ca
tilinā.Pꝛemiſſis tamen fundamē
tis.ſaluādo dictas opiniōes Cy.
Bal.⁊.d.Abb.in locis pꝛeallega.
reſpōdet notabiliter coꝛſe.in repe.
ſua.c.grandi.in.ix.col.de ſupplē.
negligen.pꝛela.lib.vj.Dicens ꝙ
magis eſt honoꝛādus ⁊ pꝛeferen-
dus ille qui eſt natus ex bonis pa
rentibus eſtq̃ virtuoſus:q̃ ille q̄
eſt natus ex vilibus parētibꝰ:eſt
tamē virtuoſus ratione pꝛemiſſa
duoꝛū vinculoꝛū.Nec obſtat glo.
in.d.c.nunq̃.de vitijs.q2 illa glo.
nō dicit ꝙ ſit pꝛeferēdus ille q̄ eſt
natus ex vilibꝰ parētibꝰ:⁊ eſt vir-
tuoſus:ſed dicit ꝙ eſt melioꝛ.⁊ gl.
illa declarat tex.ergo debet intelli
gi ſm tex.argumēto eius qḋ dicit
Bar.in.l.nō ſolū.§.ſi liberationis
35 verba.ff.de libera.lega.†ꝙ dictū
doctoꝛis debet intelligi ſm.l.quā
36 allegat.facit†quia referēs ſiue re
latum intelligi debet ſm id ad qḋ
ſit relatio.tex.eſt no.ſm Ang.ibi
in.l.omnes.C.de quadriē.p̄ſcrip.
voluit Bal.poſt Jac.butri.in auē.
ſacramēta puberū.C.ſi aduer.vē.
faciūt no.in auē.ſi quis in aliquo
documēto.C.de eden.Et in.c.j.de
pꝛobatio cum ergo gloſ.declaret
tex.debet intelligi ſm eum.Sed
tex.dicit ꝙ magis reſplendet.er-
go dꝫ intelligi ꝙ eſt melioꝛ:quo
ad ſplendoꝛē:famā:nomē:⁊ cōmē
dationē:⁊ pꝛo hac ſua reſpōſione
ponderat verba.d.Abb.in.d.c.ve
nerabilis.vt ibi per eum ad text.
in.d.c.fidelioꝛ.iuncta ſua gloſ.
repondet:quia illud ideo eſt:⁊
pꝛemittitur hac ratione:vt melius
ſciat cōpati.Nam tex.celebꝛis in
c.conſyderādū.l.diſtin.dicit.†ꝙ
ideo omnipotens deus permiſit

Doctoꝛis dcm̄ intelligi dꝫ ſm.l. quā allegat.

Referēs intelligi dꝫ ſꝫ id ad qḋ ſit relatio.

Ratio q̄re p̄mittat peccatoꝛ nō peccatoꝛi ad p̄laturā.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

petrum ſeipſum negare: vt ipſe qui erat futurus eccleſie paſtor diſceret i ſua culpa qualiter alijs miſereri debuiſſet: nō tamē ſequitur φ ſit melior alio qui nūq̄ pec-
38 cauit. †Immo vberiorem gratiā habebūt q̄ nūq̄ peccauerūt q̄ hi q̄ peccauerūt ſm gl. no. in. c. alma. in ver. appropinquēt. de ſen. excō. ⁊ facit qđ no. i. l. nō ſolū. ff. d̄ nova.

Peccati imunes his qui peccauerūt vberiorem gratiā hēbunt

¶Pro cōcordia tamē omniū ſupraſcriptarū opinionū cōſilio tretus bocacij inquietis. Si ſatis ſani eſtis diſtinctione ſemper vta-
39 mini† ipſa quidē in cōcordiam diſcordata oportune reducit: ⁊ abſterſis ignorātie nebulis intellectum clarificat. Necnō ⁊ glo. in. l. apud antiquoss. in verſi. omnibꝰ diſcretis. C. de fruc. ⁊ l. l. tū. in ver.
40 nō eſſe. ff. de ſupel leg. ¶†Diſtiguēdū itaq̄ in propoſita queſtione fore arbitror: aut em̄ loquimur de ijs qui ſunt duplici vel triplici nobilitatis ſpecie: vt declarauit ſupra: inſigniti. vtrū ceteris ſingularibus ſolū nobilitatis ſpeciebꝰ decoratis preferātur. Aut loqmur de ijs qui vnico tm̄ nobilitatis radiātur lumine puta gn̄is: animi: aut politice quis illorū adinuicē preferendus ſit. Primo caſu principali adhuc diſtinguendum eſt: aut enim loquimur quo ad honores ⁊ ceſſiones: aut quātū ad amiſſiones ad beneficia. Et primo caſu is preferēdus eſt qui maiori nobilitate fulget. vñ doctor gn̄e nobilis alium inferioris ſtatus doctorem antecedere debet: qđ facit ad ducale ſtatutū. de doctoribus nobilibus ⁊ eorum ſtatuit: ita procedāt que dicūt Sali. Bald. Abb. ⁊ Feli. in preallegatis locis: ⁊ etiā rationes adducte in vltima opinione: quod tamen duobus modis limitādum eſt. primo vt procedat data inter vtroſq̄ quātū ad doctoratus creaturā tēporis paritate. Alias autem ſemota tempo-

Diſtinctionis effectus nō modicus.

Prelatōis materia diſtinguitur.

41 ris paritate. †primo loco creatꝰ doctor quātūcūq̄: gn̄e ignobilis: ⁊ vili ex ſtirpe originē ducat: aliū poſteriorē: ⁊ ſi genere nobilior ſit antecedet: quia iſte qualitates nō tollunt prerogatiuā temporis: ita not. voluit Inno. in. c. ſtatuimus. de maior. ⁊ obe. Cōſyderātur em̄ vt dixi qualitates iſte data paritate in tempore. vt not. Bar. in. l. j. ff. de obſequi. ⁊ bal. in. d. l. nemini. in fi. ſequitur deci. preceptor meꝰ in. d. c. clerici. col. ij. in prin. de iudi. Secūdo limitandum eſt iſtud non pcedere vbi alter quātūcūq̄ genere ignobilis doctoreā a p̄nci-
42 pe ſumpſerit dignitatē. †Is etenim ne dum data temporis paritate aliū quātūcūq̄ nobiliorē genere antecedere debet ab inferiore doctoratū: immo etiā anteriori tempore ipſa doctoratus dignitate ſuffultum: ita procedunt que dixi ſ. verſi. iij. imo videt̄ ⁊c. Iuxta hoc vnū nec incōgruū ad-
43 dēdum eſt† φ doctor exiſtens inter conſiliarios principis: omnibꝰ alijs q̄tūcūq̄ anterioribus: antiquioribus: ⁊ nobilioribus: anteferendus eſt: quia maiorē reputat̄ habere dignitatem: vt not. Ang. in. l. j. de teſta. milit. argumento. l. j. in fi. C. de cadu. tol. facit tex in. l. j. C. de p̄po. labor. lib. xij. ibi quos noſtri lateris comitatus illuſtrat. ⁊ p illū tex. not. dicit Bal. in rubr.
44 ff. de offi. procō. † φ digniores ſunt cardinales qui reſidēt in curia romana apud papam non reſidentibus. iſtud recte ſeruari videmus in magnifici reſidentis cum illuſtriſſimo duce noſtro conſilij collateralibus. Ceteros nāq̄ ciſmontani ⁊ vltramontani conſilij collaterales hac ratione antecedūt: tāq̄ digniores: cum maiorē vt predixi dignitatem reputentur habere iuribus preallegatis. Et alia ratio eſt: quia illi patricij id eſt principis patres dicuntur ita

Doctor ignobilis prior tpe p̄fertur nobili gn̄e poſteriori i creatione.

Doctor a principe creatus quātumuis ignobilis: p̄fertur doctori nobili aliū de creato.

Doctor principis cōſiliariꝰ reliqs oībus anteferṫ Cardinales reſidētes i curia digniores ſunt nō reſidentibus.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dicit tex.in.l.fi.C.de conſul.lib. xij.& in.§.filiusfamilias.inſti.qui. mo.ius patri.pote.ſolui.do.Iaſo. in.l.j.col.ij.ff.de offi.eius.anto.de prato.vet.in fi.conſiliorū.Barba. j.volu.Unde illos imperator pa-tres appellat.l.j.in princi.iuncta glo.in ver.patres.C.de cad.tol.& no.d.alexā.in.l.centurio.col.ij.in prin.ff.de vulg.& pupil.dicens in

Milites ad principis latus militant ceteris ſūt digniores.

45 ſimili.†milites qui ad principis latus militant: digniores ceteris propter id: illiſq preferendos.al-legat ange.idem tenentem.in.l.j. ff.de teſta.milit.Secūdo caſu pre ferendus eſt in dubio qui vtraq nobilitatis ſpecie decorat animi ſc3 & generis: & ita procedat quod dicit.d.abb.in.d.c.venerabilis.ij. col.& q predixi in quarta opiniōe §.incipiente.quarto & vltimo &c. Et ratio eſt qr magis idone9 pre-ſumit ad regimina officiorū ſeu bñficiorū ex q maiori fulget ꝟtute preſumpta ſc3 & vera: hec tamen nō eſt preſumptio iuris & de iure: ideo ſi quiſpiam alius nobilitate ſola animi cōperietur luſtratus: aut alia quauis ſi tamē idoneior appareret ad ſuſceptionē cōferē-

Idonei or alijs quantūcunq nobilioribus in officijs & beneficijs eſt pponēd9.

46 di regiminis†ille ceteris quā-tūcūq nobilioribus eſſet preferē dus.argumento eorū que voluit Bar.in.l.ij.§.preſens.ff.de vulg. & pupil.do Abb.quē ſequit dect. in.d.c.clerici.col.v.v.per tex.in.l. honores.in prin.ff.de decurio.& l.vnicuiq.C.de prepo.ſacr.ſcri. lib.xij.ibi niſi forte ab eo qui tpe vincitur laborū cōparatione ſu-peretur: facit etiā tex.in.§.ordina tionē.in aut.de mona.facit reg. que habet q in promotione ali-cui9 dignitatis nō antiquior: ſed magis idoneus eligitur.viij.q.j. c.ſed ergo.not.in.c.cōſtitutis.de appel.Sic nō nobilior: ſed mag3 idoneus eligendus eſt.qd hodie

Nō perſone de bñficio: ſed bñficio de pſona eſt proferē dum.

47 male ſeruat.† Solet em vt plu rimū pſone de bñficio puideri:

nō bñficio de pſona: & male dicit gl.& ꝯ canonicas ciuileſq ſanctio nes: nec tñ mirādū cū & reliquis omnia iura ſubuertātur incaſſu3: ideo diſcant tāto ſudore: ſumptu etiā q maximo: proh dolor.cū ibi iniurie naſcātur: vnde iura oriri ſolebāt & debēt cōtra.l.memine-rint.C.vnde vi.Et iuſtitie ſtatera aut pretio: aut fauore: aut amore: aut odio ſubuertatur.contra.c. cordi.de iudic.in.vj.vnde philo-ſophus ille anacharſis teſte vale rio maximo.lib.vij.ſub rubrica. de ſapiēter dictis & factis.de ana charſi incipit.quā porro &c.dice-

48 bat†leges noſtras aranearum telis ſimiles.Nam & illis infir-miora animalia retineri valētio-ra aūt trāſmitti videmus.Ita ijs humiles & pauperes cōſtringi: di uites & prepotētes non alligari: ſentit idem glo.in.l.ad ſplēdidio ris.in ver.velut.C.de diuer.offi. lib.xij.contra tex.in.l.ij.C.de offi. pret.prouin.in.l.j.C.ne licea.po-ten.& in aut.vt omnes obe.iudi. prouin.in prin.vbi diuites & potē tes pauperum inopumve ad in-ſtar mandatur legibus alligari. S3 redeūdo tñ vñ digreſſus ſum: cum mee ſint ad inſtar prophete hieremie lamentationes friuole

Leges aranearum telis ſimiles.

49 inanes & nullius frugis.†Addo idoneitatem perſonarū cognoſci ex qualitate loci: & officij cui pro-uidēdum eſt.iuxta ea que ponit feli.in.c.cum adeo.col.iij.poſt me diū.de reſcrip.& facit qd dicit Ho ſtien.in.j.de conſangui.& affi.quē Abb.ibi & ceteri ſequuntur: dum vult q in ꝓmotione epiſcopi do-ctor canonū preponitur thologo quādo hoc magis expediret pro-pter loci qualitatē: & perſonaru3: ipſu3 locū inhabitātium: faciant etiam que infra latius dicentur in alio mēbro.Secūdo igitur caſu principali iterum diſtinguēdum eſt: aut nos loquimur q̄tū ad ho

Idoneitas pſone ex qbus arguatur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nores ⁊ anteferentias in ceſſioni-
bus: aut quantum ad beneficioꝝ
collationes: inſtitutiones: ⁊ regi-
mina: ſeu etiam ſpiritualiũ rerũ:
aut ꝗtum ad regimina expedi-
tionũ: ⁊ rerũ militariũ. Primo ca-
ſu ſi nobilitas ex pari ſit dignita
te ſiue cauſa introducta: vt qꝛ am
bo ſint literati ⁊ doctores: de quo
rũ prelatione tractatur. Tũc ille
precedit qui politica proprie quia
immediate a p̃ncipe ſuſcepta no-
bilitate potitur: vt qꝛ a principe
doctoralibus decoratus infulis:
ſic procedãt que ſupra dixi in ver.
iij. immo videtur cũ declarationi
bus ⁊ limitationibꝰ ibi adductis:
de doctore a principe creato. poſt
quẽ antecedere debet nobilitate
ſola animi decoratus: eum qui ſo
la gñis preſumpta vtitur nobili-
tate. Scd̃m hoc etiam procedant
que dixi. in ver. j. dicendum vide
tur ſupra. Et iſtud aperte voluit
roma. ſingulari. dcxliij. incipiẽte
nobilitas. Secundo caſu q̃ animi
nobilitate ſola decoratur: nobili
ſola politica ſine generis nobili
tate luſtrato anteferẽdus eſt. Sic
procedãt que dixi in preall'e. ver.
j. dicendum. Et voluit aperte do.
Abb. in. c. venerabilis. colũ. ij. in
prin. de preben. quẽ doct. ibidem
magis cõmuniter in hoc ſequun-
tur. ⁊ in. c. cum adeo. de reſcrip.
vbi feli. ⁊ in. c. j. de dona. Bene fa
cit qd̃ no. gl. in. c. q̃m vetus. xxiiij.
q. j. dũ dicit ꝙ dum eſſet diſcordia
inter eligẽtes romanũ pontificẽ:
quidã ex electoribus: hec verba
dixiſſe fertur piſcatori petro fabri
filiũ ſucceſſorẽ querimus nõ au-
guſto. ſentiens poſt benardũ in
epiſtola ad eugenium genꝰ apo-
ſtolorum eẽ nõ aliũde nobile quã
morũ ingenuitate: ⁊ fidei fortitu-
dine. Quod tamẽ no adeo crude
aut abſolute intelligẽdũ eſt. Sed
cũ qualitatibus ⁊ conſyderatio-
nibus, de quibus per hoſtien. in

c. cõſtitutis. ij. de appella. vt cõſy
deranda ſit qualitas ⁊ ſitus eccle
ſie cui ꝓuidendũ eſt. vt ſi eccleſia
indiget potentia: tũc generis no-
bilita ⁊ potentia preferenda eſt
animi nobilitati atqꝫ ſcientie. ar-
gumento. tex. in. c. officij. de elect.
Si ꝟo potentia nõ indiget tunc
ſciẽtia preferẽda eſt potẽtie. argu.
tex. in. c. i cauſis. de elec. Et ita p-
cedat qd̃ dixi. s̃. Si ꝟo eccleſia in-
diget diuitijs vt qꝛ eſt onerata de
bitis: diuitie tunc preferunt̃ ſciẽ-
tie ⁊ potentie. arg. x. q. ij. c. hoc ius
porrectum. facit qd̃ in ſimili not.
idẽ hoſtien. in. c. j. de conſangui. ⁊
affini. Et que. s̃. dixi. In ſecũdo ca
ſu p̃mi: mẽbri ſupraſcripte pricipa
lis queſtionis. Sequitur hãc di-
ſtinctionem Hoſtien. roderi. ep̃s
zamorẽ. in ſpeculo vite. lib. j. c. v.
dicens poſt canoñ. ꝙ vbi ſcientia
opus eſſet ad hereſes extirpãdas
preferretur ſapiẽs theologus ſeu
canoniſta ſm̃ ꝙ refert feli. in. d. c.
cum adeo. col. pen. in fi. vbi autẽ
militari manu vel potentia: tunc
nobilitatem carnis ſciẽtie antefe
rendam. dicit etiam idem in eccle
ſiaſticis honoribus cum per no-
bilium potentiam rebelles arcen
tur qui pacẽ perturbãt. Nã tales
nobiles longo facilius eccleſiam
tueri valent. Res nãqꝫ publica ec
cleſiaſtica: nõ tantum indiget ocu
lo doctrine: ſed ⁊ manu: vt lupoꝝ
rabies comprimatur. Unde vide
50 mus † ꝙ licet regulariter res ec
cleſie de nouo infeudari non poſ-
ſint in laicum: ſi al's ſolite non fue
rint ifeudari. c. j. in titu. qui feud.
dar. poſſ. In vſibus feudorũ. vbi
no. Et in. c. j. verſi. Idẽ iuris. in ti.
epiſco. vel Abb. eo. lib. Et plene
not. per doc. in. c. ij. de feud. Si ta
men res aliqua eccleſie ſit in ma-
nu fortiꝰ ita ⁊ facile per eccleſiam
nõ poſſit aduocari. põt tũc illã p-
latꝰ infeudare alicui nobi. laico
potẽtiori, etiã ceſſãte dicta infeu-

Res ec-cleſie nõ põt re-gulari-ter d̃ no-uo ifeu-dari.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dandi conſuetudine.tex. eſt in.d.
c.ij.in fi.vbi dicit.d.abb.cardin.⁊
imol.Not.idē Bal. marti.⁊.d.Ja
ſon i.d.c.j.q̄ feud.dar.poſ.Et hoc
operat̄ potētia q̄ in hoc caſu ⁊ ſi-
milib⁹ debet magis attēdi ꝙ ipa
nuda ſciētia:⁊ cū premiſſa diſtin-
ctione ⁊ conſideratione. dicit idē
roderi.vbi ſupra. intelligēda fore
ſacrorū canonū decreta ⁊ ſancto-
rū dicta doctorū preſertim hiero
nymi dicētis nō ſanguini: ſed vi-
te ⁊ doctrine honores eſſe diſtri-
buēdos.Sic quo ad p̄miſſa vtra-
ꝙ nobilitas ⁊ ai ⁊ generis excedit
⁊ excedit̄:ſcōm equalitatē:aut ine
qualitatē meritorū: ⁊ naturā act⁹
in quē cōcurrūt.idꝙ paucis ſ; ſa-
piētib⁹ v̄bis gregoriū i paſtorali

Carbū-culus hyacintho prefertur.

51 dicere teſtat̄.cū ait. † q̄s neſcit in
natura gēmarū carbunculū hya-
cintho p̄ferri tn̄ rubei coloris hya
cinthus preferſ palleti carbuncu
lo.Qr ⁊ illi qđ ordo nature ſubtra
hit ſpēs coloris adiungit:⁊ hunc
quē naturalis ordo pretulit colo
ris qualitas defert.Qđ igit̄ gen⁹:
origo:ſiue natura ꝙplurimis ne-
gat.id ai virtus eidē preſtat.Ce
teris qđ natura cōtulit:id vitioſa
ſceleratacꝙ vita adimit.Nō ergo
ſimplex gn̄is nobilitas: non ſola
animi ſed perſonarū qualitas:ne
gotiiꝙ cui prouidendū eſt recte

Saul poſt aſinas in regē aſſumpt⁹.

52 attēdi debet. Vn̄ legimus † ſaul
poſt aſinas in regē aſſumptū fuiſ
ſe.primo regum.c.ix.Et meminit
ioſephus antiquitatū iudaicarū
lib.vj.c.iiij. dicēs patrē ſaul noīe
cis virū morib⁹nobilē.⁊ noīe lau
dabilē:quaſi ipſum ſentiat nō ge
nere ſed morib⁹ tantū nobilē fuiſ
ſe in regē tn̄ iudaici ppl'i a deo ele
ctū per os ſamuelis prophete.qđ
virtus in eodē prelucens nō no-

Dauid poſt fetātes in iudeoꝝ regē electus.

53 bilitas generis egit.† idē de da-
uid rege habet̄ primo regū.x.c.q̄
poſt fetātes in regē hebreorū eſt
cōſtitutus.refert hoc idē ioſeph⁹
vbi ſupra.c.ix. Quibus premiſſis
circumſcriptis qualitatib⁹ proce
dit qđ dixi ai nobilitate ditatū ce
teris anteferendū. Si mō alias
idoneus cōperiatur.⁊ ita proce-
dit gl.in.d.c.qm̄ vetus.Et qđ ibi
not.facit qr nō apud deū gradus
elegātior:ſed vite melioris actio
cōprobatur.xxiij.q.iiij. ſicut excel
lentiā. nec conſyderandū eſt q̄s
maior ſit in loco vel ordine: ſ; q̄s
iuſtior.xl.diſt.c.nō loca.⁊.c.mul-

Apud deū nō eſt acceptio perſonarū.

54 ti.in fi.† nec apđ deū ē acceptio
pſonaꝝ.c.nouit de iudi.xxxj.q.ij.
§.his ita.iij.q.vij.c.vl.⁊.iiij.q.iiij.
c.ij.⁊.d.c.venerabilis.de p̄ben. fa
cit tex.in.c.ad decorē.in ver.viros
literatos⁊ alios idoneos.de iuſti.
facit.c.ſponſus.⁊.c. dn̄s .lvj. diſt.
c.nos q̄ preſumus.c.illud.c.que-
libet.xl.diſtin.Non tn̄ propt erea
nobiles ⁊ potētes ſunt reſpuēdi
in eccleſia dei: cū ipſe chriſtus q̄
eccleſie caput eſt quoſdā nobiles
⁊ potētes:ad ipm eccleſie regimē
elegit:ſc; bartholomeū et paulū
ſcđ; gl.⁊ doct.in.d.c.venerabilis.
¶ Tertio ⁊ vltimo caſu illi q̄ ſola
gn̄is nobilitate fulgent cū vt plu
rimum militarū rerū ſint magis
expertes ceteris ai ſola nobilita-
te luſtratis anteferēdi ſunt.argu
mento eoꝝ q̄ notanter dicit alex.
in.l.centurio col.iij. in prin.ff. de

Miles doctori p̄ferendus eſt in militaribus actib⁹.

55 vulg.⁊ pupil.dū vult † ꝙ in mili
taribus actib⁹ preferēdus eſt mi
les doctori.argumēto tex. in.l. in
ciuilib⁹.C.de offi.vicarij. Atten-
dēda eſt em̄ negotij qualitas cui

Qualitas negotij:et pſonarū eſt attēdenda.

56 prouidēdū eſt.† ⁊ etiā qualitas
perſone ſi cōueniant adinuicē. et
ipſa pſona illi negotio expediat.
arg.not.in.l.plenū.§.equitij.ff.de
vſu ⁊ habi.in.l. quidā teſtamen-
to.ff.de lega.ij.in.l.ſi cui annuū.
ff.de annu.lega.in.l.fi.C. de dot.
promiſ.in.l.ſi filie. de lega.iij. in
l.iij.de dot.promiſ.in.l.cū poſt.§.
gener. de iure doti. in auten. ſed
ꝙnis iuncto corpore vnde ſumit̄.
C.de rei vxor. act. facit text. in.§.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

atrox.inſti.de iniur.⁊ in.l.in cōdē
nationibus.§.ſi patronus.ſm ꝙ
intelligūt doct.ibi.ff.de cōditio.⁊
demū.facit qđ dicit Bart.in.l.he=
redibus.§.fi.ff.ad trebel.⁊ in.l.for
tiſſimis.C.de militar.veſte.li.xij.
⁊ q̄ pulcre cumulat feli.in.c.cām
q̄.col.xij.de reſcrip.in.c.ſedes.col.
iij.eod.titu.⁊ in.c.noſtra.col.xvj.
vſi.xxij.correlariū.eo.tit.gl.in.c.
j.in princi.in titu.de natur.feud.
Iaſ.in.l.j.ver.quid autē impor=
tet.C.de lega.Et.d.Iacobi in ſuo
tract.feudo.in verbo ⁊ cū vena=
tionibꝰ.col.ij.ꝙ etiā negotij qua=
litas vt dixi ſicut ⁊ perſone atten
denda eſt not.gloſſ.in.l.ſi vno in
verſi.ſed tranſactio.ff.loca.dicēs.
ex qualitate contractus verba ac
cipi debere etiā contra propriam
ſignificationē.facit bonus tex.in
l.inſulā.ff.de preſcrip.verb.in.l.ſi
ſtipulatus.ff.de vſur.in.l.pro he=
rede.§.ſi tamen quid.ff.de acquir.
hered.vbi.d.Iaſ.not.colū.ij.poſt
alios ibi.facit ad idē quod dicit
Bar.in.l.ex facto.col.penul.ad fi.
ff.de vulg.⁊ pupil.per tex.in.l.he=
redibus.§.fi.ff.ad trebellia.Abb.
in.c.qm̄ abbas.col.iij.de offi.de=
lega.Bart.in.l.huiuſmodi.col.j.
ff.de verbo.obliga.et do.philip.
deci.conſi.cxciij.col.iij.poſt prin.
facit † quia expertis in arte ſtan

Expertis in arte ſtādū eſt ⁊ illis negotiū cōmittendū.

57 dum eſt illiſq negotiū commit=
tendum.l.ſemel.vbi not.C.de re
milit.lib.x.Not.doct.in.l.j.§.fi.
ff.de verbo.obliga.Et ideo ſi du=
bitatur de vulnere an ſit morta=
le:vel non remittendū eſt iudicio
medicorū et eorū teſtimonio ſe=
cundum odofredum.quē refert
Barto.in proe.fforum.col.iiij.ar=
gumento tex.in.d.l.ſemel.⁊ in.c.
ſignificaſti.in fi.de homicidi.Si
de alluuione dubitetur.recurri=
mus ad ruſticos.glo.in.§.preter=
ea.in verſic.longiori.in fi.inſtit.
de rer.diuiſ.Si de edificio ad ar=
chitectos.§.quod autē dictū eſt.
in aut.de non alienan.Si mu=
lier ſit pregnans vel nō obſtetrici
bus cōmittendū eſt.l.j.ff.de vētr.
inſpici.Si de menſura agrorum
queratur menſoribus cōmittitur.l.
j.ff.ſi menſ.falſ.mod.dix.c.quia
iudicante.de preſcrip.Si de vir=
ginitate queratur:probis matro
nis remittitur.c.propoſuiſti.vbi
doct.de proba.⁊.c.cauſam eo.ti=
tu.⁊.c.fraternitatis.cum ſequen.
de frigidis ⁊ maleficia.Si de mor
bo equi vel ſanitate:ſtādum erit
mareſcallis.Si de ludo azardi:
magis eſt ſtandū iudicio vnius
barri.ꝙ̄ iudicio vnius boni do=
ctoris.ſm fulgo.quē refert ang.
in preallegato.§.preterea.inſti.de
rer.diuiſ.ſequitur ſalicet.in.l.ea
quidē.C.de accuſa.in quinta.q.
quam ponit in materia fame.di=
cens ꝙ ſi aliquis pretendit ſe de=
ceptum in ludo vel abarratū per
falſos taxillos ⁊ ſimilia.ꝙ ad iſtō
probandū admittūtur viles per=
ſone.Quia ſimilia per tales veri
ſimilius ſciri debent.refert.do.
Iaſ.⁊ ſequitur.in.l.iuriſgentiū.§.
pretor ait.col.ij.ff.de pact.Si aūt
de qualitate et bonitate auri:id
monetarum magiſtro a principe
deputato cōmittitur.l.quotiens.
vbi bar.C.de ponde.⁊ auri.lib.x.
Si de re militari militibus peri=
tis in arte.d.l.ſemel.Si de diſci=
plina legali doctoribus ⁊ iuriſpe
ritis.l.nemini.C.de aduoca.di=
uer.iudic.Si de intelligentia ſer=
monis cōmittitur interpreti.d.l.
j.§.fi.ff.de verbo.obliga.Sic de
ſimilibus.de quibus plene per fe
li.in.d.c.prepoſuiſti.poſt abba.
aret.⁊ alios.Bar.alex.aret.⁊ oēs
in.d.l.j.§.fi.⁊ in locis preallega=
tis.Prepo.late.in.d.c.fraternita=
tis.de frigi.⁊ malefi.alex.primo
vol.conſi.xv.col.penul.⁊ fi.⁊ cōſi.
xxxv.col.fi.in prin.eo.vol.roma.
conſ.xxv.viſo pūcto.⁊.c.Bal.con.
ccij.ij.vol.petr.de anc.cō.cclxxxv.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Prepo.in.c.ex literis.ij.⁊.iij.col.
de ſponſal. Jaſo.in repeti.l.admo
nēdi.col.lxxxj.ff.de iur.iurā.vbi
curti.col.xc.⁊ ſequē. facit etiā ad

Nobilis genere pſumit idoneior quo ad negotiū militare Idoneiores ſūt pponēdi.

58 predicta ratio q̄ †genere nobi-
lis preſumit idoneior quo ad ne-
gotium militare ex quo vt pluri-
59 mū magis circa illud verſatur.†
Sꝫ idoneiores ceteris ſunt i quo
cūqꝫ verſemur negotio anteferen
di.vt iā.ſ.dixi poſt abba.in.c.cle-
rici.de iudi.per tex.in.l.honores.
ff.de decurio.Et in.l.vnicuiqꝫ.de
proxi.ſacro.ſcrini.facit text.in.c.
cū in cunctis.in prin.⁊ in.c.dudū.
de electi. Unde ſi alij reperirent
idoneiores eſto q̄ nobiles nō eſ-
ſent illis tantū genere nobilibus
eſſent anteferendi. argumēto ex
predictis. Et hec indies ſeruari
videmus vt in petro de nauarra:⁊
capitaneo grant iehā.quos in no
uiſſima mediolanēſi expeditione
chriſtianiſſim⁹ rex francorum in
peditum ſuoꝝ duces maximo de-
legit in numero. Et ſi ſatis:vt fer
tur:demiſſe originē traxerint fa-
milie infinitis alijs genere nobi-
lioribus ſub eiſdē capitaneis mi-

Propter vberē excellentiā alicuius viri receditr a regulis iuris cōmunis.

60 litantibus.facit†q̄ propter vbe
rem excellētiam alicuius viri re-
cedetur a regulis iuris cōmunis.
text.not.in.l.ſꝫ ⁊ reprobari.§.am-
plius.verſi.valde tamē diſciplina
tos.ff.de excuſa.tut.vbi licet is q̄
medicatur aut rhetoricam docet
artem.in aliena patria q̄ꝫ in ſua
excuſationē a muneribus perſo-
nalibus nō habeat. Si tamen ſit
valde diſciplinat⁹: ꝓpter id excu
ſationem meretur. vnde dicit gl.
prima.l.j.C.de anno. ciui.lib.xi.

Scholaris valde doct⁹ nūqd pferatur doctori indocto.

61 q̄ ſcholaris valde doctus pfertur
doctori indocto. ſequitur alex.⁊
Jaſ.in.l.cum quid col iij.ff.ſi cer.
pet.feli.in.c.paſtoralis.col j.in fi.
de offi.delegati.qđ tamē intelligē
dum eſt.nō ita ſimpliciter:⁊ abſo
lute:ſed ſecundum diſtinctionem
traditam per.d.abba.in.c.clerici,
col.ij.vbi feli.deci.⁊ alij de iudi.fa
62 cit q̄† regulariter licet doctores

Doctores ſeniores regulariter ſunt pferēdi. Doctores iuniores doctiores alijs ſenioribus ſūt preponēdi.

ſeniores ſint preferendi. vt not.
doct.in.d.c.clerici.⁊ in.l.cū quid.
argumento illius tex.ff.ſi cer.pet.
⁊ facit bonus tex.in.l.ſemper.in
princ.ff.ad municipa.⁊ quod no.
Bart.in.l.j.per illum tex.ff.de ob
63 ſequi.†Si tamen reperiuntur iu
niores doctiores ⁊ elegantiores:
illi ſunt ſenioribus pferendi:ſecū
dum gloſſ.in.§.ordinationem. in
verſi.tempus.in auten.de mona.
Et ibi angel.ſequitur:facit.l.pro-
uidendū.C.de poſtul.vbi ſalice.
not.ad idē tex.in.l.ad beſtias.in
prin.ff.de pen.vbi dannat⁹ ad be
ſtias ſi ſit vtilis reipublice ob ip-
ſius artis alicuius peritiā:venit
liberandus ad populi preces:ſeu
ſaltem differenda executio quouſ
qꝫ princeps prius ſup hoc conſul
tus extiterit de quo etiā per Bar
tho.cepol.in cautelis ſuis caute
la.ij.facit qđ dicit maria.ſoci.in
repetitione.c.ad audientiam.col.
xliij.verſi.ſed quero de homici.
q̄ licet ea caſu quo permittit diſ-
penſatio cū irregulari:illa non ſit
debita regulariter:adeo q̄ ſupior
non diſpenſans non peccat mor-
taliter.c.at ſi clerici.§.de adulte-
rijs.pōderando verbū ibi poteſt.
de iudi.⁊ facit.l.non quicquid.in

Diſpēſare ſuper irregularitate cogit epiſcop⁹ fauore publice vtilitatis.

64 princ.ff.de iudi.†Si tamē ſub-
eſſet iuſta ⁊ legitima cauſa diſpen
ſandi.vt q̄ maxima vertereẗ vti-
litas eccleſie: tunc cogitur ſupe-
rior diſpenſare cum illo irregula
ri.alias peccaret mortaliter.alle-
gat plura de quibus ibi per ipm:
ad idē dicit innocen. in.c.cū tam
dudum.ad fi.de preben.vt refert
⁊ ſequitur ſimpliciter Feli.in.c.nō

Literati viri ſunt extollendi ad pluralitatem bñficiorū.

65 nulli.col.xx.ad fi.de reſcrip.†q̄
ꝓpter publicam vtilitatē eccleſie
vniuerſalis.viri literati ſunt ex-
tollendi ad pluralitatem benefi-
ciorum.facit.c.cū ex eo.de elect.
in.vj.⁊.c.de multa.in fi.de prebē.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

⁊. c. ſup ſpecula. de magiſtr. vbi tales viri vocantur ſtelle eccleſie. ad idē bonus text. in. l. honores. in prin. ibi ſed potioribus quibuſ ꝙ iniungenda ſunt. ff. de decurio. vbi nō ordo ſʒ virtutū attenditur preſtātia. facit text. in. l. j. ibi erga optimos fideliſſimoſꝙ cōmilitones. ff. de teſta. milit. ⁊ qd ibi not. ang. dicens per illum text. ꝙ non oīs eſt aſſociandus ad gradū militie. ſed tātum ille qui ꝑpter ꝓbitatē: ⁊ virtutē dignior inuenit: ⁊ idē not. ipē angel. in. l. ſi duob⁹.

66 eo. titu. vbi etiā dicit † ꝙ in militia nō attenditur origo ſʒ fortitudo. ad idem qd voluit hieronym⁹ cuius verba legūtur i. c. moyſes. viij. q. j. dū dicit principatū in populo nō ſanguini deferendū ſed vite. ⁊ qd dicit alberi. de roſa. ſecūdum Jaco. de belui. in. l. fi. C. de offi. preſec. vrb. ꝑ tex. in. l. j. C. de offi. magiſ offi. ꝙ inter ordinādos ad prelaturā vel dignitatē preferentur digniores meritis ⁊ ſcientia: ⁊ nō antiquiores. facit qr abſurdum id nō eſt ꝙ reuelet quādoꝙ minori quod maior neſcit. c. eſto ſubiect⁹. xcv. diſt. no. gloſſ. in. c. ſi habes. in ver. ſenes. in fi. xxiij. q. iij. ⁊ in. c. ad audiētiā. in verb. incipientibus. de conſuetu. ⁊ facit bonus tex. ad hoc. in. l. potioris. C. de offi. preto. prouin. vnde ⁊ ſi aliis extantibus: ſpurij ad honores ⁊ decurionatus nō admittant munera. l. gñaliter. §. ſpurios. ff. de decurio. nō etiā ad beneficia. c. cum

In militia nō attēditur origo ſʒ fortitudo.

67 in cunctis. in fi. prin. de elec. † ꝓpter ſua tamē merita: virtutes: et cōmendatos mores admittuntur nedum ad beneficia ſimplicia. immo etiā ad maiores dignitates. ⁊ pontificatus ſedem. c. j. §. ſʒ ⁊ hoc intelligendum. lvj. diſtin. Felix enim tertius natione romanus ex felice patre preſbytero fuit. gelaſius natione apher: ex patre epiſcopo valerio natus eſt. agapit⁹ natione romanus ex patre cordiano preſbytero originē duxit: ꝙ plures etiā legunt alij qui ex ſacerdotibus nati apoſtolice ſedi prefuerunt de quibus in. c. oſius. lvj. diſtin. faciūt nempe virtutes redduntꝙ hominē idoneum qui alias minus idoneus. immo penitus improbatus habebatur. facilem propterea inducentes diſpenſationē cum eodē. c. innotuit. vbi docto. de elec. bene etiam facit ad premiſſa qd no. cardi. in clemen. j. de priuile. queſtione. xxxix.

Spurij ⁊ naturales ꝓpter eorū virtutes ⁊ merita admittūtur. ad dignitates: honores: ⁊ bñficia.

68 † ꝑpter magnam legalitatē perſone: ⁊ integritatē vite recedi a regulis iuris cōmunis. de quo per Felt. in. c. cū ꝯtingat. col. iij. verſi. prima ꝯcluſio. de reſcrip. ⁊ in. c. de quarta. col. vij. verſi. j. doctrina. de preſcrip. ⁊ plenius in. c. ſuper his. col. ū. pe. ⁊ fi. de accu. Barba. conſi. xxvij. incipiente ſcripſit altiſſimus. in penul. ⁊ vlti. co. in. j. volu. alexan. j. volu. conſil. xxviij. col. iij. verſi. Et ideo. d. Jaſ. in. l. certum. col. ij. in fi. ff. ſi cer. pet. in. l. iubemus. col. pe. C. de iudi. in. l. j. col. ij. in. fi. ff. de eo per quē fact. ert. in. l. properandū. §. ſinautem alterutra. col. v. ver. ſeptima concluſio. C. de iudi. in. l. ſciēdum. col. vij. in pñ. ver. ſic ergo vltra. alex. ff. de verbo oblig. in. l. admonēdi. in repetitiōe col. lxxxiij. in fi. ver. adde etiam ꝙ dicto cardinalis de iur. iurā. Felt. in. c. firmiter. j. col. de ſum. trini. ⁊ fid. catho. ⁊ in. c. ſicut. col. xvj. ver. vj. aduerte. de re iudi. ⁊ aliquid per do. Philip. deci. in conſil. c.xxv. col. iiij. in fin.

Recedit a regulis iuris cōmunis ꝑpt magnā legalitatē pſone: ⁊ vite integritatem.

69 facit † quia etiā recedit a via iuris cōis iuſta interueniēte cauſa. l. q̇ cedē. vbi bar. no. ff. ad. l. corne. de ſicca. ⁊. l. ſi qs filio exheredato. §. ij. aūt oēs. ff. de iniuſt. rup. plura cumulat ad hoc Feli. i. c. nihil. col. ij. in prin. ver. tu vero. extra de preſcrip. ⁊ in. c. j. col. xij. verſi. fallit ſeptimo. de conſtitu. alex. in. l. na

Juſta interueniēte cā recedītur a regulis iuris cōmunis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

turaliter.§.nihil cõmune.col.x.₰.
quinto fallit.ff.de acq̃.poſ.Bar-
ba.in repetitio. rubri.C.q̃ admit.
in.xxiiij.z.xxv.col.facit ad hoc no.
dictũ Bal.p illũ text.in.l.ſi pater.
§.i arrogationib⁹.ff.de adoptio.
de quo meminit.d.Jaſ.alia addu
cens.in l.iubemus.C.de tranſac.
70 colũ.final.dũ voluit† ex iuſta cã
diſpenſari poſſe p ſummũ pontifi
cem cum monacho pfeſſo vt reli-
gionẽ exeat.facit qđ dicit Bar.in
l.fi.verſi.ſi ego.colũ.ij.in fi.ff.ſi
cer.pet.vbi etiã doct.not.q data
tyrãnide ſeu potẽtia aduerſarij
recedit a regulis iuris cõmunis.
de quo p Feli.in.c.qm frequẽter.
colũ.vij.ver.ſimiliter dicit.vt lit.
nõ conte.d.Abb.in.c.preterea.ij.
colũ.j.in fi.de ſponſal.d.Jaſ.in.l.
ij.colũ.vi.in fi.z prin.ſequẽ ff.ſo.
matri.Ad idẽ qđ dicit ipſe in.l.ij.
col.ij.in prin.C.de edic.diui adri.
tollen.Et in.§.itẽ ſi quis in frau-
dẽ.col.xviij.in prin.inſti.de actio.
facit qđ dicit deci.cõſi.clj.colum.
iij.vbi tradit nota.deciſionẽ ex p̃-
miſſis.Qđ igit̃ de vitioſo z tyran
no dicit̃:q̃tomagis de virtuoſo z
pbatiſſimo viro dicendũ eſt.argu
mẽto.l.nõ ſolũ.ff.de noxal.z quod
ibi not.glo.z.in.l.ſeruus.ff.qđ vi
aut clã.z in.c.eũ q̃.de preben.in
vj.facit nouiſſime bonus text.in
l.ſi hominẽ.ff.mãda.vbi gñalis
pcurator mutat ea q̃ a dño ſunt
ſpecialiter pniſa:iuſta cã interue
71 niente.† z ſi alias facere nõ poſſit
cũ nõ ſit diſcipul⁹ ſupra mgr̃m z
ſuperioris legẽ inferior tollere nõ
poſſit.c.cũ inferior.de maior.z obe
dien.p quẽ plura nota.cumulat
Feli.in.c.j.colũ.xij.cũ ſequen de
conſtitu.Barba.in rubri.C.q̃ ad-
mit.col.xxiiij.z ſequẽti.d.Abb.in
c.dilecti.vltimo i.ij.col.de appel.
z.d.alex.in.l.nemo põt.col.j.ff.de
leg.j.Deueniendo ad ea nũc quẽ
z.omiſi: premiſſa interſerendo:
nec deuiando a ppoſito.z ſubie-

Monachus diſpenſari põt ex iuſta cã vt religionẽ exeat

Inferior legatã ſuperioris tollere non poteſt.

cta materia.ſ.qualiter introdu-
catur nobilitas.ſeu in quo conſi-
ſtat.z quis dicat̃ nobilis.in qua
quidẽ heſitatione referre poſſum
id qđ iureconſultus ait.in.l.qz po
72 terat.ff.ad trebelli.dũ dicit† va-
rias hominũ eſſe voluntates.ſic
dicã varias in ppoſita queſtione
fore ſcribentiũ vulgi etiã opinio-
nes.illud etiã aſſumere poſſũ qđ
dicit tex.in.c.ſicut in ſacramẽtis.
de conſecra.di.iiij.dũ dicit text.
tot eſſe opiniones quot capita ho
minum.ad idẽ qđ dicit gloſſ.in.c.
ſup literis.in prin.in verſi.diuer-
ſos.extra de reſcrip.z gloſſ.in.l.
barbari⁹.in gloſſ.fi ff.de offi.pre-
to.dũ allegat verſus illos Perſij.
Mille hominũ ſpecies:z rerũ di-
ſcolor vſus.Velle ſuũ cuiq̃ ẽ:nec
voto viuit̃ vno.eas igit̃ opiniões
oẽs:ſaltẽ relatu dignas:quas cõ-
perire valui referã:vt illis diligẽ-
ter attẽtis:quid concludendũ in
q̃ſtione huiuſmodi veniat facili⁹
ppẽdam⁹.Prima igit̃ fuit ſapien
tũ z philoſophoꝝ ferme oim opi-
nio.vt illi vere nobiles dicant̃ eẽ:
q̃ virtuoſi ſunt:z virtutibus inſu-
dant:ſapiẽtie:doctrine:diſcipline
73 q3 ſecuti veſtigia.† Virtutẽ nãq3
ſolã nobilitatẽ credũt:vt de ariſto
ne iã predictũ fuit:q̃ phoꝝ ſtoico
rũve opinione fretus ſolos ſapiẽ
tes:z virtuoſos nobiles eẽ voluit.
Idẽ Tullius eloquentie fons in
pleriſq3 locis cõprobat:p̃ſertim in
quadã ad Lucillũ epiſtola.xliij.
nobilitatis fontẽ atq3 originẽ ani
mi virtutib⁹ aſſignans.Et Menã
der ait vir optimus id vtiq3 eſſet
ignobilis.Idez Seneca cũ de no
bilitate diſſereret ſẽtit:ſic inquiens.
Bona mens oibus patet oẽs ad
hoc ſumus nobiles: patricius.
Socrates non fuit.platonem nõ
accepit philoſophia nobilẽ:ſed
fecit.Quis eſt generoſus ad vir-
tutẽ bene a natura compoſitus.
Hoc vnum intuendum.Nam ſi

Varie ſunt hominum volũtates z opiniones.

Virtus ſola eſt nobilitas.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ad vetera nos reuocas nemo non inde eſt qđ nihil eſt. Oēs ſi ad primā originē reuocent a dijs ſunt: a primo mūdi ortu vſq; in hoc tēpus ꝑduxit nos ex ſplēdidis ſordidiſq; alternata ſeries. Plato ait neminē regē nō ex ſeruis oriundū neminē nō ſeruū: ex regib⁹: nō facit nobilē atriū famoſis imaginibus plenū: nemo in noſtrū gloriā vixit: animus facit nobilē cui ex quacūq; ꝯditione ſupra fortunā ſʒ exurgere: hec Senece ſunt verba quib⁹ nūq; ex appollinis oraculo quicq; certius aut verius excogitari dici potuit q̄ eā verā nobilitatē eſſe: quā virtus ꝑſtat ⁊ ſapiētia: illoſq; ſolos vere nobiles eſſe quib⁹ virtutū officia laudē ſubminiſtrarūt ⁊ dignitatē. Unde Luci⁹ apuleius de deo ſocratis. Si laudas inq̄t aliquē q̄ generoſus eſt parentes ei⁹ laudas. Juuenalis etiā: cū in ſatyra quadā cōmunē ⁊ vulgarē nobilitatis opinionem multis improbaſſet argumētis. Hanc eandē ſtoicoꝝ ſententiā affirmat: ſcribens ſolā atq; vnicam virtutē eē nobilitatē. A quorū opinione cleantes ille philoſophus nō receſſit. nō etiā diuinus Plato q̄ cū de nobilitatis ortu diſſereret ⁊ quadrifariā nobilitatē ipſaʒ partiretur. vt in ei⁹ vita refert Laer. Dioge. ſic exordit nobilitatē nobis quadriuia queri dicere phas eſt. Aliā parētes q̄ potētes aut ꝓncipes extiterūt: aliā qb⁹ boni clariq; ⁊ iuſti parētes fuere. Tertiā cū nri maiores fama ⁊ reb⁹ bello geſtis vel publicis certaminib⁹ parta corona claruerūt. Quartā eāq; oium preſtantiſſimū ſcribit eoruʒ quibus nō aliena: ſed ſua virtus: ⁊ animi magnitudo nobilitatem donarit. quos ſolos vult eſſe dignos vt nobiles appellent. Eſt enim nobilitas quaſi ſplendor q̄dam ex virtute progrediens qui ſuos poſſeſſores illuſtrat ex quacunq; cōditione emergentes. Nā virtus maiorū principatus: gloria certaminū: ⁊ geſtarū rex illoꝝ bona ſunt: illos ornāt ⁊ inſignes reddūt. q̄ ea ſibi ſuo labore ⁊ ſua induſtria parti ſunt. hoc idem voluit Hoſt. in ſūma de inſtitutio. §. quis inſtituit. circa prin. vbi dicit. Non genus nobilitat hominē ſʒ virtutes. ad hoc bonus tex. in. l. j. vbi Bar. not. C. de cōdi. in horre. publ. lib. x. q̄ ille dicatur nobilis qui virtuoſus eſt. vnde dicit Jo. andree in. c. venerabilis. de elec. in nouella. q̄ ſola eſt apud deum libertas nō ſeruire peccatis: ſumma apud deū nobilitas clarū eſſe virtutibus Eandē etiā opinioneʒ ſecutus eſt Dantes allegerij de florentia poeta vulgaris in cantilena ſua incipiēte. Le dolce rime damor. vt refert Bart. in. l. j. C. de dignita. lib. xij. col. v. circa mediū ⁊ col. vij. circa fi. Idem Eſculan⁹ poeta vulgaris in. xij. c. ſecundi libri nobilitatē in virtute ſola conſiſtere affirmat dicēs. E gentileza de virtu forma. Quello he gētile che per ſi ſa valere. E nō ꝑ ſangue dele antiche gente. Homo diſpoſto in lume naturale. El conſequir del gentil volere. Nō per richeza che le accidētale. L homo he gentil quante virtu in lui. Tuti li altri penſieri ſonno vani. Che antiqua gente facia bono altrui. Reperiuntur vlterius ad premiſſe opinionis corroborationem verba infraſcripta: quoꝝ mihi authoris nomē incognitū eſt. Quid Nobilitas antiqua facit ſpectata parentum. Magnanimi quidforma patris ſignatus iniquo more trahit vitam ſi ſordidus ipſe pudendis Incubit; Iare vitijs immergitur atris. Degnerans a ſtirpe patrum virtute relicta. Non igitur cōtentus abi de laude prioꝝ. Sed propria laude ſtudeas virtute placere. Idem Hieronymus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſanctus ad celleſtiā voluit: dicēs. Uera eſt nobilitas clarū eſſe virtutibus. Nulli igitur te vnꝗ̄ de generis nobilitate ꝓponas: nec obſcuriores quaſlibet et humili loco natas te inferiores putes. ⁊ Caſſiodorus i epiſtola ait. Hec eſt indubitata nobilitas ꝗ̄ moribus probatur ornata. Idē Seneca in libro de moribus ſenſit: dicēs. Nobilitas eſt generoſus animus. Et tragedia prima hoc idē firmat in perſona Licij ſcribens. Nō vetera patris iura poſſideo. Domus ignauus heres nobiles non ſunt mihi aui. Nec altis inclytū titulis genus: ſed clara virtus ꝗ̄ genus iactat ſuum aliena laudat. Et Claudianus ait. Exaltat virtus nobilitate parentes. Seneca ad Lucillū: animus nobilem facit cui ex quacūꝗ̄ cauſa licet ſupra fortunā ſurgere. Ouidius in primo libro de ponto elegia penul. non cenſus nec clarū nomen auorū: ſed probitas magnos ingeniūꝗ̄ facit. Nō etiam ꝑdicte opinioni deuius fuit princeps ille Phalaris primus agrigentinorum tyrānus: ꝗ̄ interroganti Ariocho qđ de nobilitate ſentiret: ſic reſpondiſſe legit̄: gloriari profecto de nobilitate vt de alio quouis bono licet. Ego aūt virtutem ſolā nobilitatē ſcio. Cetera oīa fortunā. Et fieri qdē poſſet ali⁹ ex ignobilib⁹ parētib⁹ clarus: ali⁹ ex claris ignobilis. Ipſe ꝗ̄ ſeipſor abiectiſſim⁹ ignobilior. Itaꝗ̄ ai virtutē apđ ſiracuſanos laudibus proſequi debes: nō maiorum mortuam in ignobilibus ſucceſſoribus nobilitatē. faciunt ad premiſſa verſus quos in fine martiniane poſuit Ioā. and. Nobilitas hominis eſt mens deitatis imago. Uirtutum clara propago humilē releuare iacentē: mentem refrenare furentē: turpia nulla timere: nature iura tenere. Ad idē concurſum non mediocre faciunt. Iuuenalis elegantia dicta: dū dicit. Tolle tuū hānabilē. Malo pater tibi ſit therſites dūmodo tu ſis Eacide ſimilis vulcaniaꝗ̄ arma capeſſas. Quā te therſite ſimilē ꝑducat Achilles. meminit horū verſuū gloſ. in. c. vndecūꝗ̄. in ver. ſic mali. lvi. diſt. bene facit qđ dicit glo. in. c. nunꝗ̄. immediate ſequē. in ver. neſcio. ꝑ illū text. Qđ ille qui natus eſt a parētibus prorſus alienis a virtutibus dūtamē ipſe ſit bonus melior eſt ꝗ̄ ille ꝗ̄ natus eſt de parētibus bonis: licet etiā ipſe ſit bonus. Et ratio hec eſt: qꝛ magis eſt admirabilis ꝗ̄ exēplar nō habuit ⁊ bon⁹ eſt ꝗ̄ qui habuit: et bonus eſt. argumento. xcvi. diſtin. c. in ſcripturis: ⁊ alio i loco dicit Iuuenalis. Stēmata qđ faciūt: qđ prodeſt pontice longo ſanguine cenſeri. No. glo. in. l. ſtēmata. in princi. ff. de gradi. Et alibi etiā dicit Nobilitas ſola eſt aīm ꝗ̄ morib⁹ ornat. Exaltare vilis ſi quos inſignat honeſtas. Quos ſubleuat aper morū licet ampla facultas Et patrie deſit ⁊ gloria ſanguinis alti. Uirtus nobilitat animū: virtute remota Migrat in exiliū nobilitatis honor. Nobilitas animi ſola eſt atꝗ̄ vnica virt⁹. Refert Angel. in. §. pena. inſti. de iniur. Hinc dicit Franci. petrar. in dialogo quē fecit de remedijs vtriuſꝗ̄ fortune iſcribit. xvj. Sub rubrica de origine generoſa. Alieno gloriari ridiculoſa iactantia eſt. Auorū memoria nepotū degenerātium note ſunt: nec aliud magis poſterorū maculas aperit ꝗ̄ maiorū ſplēdor. Hac gloria ſepe alteri cōmodū virtus alterius tulit: verā laudē niſi de ꝓprio ſumpſeris ab alio nō expectes: mallē ꝑ te alij: ꝗ̄ tu per alios noſcereris: verū age aliqđ ⁊ tu vnde ſis nobilis. Nā ⁊ illi niſi aliquid egiſſent lau

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

de dignū nunq̄ꝫ nobiles fuiſſent Subdit idē lib. ij. dialogo. v. ſub rubri. de originis obſcuritate. plꝰ eſt multo nobilitatē fundare q̄ꝫ fundatā inueniſſe: vnde iuſta ſuperius proxime dicta. Gregor. in dialogo. j. c. vj. ait. nōnullis ſolet nobilitas generis parere ignobilitatē mentis. vt minus ſe in hoc mūdo deſpiciant qui plus ſe ceteris aliquid fuiſſe meminerint. Et dicit Chryſo. v. omelia nobilitas vel bonitas cognatorū nō valet niſi fuerimus noſipſi boni. Idē ſuper Matthe. Ille clarus: ille ſublimis: ille nobilis: ille tūc ſuā nobilitatē integrā putet ſi dedignetur ſeruire vitijs: et ab eis nō ſuperari. Et in. c. iiij. ſup Matthe. Ibi patrē habemꝰ Abraham dicit nō a propoſito deuiū. quid enim pdeſt ei quē ſordidant mores generatio clara: aut quid nocet illi generatio vilis quē mores adornāt: ipſe dū ſe vacuū ab omnibus bonis oſtendit q̄ gloriatur in patribus. Et dicit Salluſti. in Iugurta. Quāto vita maiorꝫ preclarior eſt: tanto poſteriorum ſecordia flagitioſior. Unde Boetiꝰ de coſola. philoſo. li. iij. proſa. vj. inquit. Iā vero q̄ꝫ ſit inane: q̄ꝫ futile nobilitatis nomē: que ſi ad claritudinē refertur aliena eſt: vbi idē ſubdit. ſplendidum te ſi. tuā non habes aliena claritudo nō efficit: ⁊ eodē lib. metro. vj. inquit. oē hominū genꝰ in terris ſimili ſurgit ab ortu. Unus em̄ rerū pater eſt: vnus cūcta miniſtrat. Inmortales igitur cūctos edit nobile germen. Quid genus ⁊ pauos ſtrepitus ſi primordia veſtra. Authoremq̄ꝫ deū ſpectes nullus de genere extat. In vitijs priora fouēs propriū deſerit ortū. Unde Apuleius aiebat. In honoribus aſſequēdis noli aliena appetere: aliena voco q̄ parentes pepererunt.

Cum ridiculoſa ſit iactantia de alieno gloriari. Et poeta petrarcha laureatus ait. Sicut poſteriorū macule parentibus nō obſunt. Sic nec maiorū ſplēdor deſcendētes illuſtrat. Unde ad quēdam dicebat: mallē per te ipſum alijs: q̄ꝫ tu per alios noſcereris. Et ſubdit qꝛ mira res eſt id videri cupere qd nō eſt: fures: adulterii: tenebras querūt. Sola hec vana ⁊ falſa nobilitas generis (licet vitijs obtenebrata) lucē q̄rit: agnoſci appetit: cui ſanū eſſet conſiliū neſciri. Qui ergo veri nobiles eſſe cupiūt aliq̄d agāt vt ſint nobiles: qꝛ ⁊ maiores ſui niſi aliq̄d preclarum egiſſent nunq̄ꝫ nobiles fuiſſent. Et dicit Bald. in. c. veniens. als in. c. j. de teſti. q̄ ſicut corpus noſtrum illuſtrat̄ ſole: ita ⁊ bona 74 fama: virtutibuſq̄ꝫ: ſubdēs ꝙ mulier plebeia: habēs bonos mores prefertur mulieri nobili non habēti bonos mores. Uoluit idē Barba. in. c. in preſentia. col. lxix. de proba. facit qd de Catilina et Cicerone notat Iuuenalis his verſibus. Quis Catilina tuis natalibꝰ atq̄ꝫ cetegi Inueniet quicq̄ꝫ ſublimius: arma tū vos Nocturna ⁊ flammas domibus tēpliſq̄ꝫ paraſtis. Sed vigilat cōſul vexillaq̄ꝫ veſtra coercet. Hic nouus arpinas ignobilis ⁊ mō rome Municipalis eq̄s galeatū ponit vbiq̄ꝫ p̄ſidiū attonitis ⁊ in oi gēte laborat. Tm̄ igit̄ muros itra toga cōtulit illi Non inis ⁊ tituli quātū nō leucade: quātū Theſſalie campis Octauius abſtulit vdo Edibus aſſiduis gladio: ſed roma parentē Roma patrē patrie Ciceronē libera dicit. Idē iuuenalis iudiciū de Nerone ⁊ Seneca voluit ſic inquiens. Libera ſi dent̄ ppſo ſuffragia: quis tam perditus vt dubitet Senecā p̄ferre Neroni. Cuiꝰ ſupplicio nō debuit vna parari Simia: nec ſerpēs vnꝰ nec culeus vnus. Et hoc operatur ipſa

Mulier plebeia habēs bonos mores: prefert mulieri nobili non habēti bonos mores.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

virtus in qua peripatetici ſummū
bonū poſuere teſte Tullio i libro
de amicitia i paradoxis: dū inqt.
Nulla poſſeſſio auri ⁊ argēti plu
ris ꝙ̃ virtꝰ eſt exiſtimāda. Uirtu
tē igit̃ colamus dū viuimus ſu-
pereſt nobis fama in ſepulchro.
Et dixit Pius i ep̄ƚis. cxiij. epiſt.
charta ſeptima. mea ſentētia ne-
mo eſt nobilis niſi virtutis ama-
tor. Quāobrē nullas in p̄ſentiarū
dicit inueniri nobilitates aut ad-
modū paucas q̄ nō ſceleratū ha-
buerint ortū cū ꝟtutis nulla aut
rara habeat̃ eſtimatio. Facit qđ
dicit Frāci. petrarcha in marga-
rita poetica charta. cxxix. vij. col.
verus nobilis nō naſcit̃ ſꝫ fit. Ex
q̄bꝰ oībus ptꝫ abūde verā illā no
bilitatē eſſe nō ſolo ſanguine ſed
virtute cauſatā illūqꝫ vere nobilē
dici q̄ virtuoſus eſt ⁊ virtutibꝰ va
cat. Illā inſup ai nobilitatē lōge
cōmēdabiliorē ceteris de q̄bꝰ. ſ.
memini. vñ Tullius in Salluſtiū
iſtud ſentiēs ait. Ego maioribus
meis virtute mea p̄luxi: vt ſi priꝰ
noti nō fuerant a me nomē acci-
piāt. Demū ſubdit. ſatius eſt me
meis rebꝰ geſtis florere ꝙ̃ maioꝝ
opinione niti: ⁊ ita viuere vt ſim
poſteris meis nobilitatis initiū ⁊
virtutis exēplū. Cuiꝰ verbi memi
nit Feli. ⁊ declarat i rubri. de ma
io. ⁊ obe. col. fi. in fi. ⁊ alibi dicit. qđ
deficit in te incipit in me. Unde
Laer. Dioge. in vita phoꝝ refert
Anacharſim ph̄m exprobrāti ſibi
attico: ꝙ ſcytha eſſet: rñdiſſe. mihi
q̄dē ꝓbro ē p̄ria: ſꝫ p̄rie tu. Idēti-
dē rñdiſſe iphicratē. teſtat̃ plutar
chus in apophthegma q̄ hermo-
dio ſibi exprobranti ꝙ cerdonis
eſſet filiꝰ: talia verba retorſit meū
genus a meipſo initium ſumit:
tuum aūt in te finit. Hinc Sallu-
ſtius in oratione ad Marium in
emulos ei ignobilitatē obijcien-
tes. de iure me inquit deſpiciunt
faciant idē maioribus ſuis a qui
bus virtute ac p̄claris geſtis nobi
litas cepit: ſi inuident honoris: in
uideāt ⁊ laboris. inuideāt innocē
tie: atqꝫ periculis meis: et rurſus
vide iquit ꝙ̃ inique cōtēnant: qđ
eīm ſibi ex aliena virtute arrogāt:
id mihi ex mea non cōcedūt mihi
noua nobilitas eſt quā (vt puto)
longe ſanctius eſt peperiſſe: ꝙ̃ (vt
illos) acceptā corrupiſſe: ⁊ iterum
ſubdit fateor imagines non ha-
beo: dicere tamē audeo vita mea
mors: haſta: vexillū: ⁊ alia milita
ria dona: cicatrices deniqꝫ: ⁊ vul-
nera illata corpori meo. Hec ſunt
mee imagines: hec īgenuitas nō
hereditate relicta: ſed laboribus:
ſꝫ periculis meis acq̄ſita: hec ille
non procul dubio humanū quin-
immo tam ornatis: elegātibuſqꝫ
verbis diuinū: ꝙ̃rū preſentis eſt
ſpeculationis aſſumēs iudiciū:
a quo nō diſceſſit Fauſtus poeta
modernus regius: in libro quem
liuiam ſuā appellari voluit. c. ij.
his orſus verſibus. Si mea non
rutilant antiq̄s atria ceris. Ipſe
nec inſigni ſtemmate clarus eo.
Alta tñ nr̄e dedimus primordia
genti. Sūqꝫ mee primꝰ nobilita-
tis honor. Scilicet eſt aliquid ꝓ-
priā ſibi querere laudē. Atqꝫ ſuo
ex humili ſurgere marte loco.
Quem releuat virtus multo ſu-
data labore. Nobilior paulis ille
duobus erit: vnde Seneca in epi
ſtola ad Luciliū. xxix. ait. ait cum
volueris verā hois eſtimationē
videre: ⁊ ſcire qualis ſit: nudū in
ſpice: deponat patrimoniū: depo
nat honores: ⁊ alia fortune mēda
cia: corpus ip̄m exuat: ⁊ animum
intuere qualis: quātuſqꝫ ſit: alie-
no an ſuo magnꝰ. Illud idē etiā
voluit do. Abb. in. c. venerabilis.
col. ij. extra de p̄ben. vbi de preal-
legato dicto Tullij meminit idē
in. c. j. colū. j. de purga. cano. dum
dicit apud deū ſumma nobilitas
eſt clarum eſſe virtutibus: bene

faciunt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

faciūt ad premiſſa q̄ no.glo. in.l.
ſi q̄d in bello.in ver.erat.ff.de ca-
pit.dimi.dicit ꝙ magis meū eſt
qđ per meā ꝓbitatē quero.q̄ id
qđ per anteceſſores mihi queſitū
75 extitit.† Sic maior nobilitas ea
eſtimāda eſt quā virtute ſua q̄ſiꝗ
ſibi querit:ea quā maiorū virtu-
tibus ⁊ ſanguinis ſucceſſione hȝ.
facit qđ not.Bar.in.l.ſi inſulam.
col.ij.in fi.ff.de verb.obliga.dum
vult forti⁹ eſſe ius qđ habet q̄s a
ſe q̄ qđ habet ex alio.facit glo.in
.§.ex conditionali.in ver.cōtige-
rit.inſtit.de verb.oblig.dum aſſi
gnat rationē quare legatū cōdi-
tionale nō trāſmittitur nō purifi-
cata cōditione:⁊ tñ cōditionalis
ſtipulatio,tranſmittit̄ ad heredes
ante cōditionis euentū:facit bo-
nus tex.in.c.nūq̄.cū ſequēti.lvj.
diſtin.⁊ qđ ibi not.glo.bñ faciunt
eleganter per do.Iaſ.adducta in
l.more.in princi.ff.de iuriſdi.oim
iudi.col.ij.not.ꝑ Ang.in.l.iſte q̄-
dem.ff.qđ met.cau.dum dicūt id
plus nos diligere qđ ſudore que
rimus ꝓprio:q̄ qđ a parentibus
ſeu aduentitio iure nobis accide
rit:vñ dicit Alexā.in.l.centurio.
col.ij.in princ.ff.de vulga.⁊ pup.
76 † ꝙ doctor ꝓferēdus eſt militi.
ex eo q̄ ſua virtute pollet:iō ma-
gis honorand⁹:qđ maxime in au
77 ratis militib⁹ ꝓcedit.Idem †ꝙ
firmi⁹ eſt ꝓpria virtute q̄ aliūde
queſitū tenuit do.Decius prece-
ptor meus in.l.fi.col.ij.in fi.C.vñ
legi.⁊ in.l.ij.col.ij.in prin.ff.de re
gulis iuris.⁊ in.c.bone.ij.col.j.de
officio deleg.allegat Aret.in de-
ciſione not.in cōſi.cxxxj.cōſultiſſi
me dñe:facit qđ dicit Bar.in.l.qđ
78 ꝑncipi.ff.de leg.ſcđo.† ꝙ fortior
eſt dignitas quā q̄s habet ꝑ ſe:q̄
illa quā habet q̄s ꝑ aliū.allegat
l.j.⁊.ij.ff.de offic.ꝓcon.⁊ lega.Ad
idē qđ vult bona glo.⁊ Bald.in.l.
79 femine.ff.de ſenato.† ꝙ fortior
eſt nobilitas quaȝ habet filia ab

Uirtute ꝓpria q̄ſitū laudabili⁹ ē:q̄ alieno facto obtinet.

Doctor iō militi ꝓferēd⁹ eſt:quia virtute propria pollet.

Firmi⁹ eſt virtute ꝓpria q̄ aliun de queſitum.

Dignitas fortior eſt:quā q̄s hȝ ꝑ ſe q̄ illa quā hȝ q̄s per alium.

Nobilitas quā filia hȝ ꝑ ſe ab origine fortior eſt illa quā hȝ a marito.

Meū qđ eſt ꝑ acq̄ſitionē magis eſſe meū d̄r q̄ ꝙ ꝑ ſucceſſionem.

origine ſic quaſi reſpectiue per ſe
q̄ illa quā habet a marito. Inde
dicit Iaco.alua.in.c.j.in vltima
charta.in princip.verſi.quero q̄s
dicat̄ magis nobilis.in titu.quis
dica.dux:marchio:vel comes.in
vſi.feudo.ꝙ qui ſua virtute nobi
litatem meruit:magis d̄r nobilis
q̄ ille qui deſcendit ex gñe nobi-
li:cū ex gñe nō ſit aliq̄s niſi ex pre
ſumptiōe nobilis:vt etiā ſupradi
ctum fuit.Hinc dicit Ouid.metā
mor.Nā genus ⁊ proauos ⁊ que
nō fecim⁹ ipſi Uix ea nr̄a voco:fa
cit qđ elegāter dicit Io.fab.i proe.
inſtit.in ver.iuſtinian⁹:ꝙ maior
eſt honor ꝙ quis vocet̄ nōie acq̄-
ſito ex probitate:q̄ ille qui ei eue
nit alias:q̄ in his que a natura
ꝓueniūt nec laudari nec vitupe-
80 rari debem⁹.† Uñ illud qđ meū
eſt per acquiſitionē magis d̄r eſſe
meū:q̄ quod per ſucceſſionē.alle
gat Iacobū ⁊ q̄ no.in.l.fi.ff.de ca
pti.Credo voluit allegare glo.in
d.l.ſi q̄d in bello:qđ inducit ad cō
ſuetudines que in locis plurib⁹
obtinent:ꝙ q̄s pōt teſtari vel do-
nare cōqueſtas ſuas ad libitum
ſed patrimonialia nō que ſibi ex
ſucceſſione obuenerūt ꝑdicta rō-
ne:⁊ iſtud traho ad notabilē que
81 ſtionem. Scias eñ † ꝙ princeps
nō pōt donare de rebus ſui prin-
cipat⁹:vbi ipſa donatio vel alie-
natio eſſet in magnū preiudicium
⁊ diminutionē ſui regni:vel prin
cipatus.c.intellecto.extra de iure
iuran.vbi forti⁹ nō firmat̄ iura-
mēto ipſa alienatio ſeu donatio.
Sec⁹ ſi donaret aliq̄ que non ita
diminueret iuriſditionē ſuā ⁊ pa
trimoniū:q̄ tūc valeret donatio:
⁊ ꝑiudicaret̄ ex ea ſucceſſori.c.ab
bate ſane:de re iudic.lib.vj.ſequi
tur Bar.in.l.ꝓhibere.§.plane.ff.
82 qđ vi aut clā.† Pone mō qđ ꝑn-
ceps ſua virtute q̄ſiuit vnā ꝓuin
ciā iuſto bello:ꝓpter quā ipſe et
ſuus principat⁹ magnū cōſequit̄

Princeps non pōt donare de reb⁹ ſui ꝑncipatus:vbi donatio eſſet magni ꝑiudicij.

Priceps nūquid virtute ſua propria acq̄ſita poſſit alienare et dimembrare de principatu.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cōmodū:nec inde ſine magno ſue
iuriſditiōis ⁊ p̀ncipat⁹ p̄iudicio:⁊
ſuorū ſucceſſorū in regno:pōt ip̄a
p̄uincia per alienationē vel do=
nationē in aliū dimēbrari ⁊ trāſ=
ferri. Nunq̄d eo nō obſtāte: pote=
rit ipſe princeps qui q̄ſiuit ſua in
duſtria alienare ⁊ donare ipſam
p̄uinciā:in preiudiciū ſucceſſorū
ſuoꝝ:ita ꝙ teneat donatio:vide=
batur ꝙ nō.d.c.itellecto. Ex ad=
uerſo videbat̄ ꝙ imo valeret ip̄a
donatio.argumēto ſumpto ex p̄=
dictis cū non ſit ſuū patrimoniū
⁊ magis dicat̄ ſuū:cū ſua virtute
queſitū:ideo maior de eo ſibi cō=
ceſſa diſponēda facultas. Pro re=
ſolutiōe queſtionis cū nō ſit p̄ſen
tis ſpeculationis me remitto ad
plene dicta p ꝑ Alexā.cōſi.xxiiij.in
v.volu. Feli.in.c.j.in.j.col.cū ſe=
quē.de p̄ba.in.c.j.col.ix.de cōſti.
⁊ in.c.ad audientiā.ij.⁊.iij.col.de
preſcrip. Jaſ.in.l.j.col.pen.ff.de
cōſtitu.princi. Jaco.in ſuo tracta.
feud.in ver.in feudū.col.j.⁊ do.
Philip.Deci.in cōſi.cxcj.col.ij.in
princi. Predicta etiā authoritati=
bus multis cōprobat Pogi⁹ flo=
rentin⁹ libro quē de nobilitate cō
ſcripſit:ſic inquiēs:ea vere nobi=
litas eſt que a virtutib⁹ originē
capit:ſuūq̧ cōcomitat̄ authorem
elegātius ⁊ p̄fectius illuſtrēq̧ et
nobilem reddit q̄ꝫ filium ex linea
deſcendentē:qui nō tam paterna
virtute nobilitat̄ q̄ꝫ pater ip̄e ſu⁹
nobilis reddebat̄. Quāto eīm ma
ioris haberet̄ edificare domū q̄ꝫ
habitare aut ornare edificatā:tā
to p̄ſtabilius eſt atq̧ excellenti⁹
a ſe partē nobilitatē poſſidere:q̄ꝫ
ſeruare ab alijs acceptā:cū alter
ſuis viribus ⁊ lumine reſplēdeat
alter pre ſe ferat alienuꝫ. Quare
ſoli virtuti nobilitatis palma tri
buenda eſt. Nectm̄ inficiātur pre=
fati doctores: quinimmo aperte
fatentur nobilitatē ipſam ab ani
mi virtutibus originem trahen=

83 tem. † In liberos quo ad quid cō
tinuari:ipſoſq̧ ſplendidiores pa
terna nobilitate reddi. Et hoc idē
ſentit Tullius in oratione quā p
Roſco ſcripſit:iquiēs. Voſq̧ ado
leſcentēs qui nobiles eſtis ad ma
iorum veſtroꝝ imitationē excita
bo. Sequit̄ Roderi.epiſco.zamer.
in libro quē Specul.vite baptiza
uit.c.v.dicens. Illud ſacrarū ſcri
pturarū teſtimonio comprobari.
Primo ſm eū qd̄ dicit Dauid:dix
it. Potens in terra erit ſemē ei⁹.
Et ſtatim ſubijcit gloria ⁊ diuitie
in domo ei⁹:intelligit id eſt poſte
ritati quaſi dixerit p̄pheta:q2 ob
parentū preclara geſta ſemē eius
acquirit potentiā ⁊ gloriā nobili
tatis: ſed et diuitias que ſimul
ſunt precipua fundamenta ⁊ par
tes ſubſtātiales nobilitatis gn̄is
ſcd̄m eū vt ſupra dicit̄. Iterū com
probat ex dicto Eccleſiaſtici. De⁹
honorat patrē in filios ⁊ benedi=
ctio patris firmat domos filioꝝ:
que verba intelligit:id eſt meri=
ta clara parentū:quibus benedi
cunt̄:cōmendant̄:ac honorantur:
firmatq̧ filios in vera nobilitate
carnis:ſubdit ⁊ ſequit̄:gloria eīm
hoīs ex honore parentū:⁊ dede=
cus filij pater ſine honore:q̄ pul=
chra ſententia inſinuat gloriā no
bilitatis maxime pendere ex pa=
rentum honore: veluti ecōtrario
ignobilitas ⁊ dedecus filios ſeq̄=
tur ſi illoꝝ patres inſignes mini=
me honorati fuerint. Addit et ſa=
pientē alibi hoc firmare:dum di=
cit gloriā diuitū honoratorū ap=
prehēdet filios:vcꝫ in gloria no=
bilitatis:ex quib⁹ oībus cōcludit
dicte opinioni inherendo:dicens
verā carnis nobilitatē nonſ diui=
tias ſolas generare:q2 ſcriptū eſt
non magnificanit virū peccatorē
diuitē:itaq̧ virtus:merita ⁊ p̄cla
ra parentum geſta:que eos inſi=
gnes:⁊ honorabiles reddiderīt ve
raꝫ carnis ingenuitatē ad poſte=

Filij p̄ra nobilitate reddūt ſplendidiores.

ros traſmittunt. Illa igitur gñis vulgata qualitas: nõ alieno priui legio ſed priſcoꝝ ꝓbitate ꝛ virtu tis opere cõparatur: que quanto antiquioꝛ tãto nobilioꝛ. vt. j. dicã. et magis relucet a parentibus re licta: ꝙ a principe ſine virtute do nata. ꝛ hec illa eſt vera nobilitas gñis ꝛ ſanguinis: quã a parenti bus liberi ſuſcipiunt: de qua ſu pra. Sed hec ſcꝫ animi nobilioꝛ ꝛ clarioꝛ ea que generis ꝛ ſangui nis tantũ origine cauſatur. ꝛ di cit Bal. in prealle gata. l. nobilio

Nobilitas pfecta dicit animi cũ genere miſta.

84 res. C. de cõmer. † Qd illa dicit perfecta nobilitas: ſcilicet animi cum genere miſta. Sequit Bar tho. cepol. in tracta. ſuo. de impe. mili. eligendo. col. xv. in princi di cens illã verã omniꝗ ex parte ꝑ fectã nobilitatẽ eſſe que ex anti quis maioribꝰ cũ diuitijs ꝛ virtu te ſibi etiã cõiunctis cũ honoꝛe et dignitate ꝑficiſcitur. ꝙ autẽ boni mores ꝛ virtutes ſint vt dixi no bilitatis ſpecies. Not. Bart. in. l. j. de cõdi. in publi. horre. lib. x. ꝛ di cit Ariſto. lib. j. rethori. nobilitas ſingularis eſt que a viris ꝛ mulie ribus fit ꝓpter diuitias: aut virtu tes: aut propter aliquid ꝓpter qd aliqs honorat. Et in libr. ij. dicit nobilitas ſiue nobile attenditur ſcdm virtutẽ generis. ¶ Sꝫ iuxta p̄miſſa pro declaratione eoꝛũ

Quot virtutis actꝰ req rantur vt nobilitatẽ al qs aſſeq dicatur.

85 dem. † quero quot actus requi rantur virtuoſi: ꝛ ꝑ quot tẽpoꝛuꝫ curricula ad hoc vt nobilitatis animi palmã ipſis cauſatã virtu tibus quã p̄dixi verã nobilitateꝫ eſſe aſſequi quis mereat: an vnꝰ virtuoſus actus an plures requi rantur cũ tẽpoꝛis curſu ad inſtar introducende cõſuetudinis: ꝙ nõ ſufficiat vnꝰ virtutis actus: perin de nec vna dies ſeu vniꝰ diei cur ſus qua ſe virtuoſe qs habuerit: probatur argumẽto not. ꝑ Bart. in. l. legatis. ff. de lega. iij. dum

Mercatoꝛ vt qs dici me

86 vult † ꝙ vt dicatur quis merca toꝛ pãnoꝛum nõ ſufficit quod ſe mel emerit: aut vẽdiderit pãnos ſed requirit ꝙ multis et iteratis vicibus id egerit: allegat bonum tex. ad hoc. in. l. j. in princ. ꝛ ibi gl. in ver. oẽs. ff. de tributoꝛ. Idẽ te nuit Bart. in proe. ff. col. iiij. ad. fi. ꝛ in. l. mariti. §. qui queſtuꝫ. ff. de adulte. quẽ ſequit Bal. in rubri. C. de cõſti. pecu. in fi. ꝛ Pe. de An chara. in. c. canonũ ſtatuta. verſi. qs dicat mercatoꝛ. extra de cõſtit. Corne. cõſil. xxxiij. col. j. iij. volu. Domi. in. c. j. de vit. ꝛ honeſta. cle ri. Jo. de ana. in. c. j. de clerico per cuſ. Abb. in. c. j. pen. colũ. de iudi. Bar. in tracta. de teſte. in ver. mer catoꝛem: plura cumulat Feli. ad hoc in proe. decret. in ver. grego rius. col. viij. in fine. Aret. in cõſi. xxix. ꝛ in. l. cetera. §. ſꝫ ꝛ ſi qs. ff. de leg. j. Et in p̄dictis locis limitant

reat nõ ſufficit ꝙ ſemel emerit.

87 docto. † qd de mercatoꝛe dicitur ꝓcedere niſi eſſet matriculatus ꝛ profeſſionem feciſſet inter mer catoꝛes: quia hoc ſolum ſufficit. Ita Bald. in prealle gata rubri. de conſtitu. pecu. quem ſequitur Areti. in. d. §. ſed et ſi quis. quod tamen ſane intelligendum eſt quo ad hoc: vt nudum cõſequat nomẽ mercatoꝛis: vel immediate cũ ſe mercatoꝛẽ ꝓfitetur ꝛ deſcri bi fecit i matricula p̄uilegio mer catoꝛũ gaudeat. Nam alias non gaudet ex eo ſolo priuilegio mer catoꝛum ſucceſſu tempoꝛis: niſi ſe in ipſa arte mercantie exer cuerit ſecundum Barto. in. l. qui ſub pretextu. C. de ſacroſanc. ec cle. in. l. ſ. C. de collegi. libro. xj. in l. ſemper. §. quibuſdam. ff. de iu re immu. in. l. medicos. in. l. fi. C. de profeſſo. et medi. libro. x. ꝛ in. l. penulti. ad fin. ff. de teſtamen. mi li. faciunt que not. idem Barto. Bald. Paulus de caſtr. Alexand. Jaſon et docto. in. l. ſcriniarios. C. de teſtamen. quod qui non exer cet artẽ ꝗuis ſit deſcriptꝰ i ma

Mercatoꝛ is ẽt dꝫ q̃ matriculatus eſt etiam ꝙ nõdum mercantiã iteratis vicibus exercuerit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tricula illius artis: tamē nō gau-
88 det priuilegio illius artis. †Infe-
rētes iſtud ad ſcholares nō intrā-
tes: vel ſtudētes: quātūcūq; ſint
deſcripti in matricula vt nō gau-
deat propter id priuilegijs ſcho-
larium poſitis in auẗ. habita. C.
ne fili. pro patre. voluit hoc de
ſcholari Bal. i. proe. ff. in. ij. colū.
et dicta auẗ. habita. in. vj. colū. ⁊
Bar. in locis preallegatis. Idem
d. Abb. in. c. j. col. fi. de iudi. ⁊ in
proe. decre. vbi Fel. colū. xiij. Et
ideo dicit Specu. in titu. de reo.
ver. ſed quid ſi ſcholaris ꝙ diſpo-
ſitio. l. j. C. qui etā. nō procedit in
ſcholari nō ſtudēte. per. c. gloria.
ibi: bene vixiſſe. xij. q. ij. ⁊ eſt bo-
nus tex. in. c. abbate. de verb. ſig.
facit quod voluit Anto. de but. in
c. cum deſyderes. de ſenten. excō.
Bal. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊
in. l. militem. C. de procur. ⁊ Sali.
in. l. nō prohibētur. C. qui accuſa.
89 poſ. vel nō. †ꝙ milites nō exercē-
tes militiā non gaudeant priuile-
gijs militū. facit bonus text. in. l.
fi. ibi priſtinū exerceant. ff. de ex-
cuſa. tu. ⁊ quod not. Bal. in. l. j. in
j. no. per illū tex. vbi do. Alexā. C.
90 de his qui. vt indi. †ꝙ clerici nō
ſeruientes in diuinis: ⁊ officium
ſuū dimittentes nō debent fruct⁹
beneficioꝝ lucrari: immo tāq̄ in-
digni tenentur ad reſtitutionem
illoꝝ. Idē voluit Cardina. in. c.
j. in. ix. q. de celebra. miſſa. ex qui-
91 bus omnibus infero. † ꝙ iſti qui
principis gratia: aut als ſibi no-
bilitatē politicā querūt: ꝓprimū
⁊ ſi inter nobiles ſint deſcripti et
nobilium fungatur titulo: ſi tamē
actus nobilium nō agant: ſed me-
chanicoꝝ plebeioꝝ: ſiue popula-
rium viroꝝ non debēt nobilium
gaudere priuilegijs: immo forti⁹
vt inferi⁹ ſexta parte dicetur no-
bilitatē ſuā ꝑdūt. Et ad premiſſo-
rum corroborationē ꝙ ex vnico
actu emptionis: aut venditionis

Scholaris non intrans quātūcūq; de ſcript⁹ i matricula: non gaudet priuilegijs ſcolarium.

Milites nō exercētes militiā nō gaudēt priuilegijs militum.

Clerici nō ſuiētes diuinis: non debent fructus beneficioꝝ lucrari: immo tenētur ad illoꝝ reſtitutionem.

Nobilitati per principē nō agen-

nō dicatur quis mercator niſi in-
terueniat pluralitas. addo Ioā.
andr. ita tenere in. c. ꝑꝑ. de cenſi.
in. vj. d. Abb. in conſi. vj. caſus ſu-
per quo petite fuerunt allegatio-
nes in vlti. col. ⁊ Federi. de ſeñ. in
cōſi. ccvij. incipiētē. nos griſoldus.
facit quod dicit Ariſto. lib. j. ethi.
92 †Sicut vna hirūdo nō facit ver:
ita nec vna calida dies: nec modi-
cū tempus facit eſtatem: nec vna
virtus virtuoſum hominē facit:
ſic nec vna dies: nec modicum tē-
pus facit hominē felicē. Vñ bre-
uiter ⁊ cōcluſiue dicere poſſum⁹
ſufficere vt per triēniū ad minus
continuū cōmēdatis quis vixerit
⁊ bonis moribus: virtutis actus
exercēdo. argumēto text. ⁊ qđ ibi
per illum not. Ang. in auẗ. de mo-
nach. in princi. in ver. ſancimus.
ibi: ⁊ dū triēnio toto ⁊c. dum vult
93 †ꝙ mali mores intelligunt pur-
gati bene faciendo per triēnium
continuū: ⁊ ſic dicitur effect⁹ ꝗs
bonus ⁊ virtuoſus opera bona ⁊
virtuoſa per triēnium cōtinuum
faciendo. Cōſequēter ipſa animi
nobilitate inſignitus. illū text. ad
premiſſa reputat ſingularē Sali.
in. l. ſi fideiuſſor. §. fina. ff. qui ſa-
tiſdare cogā. ⁊ in. l. ſi minorem. in
iij. col. C. de in integ. reſti. minor.
Hoc idem ſequitur ſimpliciter. d.
Iaſ. in. l. ſi prius. in. xvj. col. ff. de
operis noui nuntia. ⁊ Feli. in. c. cū
deputati. col. j. in princi. de iudi. ⁊
deci. cōſilio. clxiij. col. vij. poſt me-
diū. Ex premiſſis infero: ꝙ illi q̄
ab ineūti etate literis ꝟtutibuſq;
inſudant: adeo ꝙ tādem poſt lon-
gas graueſq; lucubrationes. (Iu-
xta illud Senece epiſtola ad Lu-
cillum. xxxj. generoſos animos
labor nutrit) ad doctoratus apicē
pertingūt. vere nobiles dici me-
rētur: ⁊ ſi ex ſordidis abiectiſve
proceſſerint parētibus: ſciētia eñi
94 virtutib⁹ cauſā preſtat: † ſuiq;
tādē poſſeſſorē nobilitat. ſm glo.

tes: actꝰ nobiliū nō dñt nobilitatis ꝑuilegijs gaudere.

Una hirūdo nō facit ver.

Mores mali dicūt purgati bñ faciēdo per triēniū continuum.

Sciētia nobilitat hominem.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ita notátem ex illo tex. in. l. proui
dendum. in ver. nobiliſſimos. C.
de poſtula. idem glo. in. c. de mul
ta. in ver. literatas pſonas. extra
de preben. ſequit Barto. in. l. ex=
cuſantur §. fina. ff. de excu. tuto. ⁊
Feli. in. c. cū adeo. col. iij. ad fi. de
reſcrip. vbi dicit ſola literatura ⁊
ſcientia quē nobilem facit. Idem
Roderi. in ſpeculo vite. lib. j. c. v.
facit tex. in. l. j. §. eſt quedam ſan=
ctiſſima. ff. de vari. ⁊ extraor. cog.
voluit hoc idem Ang. in. l. ſed ⁊ ſi
ſuſceperit. §. j. ff. de iudi. vbi dicit

Doctor quilibet dr nobilis.

95 †ꝙ quilibet doctor dicitur nobi=
lis. Alexā. de imol. in additio. ad
Bar. in. l. j. C. de dignita. lib. xij. ⁊
dicit Cy. in. l. quiſquis. C. de po=

Nobilitas ingenij pfertur accidentali nobilitati.

96 ſtul. †ꝙ nobilitatis ingenij ⁊ ſciē
tie prefertur accidētali nobilitati
Idem Barba. in rubri. de offic. le
ga. iij. col. ⁊ conſilio. lvij. col. viij. ij.
volumi. facit qd̄ dicit Caſſiodo.
epiſtola. lib. ix. epiſto. viij. doctri=
na facile exornat generoſu3: que
etiā ex obſceno nobilē facit. Secu
ti igit Senece in lib. de beneficijs
conſiliū erigite audacter animos
iuuenes. ⁊ qcquid in medio ſordi

Virtutꝫ ⁊ ſcientie premia: laus honor ⁊ vtilitas.

97 di iacet trāſilite. †Expectat em̄
vos in ſummo magna nobilitas:
⁊ nedū vt dicit magna nobilitas.
immo maxim⁹ honor: ⁊ vtilitas.
teſte imperatore fidedigniſſimo
in. §. ſumma. in proe. inſtitu. ibi. et
voſmetipſos ſic eruditos oſtēdite
vt ſpes vos pulcherrima foueat
totoꝙ legitimo opere perfecto
poſſe etiā noſtrā rempublicam in
partibus eius vobis credendis
gubernari. hinc dicit tex. in. §. fin.
in aut. de heredi. et falci. neminez
leges in anxietate viuere nec etiā
in paupertate mori permittunt.
Sed circa premiſſa aduertendum
eſt. ꝙ idem Bar. in. l. iudices. C. de
digni. libro. xij. aliter videt ſentire
ſcilicet: ſolā ſciētiā nō ſufficere ad
nobilitandum quēpiā: niſi etiam
concurrat dignitas puta docto=
ratus vel officium: vt indicatur.
quod apparet ex eius verbis dū
dicit qui tamen exuti dignitate
inter priuatos habent. Idem vi=
detur ſentire Cy. in. l. prouiden=
dum. prealleg. per illum text. Idē
domi. Alexā. conſil. xcviij. colū. ij.
verſi. Sed ita eſt in primo volu.
dum dicit: ꝙ ſola rōne dignitatis
doctorat⁹. doctor dicitur nobilis.
allegat tex. in. l. iij. §. fin. ff. de excu.
tuto. ⁊ refert Cy. dicere in dicta. l.
prouidendum. ꝙ doctor dicitur
magis nobilis: ꝙ̄ ille qui eſt nobi
lis genere: vt ſupra memini. Idē
ſequitur Ludoui. roma. in. l. ſi vi
ro. §. a viro. in. l. fallētia. ff. ſo. ma.
Pro concordia forte ſic dicere poſ
ſumus. ꝙ aut nos loquimur de
nobilitate animi que vt dixi vir=
tutibus cauſatur atꝙ ſciētia ſm̄
philoſophos: ⁊ tunc verum eſt ꝙ
dicit glo. in. d. l. prouidendū. ſciē=
tiā nobilitare ſuū poſſeſſore: nul=
la alia adiecta dignitate. Aut
nos loqmur de politica nobilita
te ſeu ciuili: ⁊ tūc ꝓcedit qd̄ dicit
bar. in. d. l. iudices. Alex. ⁊ doc. i lo
cis prealleg. Et ratio diuerſita=
tis eſt: qꝛ ſcientia per ſe ſola inte=
riora reſpicit: ⁊ animā cum qua vt
predixi concathenationē adeo fir
mam habet vt ab ipſa euelli quo=
nis modo non poſſit. doctoratus
aūt dignitas ꝗtūcunꝙ cauſante
ſcientia ⁊ bonis moribus: iuxta
ea que dixit Bar. in. l. magiſtros.
in. j. no. C. de profeſ. ⁊ medi. lib. x.

Doctoratus cōpēſas exacti laboris cōfertur.

98 †Alicui cōferatur in remunera
tionem ⁊ cōpēſam: exactorum la=
borū. iuxta. l. j. C. de acceſ. ⁊. l. fi. C.
de ſtatuis ⁊ imagi. Tamen cōfer
re dicitur nō eam nobilitatem ani
mi quam vt ſepe dixi philoſophi
veram nobilitatem teſtati ſunt.
Cū iam ipſa animi nobilitas ex
ſtudij aſſiduitate virtutis etiam
⁊ morum frequentatatione queſi
ta ſit: verum eam nobilitatem ex=
teriorem ⁊ politicā que longe ſa=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tis suos possessores differe facit a plebeis ceterisq̃ hominib⁹. Hinc videm⁹ doctores venerari vt plurimum ⁊ honorari presertim peritos: ceterisq̃ oibus anteire iure
99 quidē merito. †Cū doctoratus dignitas sit ⁊ illo ornati gradu in dignitate dicātur. c. quāto. de magi. Bart. in .l. j. cōstitu. C. iij. col. ꝟsi cu. quero circa. vbi doct. alēs communiter Alerā. in addi. ad Bar. in l. j. C. de dignita. lib. xij. Idē consi. xciij. col. ij. post mediū. in .j. volu. Bar. ⁊ Bald. in proe. ff. Barto. in l. fi. C. de iude. ⁊ in. l. oēs. iij. ad fi. C. de decur. lib. x. sentit idē in .l. fi. in prin. ff. de testa. milit. ⁊ in. l. generaliter. §. fi. ff. de decurio. Bal. in. l. j. in prin. ff. de iusti. ⁊ iur. Alexan. in j. volu. consil. xv. col. fi. Abb. quem sequitur Aret. in. c. super eo. ij. col. ꝟsic. quarto nota. de testi. in. c. clerici. el. ij. col. iij. ad medi. de vita et hone. cleri. ⁊ l. d. c. quāto. vbi Feli. sequitur. Idē Feli. in. c. j. col. ij. de iudeis. ⁊ Alex. in pri. volu. consi. xviij. col. fi. in fi. ⁊. in cōsi. xciij. col. ij. versi. sed ita. eo. volu. Feli. in rubri. de magi. col. ij. post medi. Et licet quidā per Feli. in. d. c. quāto. relati ↄtrariū teneant. s. q̃ immo sit
100 honor quidā nō dignitas. †Tamē illa est magis cōmunis opinio q̃ sit dignitas: vt testatur Jo. de ana. in. dicto. c. quāto. ⁊ satis patet ex preallegatis. Ideo tenēda propter not. per doct. in. c. j. de censi. ꝑ tex. in. l. vnica. ibi ⁊ sane crebrior apud veteres. ff. de offi. questo. bene facit tex. in. c. nouimus. de ꝟb.
101 signi. †Uilescit tamē hodie hec dignitas ꝓpter tantā multitudinem ꝓm. d. Abb. in. c. j. col. ij. de priuile. ⁊ Barba. in. c. cū esses. ij. col.
102 de testa. †Qđ nō ita cōtingit in simpliciter literatis ⁊ virtuosis viris qui q̄ntūcūq̃ vere nobiles sint animi nobilitate de qua predixi: tamē ex quo alia nobilitate politica seu ciuili causata ex assumptione doctoratus nō sunt muniti. nō sic honorātur tātoue habentur precio inter plebeios ⁊ coram populo magis exteriora q̄ interiora attēdēte. Stat igit̄ ex predictis doctorem virtuosū ⁊ doctū duplici nobilitatis specie nobilem dici posse animi. s. ⁊ politica. ꝓm q̄ eā sumit politicā nobilitatē. Bar. in preallegata. l. j. de dignita. vt. ş. dixi. literatū ꝟo sola animi nobilitate. Et si dicatur q̄ōo sit hoc dicere doctorem dici nobilitate politica seu ciuili nobilē cū ꝓm Bar. vbi. ş. nobilitas politica: seu ciuilis est qualitas illata per principatum tenen-
103 tes. Sed doctoratus dignitas vt plurimū cōfertur nō per principē: sed per doctores collegiales: q2 doctor doctorē creat. quinimo semoto principe q̄ nō est doctor nō pōt
104 aliū doctorē facere. †sicuti qui nō est miles nō pōt aliū militē creare. ꝓm Bal. ⁊ Jmol. in. l. q̄ in aliena. §. interdū. ꝑ illū tex. ff. d acqr. here. Idē Bal. in proe. decre. in. x. col. quē refert ⁊ sequit̄ do. Jab. in l. vnica. C. vt nemi. lice. sine iudic.
105 autho. vñ id ipropter dici videt̄. † Qr cui nō ↄueniūt diffinitiōis ꝟba nec ⁊ ipm ↄuenit diffinitū. l. iiij. §. ait pretor. ꝟsic. totiēs. ff. de dā. infec. l. qđ cōstitutū. vbi Bart. no. ff. de. testa. mili. l. ita aūt. in prin. Ubi etiā Bar. no. ff. d admi. tuto. l. cōstitutiōes. vbi Bar. ff. ad mūcip. ⁊. l. furiosi. vbi Bal. in ꝟsi. nō loquit̄. C. de nup. Pōt ad obiectū istud iudicio meo facile respōderi inherēdo ꝑdictis. q̃ imo dr doctor nobilis politica nobilitate seu ciuili q2 illa doctorat⁹ dignitas ↄfr nobilitas: satis dr cōferri ꝑ ꝑncipē seu ꝑncipatū tenēt̄. ex quo ꝑ collegiū habēs a principe priuilegiū confertur. argu. tex. in. l. j. versic. omnia
106 nia eni. C. de vete. iur. enucle. † vbi dicit imperator se omnia facere q̄ per iurecōsultos facta sunt: quia ab ipso omnis eis impartit̄ authoritas. bñ facit tex. in. c. apostolice. de prebē. in. vj. ⁊ que di-

Doctoratus est dignitas.

Cōis opinio suadet.

Doctoratus dignitas vilescit propter tantā multitudinē.

Simpliciter literati ⁊ virtuosi q̄ntūcū q̃ vere nobiles sint: non ita apud plebeios honorant̄: sicut doctorati

Doctor doctorē creat.

Miles q̄ nō ē militem aliū facere non potest.

Diffinitum nō cōuenit: cui nō cōueniunt diffinitiōis verba.

Facere q̄s id dr qđ eius authoritate fit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Feli. per illa iura optime faciunt. c.cum acceſſiſſent.col.ij.de ↄſtitu. ubi loquit de pncipe ↄfirmāte ſtatuta ſui iferioris: qđ th. S. dcm fuit de platiōe doctoris erga ſtatū virtutibuſq3 cōmēdatū hoīez ſane eſt
107 itelligēdū. † vbi doctor peritꝰ eſt: nec in birreti aſſumptiōe ſeu inſigniorū poſtulatiōe pctm̄ cōmiſerit: iuxta gl.i cle.cū ſit.i ℣.honorē. de magi.dū vult q̄ poſtulās doctoratꝰ gradū indigne mortaliter peccat ⁊ i pſumptiōis pctm̄ incidit: ſeqꝛ eā.d.Abb.i.c.cū i cūctis.§. i.i.ij.col.de elec.⁊.d.Iaſ.i rub.C.

Doctoratꝰ inſignia poſtulās idoctus peccat mortaliter.

108 vt nemi.lice.ſine iudi.auct. † aſs aūt ſi ſit iperitꝰ remoueri pōt ⁊ reprobari ſm Bar.in.l.grāmaticos. C.de ꝓfeſſor.⁊ medi.lib.x.⁊ in.l.ſ3 ⁊ reprobari.in prin.ff.de excu.tu. ꝑ text.ibi.⁊ in.l.vt gradatim.§.j. verſi.reprobari poſſe ⁊c.ff.de muner.⁊ hono. Idē tenet.d.Abb.in c.fi.col.ij.de magi. Feli.i.c.ex lr̄is. col.iij.⁊ ſeq.vbi etiā deci.idē extra

Doctor imperitus reprobari poteſt.

109 de ↄſtit. † Immo tunc literatus ſcholaris imperitū doctorē antecedere debet. argu. eius qđ dicit gloſ.in.l.j.C.de apo.publi.lib.xj. quā ad hoc allegat ⁊ ſequit ſimpliciter Feli.in.c.paſtoralis.col.j.in fi.de offi.deleg. Alexā.in addi.ad Bar.in.l.j.col.iij.C.de dignita.li. xij.allegat aliā glo.in auk.de monach.§.plane.in ver.tēpus. Idem d.Iaſ.i.l.cū qd.i pma lec.col.iij.circa mediū.ff.ſi cer.pe.qđ qꝛr th̄ ꝓcedat declarat.d.abb.i.c.clerici.col. ij.circa me.de iudi.vbi pmiſſa ꝓcedere dicit i caſu i q̄ nō reqrit titulus doctoratꝰ.aſs aūt ſecꝰ eēt: vt ibi late ꝑ eū ponētē exēplum. Ad=

Scholaris literatus iperitum doctorē antecedere dz.

110 do,ēt iuxta pmiſſa: † q̄ doctor nedū nobilis eſt q̄nimo ſi ꝑ ānos viginti legerit in vniuerſitate famoſa publice efficit comes ⁊ comitatꝰ aſſeqt dignitatē de iure ſ3 bar. in.l.j.ↄſti.C.col.iij.i medio. Alex.in addi.ad bar.i.l.j.C.de digni.li.xij. voluit alleg.l.vniā.inci.grāmaticos. iūcta glo.i ℣.ex vicaria.i pn. Idē voluit d.abb.i.c.clerici.ꝑ illū tex.col.ij.poſt medi.de iudi.Ang. are.i proe.iſti.ibi ipatoriā ⁊c.col. ij.ad medi.Feli.i rub.de mag.col.

Doctor q̄ ꝑ.xx. ānos legit in famoſa vniuerſitate dignitatē comitatus aſſequitur.

111 ij.ad fi. † Qđ aūt ſcia iflet nedū vt dixi nobilitet ſentit bar.in.l.domitiꝰ labeo.ff.d teſta.qđ th̄ i ruſtico itelligere debemꝰ nō in nobili gñe ⁊ aīo.ſcia em̄ nobilē nō iflat: ſ3 ruſticū th̄ ſm bal.in.l.mercalē.C. de cōdi.ob turpē cau.refert Feli. ſimplr̄ in.c.ſup eo.col.iij.in pn.ff.

Scia q̄s inflet et elatos reddat.

112 d teſti. † ſicut i ſili videmꝰ d nimia familiaritate. dr̄ em̄ q̄ ↄtēptū parit.l.obſeruādū.ff.de offi.pſi.c.⁊ ſi iudeo.de iude.⁊.c.qñ.lxxxvj.di.qꝛ ꝓcedit iter ruſticos ⁊ parū prudētes: nā ſecꝰ iter prudētes: iter q̄s familiaritas nō parit ↄtēptū: ſ3 beneuolētiā affectionē ⁊ amicitiā inducit: ⁊ iductā ↄſeruat ſm phm.viij. ethic.⁊.d.abb.i.d.c.⁊ ſi iudeo.i.ij.

Familiaritas nimia ap̄d quos pariat cōtēptū.

113 not. † Infero pmiſſa ad talliabiles nr̄i tpis ad coruata3 ſiue oper3 pſonaliū pſtationē aſtrictos: vt ſi q̄ ipſo3 ad doctoratꝰ puenerint dignitatē ſuis ſtudio atq3 v̄tute: nedū nobiles reddūtur ex eo vt pdixi q̄nimmo ab ipo3 operū ſunt ꝑſonaliū pſtatiōe imunes ipo iure. adduco bonū tex.in.l.iterdū.ff.de oper.liber.vbi obligatio operarū pſonaliū de q̄ tenebaꝛ libertꝰ patrono ſuppimiꝛ ſupueniēte in libertū dignitate aliq̄: cuiꝰ intuitu abſonū ⁊ verecūdū eēt eas pſonales opas libertū ad dignitatē ipa3 aſſūptū obſuare: ⁊ ꝑ hoc etia3 bn̄ facit qđ dr̄ bal.poſt Iac.but.i.l.qſdā.i fi.℣.vlti.dicit hic Ia.but.C.d

Talliabil effectus doctor a pſonalibꝰ pſtationibꝰ q̄bꝰ tenebaꝛ redditur immunis.

114 epiſ.⁊ cle. † q̄ dignitas ſupueniēs q̄nq3 opaꝛ vt q̄s excuſare ſe poſſit ab eo qđ pmiſit. Iō ſcriptor q̄ pmiſit librū ſcribeꝛ: ſi poſtmodū rector efficiaꝛ: excuſaꝛ: qꝛ ñ ↄuenit dignita
115 ti rectoratꝰ. † aſs ꝓ ſcriptor ꝑciſe ſcribeꝛ teneꝛ.vt no.ꝑ gl.i.l.ſtipulatio.§.ſiue āt.ff.de ope.no.nū.⁊ē i eo caſu ſpāle ſ3 pdictā gl.vt obligatus

Dignitas ſupueniens q̄nq3 a pollicitis excuſatione ꝑbet. Sciptor q̄ pmiſit ſcribere an preciſe ſcribere teneatur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ad factū preciſe facere teneat̄ cū
al's regulariter in obligationibꝰ
facti ſuccedat obligatio ad inter-
eſſe.l.ſi quis ab alio.§.fi.cū ſimi.
ff.de re iudi.propter qđ redditur
predicta glo. dubia.vnde de illiꝰ
veritate latius dicēdum eſſet. vt
ibi per docto.⁊ Bar. in.l.ſtipula-
tiones nō diuiduntur. col.xvj. ff.
de verbo.obli.vbi do. Alexā.col.
penul.idem Alex.in.l.alia.§. ele-
ganter.col.ij.ff.ſo.matri. refert ⁊
p̄dicta ſequit̄ deci. ſimpliciter. in
c.qm̄.Abb.in.xj.col.ad fi. verſi. ⁊
notandū eſt extra de offi.delega.
bene facit ad premiſſa tex.in.c.ꝑ
venerabilē.col. ij.ver. p̄terea. ex-
tra.q̄ fil.ſint legi.ad idē tex.in.c.ſi
ſeruus primo.liiij.diſt.in quibus

Seruꝰ promotus ad ſacerdotij dignitatē libertatē cōſequitur.

116 iuribꝰ habet̄.† ꝙ ſi ſeruus pro-
moueatur ad ſacerdotij dignita-
tem etiā dn̄o inſcio cōſequitur tn̄
libertatē ratiōe dignitatis ſuper-
uenientis: ſic dicendū videtur in
premiſſis talliabilibus vt ad do-
ctoratus apicē promoti.ipſius di
gnitatis intuitu ab omni vili et
perſonali onere puta coruatarū
⁊ perſonaliū operū preſtatione:
ſeu alio quouis ſimili ſint immu
nes:abſolutionēq₃ quā primū ab
illis cōſequant̄. facit qđ dicit Bar.
in.l.cōtinuus.§.ſi ab eo.ff.de ver

Factuʒ qui promiſit nō pōt facere per ſubſtitutum.

117 bo.obli.† ꝙ licet ille q̇ promiſit
factū teneat̄ ipſe facere:nec ad-
mittatur per ſubſtituū.cū regula
riter cēſeatur electa induſtria per
ſone ſue. vt no.per doc. in.l. inter
artifices.ff.de ſolu.Si tn̄ in eo ſu
perueniat dignitas facto incōpa
tibilis ſalua honeſtate: admittit̄
tūc per ſubſtitutū adimplere qđ
facere ꝓmiſerat:nec perſonaliter
facere tenetur.arg.tex.in.l.nullꝰ.
ij.in.fi.C.de decuri.li.x.⁊ in.l. pe.
C.de princi. agēti.in reb. lib.xij.
Sequit̄ Ange.aret.in.§.vſuſfru-
ctus.col.ij.inſti.de vſufruc.⁊ ſm
predicta ⁊ eiſdē ſimilia procedūt
q̄ dicūt Bal.in.l.filiū.C.de ſuis ⁊

legiti.⁊ phalaris in preallegata
epiſto.ſua ad axiochū: quē poſſe
ſuis parentibꝰ nobiliorē eſſe.⁊ ex
vili ac infimo ceſpite ad maximā
cōſcendere claritatē: vt multorū
exēpla q̇bus hoc contingit memi
nit valerius maximꝰ.li.iij. c.iiij.
ſub rub.de iis q̇ humili loco nati
clari euaſerūt:quā plures etiā re
fert.frāci.petrar.in dialogo quin
to ſua rub.de originis obſcurita-
te.preter oculis noſtris indies do
meſtica videmus exēpla. Addo
etiā p̄dictis vnū ꝙ quāto plura in
vnū cōcurrūt nobilitatū genera
ſiue plures nobilitatis ſpēs de q̇-
bus iā ſupra mēbratim diſſerui:
is ceteris lōge nobilior ⁊ preſtā-
tior haberet̄:vn̄ q̇ generis:animi
⁊ politice nobilitatis ſpeciebꝰ fun
git̄.is ceteris anteponēdꝰ eſt:q̇ ſo
la ai:aut politica ſiue vtraq₃ tm̄
nobilitatis:fungūt̄ ſpecie:⁊ īō di-
cit bal. ⁊ memini.§.i.l.memini.ꝑ
illū text.C.de aduoc.diuer.iudic.
quē refert ⁊ ſequit̄ ſimpl'r feli.in

Doctor q̇ eſt de meliori ſanguine p̄cedit doctorem primo doctoratum.

118 c.clerici.col.fi.in p̄n.de iudi.† ꝙ
doctor q̇ eſt de meliori ſanguine
precedit doctorē primo doctora-
tū.tenet barb.i.ij.vol.cō. lviij.col.
viij.⁊ ſequit̄ idē feli. in rubri. de
maior.⁊ obed.col.j.alibi dicit bal.
in.l.nobiliores.C.de cōmer.⁊ mer
cato.ꝙ illa dr̄ ꝑfecta nobilitas ai
ſcʒ cū ſanguine miſta. bene facit
regu.aut̄.itaq₃.C.cōmu.de ſucceſ
ſio.⁊.in.c.j.de treug.⁊.pac.de qua
per bal.in.l.ſed ⁊ milites.in prin.
per illū tex.ff.de excuſa.tut.⁊.in.l.
precibus.col.xj.C. de impu. facit
etiā regula geminatiōis.de qua
in.l.baliſta.ff.ad trebel.de qua ſu
perius late dixi in materia prela-

Notabilitatis q̄ vtraq₃ fungit̄ ſpecie nedum nobilis immo nobiliſſimus appellatur.

119 tionis. † ille itaq₃ q̇ vtraq₃ nobi
litatis fungit̄ ſpecie ai.ſ.⁊ gn̄is:
nobilis merito appellandus eſt.
quinimo ⁊ nobiliſſimꝰ:vt de vul-
piano iuriſcōſulto legit̄.q̇ cū no-
bilis eſſet rōne originis.l.j.i prin.
ff.de cēſi.necnō ⁊ ai nobilitate de

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

coꝛatus: qꝛ doctiſſimus inter ceteros iuriſcōſultos habebat. ideo iuriſcōſultus herēnius. in. l. ij. §. fi. i fi. ff. de excuſ. tut. cū de illo meminit nobilitatis eūdē titulo decoꝛat cuiuſdā ſpecialitatis iure: cū de alijs raro idē cōperiat. appellat etiam idē eundē nobiliſſimū. in. l. dixim⁹. §. fi. in fi. e. tit. ex
120 qb⁹ patet † ſuperlatiuū ꝛ poſitiuū vt ſint nobilis ꝛ nobiliſſim⁹ iu eapē pſona cōcurrere poſſe. facit tex. ad hoc. in. l. vbi aūt nō apparet. in prin. ff. de ver. obli. cū ibi no. Et qꝛ ſupra attigi qdā priui-
121 legia doctoꝛū. † ſi quis velit alia plura videre q̄rat alex. i addi. ad bart. in. l. j. C. de dignita. lib. xij. in addi. lōga feli. plene i rub. de magi. col. ij. pleniſſime p barto. bologni. in repe. aut. habita. C. ne fili⁹ p patr. vbi enumerat cētū ꝛ. xxx. doctoꝛū priuilegia. inter q̄ cū vt ſupradixi doctoꝛ ſit nobilis de iure ex eo ſolo qꝛ doctoꝛ. vnū adeſt
122 nominatim priuilegiū. vcȝ † qꝛ gaudet doctoꝛ priuilegio nobiliū. bar. in. l. medicos. C. de profeſſo. ꝛ med. li. x. quo fit vt doctoꝛ infraſcripta nobilitatis priuilegia cōpetere dicā. ¶ Secūda fuit nonnulloꝝ opinio dicētiū. a filijs noe ſcȝ ſem. cham. ꝛ iaphet: nobilitatē: ꝛ ſeruitutē: ſeu ruſticitatē pceſſiſſe. Cū em̄ noe poſt exactū diluuiū. agriculture dedit⁹ vineā plātaſſet vinoq̧ inde inebriatus foret. chā iunioꝛ filius pudibunda patris nudata cōſpiciēs vocatis reliquis geminis fratribus patri irriſit: ob qd̄ experrectus noe ſentiens q̄ fecerat ſibi filius chā: illi maledixit: ſeruūq̧ ceteris ſuis fratribus i futurū fore iuſſit. ex quo em̄ alij duo ſcȝ ſem ꝛ iaphet pallio humeris patris īpoſito ipſi⁹ tegere pudibunda eiſdē bn̄dixit. ꝛ cham fratri ſuo iunioris ꝛ ſemini ei⁹ impoſuit dn̄ari. vt legit gen̄. c. ix. ad fi. meminit ioſephus antiquitatū iudaicarū. li. x. c. xiiij. tex. in. c. ſexto. die. xxxv. diſt. ꝛ glo. in ver. iuriſgentiū. in. l. j. ff. de ijs q̄ alie. iur. ſunt. Qui igit dicūt ij ex chā iſemine a q̄ inde canaā regio tandē a q̄rto ipſi⁹ filio nōie canāneo cananea. nūc vero iudea appellata eſt. teſte ioſepho lib. iam dicto. c. xij. pceſſerūt. ij ſunt quos ruſticos ignobiles ſeu plebeios appellamus. Qui vero ab alijs. ſ. ſem ꝛ iaphet originē traxere. ij vere nobiles ſunt: ꝛ illos ſolū nobiles appellāt. Qd̄ admodū ridiculoſum foꝛe arbitroꝛ. Quis em̄ cōperiri in ſeculo pōt q̄ a dictis ſem ꝛ iaphet ſiue ipſoꝛū altero; originē duxiſſe ſe per maſculinā lineā edocere valeat nō video. Preterea hac opinione attēta. ſaltē due tertie totus oꝛbis partes a ſufficiēti partiū enumeratione nobiles cōperientur. veriſimiliter em̄ ab ipſis duob⁹ ſem ꝛ iaphet due tertie hoīm proceſſere. qd̄ ſic eſſe minime videmus: immo plures abſq̧ cōparatione ignobiles q̄ nobiles cōperim⁹. hoc ideo ipam nō a predictis proceſiſſe nobilitatē autumoꝛ intrepide: ſic illuſoriā opinionē predictoꝛū foꝛe. Contra q̄s adduco elegātia ſenece dicta q̄ dū de nobilitate diſſereret poſt lōga verba ſubiecit. Nā ſi ad vetera nos reuocas nemo nō inde ante qd̄ nihil eſt oēs ſi ad primā originē reuocent a dijs ſunt a primo mundi oꝛtu vſq̧ in hoc tēpus produxit nos ex ſplendidis ſoꝛdidiſq̧ alternata ſeries: hinc elegāter frāciſcus petrarcha in dialogis ſuis de remedijs vtriuſq̧ foꝛtune. xvj. dialogo ſub rubrica de
123 origine generoſa ait. † inueterate nobilitatis inanis ambitio nec ſuo merito ſed alioꝛū obliuione ſubnixa. cōfuſa nempe ſunt oīa ꝛ perplexa ſucceſſoꝝ ſeries. hoc inter tibi accidit nō nobilioꝛ vt eſſes ſed ignotioꝛ: oꝛigo cunctoꝛū vna

Superlatiuū ꝛ poſitiuum in eadem perſona cōcurrere pn̄t.

Doctoꝛū priuilegia

Doctoꝛ gaudet priuilegio nobilium.

Nobilitatis inueterate inanis eſt ambitio.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eſt. vnus parēs humani generis
vn⁹ fons vniuerſoꝝ. qui viciſſim
mō turbidus modo nitidus: ad
vnūquēq; veſtrū ꝑuenit: ea lege.
vt qđ paulo ante claruerat mox
obſcuꝝ fiat: ⁊ qđ obſcurū claꝝ: ita
non de fonte dubitatio eſt. Sed
q̃bus alueolis hec clari ſangui-
nis (vt dicitis) ad vos vnda pro-
fluxerit. hinc eſt vt qui heri ara-
bat hodie militet: et qui ꝑ vrbes
medias ardētem cornipedez au
reis habenis regere ſolitus ſup
bus inceſſerat. ꝑ ſqualentē cāpū
pigros boues humili pugiōe ſo
licitet. verūq; platonicuz illud ſ3
opinari neminē regē nō ex ſuis
oriūdū: neminē ſuū nō ex regib⁹
ita ꝺo viciſſitudo ⁊ ꝯditio hec ſtat⁹
hūanoꝝ variabilis atq; incōſtās
eſt. vt iterabilis quoq; ſit ſemel ⁊
pluries: ne mireris ſi vel arator
ad militiam: vel miles redeat ad
aratrum. ingēs rerū mortalium
rota eſt: ⁊ q2 tract⁹ eſt longior bre
uis hunc vita nō percipit: quod
niſi ſic eēt et ligones regū: ⁊ agre
ſtium diademata cernerent: nūc
hominū mentē occupatā inten-
ta tamq; alijs temp⁹ fallit. Sub-
dit ⁊ hec eſt illa veſtra tota nobi
litas qua tumidi elatiq; inceditis
vanū genus ⁊c. Sequit hoc idez
rhoderi. epiſc. zamer. in ſpeculo
124 vite. c. viij. dicens † volubilis
eni atq; inconſtās eſt hec nobili
tas ⁊ omni mobilitate mobilior.
Qui enim heri arabat hodie mi
litat: et qui heri ꝑ medias vrbes
aureis habenis ſupb⁹ incedere
populoſq; regere ſolebat. hodie
ꝑ ſqualērē campū pigros boues
paruo pugione ſolicitat ſeruorū
filios in ſolio ſepe videmus: et fi
lios regum in ergaſtulis. Paulo
poſt ſubdit. nobilitas vero tā vo
lubilis eſt vt mulier q̄ heri clara
fuit hodie ſine ei⁹ culpa imo re-
cte et ſctē agēs in plebeio ſi nu-
pſerit ignobilis efficiat. Et idem

Nobilitas inconſtās ⁊ oī mobilitate mobilior.

in eo q̄ ꝓpter delictū nobilitatē
ꝑdit fiet. vt aliqua tēporis parte
infelix hō nobilis ſit. et alia igno
bilis. et e veſtigio rurſus non oī
loco nobilitas ineſt. Saracenus
eīn nobilis nobis capt⁹ ꝓ ciuidu
bio ignobilis erit. hec ille. ¶ Hac
125 igit opiniōe repulſa. † Alij ſūt
q̄ illos nobiles dicūt: quos prin-
ceps nobilitat: ſeu nobilitatē mu
nere donat. Et huiuſmodi via no
bilitatē introduci affirmāt. quo-
rū opinionem ſecut⁹ fuit bar. in
d. lege prima. C. de dignita. colū.
ix. in princi. hāc politicā ſeu ciui
lem appellās. Cuius intuitu q̄s
vltra honeſtos plebeios accept⁹
oſtēdit. Et ij dici pñt honorarijs
decorati codicillis. ſicut dr ꝑ ze-
nonē auguſtū imperatorē. in le-
ge. quotiēs. verſi. viros aūt illu-
ſtres. C. vbi ſenat. vel clariſſi. de
q̄buſdaz viris illuſtrib⁹ qui ſine
adminiſtratione aliqua honora
rijs decorati ſunt codicillis vt ſūt
nōnulli principum cōſiliarij ſeu
aſſeſſores: qui ſolo funguntur ti-
tulo abſq; adminiſtratiōe aliqua
nō emolumētis etiā q̄buſuis. Et
dicitur hec nobilitas datiua q2 a
126 pncipe cōcedit nō natiua. † In
dubitatiq; iuris eſt eā nobilita-
tē principem concedere poſſe ſi-
cut et alias dignitates conferre
et de ſeruo īgenuū facere pōt. le-
ge ſecūda. et finali. ff. de natura.
reſtitu. bene facit textus. in capi
tulo. cū redemptor. xij. queſtione
ſecūda. et dicit expreſſe bal. in. l.
ſacrilegij. C. de diuerſis reſcrip.
qđ princeps poteſt nobilitare
127 quē vult. † Sic tamen ꝑ princi
pem nobilitati antea populares
non perdunt pupularium priui
legia. bar. in lege alexandrinis.
C. de decurio. lib. x. facit regula.
lege qđ fauore. C. de legib⁹ ⁊ lege
legata inutiliter vbi bar. no. ff. de
128 adimē. leg. vbi not. † qđ inducta
ad augmētū nō debēt operari di

Nobilitas pncipi indulto cōcedit.

pnceps nobilitare poteſt.

Nobilitat⁹ per pncipē pri⁹ popularis nō ꝑdit popularium priuilegia.

Inducta ad fauorez et augmētū nō debēt diminutionem ſeu odium operari.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mutionē: ⁊ fauore introductū non
debet in odiū retorqueri. pulchre
cōſuluit do. alexan. de hoc in cō ſi.
xxxij. in. v. vol. vbi dicit ꝙ ſi p ſta-
tutum nobiles fiāt populares: tñ
nō perdunt nobilitatē generis: ſʒ
accreſcit eis popularitatis bñficiū
voluit hoc bal. in. l. p adoptionē.
ff. de adoptio. qualiter aūt intelli
gat ſtatutū diſponens ꝙ nobiles
equiparent popularib⁹ tangit. d.
alex. in cōſilio. cvij. col. iiij. in. iij.
vol. faciūt plura p eūdē cumula-
ta. in. l. ſub ꝯditiōe. in pñ. ff. de lib.
⁊ poſthu. ⁊. in. l. ſi filiꝰ ꝗ patri. j. col.
ff. de vulga. ⁊ pup. ⁊. in. l. j. col. iiij.
dū loquit de ſcholarib⁹. ff. de le-
ga. j. facit qđ ponit aret. in. l. j. in
pñ. ff. de acqr. poſ. feli. ī. c. dilectis.
ij. in. iiij. colū. verſi. facit. l. qđ fauo
re. de reſcrip. d. iaſ. in. l. intra dies.
ff. de re iudi. Sʒ inſtitū. ſ. dixi pñ-
cipem poſſe nobilitatē cōferre cō-
trariū ſentit rhodericus epiſco. in
ſpeculo vite. v. c. dicēs. Nō recte di
ci poſſe principē ſua volūtate eos
efficere poſſe nobiles ꝗ ex plebeis
orti ſunt parentib⁹: vñ requiſitūʒ
quadā die plurimūꝗ laceſſitū pre
cibus ſigiſmundū ceſarē a quodā
plebeio ſibi admodū dilecto vt il-
lū nobilē feceret: reſpondiſſet nō
indocte ꝗdē ſʒ prudēter ac facete
refert. diuitē ꝗdē aut exēptū te fa
cere poſſum nobilē vo minime: vt
antiquatas diuitias lōgeuāꝗ in-
genuitatē nō recentē pñcipis graꝫ
viros efficere nobiles demōſtret.
Non tñ a noſtris recedēs opinio-
nē bal. veriorē credo pmiſſis attē-
tis ratiōib⁹. Tum etiā qꝛ de prin-
cipis poteſtate diſputare crimē eſt
ſacrilegij. Nec eo ſicitas ipſos ita
p principē nobilitates nō eē i mo
dū vere nobiles dici poſſe qualē il
liꝗ ex antiqs ꝓceſſere nobilib⁹ pa
129 rētib⁹ dicant. † id em̄ pfectū dici
nō poteſt in quo aliquid deeſt. l.
penul. c. de ijs quib. vt indig. No.
aret. in. l. gallus. ſ. videndūʒ. col.

Perfectum id dici non poteſt in quo aliqd deeſt

ij. ff. de lib. et poſthu. et feli. in. c.
eā te. xv. col. de reſcrip. Sed i ple
beis p pncipē nobilitatis deficit
origo nobilitatis et tēp⁹ ipm̄ qđ
preteriit a natiuitatis eorūdem
die vſꝗ in diē nobilitatiōis: quo
fuit vt ad illud tēpus habito reſpe
ctu: nō vere nobiles dici poſſint.
Sicuti videm⁹ i ſimili i legitima
tis a principe: ꝗ attēto principio
ſue eſſentie aut legitimationem
vſꝗ ad legitimatiōis horā nō ve
130 re dicunt † ſed ficte legitimi. cū
legitimatio ipſa nō trahat retro
ad illud tēp⁹ lapſum niſi p fictio
nē ſm alex. iaſ. et doct. in. l. gall⁹.
ſ. ſi ei⁹. ff. de lib. ⁊ poſt. iaſ. in. l. ſi
is ꝗ pro emptore. col. lxij. et ſeq.
ff. de vſucap. Et hoc habito reſpe
ctu ſaluari pōt qđ dicit rhoderi.
ꝗ loqtur in nobilitate generis.
quāverū eſt eo inſtāti nō aſſequi
p principē nobilitatū politicam
ſicut dixi. Unū etiā inſta pmiſſa
131 ſciendū eſt † ꝙ ille quē comes
nobilē appellat vel nobilis filiū
in inſtrō legitimatiōis nō eſt ꝓpt
hoc nobilis. ſm pau. de ca. i cōſi.
ccxxviij. Alij nobiles eos ſolos di
cūt quoꝝ āceſſores nobilitatis
ſtatū p tps de cui⁹ initio nō extat
memoria tenuerūt. Et ij ſolā ge-
neris nobilitatē eſſe profitētur.
Errore tamē non modico ducti:
vt ex ſupra ſcriptis ⁊ infra dicen-
dis aperte conſtat. Non tamen
inficior quin ij ꝗ eo mō nati ſunt
vt et etiā cōmuni opinione vulgi
autumātur nobiles ſint: imo illa
vera dicitur nobilitas generis et
ſanguinis. de qua ſupra memini
plures. Et p illoꝝ opinione bñ
facit regula de qua p canoñ. in. c.
ſuper quibuſdā ſ. preterea. extra
132 de verb. ſig. † Qđ trāſitus tāti tē
poris de cuius initio nō extat ho
minū memoria vim priuilegij ob
tinet etiā ꝗtuʒ ad regalia obtinē
da. ꝓpter tex. ibi quem ad hoc
magni facit do. Abb. dicens ſe

Legitimati quo tpe dicātur vere legitimi

Nobilis appellatus p comitē. nō ꝓpterea nobilis ē

Curſus tāti temporis cuius initiū nō extat hominū memoria vim priuilegij obtinet

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nõ legiſſe alibi ita clare. idẽ abb.
in.c.fi.col.vij.in prin. ver. vnũ ta
mẽ puto. extra de conſuetu. facit
tex.in.l.hoc iure.§.ductus aque.
ff.de aqua quoti.ꝛ eſti. vbi duct⁹
aque cui⁹ origo memoriã exceſſe
rit iure cõſtituti loco habet. facit
ſolenne dictũ bal.in tit. que ſint
regalia.c.j. col.j.ad fi.in vſibus
feud. ꝙ cõſuetudo preſcripta tãto
tẽpore ꝙ de ipſius cõtrario homi
num non extat memoria equipa-
ratur priuilegio cõceſſo a princi-
pe ex certa ſciẽtia. allegat ſpecul.
idẽ notan.in tit.de cau.poſſ. ꝛ p-
prie. ad idẽ tex.in.c. j.§.fi.de pre-
ſcrip.in.vj. vbi.ꝑ dictũ temp⁹ pre
ſcribuntur etiã ea q̃ de ſui natura
ſunt impreſcriptibilia. Ad idẽ qꝛ
vetuſtas tãti temporis cui⁹ initij
memoria nõ eſt in contrariũ: tãtũ
põt ꝙ̃tum imperator cũ cauſa. ita
no. andr. de iſer. in.d.tit.q̃ ſint re-
gal. in ver. flumina nauigabilia.
col.ij.ad medi. faciũt etiã quedã
alia eleganter per.d.iaſ. adducta.
in.l.quominus.col.viij.in prin.ff.
de flumi.ꝛ.in.l.ſciendũ.colũ.v.et
ſeq.ff.de ver.oblig.per barba.ſuo
con.ix.in.j.col.in.j. vol. vbi dicit

Conſuetudo tãti tẽpis d cui⁹ initio nõ extat memoria hʒ vim iuſtitie ꝑuilegij. ꝛ veritatis

133 ꝙ cõſuetudo tãti tẽporis de cu
ius initio nõ extat memoria ha-
bet vim iuſtitie vim priuilegij et
veritatis. faciũt etiã plura alia ꝑ
d.alex.cumulata cõ.vj.in.j. vol.
col.ij.in prin.per do.iaſ. in aut.ſi
quis aliquo.col.pe.C.de eden. et
in.l.ex ijs verbis.C.de mili.teſta.
ꝛ.in.l.admonendi.in repeti.colũ.
xc.ff.de iureiur.ꝑ do.philip.deci.
con.xxxv.col.ij.in prin.ꝛ xlij.col.j.
ꝛ.lxxxv.col.ij.ꝛ.clxxiiij.col.fi.ꝛ.in
c.j.chart.vij.extra de fid.inſtru.ꝛ
ꝑ do.frãci.bal. moder. thauri.in
tractatu ſuo preſcriptionũ.in.iij.
parte.col.xxviij.cũ ſequẽ. vbi in-
finita ad propoſitũ cumulauit q̃
ibi videre ſufficiat. Ideo ex predi
ctis dicit bar.in.l.j.col.v.ad fi. C.
de digni.lib.xij. poſſe. ruſticus in-
cipit eſſe probus homo. ꝛ valẽs: ꝛ
tenere ſtatum nobilitatis ipſe nõ
erit nobilis: qꝛ illa ruſticitas non
potuit purgari plene ꝛ perfecte:
ſed filij ꝛ nepotes ſui erũt eo no-
biliores. vñ ex patre ignobili ta-
men valente naſcitur filius vł ne
pos nobilis: ꝛ quãto plus de ipſi⁹
nobilitatis initio ſeu ſtatus nobi
litatis aſſumptione. minor homi
num extat memoria: tãto ex ea li-
nea nati ſunt nobiliores eſtimã-
tur: etiã cõmuniter a plebeis: vt
quotidie videmus experimen-
to apud nos: ꝛ cõprobatur ex pre
dictis. vnde dicit rhoderi. loco ſe
pe allegato. S. in ſpecul. vite. c.v.
iſta vulgata generis claritas nõ
alieno priuilegio: ſed priſcorũ ꝓ-
bitate: ꝛ virtutis opere cõparat: q
quãto antiquior tãto nobilior: et
magis relucet a parẽtib⁹ relicta
ꝙ̃ a principe ſine virtute donata:
ſed teſte philoſopho ideo nobili-
tas i antiquitate laudat: quia in
eis antiqua fuit virtus: nec pro-
pterea illud nego qꝛ nobilitas car
nis tẽpore incipit: ꝛ tẽpore deſinit
ꝛ veluti incipit probitate paren-
tum ceſſat vitijs ſucceſſorꝝ: adeo
vt plerumq; claritatẽ quã longa
tẽpora ꝑduxerũt vna dies peri-
mat: fateor etiã plurimos fere q̃
ſtrenuitate virtute: opera in rem
publicã collata meruerũt vt no-
biles ſint cũ fiunt nõ cũ naſcũtur
qb⁹ ꝛ ſi preteritorꝝ ſudorum clara
facinora deſint: iuuat ꝓpria ſtre-
nuitas ꝛ ꝓpria virtus: ſed certe
tales vertus no biles eſſe incipe-
re ꝙ̃ plene ꝑfecteq; claros eẽ di-
xerim: ꝛ qui inde exẽſi ꝛ eorꝝ linea

Nobiles naſcunt q̃ ex nobilibus parẽtibus originẽ trahũt.

134 naſcũtur: nobiles naſcuntur ꝛ li
cet nil intelligant: ꝛ nobiles ꝙ̃ pri
mũ in lucem perueniũt cõperiũ-
tur. ſm bar.in.d.l.j.col.ix.in pñ. al
lẽgat tex.in aut.de defenſor. ciui-
ta.§.interiʒ.ꝛ q̃ no.C.de iuriſ.om.
iudic.l.priuatorꝝ. Hoc idẽ ſanct⁹
patriarcha iob ꝑpulcre demon-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſtrat:cũ ait.gloria eoꝝ a partu:
ac ab vtero:ꝛ cõceptu honoꝛ illi⁹.
Hinc in eccleſiaſt. ſapiẽs ait.glo
ria hois ex honore patris. facit
tex.in.§.j.inſti.de ingenu.qḋ q̇dã
intelligẽdũ eſt de nobilitate ſan-
guinis:nõ tñ politica animi:ſiue
miſta:cũ ille ſint ab euẽtu nõ aũt
a natura:attẽto ſui pncipio:lꝫ ide
ex illis inſurgat in deſcẽdẽtes p li
neam illa generis:ſiue ſanguinis
nobilitas.arg. tex.in.l.emancipa
tũ.§.ſi quis.j.ꝛ.ij.ff.de ſenat. Alij
eñ nobilẽ dicũt ꝛ affirmãt: qꝛ ãti-
qua claraq; familia opulẽtis ma-
ioꝛib⁹:cũ honoꝛe:ac dignitate:in
ſua republica verſat⁹ oꝛiginẽ tra
hit.vt bononiẽſes vtplurimũ fa-
ciũt:bẽtiuolorum familia teſte et
guiſilleioꝛũ ſequit:hãc ariſto.li.
ij.retho.dicẽs nobilitatẽ eſſe ma
ioꝛũ quãdã claritatẽ honoꝛabilẽ
ꝓgenieꝝ ſecũdũ virtutẽ generis.
alibi dicit idẽ lib.iiij.politico.no-
bilitas eſt virt⁹ ꝛ diuitie antique.
et dicit boetius.li.iij.de conſola.
philo.pſa.vj. Nobilitas eſt q̄daꝫ
laus ꝓueniẽs de merito parẽtũ.
Alij vt veneti:eos nobiles dicũt
q̇ factiõe quadam a reliquo pp̄lo
diſtincti mercaturã ois exercent.
ij.quoq; q̇ equeſtris oꝛdinis inſi-
gnio potiunt:oẽs eñ q̇ reipubli-
ce fũgũtur maneribꝰ:q̇q;(vt aiũt)
ex oꝛdine ſunt ſenatoꝛis naſcunt
atq; appellant nobiles. Verũ qꝛ
135 vt p̄dixi.† ij oẽs mercature dedi
ti ſunt negotio.qḋ q̇dẽ iure nobi
lib⁹ interdictũ eſt.l.nobilioꝛes.C.
de cõmer.ꝛ mercat.nõ p̄nt de iu-
re nobiles appellari.cum vt dicit
ibi bal.q̇ facit artẽ mercãtie non
põt eſſe nobilis:ꝛ hoc in ſpecie p̄
dominos venetos.no.do.alex.in
additio.ad bar.i.d.l.j.C.de digni
ta.addi.incip.ꝛ q̄ ſunt:facit in ar
gumẽtũ iunctis p̄miſſis tex.in.l.
ꝓfeſſio.C. de excu. patrimo.li.x.
ibi ꝓfeſſio ꝛ deſyderiũ tuũ īter ſe
diſcrepãt. Sicut eñ ibi phi deſyde
rĩũ imunitatẽ a p̄ſimonialib⁹ mu
nerib⁹ poſtulãtis cũ ſe phm ꝓfite
136 ret:diſcrepat ꝓfeſſiõi † philoſophi
ce.cũ ꝓpriũ philoſophi ſit terre-
na ſpernere.l.in honoꝛib⁹.§.philo
ſophis.ff. de vaca. muner.ꝛ in.l.
j.§.an ꝛ philoſophi.ff. de vari.ꝛ
extraoꝛdina.cognitio. ita profitẽ
ti ſe nobilẽ admodũ diſcrepat ad
uerſaturq; ſue profeſſioni merca
tura.d.l.nobilioꝛes. cũ ibi p bal.
ꝛ doc.no. q̄ ꝛ ſi vſui hominũ val-
de neceſſaria ſit:tamen vilis eſt a
ſeruituti ſuppoſita.quinimo di-
cit Jo.chryſoſto.ſup matthe.cui⁹
verba habent.in.c.eijciẽs. diſtin.
137 lxxxviij.† homini chriſtiano nõ
licere mercãtiã exercere ꝓpt mil
le:atq; iterũ mille peccata:que ex
ea inde cõtingũt vt indies vide-
mus:mẽdacia: periuria:vſuras:
fraudes ac deceptiões ex illa pul
lulare:vñ dicit leo papa.p gratia
nũ relatus.in.c.qualitas. de pe.
diſt.v.qualitas lucri negotiãtem
accuſat aut arguit: qꝛ eſt ꝛ hone-
ſtus:queſtus:ꝛ turpis.verũtamẽ
peuitẽti vtili⁹ eſt diſpẽdia pati q̄ꝫ
pꝛiculis negotiatiõis aſtringi: qꝛ
difficile eſt inter emẽtis vẽdẽtiſq;
cõmerciũ nõ īteruenire pctm̃. vñ
ſalic.in aut. ad hec.col.vij.in.p̄n.
C.de vſur.cõſiliũ dat:ꝙ null⁹ xp̄ia
nus ſit mercatoꝛ:ne pp mẽdacia
ꝛ cupiditatis affectũ eiciat de tẽ
plo dñi poſt eius tranſitũ. ꝛ dicit
bal.in.c.cũ cãm.ij.de teſti. q̇ ergo
ibit aĩa mercatoꝝ. refert alex.in
apoſtillis.in litẽ ſiptio.§.ſi.ff.loc.
q̇ addit q̄ſi vellt dicere.a caſa del
diauolo.refert etiã.d.iaſ.in.l.pe.
col.in p̄n.C.de pact.ꝛ.in.§.lꝫ iſte.
co.xxvij.inſti.de actio. Cõtra etiã
mercatoꝛes p̄miſſe cõditiõis in-
uehit ambꝛoſi. dicẽs.o mercatoꝛ
ſcẽi cõparatoꝛ inferni:cur in frau
dẽ ꝛ deceptionẽ cõuertis nature
induſtriã.cur affectas reꝝ defe-
ctus:cur optas paupib⁹ ſterilita
tẽ:vt domi tue cõpares doloſaꝫ

Merca tura nobilibus eſt interdicta.

Phi ꝓpriũ eſt terrena deſpicere.

Mercature pericula.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fecūditatē: exploras qn̄ erit ſteri-
lior puer⁹ qn̄ rex inopia. hāc vocas
īduſtriā q̄ poti⁹ calliditatis ⁊ cu-
piditatꝫ eſt aſtutia: ⁊ qḋ tu reme-
diū dicis cōmerciū neq̄q̄ potius
⁊ latrocīniū eſt: ⁊ ſequit̄: lucrū tuū
dānū multoꝝ eſt: ad idē etiā in ar
gumētū facit tex. in. l. vniuerſos.
C. de decurio. li. xij. vbi prohibet
cōſiliariis exercere tabellionatus
officiū q̄ ville. qḋ inducit gl. ⁊ ibi
138 bar. cōtra aduocatos † q̄ officiū
tabellionatus exercēt. q̄ male fa
ciūt. qḋ tn̄ p̄ceptor me⁹. d. philip.
deci. in. c. ex lr̄is. col. pe. de proba.
intelligit ⁊ declarat in aduocatis
doctorib⁹ occaſione doctoree di-
gnitatis qua fulgent. ſecus in nō
139 doctoratis † ſed forte licētiatis
ſolūmodo: q̄ id ſibi facere lꝫ ſcḋꝫ
eū. ⁊ ita ſeruari videmus in curia
hui⁹ balliuatus breyſſie. in qua
licētiati procuratoris exercēt offi
140 ciū quantūcunq̄ vile. † ſcḋm
q̄ vult tex. iuncta glo. in. l. ſi quis
141 p̄curationē. C. de decurio. † qḋ
doctorib⁹ minime liceret ſcḋꝫ pre
dicta. ⁊ in terminis voluit Joan.
fabri. §. ſi. quē ibi ſequit̄ are. inſti.
de excep. col. ſi. alts aūt ſua veniūt
doctorea dignitate priuādi. arg.
d. l. ſi q̄s p̄curationē. ⁊ qḋ ibi ang.
no. qḋ tn̄ ſane intelligendū eſt in
procuratiōe facta ad vtilitatē pri
uatorū. idē i officio tabellionat⁹
aſſumpto ad cōfectionē ⁊ receptio
nē inſtrumētoꝝ priuatoꝝ pſona-
rū. Nā ſec⁹ in officio tabellionat⁹
principis: vel procurationis pro
142 pricipe. † q̄ illa etiā doctorib⁹
licē. ex eo q̄ digna dicunt̄ ipſa of
ficia nō vilia. immo dignitatē ipa
exercētib⁹ cōferre: ⁊ illa exercētis
officia in dignitate cōſtituti dicū
tur ſcḋm aret. vbi. §. col. ſ. allegat.
tex. in. l. j. C. de māda. princ. ⁊ in. l.
laudabile. C. de aduo. diuer. iud.
idē voluit roma. ſingul. dcccv. p
tex. quē dicit ſingularē ad hoc. in
l. nemo perfectus. C. de dignita.

Aduocati nō debētexercere officiū tabellionatus.

Licētiatis lꝫ tabellionat⁹ officiū exercere.

Procuratoris officiū vile.

Doctorib⁹ nō lꝫ officiū tabellionatus exercere seu p̄curationis.

Doctorib⁹ licet procuratio p̄ principe. idē ⁊ tabellionatus officiū.

lib. xij. Nec tn̄c dicunt ea exercē-
tes officia vile officiū aſſumere: ⁊
ſic ceſſat in illis ratio dictoꝝ iu-
riū. l. vniuerſos. ⁊. l. ſi q̄s procura-
tionē. Ergo ⁊ illi⁹ diſpoſitio. arg.
no. p glo. i. l. j. i pn̄ l. ver. prudētia
ff. de legi. tuto. qḋ not. ipſe aret.
vbi. §. p referēdariis ⁊ cācellariis
143 ſiue ſecretariis principū. † vt di
cant in dignitate cōſtitui. idē bar.
in. l. eadē. l. col. ij. ff. ad. l. iul. repet.
Sic ad propoſitū ſubiecte mate-
riei redeūdo: cū mercātie officiū
vile ſit rationib⁹ prealleg. ⁊ nobi-
litas ſit dignitas quedā vt voluit
bart. in. d. l. j. col. iij. ad fi. C. de di-
144 gnita. † Nō licet ſe nobilē pro
fitēti mercātie artē exercere. Ats
ſi aliquā nobilitatem habeat illā
iuris diſpoſitiōe perdit. arg. d. l.
ſi q̄s p̄curationē. inter ipſa nāq̄
ſcilicet nobilitatis ſtatū: ⁊ mercā
tie exercitiū: longa eſt diſcrepan-
tia: ſicut inter nobilē ⁊ popularē
longā eſſe videmmus. argumen-
to. de. l. nobiliores. ⁊ q̄ per bald.
ibi not. vn̄ ſimul in eodē cōgrue
ſtare non poſſunt. l. vbi repugnā-
tia. ff. de reg. iur. verū q̄ vt infra
dicā in hac materia nobilitatis.
ad cognoſcendū quis nobilis di-
catur: ⁊ appellatione nobiliū cō-
plectatur attenditur potiſſimum
locoꝝ cōſuetudo: cōmunis vſus
⁊ opinio ſcḋm ipſaꝫ loci cōſuetu
dinē poſſet ſaluari predicta opi-
nio. ¶ Alij vt romani: ⁊ vt pluri-
mum noſtrates illos nobiles eſſe
profitent̄ q̄ mercatura vt re vili ⁊
abiecta ſpreta ⁊ poſtpoſita: cultui
agroꝝ ⁊ ruſticane rei per fami-
liā ſuā vocāt: curā circa greges at
q̄ armēta gerētes ſuā: reddit⁹ ſi-
bi annuos pecuniaria re nō mer
cimonia querētes. Ea eīn oia q̄-
ſtum honeſtū ⁊ nobili viro dignū
putāt. Qḋ vbi q̄s ea obſeruare ca
par eſt ⁊ ſi recēti cōpertus ſit fa-
milia: hoc tn̄ viuēdi mō lucriq̄ ge
nere: ad nobilitatē eidēꝫ pateſcit

Secretarij principū dicunt in dignitate cōſtituti.

Nobilē ſe profitenti nō licet mercantie artē exercere.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

aditus. Nec eo ꝓpterea magis ſublevati aut meliorati: ſi in villis aut rure degũt: vt dicit bar. in.l.j.C.de alex.prima.li.xj. per il
145 lũ tex. † melius eſt eſſe popularẽ nobilis ciuitatis: ꝙ nobilẽ eſſe mediocris ciuitatis. ⁊ facit tex. in aut. de here. ⁊ falci. in prin. in ver. ciuitatũ habitatores. ¶ Alij nobiles illos dicũt: q̃ pretermiſſa oĩ liberali ſeu mercimõia arte armis inſudant principib⁹ inſeruiẽdo: ⁊ bello frequentando. ¶ Alij hos q̃ militares inſulas aſſequunt a principibus ſolos vere nobiles profitent. verũ q꞉ in hoc introducende nobilitatis modo varij varia ſentiũt: diuerſitaſq꞉ locoꝝ introducit diuerſitatẽ opinionũ vt videmus. bononiẽſes eñ eos nobiles affirmãt. florentini cõtra. teſte bart. in. d.l.j. ⁊ dicit pau. de ca.
146 conſi. ccxxviij. † Qꝺ miles romanus dr̃ nobilis non alius. idẽ rhoderi. epiſco. zamer. in ſpecul. vite. c. viij. in fi. dicẽs. nõ eñ militia vbiq꞉ ⁊ vniformiter nobilitatẽ efficit. nã cũ de equeſtri dignitate leges ⁊ ciuilia iura loquunt: ſolũ milites vrbis rome nobiles
147 appellauit. † ſtandũ erit igit ſuper hoc locoꝝ cõſuetudini. arg. l. ſi de interpretatione. ff. de legi. l. vẽditoꝛ. §. ſi cõſtat. ff. cõmu. pdi. l. vel vniuerſoꝝ. ff. de pigno. act. l. qꝺ ſi nolit. §. q꞉ aſſidua. ff. de edil. edic. ⁊ mei⁹. l. ſi fundus. ff. de euictio. faciũt plura accumulata p d. iaſo. in. l. vt liberis. col. iij. C. de colla. ⁊ p bar. i. l. cũctos populos. col. v. vbi. mod. plene. C. de ſum.
148 trini. ⁊ fid. cath. ⁊ rõ eſt. † q꞉ militia nõ eſt dignitas de iure. bar. in. l. fi. ff. de teſta. milit. col. j. alleg. tex. in. l. penul. C. q̃ milit. poſ. vel nõ. li. xij. q̃ tex. nihil probat volũt allegare tex. in. l. fi. eo. tit. ibi dignitatẽ habere queadmodũ fuerit paſſus militiã. ex q̃b⁹ verbis colligit ſatis militiã ſub dignitatis vocabulo nõ cõprehẽdi. aľs irriſoria ibi eſſet ſimilitudo: cũ potius idẽtitas diceret. Sꝫ nullũ ſimile eſt idẽ. l. qꝺ nerua. ff. de po. Ergo ⁊ ecõtra nullũ idẽ põt dici ſimile. arg. l. ſi idẽ. cũ ibi no. C. de codicil. Idẽ ꝙ nõ ſit dignitas militia: voluit glo. in. l. j. C. de eqſtr. digni. lib. xij. bar. in. l. j. ſepe allegata. C. de digni. li. xij. col. x. vbi plus dicit. Qꝺ nedũ nõ eſt dignitas: ſed nec eſt nobilitas. idẽ tenuit roma. ſingul. d. c. p. l. fi. C. de iuriſditio. omni. iudi. idẽ ſequit alia adducẽs do. preceptoꝛ meus iaſ. in. l. ſi qs in cõſcribẽdo. col. ij. C. de pac. vbi infert premiſſa ad deciſionẽ queſtionis ſatis ventilate per doctores. in. c. clerici. de iud. ⁊ in. l. cũ qd. ff. ſi cer. pet. alex. poſt alios. in. l. cẽturio. ff. de vulg. ⁊ pup. feli. in rub. de treug. ⁊ pace. col. iij. ⁊ in. c. quãto. de magiſt. qs ſ. pcedere dꝫ: an doctoꝛ: an miles. Cõcludẽdo doctorẽ debere antecedere militẽ cũ doctorat⁹ ſit dignitas vt. ſ. late probatũ extitit. mili
149 tia ſecus. Limitat tñ † i doctorellis. q̃ ꝓprie vocãt doctores pedanei: q꞉ parũ meruerũt: hos etiã dicit feli. in. c. cũ oꝛdinẽ. col. iij. ad medi. de reſcript. vulgus poſitinos appellare. Cõtrariũ tñ hui⁹ indifferenter: ꝙ immo militia ſit nobilitas. tenuit ioãnes raynãdi doctoꝛ gallus antiqu⁹ quẽ nõdũ viderã quouſq꞉ extrema p me appoſita manu ad hoc opus: in ſuo cõprehenſorio feudali ſub titulo de nobilitate monet. arg. tex. in. l. preclarã. C. de primicer. li. xij. ibi p̃clarã nobilẽq꞉ militiã. Ibi iperatoꝛ indifferẽter militiã nobilẽ appellat. Sꝫ inherẽdo opiniõi bar. magis cõt ad illũ tex. Rñdeo ꝙ loquit in militib⁹ romanis argumẽto ſũpto ex ꝟbis illi⁹. l. Ibi cũ nihil reip. vtilitati ⁊c. põderãdo illa
150 ꝟba reipub. † q̃ ſimplicit plata ſumunt ꝓ re publica rom. tantũ. l.

Popularem vni⁹ nobilis ciuitatis eſſe melius eſt ꝙ nobilẽ mediocris ciuitatis.

Miles roman⁹ cõmuni iure dr̃ nobilis.

Militia an nobilitatẽ prebeat ſtandũ eſt locorũ cõſuetudini.

Militia non eſt dignitas de iure.

Doctorelli vocant doctores pedanei.

Reipublice ſimpliciter habita mẽtiõe: intelligit de republica romanorum.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

[illegible]im q̄ victigal.in fi.iuncta glo.ff.
de ver.ſigni.ſicuti cū dꝛ ius ciuile
nullo alio adiecto intelligiť ſcȝ ro
manoꝝ.§.ſȝ ius q̄dē ciuile.inſtit.
de iur.natur.gen.⁊ ciuil.quos q̄-
deȝ vt predicit ſolos nobiles eſſe
iura diſponūt.Et cōiter cōcludiť.
Vñ male cōcludit ad reliquos ꝓ-
uinciarū.Cū ex ſeparatis nō in-
fertur.l.papinianꝰ exuli.ff.de mi
noꝛ.l.fi.ff.de noxal.⁊ iura ſpecia-
lia nō ſunt ad cōſequentiā trahē
da.l.iiij.vbi not.ff.de fideicōmiſ-
ſa.liberta.nec obſtat tex.quē ipſe
allegat.in.l.inter alias de palla.
ſac.larg.li.xij.qꝛ etiā loquitur de
militia romana:quā(vt dixi)ſolā
nobilitatē ⁊ dignitatē cōnexā ha-
bere teſtantur doct.vbi.ſ.ꝑ text.
iuncta gl.in.l.C.de equeſt.digni.
lib.xij.qđ aūt inquātū voluit ibi
lex.pꝛimicerios ſchole ſocietatis
ſacrarū largitionū ⁊ tres pꝛimice
rios tribuni ꝓtoꝛiani ſcrinioꝝ mi
litari dignitate frui.itellexerit de
militia romana:que ſecū(vt dixi)
hȝ dignitatē annexā:probatur qꝛ
nulla legiť aperte militia ꝑ impe
ratoꝛem dignitate dotata:pꝛeter
militiaȝ romanā:de qua in.d.l.j.
de equeſtr.digni.quo fit vt ſim-
pliciter de militia facta mētione
ꝑ ipm de illa intelligať.arg.text.
in.l.ij.⁊ eoꝝ q̄ ibi ꝑ doct.not.ff.de
libe.⁊ poſthu.vbi indefinita lo-
quutio q̄ nō poteſt referri niſi ad
vnū:eq̄pollet ſingulari ⁊ particu
ri locutiōi.Nō obſtat iteruȝ text.
quē allegat.in.§.ſi qua ꝑo.i anť.
de defenſoꝛ.ciui.colū.iiij.ibi ſiue
dignitati ſiue militie ſiue piuile
gij:qꝛ immo potiꝰ ꝯfacere vr̄.Et
ꝓ hoc hoc pōdero:ibi diſiūctiuaȝ
ſiue:q̄ eſt diſiūctiua nō ſimplex:ſȝ
hȝ aliquā naturā copulatiue.ſm
bar.in.l.ſi q̄s ita.ij.ff.de auro ⁊ ar
gē.leg.Cuius quidē copule natu
ra eſt poni inter diuerſa.gl.in.c.
q̄relā.in ver.nō potuit.circa me-
di.de ſimoni.⁊ in rubꝛi.ff.de iuris
et fact.ignoꝛ.Pꝛeterea ibi vtitūr
tex.alternatiua ſiue q̄ cadit inter
diuerſa.vt ꝑ glo.in rub.ff.ſi ager
vectig.vel emphi.pet.Et hoc mō
arguit do.iaſ.ad ꝓbādū ꝙ mili-
tia nō ſit dignitas.in.d.l.ſi q̄s in
ꝯſcribēdo.col.ij.in pn̄.C.de pact.
Quo fit vt diuerſa dicanť mili-
tia ⁊ dignitas:ſic vnū nō ſit aliđ.
Nō obſtat qđ vltimate dicit mili
tiā poni vt aduerſatiuū plebiſci-
tati.l.ne q̄s.C.vt nemo pꝛiuat:qꝛ
ꝓpter hoc nō infert neceſſario ꝙ
nobilitas ſit.Nam in eadē.l.ſub
equalibꝰ ꝟbis poniť curialitas ⁊
clericatura vt aduerſatiuū plebi
ſcitati:nō tñ ꝓpter curialitatē:ſi-
ue clericaturam inferť nec etiam
alicubi legiť nobilitatem ꝯferre.
Standū erit igiť dicte cōi opinio
ni vcȝ militiā dignitatē nō cōfer-
re quātū tribꝰ modis limitat idē
d.iaſ.vbi.ſ.vt ibi ꝑ eū ⁊ idē.i.l.ſȝ.
C.de teſta.milit.col.j.Ex cuiꝰ pri-
ma limitatione fundata in.l.j.C.
de equeſt.digni.libꝛo.xij.infero
51 †ꝙ milites rhodi vere ſunt in di
gnitate ꝯſtituti.cū hi nedū rē pu-
blicā romanā cuſtodiūt ⁊ tuenť:
verū etiā chꝛiſtianitatē omnē ſan
cteq; romane eccleſie ſedē:ſuis vi
ribꝰ diuino miſſis auxilio.a bar-
baris gētibꝰ illeſā ꝓſeruāt.Et dñr
ꝓpꝛie eq̄tes nō ab eq̄tatu ſed ab
equitate:qꝛ eoꝝ eſt officiū equi-
tatē:pietatē:fidēq; ſeruare noſtrā
ꝓ qua quidē ſuccūbētes vere re-
naſcunť ꝑ gloꝛiā:in ꝑpetuūq; vi-
uere intelliguntť.iuxta tex.in.§.ſȝ
ſi in bello.inſti.de excuſa.tuto.
Qđ quidē ſane intelligēdū eſt in
ijs qui militiā exercent:⁊ in expe-
ditionibꝰ degūt:aut vti veterani
a militia miſſi ob exactos immē-
ſos laboꝛes quos iam diu ꝑpeſſi
ſint in ſolamē iā añ acte vite ꝓteri
toꝛūq; laboꝝ ꝓceptoꝛijs donati
ſunt:de quibus aliquid per do.
abb.⁊ doc.in.c.cū deputati de iu
di.ſecꝰ aūt in nōnullis q̄ rhoduȝ
vix viderūt

Milites rhodi vere ſunt in dignitate cōſtituti.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vix viderũt minus vt ſe expeditionibus dederunt tñ inſulis militaribus immerito quidẽ decorati ſunt vt plures rome cõpertos audiuimus. ꝗ etem̃ nec militaribus gaudere debent priuilegijs: nõ etiã regimini preceptorie cuiuſuis preſici. Cũ ſimiliũ dignitatum honorũ ⁊ preeminentiarum reddant immeriti: ꝓ quo bene faciũt que dicit specul. in titu. de ꝓcura. col. x. verſi. Item qḋ eſt miles. bart. in. l. filiuſfamilias. §. veterani. in prin. ff. de ꝓcu. dum di-

Milites ꝗ nõ ſtãt i caſtris ſʒ vagãtur p locos et plateas nõ gaudẽt priuilegijs militũ.

152 cunt. † ꝙ milites noſtri tẽporis qui nõ ſtãt in caſtris ſed quotidie verſant per plateas poſſunt eſſe ꝓcuratores. Sic nec militaribus priuilegijs gaudẽt: idẽ vult bar. in. l. militem. C. de ꝓcur. bene etiã faciunt que vult idẽ bar. poſt cy. et ſali. in. l. j. ad fi. C. de iur. ⁊ fact. ignor. ang. in. §. plane. col. j. ad fi. inſti. de milit. teſta. rapha. cumã. in. l. miles. in prin. ff. de re iudi. et ꝗ plene cumulat feli. in. c. quanto col. j. ad fi. de magiſtris. do. fráci. aret. ſuo cõ. xij. ⁊. d. Alex. allegãs notabiles quaſdã rationes ad ꝓpoſitum facientes. in. l. centurio. col. iiij. ff. de vulg. ⁊ pupil. dũ querit an milites noſtri tẽporis gaudeant priuilegijs illius. l. ⁊ aliaꝝ de militibus tractantiũ: ſeu militibus priuilegia concedentiũ. Et finaliter cõcludit ꝙ nõ per iura ⁊ rationes de quib⁹ ibi per eũ. Ex quib⁹ etiã patet minus indubitatum eſſe in militibus noſtri tẽporis: qḋ ſupra cõcluſum eſt: ſcʒ illos non eſſe in dignitate conſtitutos: nec militiã dignitatem eſſe. Non etiã ex eo nobiles reddi: niſi alter ſe habeat cõſuetudo vt ſupra latius nõ repeto. Et qḋ dixi illis non eſſe p̄ceptoriã ſine precepto-

Bñficiũ cõferẽntes imeritis te-nent eccleſie quam leſerunt.

153 rias cõmittendas addo † ꝙ imo conferẽtes ſic indignis ⁊ demeritis tenent eccleſie quã leſerint ad intereſſe: ſi modo inferiores fuerint a ſummo põtifice ſic cõmittẽtes: ita dicit. d. Petr. de ancha. ſe credere. in cle. j. in vlti. not. de eta. ⁊ qualita. ordinã. ad ſimilitudinẽ magiſtratus qui min⁹ idoneo pupilli tutelã cõmiſit: tenetur eñi ſi contra tutorẽ male adminiſtrantẽ nõ poteſt pupillus habere regreſſum. l. j. §. nunc tractem⁹. ff. de tutel. ⁊ ratio. diſtrahẽ. ⁊ dicit ſtupẽda glo. ad ꝓpoſitũ. in. l. qui cũ vno. in prin. in verſicu. tẽperariũ.

Epiſcopus indigne ꝓmotus meretur decapitari.

154 in fi. ff. de re milit. † ꝙ epiſcop⁹ indigne ꝓmotus meretur decapitari. Sic arguendo in p̄dictis militibus vanis dici poſſet qui redditus benemeritis debitos vſurpant ⁊ occupant: in ipſorum animarũ grauem perniciẽ. ve igitur illis qui ſe abſcondent a facie ire tue dñe. Alij vt greci illos qui p̄ncipibus domi inſeruiũt: ⁊ ad ipſorum aulã vocati ſeruitio eius inſiſtũt: quãtũuis abiecti gñis: ob principis cõſuetudinẽ ac famulatum: deinceps nobiles illos: et ꝗ ex eis deſcẽdũt appellãt: ꝓ quib⁹ facit bonus tex. ⁊ qḋ ꝑ eũ not. bar. ibi. in. l. vnica. C. de comit. et archi. lib. xij. vbi vult ꝙ militantes inermi militiã intra palatiũ principis dignitatē adipiſcunt: quã duces ⁊ vicarij principis qui militiam adminiſtrauerũt: ⁊ etiam comites primi ordinis ſi modo tamen primi gradus militiã obtinuerunt: quod infert barto. ibi

Medici pape ſeu īperatoris ſunt in dignitate cõſtituti.

155 † ad medicos pape. vel imperatoris: vt in illa ſint dignitate conſtituti licet alias obſtetricib⁹ eqparent. l. iij. C. cõmu. de leg. ⁊. l. j. C. de com. ſer. manumiſ. Nec dignitatem aliquam habent per ſe ſimpliciter: ex eo ꝙ medici ſunt. Si enim ſunt doctores dignitate fulciti aliud eſt. Cũ vt ſupra late dictũ fuit doctorat⁹ dignitas ſit et in ſpecie vult bart. in. l. omnes. iij. C. de decurio. lib. x. Dum loqtur de doctoratu in medicina vt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

iudeis conferri non debeat cũ dignitas ſit cuius ſunt incapaces de iure. Idẽ in medico ſimpliciter refert ⁊ ſequitur. d. iaſ. in. l. j. columna. iiij. ad fin. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſ. barb. in tract. de preſtan. cardina. q. j. columna

Cocus ṗncipis dr dignitatẽ habere.

156 xxij. † Ubietiam cocum principis dicit dignitatem habere. idez de coco voluit roma. ſuo ſingula. dcxc. licet alias ſit officium. tex. eſt iuncta gloſſ. in. l. legatis. §. j. in glo. j. ff. de lega. iij. ſiue artificiũ: ſi ſit coc⁹ optim⁹. l. ſi qd vẽditor. §. vẽditor q̃ optimũ. ff. de edil. edict. pro ipſis etiã bene faciũt q̃ dicit ange. aret. in. §. fi. in. j. col. inſti. de exceptio. per tex. in. l. j. C. de manda. princi. et in. l. laudabile. C. de aduoc. diuer. iudi.

Secretarij principis dicunt i dignitate ɔſtituti.

157 † ꝙ ſecretarij ṗncipijs q̃s cancellarios itali vocãt dicunt: in dignitate cõſtituti: ſequit feli. in. c. fraternitatis. col. ij. de here. facit qd dicit ange. in. l. j. C. de prepo. libe. lib. xij. per illum tex. refert ⁊ ſequitur. d. iaſ. in. l. oĩs. ſcd'a colũna c. de teſta. in. p:io no. ꝙ eo ipo qd quis adheſit lateri principis no-

Cubicularij pncipis dicunt in dignitate ⁊ honore cõſtituti.

158 bilitatur ⁊ nobilis efficit. † bene facit qd de cubicularijs pricipis dicit bart. in. l. j. C. de mulier. ⁊ in quo loco. col. ij. in princ. dum eos dicit in dignitate ⁊ honore cõſtitutos. Aliorꝫ nõnullas ex iam dictis varias refert opiniones pogi⁹ florentin⁹ loco pallegato: idẽ barto cepol. in trac. ſuo. de impe. mili. eligendo: quos curioſus lector p ſe videre poterit predictas recenſiſſe ſufficiat: q̃s tñ hic abſq pudore duxi repetẽdas: vt eiſdẽz aliqd adderẽ: quo mediante bñficiũ aſſequerer. l. fi. §. ſi quis op⁹.

Repetere aliqd lz vt eidẽ addatur.

159 ff. de ope publi. † nõ igitur eam ob cauſam arguẽdus. argu. text. in. c. cũ te. iuncto. c. ſup queſtionũ. in principio. de offi. delega. dum ex illis probatur licitam eſſe repetitionem vt aliquid addat: ita ad ppoſitum illa iura allegat dõmi. quem refert felin. in proe. decret. colum. fin. ad fin. bene facit glo. j. ⁊ qd per illã not. ibi domi. in. c. ſi tibi. vij. col. de p̃ben. in. vj. dũ vult tolerari ſuperfluitatẽ: qñ in diſpoſitione ſuperflua miſtũ eſt al' qd noui. refert ⁊ ſequit feli. ſimplr. in c. ſolute. col. ij. ad fi v'ſi. inquãtũ: de maior. ⁊ obedientia.

¶ Quib⁹ vt. s. relatis opiniõib⁹ ego nouiſſime pro ↄcordia diſtinguendũ in hũc qui ſequit modũ fore autumor. Aut em̃ loquimur de prima nobilitatis ſpecie. ſ. a virtute cauſata: ſic pcedat prima opinio ſapientũ ⁊ phorum. s. late pbata ⁊ deducta: aut loqmur de ſecũda ſpecie nobilitatis. ſ. generis: ſeu ſanguinis: ſic pcedat ſecũda ſiue quarta opinio. Aut loquimur de tertia ſpecie nobilitatis. ſ. politica ſeu ciuil. ſcd'm ꝙ eã bar. diffinit: ſic procedat tertia ⁊ nona opinio. Aut et vltimo loquimur de miſta. ⁊ ſic quarta ⁊ vltima nobilitatis ſpecie. Sic pcedat relata ſup:a in ordine quinta opinio. Uerũ q: in iſtis certa nõ põt dari regula ſine lex: ob locorũ varietates ⁊ opinionũ differẽtias: ſtãdũ erit in hoc q̃s dicat nobilis: ⁊ nobiliũ appellatione cõprehendat

Nobilis quis dicatur: ſtãdũ eſt opinioni ⁊ eſtimationi cõmuni.

160 conſuetudine loci: † ⁊ cõi hoim eſtimationi: argumento eorꝫ que ſup:a dixi de militia an cõſtituat quẽ nobilẽ an nõ: voluit idẽ bar. in. d. l. j. col. fi. vbi dicit: ꝙ verbaliter ille eſt nobilis q̃ nobilis appellatur vel reputatur: ſequit pau. de ca. in cõſi. cvij. col. ij. ⁊. iij. i pn. allegatus per archi. in. c. j. de conſangui. lib. vj. ⁊ coclndit: ꝙ nobilium appellatione ij cõprehendũtur qui ſecũdũ cõmunẽ eſtimationem nobiles appellantur: ſequitur etiam idem. d. ſoci. in conſilio ccxlvj col. ij. verſi. prima ratio. dicens idem bart. ſentire. in. l j. col. ij. C. mulier. ⁊ in quo loco. vbi di=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Officiuz dr hꝛedi gnitaté annexã: qꝺ ſic reputant in ciuitate.

161 cit bar.† illud officium habere
honorem ꝛ dignitaté annexã qꝺ
ſic reputatur in ciuitate: ſic in ſi-
mili nobilis is dicitur, qui ita re-
putatur a plebe. allegat etiam ad
hoc text. in.l.j.§.j ff.de mune.et
hono.ibi ꝛ ex cõſuetudine longa
intelligi poterunt. allegat etiam
imol.idé tenenté.in.c.de multa.
de preben.idem voluit do.iac.de
zoch.in.c.per venerabilé. ver.vi-
debať.in.iij.q extra.q filij ſint le-
gitimi. ſequitur etiam domi.pre
ceptoꝛ meus domi. philp. deci.
in.c.nouit.in.vj.not.de iudi.ꝛ.in
l.femine.colum.ix.in fi.ff.de reg.
iur.do.meꝰ roch.curti.idé in re-
pet.c.fi.col.xvj. verſi.ſeptimo in
fertur.de conſuetu.facit qꝺ dicit
albert.de roſa.i.j.parte ſtatutoꝝ.
q.cxxxvij.incipiére ex ſtatuto ciui
tatis floꝛẽtie.idẽ voluit feli.in.c.
ſup eo.in.iij.col.in princ.de teſti.
Ego vltra predictos pondero ad
idẽ bonũ tex in.l.j.§.quotidiana.
verſic.ego ꝛc.ff.de aqua quotidi.
et eſti.Ibi ex propoſito viẽtis ꝛ ex
natura locoꝝ: vbi ad ſciendũ que
dicať aqua eſtiua: ꝛ que quotidia
na.attenditur conſuetudo loco-
rum.ad idẽ tex.in.l.fi.in prin.ibi.
in aliqua ciuitate inter honores
non habeat.ff.de muner.ꝛ hono.
facit text.in.l.vt alphenus. ibi: ex
conſuetudine quotidiana ꝛ in.l.
in vulgari.§.fi.ibi attamen vulgi
ſermone.ff.de verbo.ſigni.ad idẽ
tex.in.c.quãuis.ibi vſus tñ obti-
nuit extra de verbo.ſigni. vbi ad
ſciẽdũ quis hoc nudo titulo pre-
poſiture fungať recediť a ꝓprie-
tate ſermonis: et attendtur cõia
vſus loquendi. Sic in propoſito
dicere poſſimus quo ad titulum
nobilitatis: attẽdendã eſſe cõem
opinionẽ vulgiq; eſtimationẽ: ad
idẽ tex.in.l.ij.ibi ſic dicẽdũ leges
moreſq; locorum.C.quẽadmo.te-
ſta.ape.et in.l.iij.ibi q̃ in oppido
freqnẽter ſeruanť.C.de edifi.pri-
ua.Ad idẽ facit qꝺ dicit ꝑce.me.
do.philip.deci.in.c.ad aures.in
prin.extra.de reſcrip.dũ loquitur
de decanatu ꝛ preceptoꝛia.Et cõ
162 cludit † ꝙ ille dicit in dignitate
et illa dr dignitas eſſe: quã ↄſue-
tudo vel ſtatutũ dignitaté facit:
voluit idẽ aň eũ pãdi.in.c.de mul
cta.col.vj.vij.tertia ↄcluſio.de ꝑ-
ben.dũ vult ꝙ ſi in loco reputať
dignitas ſeu ꝑſonatus lȝ in iure
nõ habeať pro tali: tñ dȝ iudicari
ſcꝺm reputationẽ loci: ſic ille no-
bilis reputãdus eſt: quẽ cõis cõ-
ſuetudo: ꝛ vulgi opinio nobilem
tȝ: ad idem facit tex.ſcꝺm intelle-
ctũ glo.iaco.butri.ꝛ bar.in.l.bar-
barius.ff.de offi.pre.vbi ſeruꝰ ad
pretoꝛiatꝰ dignitaté erectꝰ: erroꝛe
populi: eũ liberũ fere credẽtis: li-
ber ex illo inde factꝰ eſt: faciũt ẽt
plene ꝑ bar.alex.ꝛ doct.tradita
in.l.j.in prin.ff.de ope.no.nũ.in
qõne ſtatuti diſponẽtis: ꝙ qui rẽ
alterius occupauerit violẽter pu
niať centũ ducatis: dũ cõiter ↄclu
dunt in ea plus attendi cõmunẽ
vſum loquẽdi: q̃ ꝓprietaté ver-
boꝝ ſtatuti.ad idẽ not.i.l.labeo.
ff.de ſupel.leg.ꝛ i.l. liberoꝝ.§.qꝺ
tñ caſſius.ff. de leg.iij.ad idem
tex.in.l.ꝑtia rerũ. ff.ad.l.falci.ibi
cõiter fungunť.ꝛ i.l.vnũ. ad fi.cũ
ibi.no.ff.ſi cer.pe faciũt ẽt in ar-
gumẽtũ ea q̃ ↄcludit.d.Abb.poſt
Inn.in.c.j.de fi.iſtru.quẽ etiã re-
fert ꝛ ſeqniť Bar.in ꝑallegata.l.
barbarius.in lectura.ad fi.dũ cõ
163 cludit ſufficere vt † notariꝰ lũgo
tꝑe ꝓbeť fuiſſe in quaſi poſſeſſiõe
notariatꝰ: ꝛ ita tẽtꝰ cõi opi.ꝛ exi-
ſtimatꝰ ad fines vt ꝑſumať nota
riꝰ: ꝛ recepta ꝑ illũ tanq; notariuȝ
teneãt aliter de ipſiꝰ ꝑuilegio nõ
edocto.ſeqť hoc Ang.i auť.de ta-
bellio.i.vij.an ſufficiat.bal.in ↄſi.
cccclx.incip.qꝛ pleniſſime. lib.j.et
fulgo.in conſi.clj.incip.egregius
164 miles.Ad hoc ẽt facit: † qꝛ ſi qs
longo tꝑe fuit reputatus cleri-

Dignitas illa eſſe dicit quã cõſuetudo vel ſtatutũ dignitaté facit.

Notariatus offm ex lõga qſi poſſeſſione notariatꝰ et cõi opinĩõe vulgi ꝓbatur.

Clericatura ex lõga q̃ſi poſſeſſione ꝛ eſtimatiõe ꝓbatur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cus: ⁊ in poſſeſſione beneficij etiã curati: habẽt fundatã intẽtionẽ ⁊ clericus preſumitur ⁊ rector beneficij. ſm Hoſtien. Anto. de butr. ⁊ do. Abb. poſt alios. in. c. illud. de preſump. bal. in. l. ſiue poſſidetis. in. iiij. opp. C. de proba. cũ ſimil. p do. Philip. deci. adductis. l cõſi. cxviij. col. j. ad fi. ⁊ d. Frã. balb. in ſuo tracta. de preſcrip. in. iij. parte col. xvij. in fi. verſi. iij. premiſſa. faciunt etiã in argumẽtũ que no. p Bar. ex illo tex. in. l. ſup creãdis. l. de iure fiſ. lib. x. ⁊ in. l. j. vbi doc. C. de teſta. per. d. Abb. Feli. ⁊ alios. in. c. j. de ſponſa. facit in argu. nouiſſime tex. in. c. nullus. ij. diſtin. xxiiij. vbi populi teſtimoniũ ⁊ opinio hʒ vim examinationis. no. gl. in. c. de petro. xlvij. diſtin. ⁊ Feli. in rubri. de magi. col. ij. ad medi. Ex quibus omnibus concludo circa nobilitatem introducendam quã vulgꝰ magis attẽdit: ⁊ ad cognoſcendũ quis nobilis dicatur ſm cõmunẽ locorũ opinionẽ eſſe iudicandum: cum vt dixi. In his varie ſunt opiniones vnuſquiſqꝫ: lõ ſuam attẽdat cõmuniorem vulgi opinionem: que optima legũ eſt: atqꝫ dubiorũ interpres. ff. de legi. l. ſi de interpretatione. ¶Unũ inſup addo: nec a materia deuium:

165 ꝙ ille qui ſe nobilem aſſerit cuʒ re vera non ſit: nec pro nobili reputetur a vulgo falſum cõmittit: ⁊ poteſt tanqꝫ falſarius puniri. argu. tex. in. l. eos. §. qui ſe pro milite. ff. de fal. vbi ille qui ſe pro milite geſſit: ⁊ illicitis vſus eſt inſignibus: vel etiam falſo diplomate. ſcdm admiſſi qualitatem puniendus eſt: quẽ tex. Bar. ibi põderat cõtra illos qui ſe doctores appellant cum non ſint. Idẽ Bart. in. l. reddatur. C. de profeſſor. ⁊ medi. lib. x. Pet. de ancha. in. c. ad apoſtolice. de priuileg. in. vj. Ana. in rub. de magi. in. vj. col. ⁊ in rub. de crimi. fal. in. vj. colũ. Feli. in proe. decre. xij. col. ver. tertia cõcluſio: facit qd no. Bar. in. l. qui ſub pretextu. in fi. C. de ſocroſanc. eccle. ꝙ mentiens ſe clericum punitur iudicis arbitrio. hinc dicit Bal. in. l. data opera. col. xx. C. q̃ accu. poſ.

Nobilẽ ſe affirmãs cũ non ſit põt tanqꝫ falſarius puniri.

166 vel nõ: ꝙ mẽtiens ſe comitem vel notarium cũ nõ ſit: in penam falſi incidit. refert hec ⁊ ſequitur Feli. in. c. tertio loco. j. col. de proba. prepo. in. c. vt noſtraʒ. j. col. de appel. Corſet. in. c. grandi. col. xij. circa fi. de ſupplen. neglige. prela. facit qd not. Bart. in. l. j. per illum tex. C. vt dignita. ord. ſerue. li. xij. ꝙ vſurpans ſcienter honorẽ ſibi indebitum punitur crimine ſacrilegij. ¶Ea tamen ſane intelligen-

Notariũ ſe mẽtiẽs cuʒ nõ ſit puniri de falſo.

167 da ſunt q̃ dixi †aſſerẽtẽ ſe doctorem cũ nõ ſit ſiue militem cũ non ſit: puniri pena falſi: vt procedant ſi vna cũ aſſertõe aliquẽ facit actũ doctori ſolitũ: vel militi cõgruẽtem: als aũt ſimplici aſſertiõe nõ tãqꝫ falſarius ſed extraordinarie puniẽdus eſt. Ita declarat do. Alex. in addi. ad Bar. in. d. §. qui ſe pro milite. per tex. in. l. ſi quis. ij. C. de aquedu. vbi Bar. no. ꝙ iudex qui ſe itromittit de officio qd ad ſe nõ

Doctorem ſe aſſerẽs cũ nõ ſit qñ puniatur pena falſi.

168 pertinet punitur acriter. ¶†Ex premiſſis infero ꝙ ignobili nõ licet quouiſmodo arma ſeu iſignia ſolis nobilibus cõceſſa. ⁊ inter nobiles vſitata deferre: qꝛ ſic dicitur nedum ſe nudo nomine nobilem aſſerere: ſed etiã nobilium actus facere. eã ob cauſam grauius puniendus per premiſſa. arg. tex. in d. §. qui ſe pro milite. ibi. ⁊ illicitis inſignibus vſus eſt. facit qd not. bal. in. l. fucande. c. que res vendi nõ poſ. dum allegat illud vulgare ꝙ qui nõ eſt lupus nõ debet aſſumere eius pellem. ad idem tex. in. l. minime. C. de epiſ. audi. in. §. penul. incĩ. oĩbus itaqꝫ. in auẽ. de ſanc. epiſ. ⁊ qd not. glo. in. c. cũ decorẽ. in ver. laruarũ. de vi. ⁊ hone.

Ignobili non lʒ nobiliũ arma induere.

169 cle. †dũ volũt nemini licere aliũ

Habitũ alterius aſſumere nemini licet in illius opprobriũ ⁊ iniuriam.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſumere habitũ in illiꝰ opprobriũ
⁊ iniuriã. bene facit qḋ Bar. dicit
in tracta. ſuo de inſigni. ⁊ armis.
col. j. in princi. vbi vult ꝙ inſignia
dignitatis vel officij is ſolũ porta
re poteſt: qui dignitatẽ illã vł offi
cium habet vt procõſul inſignia
procõſularia: ⁊ legatꝰ inſignia le-
gatoꝝ. l. j. ff. de offi procõ. ⁊ leg. ⁊. l.
ſanctũ. ff. de re. diui. Sed vt ſupra
ſepe dixi poſt Bar. in. l. j. C. de di-
gnita. lib. xij. nobilitas eſt digni-
tas quedã vnde q̇ dignitatem il-
lam nõ habet ſic nõ eſt nobilis. Il
la inſignia nobilitatis deferre nõ
debet argumẽto premiſſorũ. Sub
dit ꝓpterea Bar. ibi. ꝙ qui nõ eſt
epiſcopus nõ dꝫ inſignia deferre
epiſcopalia: nec ẽt inſignia docto
ralia q̇ nõ eſt doctor. argu. d. §. qui
ſe pro milite. facit qḋ habetur in
rubro ⁊ nigro tituli. C. vt nulli li-
ceat ſine iudi. autho. ⁊ premiſſa ſe
quit. d. Abb. in. c. dilecta. col. j. de
exceſ. prela. Verũ eſt qḋ Bart. in
preallegatis locis in terminis no
ſtris videt tenere: ꝙ cuiqꝫ liceat
quãticũqꝫ populari arma ſibi ſi-
ue inſignia aſſumere que vult: ſi
mõ nõ cedat in preiudiciũ vniuer
ſitatis: vel aliquorũ particulariũ.
arg. l. ad recognoſcẽdos hoĩes. ff.
de igenu. ⁊ manumiſ. nec reqri ꝓn
Armoꝝ triplex ẽ differentia.
170 cipis licentiã. † faciẽdo triplicẽ
differentiã armorũ ſiue inſignioꝝ
Quedã eñ ſunt inſignia dignita-
tis vel officij in vniuerſo. vt epi-
ſcoporũ: doctorũ rectoꝝ ⁊ ſimiliũ:
⁊ de illis loquũtur premiſſa vt. ẞ.
inducta quedã ſunt inſignia ſiue
arma ſingularis dignitatis: q̇bus
vtunt: reges: principes: duces: ⁊
Arma picta i caſtro alicuiꝰ dñi qualiter puniantur illa delẽtes.
comites: ⁊ ceteri potẽtiores: ⁊ iſta
nemini alteri deferre licet vel ſuis
rebꝰ depingere. C. de his q̇ potẽ.
nomi. tit. pred. impo. no. in auẗ. de
mãda. princi. §. penul. intelligẽdo
tñ ſane principaliter depingendo
Nã acceſſorie nõ eſt ꝓhibitũ puta
171 in ſignũ ſubiectionis. † Quini-
modelentes arma picta in caſtro
alicuius dñi in ſignũ ſubiectiõis
poſſunt puniri vt rebelles ⁊ dicit
dñs ſubiectione priuari. ita dicit
Dñi. in. c. q̇cũqꝫ. xxx. diſt. refert ſim
pliciter Feli. in. c. ij. loco. col. j. de
ꝓba. Quedã ⁊ vltimo dicit Bar.
ſunt arma ⁊ inſignia priuatoꝝ ho
minũ ſiue nobiliũ: ſiue populariũ
Eſt iſta ſibi cuiqꝫ ꝓpria authorita
te aſſumere licere cõcludit: vt pre
dixi. arg. d. l. ad recognoſcendos.
Cuius tñ cõtrariũ vt dixi ſentire
vĩ. d. Abb. in. d. c. dilecta. col. j. ad
fi. vbi dicit quedã ſunt inſignia ſin-
gularis dignitatis: quibꝰ vtũtur
reges principes ⁊ nobiles: ⁊ iſtis
priuata perſona vti nõ põt. d. l. j.
C. ne lice. poten. ponderãdo illud
verbũ Abb. ⁊ nobiles. per qḋ vide
172 tur ſentire. † ꝙ priuatis ⁊ ignobi
libus non liceret nobiliũ arma de
ferre. Ego pro cõcordia opinionũ
ſic credo diſtinguendũ: aut in loco
prouincia ſiue regno: adeſt diſcre
tio ſiue differentia in modo pingẽ
di arma ſeu inſignia: necnõ ⁊ for-
ma ipſorũ armorũ. Inter nobiles
⁊ alios populares: ſeu plebeios:
vt quia nobiles ſcutũ formãt vno
modo: ⁊ populares alio. Item fi-
gurã ſiue inſigniũ perelegãtia ſi-
gna ſcuto depinguunt: puta ani-
malia: roſas: feces: palos: croces:
lilia: chiuronos: ⁊ ſimilia huiuſ-
modi: populares literas quaſdã:
cum certis ziphariis: lineis: ⁊ cha-
racteribus: vt facere ſolent merca
tores nodũ plene ditati. Tũc hoc
caſu: aut querimus nũquid liceat
nobili aſſumere q̄ arma ſeu inſi-
gnia vult iuxta morem et ſolitum
nobiliũ vſum formanda: aut nũ-
q̇d liceat plebeio aſſumere arma:
q̄ vult ⁊ ea depingere iuxta formã
cõſuetã armorũ pingẽdorũ inter
ipſos plebeios. Aut vero q̄rimus
nũquid liceat plebeio ſtante dicta
differentia ſibi formare depingi qꝫ
facere arma iuxta modũ cõſuetũ

Arma q̄liter q̇bus: et qñ aſſumere lꝫ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nobiliũ. In depictiõe armoꝝ ſuo-
rũ. Prio caſu dico licere nobili aſſu
mere q̄ arma, vult iuxta ritũ nobi
liũ: cũ ipſe nobilis: ſeu: ēt aliena:
ſi modo nõ īferat alteri ꝑiudiciũ
ex eo ſiue iniuria. Ita ꝓcedat qđ
dicit Bar. in. d. tract. de inſig. ⁊ ar.
colũ. j. ⁊. ĳ. in q̄ſtiõ dicit ⁊ loquit̄ de
nobilib⁹ ſimplicibus. Scđo caſu
etiã pari modo lȝ populari ſibi q̄
vult aſſumere arma ſiue inſignia
iuxta formã ⁊ ritũ populariũ: ēt
aliena. ſi modo nõ fiat alteri parti
culari ſiue vniuerſitati ꝑiudiciũ.
Ita ēt ꝓcedat qđ dicit Bar. in. d.
tracta. nec in hoc eſt aliqua diſcor
dia inter Bar. ⁊ Abba. vbi. ſ. Ter
tio ⁊ vltimo caſu nõ licet popu-
lari aſſumere ſibi arma ⁊ inſignia
iuxta ritũ ⁊ formã armorũ nobiliũ
inter nobiles ſolũ ſeruari ſolitã.
Ita ꝓcedat qđ dicit. d. Abb. in. d. c
dilecta. col. j. verſi. quedã ſunt inſi
gnia ſingularis dignitatꝫ. Nõ ob-
ſtat tex. in. §. ſi qs. inſti. de lega. et
i. l. ad recognoſcẽdos hoies. C. de
ingenu. manu. vbi noia aſſumun
tur ad placitũ: vt vnus ab altero
cognoſcat̄. ſic in armis dicẽdũ vi-
det̄: qꝛ retorqueo ratiõeȝ illud. l. i
cõtrariũ hoc caſu. ibi nãqȝ lȝ aſſu-
mere nomẽ ad placitũ cuipiã ad
effectũ vt recognoſcat̄. Ergo ceſ-
ſante illo effectu recognitionis: ⁊
agnitionis ſic ratione illius. l. ceſ
ſare debet ei⁹ diſpoſitio. no. in. l. j.
ff. de legi. tut. ſi igit̄ diceremus ple
beiũ poſſe aſſumere arma nobi-
liũ īduceret̄ ꝯtri⁹ effect⁹ dicte rõ-
nis. ſ. cõfuſio ⁊ ãbiguitas. Nõ eñ
poſſẽt diſcerni nobiles a plebeis
ꝑ arma ſeu īſignia. vñ dicẽdũ vr̄
a ceſſante rõne. vbi ꝑ aſſũptionẽ
īduceret̄ poti⁹ cõfuſio: nõ diſcre-
tio: ⁊ recognitio: ſȝ maior ãbigui
tas: vt eēt ī hoc caſu nõ licere cui
piã plebeio libere aſſumere dctã
arma nobiliũ: aut p̄o ⁊ ſcđo caſu
ꝑncipali nõ adeſt dcã dñia armo
rũ ſiue īſigniorũ in loco de q̄ que
ritur: ⁊ ꝓcedat indifferẽter qđ di
cit Bart. in. d. trac. de inſigniis ⁊
armis vt liceat cuiqȝ arma aſſume
re iuxta voluntatẽ ſuã cũ nõ poſſit
dici illa eē arma nobiliũ ſic ob hoc
cõfuſionẽ induci hoc caſu. ex quo
nulla fuerat diſcretio quoad ſcu
ti formã ⁊ armorũ ſtylũ ſiue figu
rã nõ ēt particularitas aliqua in
ipſis nobilibus. Cogitãdũ tñ la-
tius eſt ſuꝑ ꝑmiſſis: cũ nõ abſqȝ
dubio dicta ſint: ꝑdicta, dubitatio
ceſſat in terris in qb⁹ adeſt ſtatu
tũ de hoc expͤſſum. vt nulli liceat
arma vel iſignia de nouo ſibi aſ-
ſumere depingere: vel ſculpi aut
depingi facere: ſiue deferre: aut
al's illis vti niſi ſibi cõceſſa a ꝑn-
cipe licẽtia: vt eſt in tota ditione
ſabaudie. Nã ſic ſtãte ſtatuto ne
mini licebit arma: ſiue inſignia
aſſumere niſi cũ a ꝑncipe id cõceſ
ſum eſt. Quo quidẽ ſic ſtante ſta
tuto ſuũ ſortit̄ effectũ ipſa cõceſ-
ſio licẽtie ⁊ ceſſante dubitatione
ꝑ Bar. mota in. d. tract. ꝺ inſigni.
173 ⁊ armis. col. ĳ. dũ querit: † qđ re
leuet habere arma ex ꝑncipis cõ
ceſſione. ⁊ ponit plures effectus
ibi iter qđ hic potior habet̄ dicto
vigẽte ſtatuto. ¶ Sȝ nõ extra ꝓ-
poſitũ dubitat̄. pone qs ſtante di
cto ſtatuto authoritate ꝓpria aſ
ſumpſit ſibi arma ſiue inſignia
nulla ꝑcedẽte licẽtia ſiue cõceſſio
ne Demũ ſucceſſu tꝑis verit⁹ ar
guit ex hoc indultũ a principe cõ
ſequit̄ quo mediãte armorũ ſibi
cõcedit̄ vſus nobilitatiſqȝ, cõfert̄
eidẽ titul⁹ ſubſequẽter dignitas:
cum nobilitatẽ ipam. ſ. poſt bar.
dignitatẽ dixi. de cui⁹ cõceſſiõis
⁊ collatiõis validitate nõ ambi-
174 gitur. † De principis eñ potẽ-
tia diſputare ſacrilegiũ eſt. l. ĳ. C.
de crimi. ſacrile. ⁊ voluit Bart. in
d. tracta. de inſigni. col. j. ⁊ dixi. ſ.
in. iĳ. opiniõe relata in qõnequa
175 liter nobilitas introducat̄. † nũ
qđ ſit neceſſariũ ꝙ donẽtur ei de

Arma ex ꝑncipis cõceſſione habere qđ releuet.

Sacrilegiũ eſt de ꝑncipis ptãte diſputare.

Arma ꝯ ſtatutũ aſſumẽs ſi poſtea ſibi cõferat̄ licentia a ꝑncipe illa portãdi: nũqđ noua aſſequãt a ꝑncipe.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nouo inſignia ſiue armacū ſibi
priora falſo vſurpauerit ꝛ cōtra
ſtatuti ꝓhibitionē nec tunc tpis
id facere potuerit quinimo vt di
xi falſuz cōmiſerit. d. §. q ſe ꝑ mili
te. roma. ſingula. dccxxi incipiēte
qdā viꝛ inſignijs tāgit hāc dubi
tationē ꝛ dicit ſufficere inſignia
ſolita portari nec nouis opus eſt
vlteriꝰ. ꝑ tex. in. c. qd qdā. i verſi.
ſi fert ſcdm lecturā vlti. gl. pen. in
ver. exhorruit quā ſeqꝛ ibi archi-
di. j q. j ꝓ quo addo facere text.
no. in. l. ſi qs filio exheredato. §.
irritū. in ꝟſi. qua rōne. ff. de iniuſt
rup. vbi eſt tex. ꝙ illi cui a princi
pe ꝑmittiꝛ condere teſtm̄ cēſeꝛ ēt
ꝑmiſſuz vt priꝰ cōditū ihabili tpe
teſtm̄ valeat ipſo iure abſqꝫ noua
declaratōe: vt ibi declarat bar. ꝛ i
§. pe. eadē. l. vñ ꝑ illū tex. pau de
ca. ibi i fi. d. §. irritū. decidit qōnē.
177 † ꝙ ſi pnceps cōceſſit alicui ꝟt
poſſit facere molēdinū ſuꝑ flumi
ne publico: ſi taqꝫ factū hēbat mo
lēdinū ille impetrās pōt illud re
tinere nec dꝫ deſtrui aut nouū cō
ſtrui. facit qd decidit Pau. de ca.
in. l. iā facta. in pn ff de cōdi. ꝛ de
mō. de licētia teſtādi cōceſſa car-
dinali vt trahat ad teſtamentuz
iam cōditū. nec exigat noua teſta
mēti factio. refert. d. Jal. ꝛ ſequiꝛ
in. l. quominꝰ. col. xxviij. ff. de flu
mi. ad idē qd dicit ppo. mediola.
in. c. per venerabilē. §. qd aūt. col.
cxx. extra q filij ſint legi. ꝙ filio na
turali tm̄ herede inſtituto ſi poſt
modū naturalis ille inſtitutus le
gitimet ꝯfirmaꝛ teſtamētū factū.
Et ſi tpe cōfectiōis nō valuerit; de
fectu ꝑſone vniuerſalis heredis
inſtitute. facit tex. i. c. quicūqꝫ. l. di
ſtin. vbi faciliꝰ diſpēſaꝛ in ordine
ſumpto qꝫ in ſumēdo. ad idē ꝛ vl-
timo qd refert Valeri. maxi. lib.
vij. c. de vafredictis aut factis de
ſuperiore hannibale q: cū claſſis
amiſſe penas timēs dare a duilo
cōſule victus ex ea ifelici pugna

Priuilegium de aliqd faciēdo de nouo trahiꝛ ad iā fcm̄.

ꝑuſqꝫ ipſiꝰ cladis nūtiꝰ carthagi-
nē ꝑueniſſet aliqs: offenſam cōm. ſ
ſam qꝫ uiſmō a ſe auertere cupiēs:
amicū quēdā cōpoſitū ꝛ suborna
tū carthaginē miſit: q ꝑ primū ci-
uitatis curiā ingreſſus eſt: ꝯuoca
to cōſilio popoſcit hānibalis ꝑte
cōſulēris. An ne cū romanoꝝ du
ce magnas ſecū copias mariti-
mas trahēte cōfligendū fuerit qꝫ
cito aduenerit. Acclamāte ſena-
tu nemini dubiū id fore qn opor
teat id fieri. Quintus murius cō
flixit inquit ꝛ ſuꝑatꝰ eſt: qua au-
thoritate ſecuta ſui excuſationez
meruit Hānibal ab illicite ꝛ au-
thoritate ſua cōmiſſis male nego
tijs. Ipſa authoritate ſine cōſen-
ſu retro ſui trāſitū faciēte. ¶ Nū
177 quid aūt ſtantibꝰ pmiſſis † po
pularis preſcribere poſſit vſum
armorū nobiliū tangit roma. ſin
gulari. cclxxxix. nūquid vſus ꝛc.
vbi diſtinguit inter poſſeſſionez
cuius initū nō extat memoria ho
minū. Et aliā de cuiꝰ extat hoim
memoria. Primo caſu tenet pſcri
ptionē induci. poſt Hoſti. in. c. cū
cōtingit. de eta. ꝛ qli. ꝛ faciūt que
ſupra dixi in. iij. opini. qōnis no-
bilitatis introducēde. Scdo caſu
nō poſt Jcā. and. in. c. Abbates.
de priuile. in. vj. ¶ Et inſtrum ſu
pra cōcluſi illū eſſe nobilē qui in
patria ꝛ incolatꝰ ſui loco a cogno
ſcētibus ꝛ vicinis nobilis habeꝛ
lūcra illa qſi poſſeſſiōe nobilitatꝫ
in q ꝑ longi tpis curricula ꝟſatꝰ
ē itelligēdū. i. ſaltē apparēter q q
dē apparētia plurimū opaꝛ. qn-
imo dicit tex. i. l. fūdi. ff. de Jben.
178 emp. † ꝙ paria ſit nō eſſe vꝛ eē
ꝛ nō appere ꝛ videbimꝰ latiꝰ. J. in
vlt. arti. Et ſcdꝫ pdicta pcedit qd
dicit Feli. i. c. ſuꝑ eo pallega. de
179 teſti. colū. iij. in prin. † ꝙ vbi fit
mētio de nobilibꝰ itelligiꝛ de il-
lis qd vulgꝰ nobiles tꝫ et cōis ar-
bitraꝛ opi.: qd ſiero ad ducale ſta
tutū; ſub lib. v. ꝛ rub. de ſta. doct,

Armorū vſum an popularis ſibi pſcribere poſſit alias vetante ſtatuto.

Paria ſunt nō eē vel nō apparere.

Nobiliū mētione fcā de qbus itelligatur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nobi. ad declaratione͂ illi⁹ verbi nobiliū. faciūt etiā predicta ad ſtatutū φ q̄s nō admittat ad canonicatum niſi nobilis: vt extat Lugduni in cathedrali eccleſia ſancti Joānis ꝛ in pleriſq̄ partibus germanie. de quo ꝛ illius validitate tangit. d. Abb. in. c. venerabilis. col. ij. in princ. de p̄ben. faciūt etiā ad queſtione͂ ſtatuti florentini de qua per Bar. in. l. licitatio. §. qd̄ illicite. ff. de publici. col. fi. Et pro dicta opinione φ attendat cōis vulgi opinio ꝛ eſtimatio cū de nobili fit mentio. facit qd̄ dicit Pau. de ca. in. cōſ. cclxxviij. vbi cōſuluit in quodā priuilegio induto comiti palatino ad legitimandū filios nobiliū φ intelligit de illis nobilibus q̄ inſpecto cōi mō loquēdi nobiles dicunt. Contra tñ tenuit barba. in repe. ſus extrauagā. volētes in ver. nobiles. hoc potiſſimū motus fundamen

Verba a peritis prolata ſūt intelligenda ſcd̄z modū loq̄ndi peritorum.

180 to † qꝛ a doctis verba prolata ſunt intelligēda ſecūdū modū loquēdi peritorū. glo. vbi bar. not. in. l. qd ſi nepotes quā Bar. legit cū. l. ſi q̄s filiab⁹ immediate precedēti. ff. de teſta. tut. idem voluit bar. in. l. ſi qd earū. in prin. ff. de lega. iij. d. Alex. ſequit. j. vol. conſi. ix. ꝛ. lxxxij. ꝛ in. l. ſtipulatio iſta. §. hoc qꝫ. col. fi. in fi. ff. de verb. obl. facit glo. in. l. j. C. de vſur. ꝛ tex. in l. ſi dictū. in ver. nō ita vt vulgus opinat. ff. de euictio. ſecus ſi proferant ab idoctis gl. ꝛ doc. vbi. ſ. ꝛ in. l. ij. i prin. ff. de origi. iur. ꝛ in l. quotiēs. C. famil. hercil. ꝛ in. d. §. hoc quoq̄. Cū ergo imperator ſapientiſſimus ſit iuris lator: verba ſua ſunt intelligēda ſcd̄m ſenſum ꝛ morez peritiſſimorū hoim per premiſſa. Sic φ in caſu Pau. de ca. veniāt nobiles etiā nobilitate ai: q̄ forte cōi eſtimatiōe ꝛ cōi mō loquēdi nō habent pro nobilib⁹. Tāgit idē barb. in cōſ. lvij. iij. ꝛ. v. col. ij. vol. ꝛ. cxxxv. j. col. eo. vol. ſaluando Pau. de ca. a dicta impugnatione ꝛ p̄dicte opinioni adherēdo q̄ videt magis cōis. d. Corſet. in repe. c. grandi. col. x. de ſupplē. neglig͂e. prela. li. vj. diſtin

181 guit hoc modo. † φ aut apparet de mente principis priuilegiātis ſeu reſcribētis aut alterius de nobili mentione͂ facietis. ꝛ tūc illi adherendū eſt nec ad illa recedēdum. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ꝛ. l. non aliter. ff. de leg. iij. c. fi. de verbo. ſigni. l. pediculis. §. labeo. ff. de aur. ꝛ argē. leg. ꝛ de cōditio. ꝛ demō. l. publius. §. j. vbi facit vltra ipſum tex. in. l. fi. ibi: cū ſit inſitū voluntates cōtrahentiū. C. q̄ res pigno. obliga. poſ. in. l. iij. C. de li. prete. in. l. iiij. §. penul. ff. de adimen. leg. in. l. in ſumma. ff. de re iudi. in. l. in cōuentionalibus. ff. de ver. obli. ꝛ qd̄ no. gl. in. l. ſi in vēditiōe in ver. veritus. ff. cōmu. predi. dū vult cauſam verborū et mentē cōtrahentiū inſpiciēdā nō tātū ſignificatiōnē quā exclamat d. Alex. p not. l. ij. vol. cō. cxxxiiij. viſo inſtrumēto. col. j. ad fi. facit no. dictū Bar. in. l. oēs populi. in xxvj. col. in prin. ff. de iuſti. ꝛ iu. ꝛ q̄ pleniſſime cumulat. d. Jaſ. ad hoc propoſitū. in. l. iuriſgentiū. §. pretor ait. col. iij. in prin. ff. de pact. facit qꝛ in icertis nō certis locus eſt contectūris. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de verb. obli. aut aliter de mente nō apparet ꝛ tūc cū agit de interpretatione illorū verborū aliter

Menti cōtrahētiū ꝛ negotium aliq̄d agētiū potius q̄ v̄bis eſt adherendū.

182 nō ꝯſtito de mēte † attēdit cōis ſermo ꝛ modus loquēdi vt ſupra dictū fuit iuxta plene no. p doct. in. c. ex literis. de ſponſa. per do. Abba. ꝛ d. Ant. in proe. gregoriano. p. Bar. in. l. j. C. de iura. cal. et in. l. liberorū. §. qd̄ tñ caſſius. ff. de leg. iij. ꝛ. l. labeo. §. idē tubero. ff. de ſupel. leg. Quibus addo plene Bar. in rub. ff. de no. ope. nū. vbi doc. ꝛ in. l. j. §. j. eo. ti. Barba. in repe. rub. de fide inſtr. col. x. cū ſeq.

Verba in dubio ſunt interp̄tanda ſecūdū cōem vſum et modū loquēdi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Alexan.in.l.ſtipulatio iſta.§. hec
quocꝫ.prealleg.col.fi.ff. de verb.
oblig. facit in argumentũ.l. ſi de
interpretatiõe.ff.de legi.ꝛ.l. ſi ſer
uus pluriũ.§.fi.ff.de leg.j.Et ad
dictã glo.l.qd ſinepotes.vbi bar.

Priceps p̄ſumit habere oĩa iura in ſcrinio pectoris.

183 rñdet hocmodo.† Nã licet prin
ceps faciẽs i priuilegio vel reſcri-
pto mẽtionẽ de nobili preſumat
peritiã legũ habere ꝛ oĩa iura in
pectoris ſcrinio.l. oĩum.C. de te-
ſtamẽ.ꝛ.c.j.de cõſtitutio.li. vj. ſic
vim ꝛ naturã illius vocabuli no-
bilis ſcđm iuris cõis intelligen-
tiã. Tñ cũ agat de interpretatiõe
mentis ſue circa naturã hui⁹ di-
ctiõis nobilis q̃ ſcđm cõem vſum
loquẽdi vnũ cõtinet ſcđm ius cõe
aliud ꝛ eius interpretationi ꝛ de-
clarationi ſtet ſumatqꝫ ꝛ recipiat
diſpoſitio ipſa interpretationẽ ex
mẽte ipſius principis ſcđm ꝙ vo-
luit Inno.in.c.cũ eccleſiaſtice. de
excep.vbi dicit ꝙ reſcriptũ reci-
pit interpretationẽ ex mẽte reſcri
bentis:ꝛ ſequit bal.in.l.j.ff.de cõ-
ſtitu.prin.ꝛ in.l.fi.C.ſi contra ius
vel vtili.publi.in.c.ſup eo.de offi.
delega.ꝛ ibi de hoc eſt gl. probat
in.c.dilecta.in ver.preter cõſcien-
tiẽ noſtrã.de reſcrip.Attendit iſto
caſu cõis vſus loquẽdi ſcđm quẽ
ita interp̄tat ei⁹ mẽs ꝛ volũtas ꝛ
quã ita interp̄tari vult in dubio
nõ ſcđm iuris cõis diſpoſitionẽ.c.
p̄ſenti.§.loca.de prebẽ.li. vj. glo.
in.c.nonulli. de reſcri. immo ap-
ponũt iura noĩa vulgaria.c. ve-
ſtra.de loca.ꝛ.d.l.librorũ.§. qđ tñ
caſſius. cũ ſimilibus. ꝛ faciũt ſu-
perius allegata. Hec tñ reſpõſio
nõ tollit in totũ obiectũ dicte gl.
iudicio meo. Saltem in ꝙ̃tũ facit
cõtra generale dictũ ſupra:ꝛ ſi tol
lere videatur ꝙ̃tum ad deciſionẽ
Pau.de ca.q̃ loquit in priuilegio
principis. Sed qđ ſit inter cõtra-
hentes vel perſonas priuatas fie
ret mẽtio de nobilib⁹ quomodo
eſſet fienda interpretatio iuſtus
dictionis nobilis ſcđm predictã
opinionẽ eſſet ſumẽda interpreta
tio iuxta cõem vſum ꝛ modũ lo-
quẽdi.pro quo facit qđ no.Bart.
in.l.ſemp.in ſtipulationib⁹.ff. de
reg.iur.ſcđm predictã gl.eſſet fiẽ-
da alia diſtinctio aut profertur a
literatis ꝛ peritis aut ab idiotis:
p̄cedit cõis opinio.Si a literatis
ꝛ peritis procedit qđ dicit barba.
in loco preallegato.Vñ aliter for
te dici poſſet ꝛ diſtingui iuxta di-
ſtinctionẽ per Alex.relatã.in. d.l.
ſtipulatio iſta.§. hec quocꝫ.ff. de
ver.obli.qđ aut apparet de mẽte
proferẽtis de qua nobilitate ſen-
ſerit ꝛ illi ſtandũ eſt per predicta:
aut nõ apparet aliter ꝙ̃ per inter
p̄tationẽ iſti⁹ verbi. ꝛ tunc aut ab
idiotis prolatũ eſt ipſum verbũ
nobilis ꝛ attendatur cõis ſermo
loquẽdi. Ita procedat ꝙ dixit gl.
de idiotis:ꝛ dicta cõis opinio:aut
fuit a peritis ꝛ literatis viris pro
latũ vocabulũ nobilis. ꝛ tũc aut
ſcriptũ ꝛ prolatũ eſt literaliter et
latino ſermone tũc fiet interpre-
tatio ſecundũ iuris cõis diſpoſi-
tionẽ ꝛ interpretationẽ:ita proce-
dat qđ dicit gl.ꝛ ibi not.Bar.in.l.
qđ ſi nepotes.aut in vulgari ſer-
mone ſcriptũ vel dictũ apparet
hoc caſu fiet interpretatio iuxta
cõem vſum loquẽdi. ꝛ ita proce-
dat etiã dicta cõis opinio ꝛ qđ di-
cit Pau.de ca.vbi.ſ. Premiſſis oĩ
bus exactis:vltra modos introdu
cẽde nobilitatis ſupra mẽtiona-
tos:addo alios modos de q̃bus
nondũ memini ſupra: iure tñ cõi

Nobilitas per matrimoniũ querit vxori.

184 cõprobatos.† Primus eſt per
matrimoniũ vxoris perſona con
ſyderata. vxores nãqꝫ dignitati-
bus nobilitatibus ac virorũ pre
eminẽtijs fulgẽt ꝛ origine plebeie
tãdẽ nuptijs copulate nobilibus
nobiles reddunt.tex.ſunt ad hoc
vulgati in. l. mulieres. C. de di-
gni.li.xij.in.l.fi.C.de incol.lib.x.
ibi honore mulieres maritorũ eri

gimus. genere nobilitamus.in.l. fin.C.de nup.ibi vxor mariti cõcreſcat:⁊ ſentit eius fulgorē: ⁊ in auť.de conſuli.§.ſi autē.ibi decet. enim frui eas ⁊ cõiugis claritate.

Uir et vxor vna caro locũ⁊ dignitate humane domus.

185 facit bona ratio† q: cũ ſint vna ⁊ eadem caro. c. nec illud.xxxiij.q.v.⁊.c.martinus.cuʒ ſimili.de cogna.ſpirituali.dicantur etiã ſocij diuine ⁊ humane domus. l. aduerſus.C.de crimi.expila. hered. cõgruũ eſt ipſa mariti nobilitate equidem vxor fulgeat:alr̃s ab ſurdum eſſet:cuʒ vna eadẽq3 res nõ debeat diuerſo iure cenſeri.l. eum qui edes.ff. de vſucap.cõcor dat predictis bonus.text.in.l.femine.ff.de ſenat.⁊ in.l.j.C. de digni.lib.xij.⁊ predictã opinionem ſequũtur ſulgo.⁊ Pau. de ca.per predicta iura.in.l.fi.C.de verb.ſigni.doc.maxi. Feli.in.c.ſuper eo. ij.de teſti.vbi honor eſt incrementũ⁊ vxori ſi nubat ſe potētiori.in

Mulier ob mariti nobilitatem nõ tenet ad munera patrimonialia.

186 de eſt† q ſi nobilis qui nõ tenet ad tributa ſoluenda cõtraxit matrimonium cũ plebeia ſiue villana q̃ habebat bona patrimonialia pro quibus ſolita erat contribuere cũ alijs vicinis in collectã eri; nobilis bona ipſa in dotē dedit:nõ tenebitur ad munera patrimonialia miſta:vel extraordinaria:vt no.tradit Jac.de belui. in.l.lucius.§.idē reſpondet.ff.de muner.⁊ hono.latius reaſſumit Pet.antiboli.in tract.de muner. char.lxij.ver.porro.qõnē q̃uidianam refert do.Jo.lup.in repeti. rub.de do.inter vir.⁊ vxo.col.lvj. ver.ad idē.bene facit ad premiſſorũ rõnē regula que habet rõne

Priuilegiũ qd aſſequit rõne adiuncti: qd alr̃ q ſe ſolu3 nõ cõſequeret.

187 adiũcti quē conſequit† qd alr̃s q ſe non haberet:de qua per doc.in l.ſi cõmunem.ff.quēadmo.ſerui. amit.⁊ in.l.ſi is qui duos.vbi no. bar.ff.de libera.lega. per Feli.in c.j.in.iij.col. de reſcrip. d. Jaſ.in l.ſi emãcipati.col.iij.cũ ſeq C.de colla.vbi plura ad reg. cumulat

ipſe Feli.in tracta.q ñ lite. appo. p̃iudi.patro.in.iij.col. ver.ãplia ſexto.Alex.in.ij.vol.conſi.cxxj.in cipiē.viſo puncto.in.iij.col.verſi. ⁊ iudicio meo. Feli.in.c. dilecto. vi.col.ver.⁊ ex iſtis de teſti.⁊ in.c. trãſlato.in.ij. col. de cõſtitu. Jaſ. in.l.ſi quis ex argētarijs.§.cogentur.ff.de eden.⁊ in.l.j.C.de trãſac. bene facit qd dicit do.Jaſ.in.l.ad monēdi.in repeti.col.liiij.in.fi.ff. de iureiurã.⁊ do. Philip. deci.in cõſil.cxxxiij.col ij.in fi. ad predi

188 cta etiam facit alia ratio†quia vxor dicitur eſſe de familia viri.l. quicũq3.vbi bar.C.de re mili.lib. xij.idem Bart.⁊ doct.in.l.fi.C.de verbo.ſign.quod inducit ibi do. Jaſ.ad ſtatuta.⁊ extendit ad ſpõ ſam in fauorabilibus:⁊ ad viduã

Uxor dz eſſe d familia viri

189 nõ repeto. facit etiã† q: infortunia vni⁹ dicũt eē alteri cõia.l.ſi cũ dotē §.ſin autē.ff.ſo.ma.vñ ſuc cedit q q̃ ſentit onus ſentire d3 ⁊ cõmodũ.l.ſm naturã.ff. de reg. iur. ⁊ q̃ i vno grauat in altero d3 a ſleuiari.l.eũ q̃.ff.de iureiur. ad idē facit qd dicit bar. i.l.qd p̃nci pi.ff.de leg.ij.ppt ter.i.l.ſi augu

Mariti infortunia dicuntur eſſe vxori cõia.

190 ſte.q̃ imediate ſquit† q per dignitatē viri vxor illuſtratur.tex. eſt in.l.bene a zenone.in fin.C.de quadri.preſcri.ad idē bonus tex. in.l.fin.§.ij.ff.ad municipal.⁊ de inco.⁊ l.cũ quedã puella.ff.de iuriſ.om.iudi.cũ ibi pulchre p doc to.no.vnde dicit Ange. ſingulariter in §.qd vero.in fin.in auť.q. 191 mo.natu.effi.ſui.† Qd femina naturalis tm̃:ſi nupta ſit viro legitimo ⁊ naturali ipſa etiã ppter qualitatē mariti legitima efficit. refert hec ⁊ ſeq̃t deci.in.l.ij col.ij. in prin.de reg.iuris. ¶ Sed iuxta

Uxor p dignitatem viri illuſtratur.

Mulier naturalis miſta viro legitio: legitia reddit.

192 p̃miſſa q̃ro.† nũqd mulierē ſic p maritũ nobilitata ⁊ i dignitate cõſtituta teneat mariti⁹ eãdē dominã appellare⁊ honorare.breuiter Bar.in.l.ſi poſt.§.hi quoq3.col.ij. in fi.ff.de ſrab.⁊ i.l.amiciſſimos.

Maritꝰ an teneatur vxorem ſuã dominam appellare.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

§.fina.ff.de excuſa.tut.concludit q non rationez aſſignatis per iura ibi. Quia cum vxor habeat beneficium illud a viro non poteſt vti eo beneficio contra viru: licet,ↄtra alios ſic.ſequit idē bar. i.l.donatiōes.ij.C.de dona.inter vir.ꝛ vxo.ꝛ in.l.ſi iudex circũuēto. ff.de minor.vbi dicit q doctor vel miles nō tenet vxorē ſuam dn̄am appellare etiā ſtāte ſtatuto q q̇libet debeat vxorē ſuā dominā appellare. Qđ dixi mulieres nobilitate viri nobilitari intelligendũ eſt ſane nō irreuocabiliter. Nam ipa nobilitas durabit ſolūmō ꝙdiu matrimoniũ. Itē etiā ſoluto matrimonio durāte viduitate.argumēto p̄dictorũ ꝛ facit bon⁹ tex. in.l.filij.§.vidua.ff.ad municip.ꝛ de inco.ꝛ in.l.quotiēs.in princ.C. de priule.ſchol.li.xij.ꝛ in.l.fi.C.de bo.mat.ꝛ que not. Bar.quez doc.

Mulier nobilis nubens plebeio nobilitatē perdit.

193 equūtur.i.l.fi.C.de v̄b.ſig.† Secus,aūt ſi iferiori loco nubat puta plebeio.arg.tex.in.l.femine.in fi. ff.de ſena.ad fi.voluit Bal.in.l.cū te.C.de nup.ꝛ ang.in.l.cū quedā puella.ff.de iuriſ.om.iudi. Jo.de platea.in.l.j.in p̄n.C.de dignita. li.xij.ꝛ eſt bon⁹ tex.i.l.fi.C.de ico. lib.x.ꝛ gl.i.l.cū ex lege.C.de nup. vel monaſteriū ingrediat. ſcđm glo.in.c.ſcripſit nobis.xxvij.q.ij. in ver.dignitate.ad fi.ꝛ dicam latius infra i vlti.parte qualiter no

Mulier ipudice viuens nobilitatē perdit.

194 bilitas perdat.† Uel ſi ipudice et luxurioſe viuat.argu.tex.in.§. fi.in auten.de reſti.ꝛ ea q̄ parit in xj.mēſe.col.iiij.bene faciūt q̄ dicit glo.in auten.ſacramēta puberū. in ver.nuptias.C.quan.muli.offi. tut.fun.pōt.faciūt no.p Bar.in.l. his ſolis.C.de reuoca.don.d.alexan.in.l.ſororē.vbi alij.C.de his q.vīndig.ꝛ.d.Jaſ.in.l.fideicommiſſum.C.de fideicō. ¶ Premiſſa etiā intelligēda ſunt in terminis ſuis vt ſcʒ mulier viri nobilitate

Nobilitate mu

195 nobilitet.† Nam vice verſa nō pcederet:nō eīm plebei⁹ nobilem mulierē i vxorē ducēs ex illo,nobilitat ſm bar. quē ceteri ſequūt

liert marit⁹ plebei⁹ nō nobilitatur.

196 in.l.fi.C.de verb.ſig.col.fi.ꝛ rōnē dñe hāc,p nūc fore arbitror.† q: marit⁹ ē caput mulieris. c.cū caput.xxxiij.q.v.vñ a capite velut a digniori non a mēbris denominatiōes.arg.tex.in.l.cū i diuerſis.ff.de relig.ꝛ ſump.fun. faciūt q̄ pulcre dicit Feli.in.c.cū non liceat.in prin.extra de preſcrip.et q̄ no.in.c.qđ in dubijs de cōſecr.eccle. vel alia.ꝛ i.l.iij.ff.de iuriſ.om.iudi.ꝛ i l.j ff.de verbo.obli.ꝛ iſta videm⁹ indies experiētia omniū rerū magiſtra.c.quā ſit.de elec.li. vj.pōt etiā alia rō ad premiſſa aſ-

Marit⁹ ē caput mulierꝭ

Acceſſoriū ſeqt naturaʒ ſui principalis.

197 ſignari † q: acceſſoriū ſui ſequitur naturā principalis nō ecōtra. reg.acceſſoriū.de reg.iur.in.vj et no.in.l.per manus.ff.de iure codicil.et i.l.que religioſis.ff. de rei vendi.in.l.cum principalis.ff.de reg.iur et in.§.ſi tamen alienam purpurā inſti. de rerū diuiſi.vbi purpura intexta veſtimento cedit illi veſtimento quantumcūqꝫ nobilior:eo quia acceſſorie venit ad illud. Addo tamen q nobilitas ſeu,dignitas vxoris communicatur viro qui coruſcat radijs vxoris quia eius lateri comitat⁹ illuſtrat.l.j C.de prepo.libe.li.xij. ibi dum dicit noſtri latus comitatus illuſtrat:nulla enim maior lateritas ꝙ viri et vxoris qui diuinio conſortio efficiūtur vna caro vt predixi.et ita dicit Bald.in ca. ſignificauit ij.col.de reſcript. ¶ Secūdus modus introducende nobilitatis eſt ex cōiunctione ſanguinis aſcendentis et deſcen

Mat ex filij nobilitate nobilitatur.

198 dentis. † vnde mater ex filij nobilitate nobilitatur.arg.tex.in.§. hec quoqꝫ.in aut de conſul.et in lege fin.C.de priuile.ſchola.li.xij. quod tamen qualiter intelligat et in quibus procedat vidēda eſt gloſ. vbi Barto.in.l.j.ff.de ſena.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Tertiꝰ modus eſt ꝑ adoptionē
feudi nobilis, ſcđ᷒ ꝙ declarat An
dre. de iſer. in. c. j. §. ceteri. col. j. in
ti. q̇s dica. dux March. vel co. ſen
tit idē. in. c. j. in fi. de capi. qui curi.
199 vēdi. in vſibꝰ feudo. † Et dicit
feudū nobile feudū antiquū ſed
nō feudū nouū q̄ nobilitas nō na
ſcit ictu oculi ſm Bal. in prelud.
feudo. in. x. feudi diuiſione. alle-
gat. l. ſtemmata. ff. de gradi. ſequi
tur Deci. cō. lig. col. ij. poſt medi.
cuius dictis ſatis colligi pōt ꝙ ſi
cui cōcedat feudū nouū tanꝗ an
tiquū qđ illud ſuccedit loco anti-
qui ſiue paterni ⁊ illius aſſumit
qualitatē ergo pariter ⁊ nobile di
cetur ſuum ꝑ cōſequens nobilita
tus poſſeſſorem. ſm Bal. in. d. x.
diuiſione feudo. ⁊ in. d. §. ceteri. in
200 prin. predicta etiam † ꝙ nobile
feudū ſuū nobilitet poſſeſſorē in
hoc ſequunt Jaco. de belui. ⁊ al-
ua. in ꝓlo. feudi. ⁊ marti. lauden.
in. c. j. in ꝑn. in. x. col. in ti. q̄ feud.
dar. po. Sed ſcđm q̄ dicebat bal.
id ſolū nobile feudū appellari qđ
antiquū eſt ꝑ glo. i. d. l. ſtēmata.
in glo. j. que indicio meo id nō re
cte probat. Et ſic feudum ſolum
qđ ab antiquo longoqꝫ tp̄e in ge
neratione poſſeſſum eſt ſuū no-
bilitate poſſeſſorē nō aūt qđ no-
uum ⁊ nouiter confert id nobile
dicit: nec ſuū de nouo poſſeſſorē
imediate nobilitat. in hoc ꝗ plu-
res doctores ab eodem diſcrepa
rūt. vnde diligēter eſt aduerten-
dū: cū circa cognitionē huiꝰ arti-
culi qđ dicat feudū nobile et ab
illo dependet ꝑdicta doctoꝝ cōis
deciſio. que hꝫ ꝙ ꝑ adeptionē no
bilis feudi nobilitatur q̇s de eo-
dē iueſtitus ⁊ infeudatus Jaco.
quē refert. Joan. and. in additio.
ad ſpec. in ti. de preſcri. col. penu.
et doc. ibi vbi ſupra. aliter diſtin
201 guēdo dicūt. † quoddā eſſe feu
dū nobile. quoddā minꝰ nobile.
aliud aliqualiter nob. ie. ⁊ aliud
ignobile. Nobile eſt qn̄ papa vel
iperator infeudat alicui regnū
ducatū vł comitatū ſeu marchio
natū. Et iſti ꝓprie appellātur ca
pitanei regni. Minꝰ nobile eſt qn̄
rex dux marchio vel comes infeu
dat alteri. Et iſte ꝓprie appellat
valuaſor vel vaſallus. Aliquali-
ter nobile eſt qn̄ habētes feudū a
rege duce comite vel marchione
alijs inferioribus infeudāt: ⁊ iſti
appellant minores valuaſores.
Nō nobile eſt qđ cōcedit ab iſtis
minoribꝰ valuaſoribꝰ qui appel
lant minimi: et ab iſtis nullā di-
gnitatē cōſequi poſſunt: vt ꝓba-
tur. in. c. j. cū gl. in ti. q̇s dica. dux.
Qui igit a ꝑdictis ſunt infeuda-
ti ſcꝫ papa vel iperatore de duca
tu comitatu ⁊ ſimilibus: vel a ca
pitaneis regni. vt ſunt comites
duces et reges; vel a valuaſoribꝰ
ſeu vaſallis: iſti quātūcūqꝫ igno-
biles per antea. tamē ex eo nobi
les reddūtur: ſingula ſingulis re
ferēdo: plus vel minꝰ ſecūdū qua
litatem feudi: ſcꝫ nobilis minus
nobilis vel aliqualiter nobilis.
Et feuda ipſa nobilia ipſos ſuos
nobilitant poſſeſſores: ſcđm ſui
202 qualitatē. † Ita cōcludūt doc.
vbi ſupra nobilitatē feudi nō ſu-
mentes ex antiquitate vt facie-
bat bal. loco ꝑallegato: ſꝫ ex qua-
litate ipſiꝰ et ꝑſone ꝯcedētis illđ.
Et ꝑmiſſorū opinionē etiā ſequu
tus fuit imol. ſimpliciter. in. c. fi.
in. cxxi. colū. in. iij. q̄one. de feud.
extra. Bal. in. c. inter dilectos. vj.
col. de fide inſtru. dicēs ꝙ feudū
ideo dicit nobile q̄ nobilem iue
nit aut recipit ſeu nobilē reddit.
203 argu. l. filius. ff. de dona. † Et
ſic poſſeſſio nobilis feudi ſuum
nobilitat poſſeſſorē. qđ indubitā
ter procedit in feudo vere nobi-
li vt eſt feudū dignitatem habēs
ſecum annexam de quo ſupra.
Et ratio doctorum ita cōcluden-
tium vbi ſupra eſſe pōt: q̄ nobi-

Feudū nobile qđ dicat[ur],

Feudū nobile ſuū reddit nobilem poſſeſſorez,

Feudū aliđ nobile aliđ

minꝰ nobile: aliud aliq̄liter nobile. et aliud ignobile

Feudi nobilitas non ex antiq̄tate: ſꝫ ex illiꝰ ⁊ ꝑſōe cōcedētis qualitate dijudicat,

Feudi nobilis poſſeſſio ſuū nobilitat poſſeſſorez,

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

litas ē idē ꝙ dignitas.ſm Bar.in
l.j.C.de digni.ſepe allegata.colū.
iij.Collata igit̄ dignitate a papa
vel imperatore qđ fit ꝑ inueſtitu-
rā dicti feudi nobilis cēſetur ēt col
lata nobilitas: ⁊ hoc ſentit idem
Bar.in.d.l.j.col.viij.in prin.dum
loquit̄ de nobilitate politica ſeu ci
uili facit in argu.text.in.§.ſeruus
aūt.inſti.de here.inſtitu.vbi ſeruꝰ
heres iſtitutus a dño fit eo ſtatim
liber abſq3 alia quanis legate li-
bertatis expſſiōe. Et hoc ideo qꝛ
aľs heres eſſe nō poſſet.vnde vo-
lens dñs eū heredē ſuum eſſe vo-
luiſſe videt̄ ⁊ libertatē eidē cōfer-
re ſine qua heres eſſe nō poſſet:fa

Cōſeqñti dato: ſeqt̄ neceſſariū antecedens ad illud fuiſſe conceſſum.

204 cit et ꝑ rōne ṗdictorū regu.†ꝙ
cōceſſo cōſequenti ſequit̄ neceſſa-
riū antecedens ad illud fuiſſe cō-
ceſſum.de qua ṗdoc.i.l.illud.ff.de
acqui.here.Alex.⁊ doc.in rubri.C.
qui admit.col.j.deci.conſi.lxxvij.
col.penulti.Jaſ.in.l.cēturio.col.
xxvj.in fi.cū ſequē.ff.de vulga.⁊
pup.⁊ in.l.gallus.in ṗn.col.xj.in
vlti.lectura.ff.de lib.⁊ poſthu.fa
ciunt quedā per Feli.adducta.in
c.ſuꝑ literis.colū.x.in prin.de re-
ſcrip.Poſſent etiā adduci ad rōnē
predictoꝝ q̄ dicūt Bar.Ang.Alex.
⁊ doct.in.l.quidā cōſulebāt.ff.de

Papa cōferēs bñficiū incapaci vr̄ cū illo diſpenſaſſe

205 re iudi.dū volunt†ꝙ papa cōfe
rens bñficium ex certa ſcientia in
capaci vr̄ cū illo diſpenſaſſe.d quo
per.Abba.Feli.⁊ doc.in.c.ſi qñ.ex
tra de reſcrip.Feli.pleniſſime.in
c.cū inter priorem.col.j.⁊ ſequen.
de excep.⁊ do.Jaſ.in.l.barbariꝰ.
col.iij.verſi.itē noto.de offi.pret.
ff.hinc dicit bal.in.l.imperialis.
§.ſimiles.C.de nup.ꝙ imperator
vel papa ꝑmouendo ex certa ſciē
tia ad epiſcopatū illegitime natū:
vr̄ eū reſtituere primis natalibꝰ.

Antiqūta feudi poſſeſſio pluri̇mū cōfert ad nobilitatem.

206 †Unū tñ verū eſt ꝙ quāto lon-
giꝰ ⁊ antiquiꝰ feudū eſt in aliquo
familia ſiue a papa ſiue ab impe-
ratore:ſiue ēt a comite rege vt du
ce cōceſſum ſit,tanto nobilior eſti
matur is q̄ illud nouiſſime poſſi-
det idque ſuos antiquos poſſeſſo
res nobiliores reddit. Et iſtud in
dies videmus apud nos ſeruari.
Et ſcđm hoc ꝑcedit qđ voluit bal.
in loco prealegato.dū allegat no.
per gl.in.l.ſtemmata.ff.de gradi.
⁊ faciunt que.ſ.dixi in progreſſu
quarte opinionis:⁊ dictū bal.ſim
pliciter ſequi vr̄ Deci.cōſi.iiij.col.

Dñi locorū efficiūt̄ nobiliores per nobiles ſubditos.

207 ij.ad medi.†Addo nec extra ꝑ-
poſitum ꝙ domini locorū efficiun
tur nobiliores per nobiles ſubdi
tos vt no.in aut̄.cōſtitutio q̄ de di
gnita.§.generaliter.in gl.nobilio
res.facit in ſimili qđ no.gl.in.§.fi.
in proe.ff.in ver.maximū decus.
dū vult honorē eſſe magiſtrō bo-
nos habere peritoſq3 ſcholares.
ſic in aut̄.vt iudi.ſine quoquo ſuf
fra.§.cogitatio.qđ facit ꝑ nobili-
bus capitaneis magnis ſiue vaſal
lis habentibus ſubditos nobiles
vaſallos ſuos: vt ex illis magis

Dñi locorū debēt ſubditos ſuos benigne tractare.

208 honorentur.†vñ ēt ipſi merito
iure retorcuit dis ſeu antidorabis
obligatōis ne videant̄ ingrati eoſ
dem ſuos nobiles ſubditos ⁊ va-
ſallos honorare debēt amare fo-
uere ⁊ benigne tractare.facit in ar
gumētū tex.in.c.j.§.dñs.in ti.de
forma fidelita.cū per ipſos: vt di-
xi magis honorētur:ſua etiā inter
ſit.arg.tex.in.§.cogitatio.in ṗalle.

Principis iter eſt locupletes hre ſubiectos.

209 ti.vt iud.ſine quoq̄ ſuffra.†vbi
dicitur principis intereſſe locuple
tes habere ſubiectos.⁊ no.per do
cto.in.j.in prin.ff.ſol.matri.quod
tamē plerūq3 quorū nōnullos vi-
demus male obſeruāt prefati ſui
honoris immemores non habito
aliquo dicte nobilitatis intuitu.

Dominus male tractās ſubditos ſuos:dz illorū dominio ⁊ ſuperioritate ꝑuari.

210 †digni propterea ipſorum domi
nio ⁊ ſuperioritate priuari.ſm Al
ber.de roſa.in.l.bene a zenone.C.
de quadri.preſcript.Bald.in.l.ij.
ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.
allegat Cy.ibi ita velle.Nam ille
qui abutit dñio facit ſe indignum
dominari.idē bal.in.c.j.§.publici

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

latrones.in ti.de pace tenē.idē in
aut.ſtatuimus.C.de epi. et cleri.
Pau.de caſt.in aut.q̄ rē. C. de ſa-
croſan.eccle.facit bonus tex.in.c.
ad apoſtolice.de re iud.⁊ qđ dicit
Feli.in.c. cū nobis.col.ij.circa fi.
de preſcrip. ſequitur hoc.d. Iaſ.
in.d.aut.q̄ rē.col.ij. et in preiud.
feud.col.xxviij.ad medi.ſoci.cōſi.
cclxxj.nō proſequēdo ordinē.col.
iiij.ad fi.ppo.in prelud.feud. col.
xxij.Frā.cur.i trac.feu.char. iiij.
col.iij.verſi.q̄ro igit in primis.d.
Iacob. in trac.de homag in. ver.
marchio.in italia.colū.iiij.⁊.viij.
¶Quis autē dicat rex dux mar-
chio vel comes habet.in. c.j. vbi
docto.in ti. q̄s dicat dux march.
vel com.⁊ in ti.de feud.march.in
vſi.feudo.per glo.⁊ doc.in.c. fun
damēta.§.proinde.in ver.march.
de ele.li.vj. in q̄bus locis cōclu-
211 dūt doc.† ꝙ ille dicitur rex dux
marchio:vel comes q̄ eſt inueſti-
tus de regno:ducatu:marchiona
tu:vel comitatu.Iō dicit ibi bal.
j.col.ꝙ iſti comites ſacri palatij q̄
ex ſui priuilegio. pñt legitimare
⁊ ap̄licos notarios creare quos
comites palatinos appellamus.
nō dicunt proprie comites: q̄r de
comitatu nō ſunt inueſtiti:ſed im
proprie ⁊ abuſiue comites appel-
lantur.qđ facit ad ſtatuta ſimpli
citer de comitibus mentionē fa-
cientia.vt illos comites ea ſtatu-
ta nō cōprehendāt.ratione predi
cta cū improprie comites dican-
212 tur.† ⁊ ſtatutorū verba proprie
ſunt capiēda.l.iij.vbi Bar.no.§.
hec verba.ff.de nego.geſt.ſequit
hec.d. Abb.in.c.veniens ij. not.
de preſcrip.⁊ in.c.legebat. de ma
io.⁊ obedi.card.in clem.ne roma
ni.§. ſane. in.vj.q.de elec. idē. d.
Iaco. de ſciō geor. in ſuo tractat.
feud.in verſi.comes de villarijs
inducens ad not. deciſionem. vt
313 ibi per eū.† vltra quos fortifico
qđ dixi de ſtatuto mentionem fa

Comites illi ꝓpriedicunt q̄ ſunt de comitatu inueſtiti.

Verba ſtatutorū ſunt proprie capiēda

Comes palati-

ciente de comite ſimpliciter: vt
nō veniat palatinꝰ comes:nequē
ti rōne.Nā vbicūq̄ non fit de ali
quo mentio ſimplr niſi cū adie-
ctione alicuius qualitatis tūc fa
cta ſimpliciter mētione illius ver
bi ſimplicis nō venit illud ſolitū
cū adiectiōe nominari exēplū in
fratrū filijs quos adinuicem ſibi
fratres patrueles appellamus.l.
iuriſcōſultus.§.quarto gradu.ff.
de gradi. cogna. Nā illi ſimplici
fratrū appellatione nō cōprehen
214 dunt.† q̄r non proprie fratres
niſi cū illa adiectione patrueles
appellant.ita Bar.no.in.l.luciꝰ.
§.queſitū.ff.de leg.iij.qđ cōmen-
dat Iaſ.in.l.hac conſultiſſima.§.
ex imperfecto.col.vj.in prin.C.de
teſta.⁊ in.l.j.colū.ij.in princ.C.de
ſucceſſo. edic. ⁊ facit qđ dicit pa-
nor.in.c. fi.colū.ij. de ſimo. ſic in
propoſito cū tales comites appel
lentur:niſi cum adiectione illius
qualitatis palatini non venient
ſimplici facta comitū mentione
ratione predicta. Preterea dicit
d.Iaſ.in.l j.col.iij.ad fi ff. de offi.
eius.ꝙ illud qđ dicitur doctorē q̄
legit in vniuerſitate famoſa per
viginti annos effici comitē.vt.S.
memini in progreſſu prime opi-
nionis.procedit abuſiue ⁊ impro
prie nā proprie ſecus ex p̄dictis.
215 Notandū eſt etiā † ꝙ nō dicit
perfectū regnū.qđ nō habet decē
vel vndecim ciuitates:⁊ ſaltē vnā
metropolitanā: ſcđm do. Abb. in
c.cōſtitutis.ij.extra.de teſti.in.ij.
no.facit bonꝰ tex.in.c. ſcitote. vj.
216 q.iij.†.Quis aūt dicatur prin-
ceps tāgit glo. in preallegato.§.
proinde.in ver.princeps latius iā
dictus.do. Iaſo.vbi ſupra in ver.
princeps pedemontiū.
217 ¶ † Et quis dicatur baro po-
nit.d.Fran.cur.iunior in tractat.
ſuo feudo.in.ij.parte.col. xxviij.
verſi.ſed q̄r glo.ad fi. tandē colū.
ſequen.verſi.ſecundo principali-

nūs nō venit ſimpliciter facta comitis mentione.

Fratrū ſimpliciter facta mētiōe nō veniūt patrueles.

Regnū non dicit perfectum qđ non habet vndecim ciuitates.

Princeps q̄s dicatur

Baro quis dicatur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ter quero. dicit vnum mirabile et ſingulare verbũ de pdictis ꝙ reges: duces: comites: ſeu marchiones: perpetuo inueſtiti cenſetur principes in ſuo regno: ducatu:
218 comitatu: vel marchionatu. † ⁊ omnia poſſunt in ſubditos eorũ: que poſſet imperator in toto orbe: allegat Pan. de ca. cõſi. ccxxv. incipien. ſuper primo dubio in iij. col. quod conſiliũ etiam allegat domi. Alex. conſi. ij. in j. vol. verſi. quinimmo plus reperio. qđ conſiliũ eſt repetitum. in. ij. volu. conſi. lxxvij. allegat etiã alia plura per ipſum etiã repetita in cõſilio ſuo primo. col. xiij. in prin. qđ quidẽ conſiliũ eſt impreſſum vna cũ certis alijs immediate poſt dictum ipſius tractatũ feudorum: predicta etiã ſequitur Feli. in. c. que in eccleſiarũ. col. x. ad fin. de conſtitu. vbi decl. colũ. ij. declarat dicens ꝙ licet habeant iura imperialia: intelligitur de poteſtate ordinaria. ſecus de abſoluta: quã non habẽt ſicut princeps vel imperator neminem recognoſcens habet: quod ſingulare dictum facit ad multa ſi recte ponderetur non me extendo cũ noſtre non ſit preſentis ſpeculationis. ¶ Redeundo igiť a quo digreſſus ſum loco: alios modos erigende introducendeve nobilitatis adducere poſſemus ſecundum diuerſas locorũ conſuetudines. cum vt dixi in iſtis conſuetudo patrie plurimũ valet: quos tamen breuitatis cauſa omittendos duxi: ſatis contentus remiſſione iã facta: ad ea que late proſequitur pogius in tracta. ſuo nobilitatis florentie per eundẽ editore: et bart. cepol. in tracta. ſuo de impe milit. eligen. finetenus ego inherendo opinioni philoſophi. in. vj. politicorum circa principi. cui etiam adherere videt tex. in l. nobiliores. C. de cõmer. ⁊ mercato. cõis inſuper olim fere loco-
216 rũ opinio. † dico nobilitatẽ quãliſcũꝙ ſpeciei extet ſine diuitijs mortuã pene eſſe. vnde vt dicemus infra ipſa nobilitas ciuilis quã hodie magis obſeruat vulgus: paupertatis conſumit inedia. Et hec nobis ad oculũ patẽt quãplures emi facto alias nobilitatis titulo decoratos nunc autẽ paupertate preſſos inter ruſticos haberi. Premiſſis alius ⁊ quart⁹ põt addi nobilitatis introducen-
220 de modus †. ſ. per clericaturã nobilitatur nempe quis ex eo qꝫ fit clericus. Ita dixit Joã. andr. in. c. libẽtius. de ſeruis nõ ordinan. facit qđ ſupra dictũ fuit de ſeruientibus in curia principis vt ex illo nobilenť. nã multo fortius procedit iſtud in iſtis clericis ſeruiẽtib⁹ principi ſummo: cui etiã prin-
221 cipes ceteri ſeruire debẽt. † Si em̃ de quo minus videť ineſſe et ineſt multo forti⁹ ⁊ de quo magis: aũt. multo magis. C. de ſacro ſan. eccle. facit ad hanc regulã qđ dicit gl. in. l. oẽs dies. in ver. aplice. C. de ferijs: in qđ per eã decidit Bal. in. l. affinitatis. circa fi. C. cõmu. de ſucceſ. in aut. res q. ij. col. C. cõmu. deleg. in. l. pro heredītarijs. in. iij. col. C. de here. actio. in. l. cũ ppanas. in. ij. col. circa fi. C. de nauti. feno. Et pan. de ca. in l. ſi marit⁹. col. ij. C. de procur. facit etiã qđ ſupradictũ fuit de militie armate militie ⁊ legalis militie ꝙ nobilitentur ex eo ſolo: idẽ enim in clerico: et ſimile dicen-
222 dum videtur. † Nam clericus etiam miles eſſe dicitur celeſtis militie. gloſſ. in. l. miles. in verſicu. facere. ff. de re iudicata. et in. l. j. §. eſt et aliud. in verſiculo. ceperit. ff. ſi quis a parente manu. fuer. Faciunt que plene Felinus cumulat in capitulo cum ex officij. columna prima. de preſ. vnde ſicut miles armate

Feudo perpetuo inueſtiti oia pñt que poſſet imperator in toto orbe.

Nobilitas ſine diuitijs pene mortua eſt.

Clericus ex eo qđ clericus nobilitať.

Si de quo minus videť ineſſe ⁊ ineſt ergo et de quo magis.

Clericus dicitur eſſe celeſtis militie miles.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

militie nō pōt torqueri.l.milites.C.de queſtio.ita nec celeſtis vt infra latius dicā.in primo nobilitatis priuilegio.facit qđ dicit Bar.in.l.mulierē.ff.de his qui.vt ind. Ex pdictis apparet nobilitatem breui cū tpe queri poſſe.puta per infeudationē nobilis feudi:vel alias principis indultū aut etiā aliis modis de quibus late.s.qđ trahi pōt ad notabilē heſitatiotionē pone ad eſt ſtatutū vel loci cōſuetudo l aliqua patria.vt fertur eſſe guaſconie inter nobiles.

Primogenitus nobilis quis eē dicat:an nat⁹ añ queſitā an poſt q̄ſitam nobilitatem.

223 † q primogenit⁹ nobilis ſuccedat in totū ceteris excluſis:cōtingit quēdā añ nobilitatē ſuſceptā ſeu partā ſibi habere filiū:demū ipſo nobilitatē altero ex modis iam dictis quos vulg⁹ obſeruat: naſcitur ſibi alter filius ſiue filii plures:quis iſtoꝝ ſuccedere habeat tāq̄ primogenitus nobilis: an primo natus añ partā nobilitatē:an ſcđo loco nat⁹ poſt partā nobilitatē.Et ratio dubitādi fuit iſta in hoc caſu q̄z q̄ primo natus erat añ ſuſceptā nobilitatē:nō poteſt dici primogenit⁹ nobilis ex defectu illius qualitatis nobilitatis nōdū queſite de tpe ſue natiuitatis.Scđo vero natus poſt q̄ſitā ſic:q̄z licet non ſit primo loco natus habito reſpectu ad natiuitatem:dicit tñ primo natus habito reſpectu ad q̄litatē illā nobilitatis.Quis hec q̄ſtio lōgo egeret diſcurſu p illi⁹ deciſiōe me remitto ad ea q̄ in ſimili queſtione.Bart. tradit poſt glo.ibi.in.l.imperialis.§.is illud.C.de nup.z in.l.ij.§. in filiis.ff.de decur.vbi fere ſimilē q̄ſtionē attingit de ſtatuto diſponēte q nobilib⁹ delinquētib⁹ pena aggrauetur.pone q quis eſt fili⁹ plebei q̄ pr̄ plebei⁹ poſtea fact⁹ eſt nobilis per militiā:nunquid dicet ille fili⁹ nobilis.ita q puniatur pena ſtatuti.faciūt que dicit idem Bart.in.l.ſenator.C. de decurio.lib.xij.Doct.oēs in.c. inter ceteras.in pñ.de reſcrip.qui

Fili⁹ regis an dicatur is q̄ natus eſt anteq̄ pater eſſet rex.

224 attingunt illā queſtionē.† de eo q̄ natus eſt anteq̄ pater eſſet rex an dicatur filius regis:quā etiā attingit z decidit.d.Iacobi.de ſanct.Georgi.in ſuo tracta.feud. in.iiij.col.ad fi.poſt guiliel.de cime.idē Feli.in.c.prudentia.col. ij.ad fi.extra.de offi.deleg.tāgit frāci.de crema.ſingula.l.que oia ad predicte queſtionis deciſionē adducta ſufficiant.

¶ Quarta pars.

SUcceſſiue nūc poſtq̄ vidim⁹ qualiter introducatur nobilitas:congruenti ordine videndū eſt qualiter conſeruet z in quos ſeu vſq̄ ad quos tranſeat nobilitas ipſa:pro cuius queſtionis breui determinatione diſtinguendum eſt:aut eñi querimus de nobilitate animi:aut de nobilitate generis:aut de politica.Si de nobilitate animi illa conſeruatur in ſuū poſſeſſorem:q̄diu boni mores z virtutes in eo durant ex quibus ipſa cōſeruatur nobilitas:vnde mutatis bonis morib⁹: z virtute in vitium cōmutata:ipſa corruit animi nobilitas ſuis penitus fundamētis deſtituta.Et ratio bona eſt:q̄z vt dixi virtus fundamentū eſt z cauſa ipſius parte nobilitatis.Si igitur illa ceſſet virtus:neceſſe eſt cōſequenti ordine z nobilitatem ipam deficere argumēto ſumpto a ceſſante fundamento:quo ſemoto omne tollitur edificiū:nihilq̄ abſq̄ eo edificari poteſt.l.egi.ff.de except.rei iudic.facit † quia ſemota cauſa ſemouetur effect⁹:vulgata.l.adigere.§.quāuis.ff.de iur.patro.cū ſimil.plene per.d.Feli.cumulatis.in.c.

Cauſa ceſſante ceſſat effectus.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tis.in.c.que in eccleſiarũ.col.ix.de
cõſtitu.dũ attingit articulũ nũq̄d
ceſſante cauſa excõicationis vel
interdicti ceſſet excõicatio ipa ſeu
iterdictũ.Quo fit vt q̄ ea a i nobi-
litate ſe ſpoliat vitioſe viuẽdo:in
aliam ille icidit mala vitia ⁊ erro
res iux.no.i.l.ratas.c.de reſci.vẽ
di.vñ adã prim⁹ homo de para-
diſo ꝑ pctõ eiectus eſt:q̄ꝛ dei no-
bilitatẽ detecit nobilitate loci pri
uatus eſt:verba ſunt gregorij re-
lata.in.c.adã.xl.diſtin. In filios
vero nõ continuat ipſa nobilitas
niſi preſumptiue:ex quo eñ pa-
ter virtutibus ac bonis ⁊ cõmen-

Fili⁹ p̄ſumit ſimilis patri.

2 datis extitit morib⁹.† p̄ſumit fi-
lius patri ſimilis futurus. argu.
tex.in.l.qđ ſi nolit.§.q̄ mãcipia.
ibi plerũq; eñ natio ſerui aut ꝓ-
uocat aut deterret emptorẽ:pre-
ſumptũ eñ eſt quoſdã ſeruos bo
nos eſſe qui nationis ſunt nõ dif
famate.ff.de edil.edic.⁊ ideo di-
cit glo.ibi nõ diffamate Sepe ſo-
let filius ſimilis eſſe patri. cõcor-
dat glo.fi.in.c.fi. de cõſecr.diſt.
v.⁊ ibi tex.dicit.ꝙ nõ põt filius a
ſe facere quicquã niſi qđ viderit
patrẽ facientẽ.cõcordat tex.in fi.
in aut.de referẽda.ibi ex patrib⁹
quidẽ bonis ⁊ ibi gloſ.not.idem
glo.in.l.quiſquis ibi in quib⁹ pa
terni.C.ad.l.iul.maieſta.hinc di
cit Bal.in.l.j.in fi.C.loca.⁊ in.l.ſi
quos.in fi.C.de capti.per dictũ.§.
ſi mãcipia.ꝙ nat⁹ ex mala proge
nie eſt ſuſpect⁹ ꝙ ſit malus:⁊ idẽ
ibi hoc not.ang.idẽ not.glo.in.l.
cũ vnus.in p̄nc.in verſi.donũ.ff.
de alimẽ.vbi dicit ꝙ nat⁹ ex bo-
no patre p̄ſumit bon⁹.⁊ ideo dicit
alberi.de roſa.in.l.ij.§.que oĩa.in
verſicu.antiqua ſtirpe.C.de vet.
iur.enucle.per illũ tex.ꝙ ex eo ꝙ
quis ab antiqua ſtirpe procedit
preſumitur de eo. Et ſi quis ha-
buit predeceſſores peritos alicu-
ius artis ⁊ ipſe eadem arte vta-
tur preſumitur ꝙ ſit bene peritus
in ea.pro hoc.C.de aduo.diuer.
iudi.l.nemini.§.filios ⁊.l.iubem⁹
§.et filios.C.de aduo.diuer.iud.
vnde dicunt doc.in.d.§.qui man
cipia.ꝙ ad probationem bone fa
me continue.fit capitulum ꝙ na-
tus eſt de bonis parentibus per
d.§.vbi etiam dicit glo.non poſſe
arborẽ malam bonũ fructũ face-
re non etiam econtra.hoc idem
ſentit tullius in oratione quam ꝓ
roſcio habuit inquiẽs:voſq; ado
leſcentes qui nobiles eſtis ad ma
iorum veſtrorũ imitationẽ:excita
bo.¶ Si autẽ de nobilitate gene
ris queramus.Illa cũ ſit ab ori-
gine ⁊ natura nõ ita faciliter ↄfun
ditur vt ex inferius dicendis la-
tius apparebit:cum iura ſangui
nis pene ſint immutabilia.l.iura
ſanguinis.de regu.iur.§.ſed na-
turalia.inſt.de iur.natu.gen.⁊ ci-
ui.⁊.§.fi.inſtitu.de legi.agna.tut.

Nobilitas gñis cõſerua tur ⁊ trãſit in filios naturales ⁊ legitimos.

3 † cõſeruatur aũt ⁊ trãſit in filios
naturales ⁊ legitimos tantũ. in
naturalibus eñ dumtaxat trãſi-
tum non facit ipſa nobilitas de
iure.ſm Bar.in repeti.l.j.col.iiij.
de digni.liber.xij.per tex.in.l.cuꝫ
legitime.ff.de ſtatu.homi.⁊ de ſe-
nator.l.liberis iuncta glo.ſequit
florianus.in.l.qui teſtamentũ.in
fi.ff.de proba.facit qđ dicit Bal.

Baſtardi nobiliũ nõ dicunt nobiles nobilitate parentũ nec ipoꝝ arma portare poſſunt.

4 in.d.l.cũ legitime.† ꝙ filij baſtar
di nobiliũ nõ dicunt de ſtirpe pa-
rentũ quia ſordes non merentur
inter precipuos copulari.argu.l.
ſi qua illuſtris.C.ad orphici. nec
etiã poſſunt portare arma paren
tum.ſequitur hoc dictuꝫ anto.et
panor.in.c.per venerabilẽ.colũ.
pen.in princ.qui fili.ſint legit.vo
luit idẽ Bald.in.l.generaliter.§.
cũ aũt.C.de inſti. refert alex.in.l.
ex facto.§.ſi quis rogatus.colũ.
xxij.ad fi.ff.ad trebel.immo etiaꝫ
fortius dicit Bald.in.c.per tuas.
de maior.⁊ obedien.ꝙ naturalis
legitimatus nõ dr̃ nobilis de quo
tamẽ infra latius dicetur: quere

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

etiã. ibi Bal.qs ꝑferri debeat an
legitimat⁹ an legitime natus. Et
rñdet ꝙ legitime nat⁹. Nã legiti-
matus nõ dr de ſtirpe nec toti ſtir
pi cõiungit.§.filiũ.i aut. qui.mo.
natu.effi.ſui. Et ideo ſcdm eũ nõ
ſunt nobiles legitimati:q: nõ ſũt
de ſtirpe:ꝛ eis nõ põt relinqui:niſi
quantũ vni ex legitimis.l.ei cui
min⁹ relinquitur ex legitime na-
tis:ita dicit eſſe text. ſingularẽ.in
.§.qm varie.i aut.qui.mo. natu.
effi.ſui. Barto.tamen.in.l.pronũ
tiatio.ff.de verbo.ſigni.ꝛ in.l.tu-
telas.ff.de capi.dimi.dicit ſe cre-
dere ꝙ baſtardus dicatur eſſe de
patrimonio ſeu de parentela no-
bilium:q: eſt nomẽ nature.d.l.tu
telas.a iure naturali oẽs naſce-
bantur legitimi.§.liceat. in aut.
qui.mo.nat.effi.legiti. Et ideo ſe
cundũ eum cõprehendet ſub ſta-
tuto ꝙ nobiles de patrimonio pu
niantur in plus ꝗ̃ populares de
linquentes. Sed.d.alex. inheren
do opinioni ſupradicte in. d.l.ex
facto.§.ſi qs rogatus. col.fi.ipm
fundamentũ Barto.tollit. Quia
pater ꝛ filius ſunt noĩa nature et
tamen in dubio intelligitur de le
gitimo.l.filiuz.ff.de his qui ſunt
ſui vel alie.iur. Et.l.ij.C.de adul
ter.ꝛ late concluſit in princi.ipſi⁹
§ ꝛ tanto magis dic ipſe procere
hec vbi attenditur nobilitas.l.ſe
natoris filium.ff.de ſenato. Stat
ergo firma cõcluſio.ad baſtardũ
p̃ris nõ venire nobilitatẽ de iure
iõ aũt de iure dixi q: ꝯſuetudine
aĺr obſeruat̃ ipos nãqꝫ baſtardos
nobiliũ nobiles eſſe admittit cõ
ſuetudo. Arma inſup ſuorũ parẽ
tum naturaliũ deferre eiſdez per
mittit apposita trãſuerſali linea
quam barraz dicimus a leua ma
nu ſuperioriqꝫ ſicuti parte icipiẽ
te:inqꝫ dexteraz ꝛ inferiorem par
tem declinante. Quam quidẽ con
ſuetudinem attendere nõ erit ab
ſonum. cũ vt ſupra late dixi in ter

tia parte:in iſtis plurimum robo
ris conſuetudo ipſa obtineat pro
dicta tamen communi opinione
Bald.alex.ꝛ doct.ꝙ in naturales
nobilium:nõ transferatur nobili
tas:bene facit qd not. dy. et ray.
in.l.cum pater.§.mater.ff.de leg.
ij. Quod ſi ſtatuto cauetur:ꝙ no-
les debeant cauere de non offen-
dẽdo populares ſub certa pena:
ipſa cautio intelligatur pro no-
5 bilibus ꝛ eorum liberis.† tale ſta-
tutũ non trahitur ad eorum ſpu-
rios:quia non ſunt nominandi fi
lij. Et ideo ſi filius ſpurius offen
dat: pater non tenebitur ad dictã
penam: idem tenet Bald. in. d.l.
cum pater.§.volo.facit quod not.
6 cy.in.d.§.volo.† ꝙ priuilegio cõ-
ceſſo regi vt facere poſſit pro ſe et
liberis ſuis celebrari tẽpore in-
terdicti naturales filij nõ cõtine-
buntur.ad idem ꝙ not. Jo.andr.
in.addi.ad ſpecu.in rubri.qui fil.
ſint legi.vbi concludit.ꝙ ſtatutũ
diſponẽs.ꝙ pater teneatur emẽ-
dare damnum datum per filium.
non cõprehendat filium ſpuriũ:
quia nõ eſt nominandus filius.
auten. ex complexu.C.de inceſt.
nup.ſequitur anto.de butri.in.c.
per venerabilem . in. xxij.col. q
fil.ſint legi.tenuit Joan.de imol.
in.l.lucius.§.fi.ff.de leg.ij.vbi di-
cit plus ꝙ etiam tale ſtatutũ non
habeat locũ in filio naturali: ne-
dum in ſpurio. vt ibi per eũ ꝛ per
eundem in.l.ex facto.§.ſi quis ro
gatus.ff.ad trebel. cũ quo concor
dat ludo. roma. in.l.filio. la. ij.ff.
ſolut.matri. faciunt etiam plura
per do.alex. adducta. in.ij.volu.
conſi.lxij.col iij.ꝛ ſequen.ꝛ feli.in
c.in preſentia.col. viij.ꝛ ſequẽ. de
proba.facit bon⁹ text.in.c.ſi gens
anglorum.ibi: degeneres popu
los ꝛ ignobiles fore procreãdos.
lvj.diſtinc.faciunt plura per do.
franci.de cur.cumulata.in repe-
titione.l.admonendi.col.ij.ff.de

Statutũ faciẽs mẽtionẽ de nobilib⁹ ꝛ eorum liberis nõ trahitur ad eoꝝ ſpurios.

Priuilegio cõceſſo regi pro ſe ꝛ liberꝭ ſuis:naturales nõ continebũtur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tur.iuran. bonus text. in.c.dicat
aliquis iuncta gloſſ.in verſic.nec
ſanguis.xxxij.q.iiij. voluit aper-
te iaco.de alua.in.c.j. in antepe.
col.in prin.in tit.quis dica.dux.
march.vel co.Anto. de butri.in
conſilio.ſuo.lx.vbi loquendo de
turri aſellorum bononie. dicit q
in his que deferuntur alicui vel
aliquibus in ſignum nobilitatis
vel dignitatis eorum ſpurij non
merentur inter nobiles nomina-
ri.vt.l.humilez.C.de inceſt.nup.
nec capiũt nobilitatem ſuorũ.ad
quod allegat Bald.in.d.l.cũ legi
7 time.† Et procedũt predicta ma-
xime in ſpurijs: quoniam infa-
miam facti quandam incurrunt.
ſecundum azo.in ſum. in rubri.
ex quibus cauſis alicui infa.irro-
ga.columna ſecunda. in prin-
cipio.Sed nobilitas eſt dignitas
quedam.ſecundum Barto. in.d.
lege prima.C.de dignita.colum.
ij.et infamibus dignitatum por-
te patere non debent.l.ij.C.de di-
gnita.lib.xij.et. c. inter dilectos.
de exceſſi.prela. igit &c. propter-
ea cum vt ſupra late concluſum
fuit doctoratus dignitas ſit:dixit
cardina.in proe.clemen.in ſecun
8 da colum.† q ſpurius non eſt do
ctorandus:quia dignitatis inca-
pax.allegat.l.generaliter.§. ſpu-
rios.ff.de decurion. Et ratio eſt
quam dixi propter notam infa-
mie facti quam incurrit. limitat
tamen hoc procedere niſi ſit le-
gitimatus ſpurius.dato q legi-
timatio de hoc nihil dicat: ſcili-
cet q poſſit doctorari ſeu ad di-
gnitates aſpirare: quia bene ex-
tenditur legitimatio ipſa ad di-
gnitates alteri non preiudicia-
les.allegat innocen. in.c. per ve-
nerabilem:extra qui filij ſint legi
ti.valet tamen conſuetudo cõmu
niter obſeruata. q etiã nõ legiti-
mati doctorent:ſecundũ cardi. in
cle.ij.in.ij.q.ver.vndecimo.de ma

Spurij infamiã quãdã facti incurrũt.

Spuri9 non eſt doctorãdus.

gi.in antiquis.¶ Sed iuxta pre-
miſſa queritur quid iuris erit de
filijs naturlibus & legitimis na-
tis ex ſpurijs vel naturalibus no
9 biliũ:de quibus ſupra dixi.† nun
quid illi dicẽtur nobiles cum le-
gitimi ſint.Q̃ntũcunq pater ipſo-
rum illegitimus fuerit:me remit
to ad plenũ conſiliũ de hoc petr.
de ancha.in conſi.cccxc.viſis dili
genter iuribus. vbi etiã attingit
q̃d ſi ex matre nobili nupta ſpu-
rio vel baſtardo naſcant̃ filij legi
timi:an poſſint ex hoc nobiles di
ci.ad quod vltimũ facit qđ infra
dicetur.¶ Quid in filijs lemiti-
mis et naturalibus natis anteq̃
10 pater nobilis factus eſſet † nun
quid ex nobilitate paterna & ipſi
nobiles reddantur: videtur di-
cendũ q nõ.argu.eorũ q̃ ſupra di
xi.in fine tertie partis pricipalis.
verſi.ex predictis apparet nobili
tatem &c.veruntñ.d.Joã. raynal.
gallus in ſuo cõprehẽſorio feu
dali in tracta.nobilitatis dicit q
filius ante natus licet non fruat̃
paterna dignitate nobilis tñ eſt.
licet nõ ſit in tãto gradu & ordine
q̃to pr̃.allegat gl.i.l. ſenatoris fi
liũ.iver.nec itereſt.ff.de ſenat.vbi
fili9 ſenatoris añ nat9:eſt ſaltẽ cla
riſſimus: lz poſt aſſumptionẽ ſe-
nature natus illuſtris dicat̃.ibiq
ad hoc illũ text.in fine ponderat
guiliel.de cug. dicendo alias du-
rũ videri q pater eſſet in magna
dignitate: filius autẽ ante natus
11 remaneret plebeius. † debet eñ
filius patris felicitate frui.argu.
l.pe.C.de nup.l.cũ oportet.§.j.de
bo.que libe. facit bonus tex. in.l.
ij.§.in filijs.in princi.ff.de decur.
& in.l.moris.§.parentes.ff. de pe.
Cõtra tñ p̃dictã opinionẽ fortiter
facit tex.i.l.ſi ſenator.C.de decu.
lib.xij.vbi fili9 cõcept9 & nat9 ante
ſenature adoptionẽ non dicitur
fili9 ſenatoris nec ſenatoris pa-
tris conſequitur dignitatez. cong

Legitimatu ralium nobiliũ nunq̃d dicãtur nobiles

Filij nũ quid nobils reddantur ex nobilitate patri ſupuenĩete

Fili9 dz pris felicitate frui.

e ij

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſequenter nec nobilitatē:nec obſtat.tex.in.d.l.ſenatoris filiū: q2 ibi licet cōceptus fuerit ante ſenatoriā ſuſceptā:natus tñ poſt adeptam:ita intelligit illum tex. Barto.in.d.l.ſi ſenator.nō obſtāte text.in.d.l.ij.§.in filijs.⁊.l.moris.§.parentes:q2 ibi de dignitate verbū nullū.Solū eñ quo ad penarū ⁊ onerū diminutionē ꝓ filijs ſenatoris habent:⁊ratio eſt q2 pene ſunt potius molliēde ꝙ̄ exaſperande.vnde cū agit de diminutione ipſarum maior debet fieri extenſio.argumen.regu.odia.de qua in.l.cum quidā ff.de lib.⁊ poſthu.nec abſonum eſt in illis ſolis caſibus expreſſis a lege filium frui felicitate patris: in reliquis non.In quibus lex nō patitur.ſic nō obſtat ꝙ dicebat filiū frui debere felicitate patris.Quid aūt in filijs legitimis tantū:vt ſunt adoptiui.

12 †nūquid in illos trāſeat nobilitas patris adoptantis ſeu arrogantis:idē raynald⁹ loco preallegato voluit ꝙ ſic.argu.l.liberos ⁊.l.ſenatorē filiū.ff.de ſenato.vbi vbi adoptat⁹ a ſenatore ſenatoris fili⁹ eē dicit.Ego tñ cōtrariū

13 arbitror verius ⁊ moueor.†q2 cui nō ꝯueniūt diffinitiōis verba nō cōuenit ⁊ diffinitū.l.qđ cōſtitutū vbi Barto.in ſpecie not.ff.de teſta.milit.⁊ in.l.ita aūt.in pnci.et ibi Barto.etiā no.ff.de admini.tuto.⁊.in.l.iiij.§.pretor.verſi.totiens.ff.de dam.infect.⁊ in.l.conſtitutiones.ff.ad municipal.⁊.in l.furioſi.in verſi.non loquit.vbi Bald⁹.C.de nupt.Sed his filijs adoptiuis non congruunt verba diffinitiōis nobilitatis generis q̄ vt.ſ.dixi in ſecūda parte eſt qualitas quedā ſiue dignitas ꝓueniens a coruſcatione clari ſanguinis a parētib⁹ originē ſumens ⁊ in liberos legitimo ꝑ carnē cōtinuata:ergo nec diffinitū.qđ aūt

Adoptiui filij: nūqd ex nobilitate p̄ris adoptātis reddant nobiles.

Diffinitū nō cōuenit cui nō cōueniunt diffinitionis verba.

nō cōgruant patet q2 in illis nulla clari ſanguinis ꝑ carnē ꝯtinuatio fit vt patet ad oculū.Non tñ inficior quin ex ipſa patris nobilitate ⁊ dignitate ſplendidiores magis ceteris reddant:⁊ ita ꝓcedūt iura preallegata:q̄ de nobilitate verbū nullū.¶Nūquid aūt

14 †in infantē furioſum ⁊ ignorantem tranſfundat nobilitas.dicit ꝙ ſic.argu.l.fi.C.de milit.teſta.⁊

15 l.cū furioſus.ff.de iudi.⁊ dixi.ſ. Sȝ quid in baſtardo † in quē vt predixi nō tranſit patris nobilitas.ſi ꝑ ſubſequēs matrimoniū vel alias per principē legitimet: nūquid per legitimationē ipſam reddat nobilis:⁊ retro ꝙ trahatur ipſa legitimatio quātū ad effectū nobilitatis.arguēdo ad partes ꝙ nō reddat nobilis ex eo videt:nā vt.ſ.dictū fuit ad ſolos legitimos ⁊ naturales nobilitas trāſfundi t ſed legitimati nō dicunt legitimi vere.Ideo etiā ad illos nō demit

16 titur nobilitas.†Qđ aūt nō dicātur vere legitimi quātūcūꝙ legitimati:voluit aperte Bal.i ſpecu. in titu.de ſucceſſio.ab inteſt.ad fi.in.l.eā quā.C.de fideicommiſ.in x.colū.ad fi.verſi.quero vtrū.⁊ in l.quotiens.C.de rei vendi.⁊ in.l.gallus.§.ſi ei⁹.ff.de lib.⁊ poſthu.vbi dicit ꝙ legitimat⁹ fictione iuris dicit legitime nat⁹.hinc dicūt gloſſ.in.l.cū legitime.in gloſſ.ſ.in fi.ff.ď ſta.homi.in.c.niſi cū pridē.de renunti.in.c.tanta.qui filij ſint legiti.⁊ inſti.de adop.in ꝓin.Qđ verus filius appellatur legitim⁹ iſte autem legitimatus:propterea dicit Bald.in.l.fi.ꝓ illum text.vbi ſali.⁊ paul.de caſt.C.de his q̄

17 veni.eta i mpet.†ꝙ ſi aliqs acquiſiuit emphitheoſim pro ſe ⁊ ſuis filijs legitimis:nō intelligit acq̄ſiuiſſe ꝓ legitimatis.Quia nō naturaliter filij.Sequit.d.alex.in.l.ex facto.§.ſi quis rogatus.in.xij.col.ff.ad trebe.⁊.ſ.ꝯſi.lxij.i.vj.vo

Nobilitas in infantem: furioſuꝫ ⁊ ignorātē tranſfundit.

Baſtarduſ legitimatus nunqd reddat nobilis ex ea legitimatiōe ſola

Legitimatus nō dicit vere legitimus

Emphiteoſi acqſita ꝓ ſe ⁊ ſuis filijs legitimis nō veniunt legitimati.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

lu.viſa legitimatiõe ꝛc.in.ij.col. facit deciſio not.de q̃ p Bar.in.l. cũ decẽ.§.fi.ff.de ſolu.Bald.ſali. Pau.de caſt.ꝛ.d.Jaſ.i.l.quotiẽs. C.de rei vend.Joã.andr.in regula ſine culpa.in mercurial.ꝛ.in.c. ſi ꝓpt.de reſcrip.i.vſ.ꝛ.d.iaſ.plura cumulãtẽ.in.l.ſi is q̃.ꝑ emptore.col.lxvj.i fi.ff.de vſuc.

Cõſuetudo ꝑferẽs ꝑmogenitũ i ſucceſſiõe. nõ vẽdicat ſibi locuꝫ in legitimato.

18 ¶ Tñ qꝺ ꝯſuetudo regni ꝑferẽs i ſucceſſiõe filiũ ꝑmogenitũ.nõ hꝫ locũ in legitimato:qꝛ cõſuetudo illa regni reſpicit nudã veritatẽ et nõ fictionẽ q̃ eſt in legitimato.ex qb⁹ patet legitimationeꝫ nõ retrotrahi. facit etiã qꝺ dixi in ꝑcedẽti q̃ſtiõe cui nõ cõueniũt diffinitionis verba neq3 diffinitũ.l.iiij.§.ꝑtoꝛ.ꝟſ.totiens.ff.de dã.infec. Sed huic diffinitioni nobilitatis generis nõ ꝯueniunt illa verba i liberos legitimos ꝛc.quia legitimati nõ ꝑprie dicũtur legitimi iuxta ꝑdicta igitur.ꝛc.vñ dicit Anto.de butri.in.c.ꝑ venerabilẽ.colũ.xxix.in vlti.q.qui filij ſint legi.ꝙ ſi ſtatutũ loquaꝛ de filijs legitimis non extẽdiꝛ ad legitimatos.Ex aduerſo ꝙ imo ꝑ legitimationẽ ꝯſequatur nobilitatẽ facere videꝛ.nã legitimati in nullo differũt a legitimis.tex.eſt.in.§.igiꝛ.in ꝟſ.nihil a legitimis filijs differẽtes.ꝛ i.§.reliq.i autẽ.q̃.mo.natu.effi.legi. et in.§.ſi qs filios legitimos non habẽs.in auten.q̃.mo.natu.effi. ſui.cũ itaq3 i nullo differãt ꝛ adequatio ꝑoia facta ſit dicendũ videꝛ vt qcqd diſpoſitũ iuenitur in legitimo attribuiꝛ legitimato.l.ſ. vbi Bar.et alij.ff.de lega.j.ꝛ.l.ij. C.cõmu.de lega.vnde conſuluit ang.per predicta ꝯſi.lxxj.arbiter

Legitimati veniũt appellatione legitimoꝛũ lato lap

19 et arbitratoꝛ. † Quod ſi arbitrator laudauit ꝙ tytius toto tẽpore vite ſue daret et ſolueret cenſũ caio et filijs ſuis legitimis et naturalibus.ꝙ intelligitur etiã de filijs legitimatis ꝑ comitem palatinũ.cũ in nullo differant a ve-

re legitimis.vt dicũt iura ꝑdicta. facit qꝛ in legitimatos transfundũtur iura ſuitatis.tex⁹.§.ſ.i verſi.ſuoꝝ iura nanciſcũtur.inſti.de hered.que ab iteſta.de fe.et iu.§. liceat igitur.ibi et ſuos de cetero et ſub poteſtate habere.in auten. qui.mo.natur.effi.legi.et ita etiã tenet Bal.in.l.eam quã.in.j.col. in fi.C.de fideicom. Pro cõcordia dicere forte poſſumus.aut legitimatio fit ꝑ ſubſequens matrimoniũ.et tũc dicendũ ſit illos naturales ſic legitimatos nobiles eſſe et nobilitatis ius aſſeq̃ ex eo.argu.text.in.c.tanta.qui filij ſint legi.vbi tãta eſt vis matrimonij vt qui antea ſunt geniti poſt cõtractuꝫ matrimoniũ legitimi habeãtur.ꝛ ideo equa lance cũ alijs legitime natis ſuccedũt.l.cũ qs.C. de natur.lib.hinc ꝑpterea dicit Joã.de imo.in.l.qꝺ dicitur.ante pe.col.vbi doct.ff.de verbo.obliga.et Pet. de anchara.in conſil. cccxxix.ex tenoꝛe ꝑuilegij.ꝙ lꝫ alias in emphiteoſi eccleſiaſtica acquiſita ꝑ ſe et filijs ſuis:non veniãt naturales etiam legitimati. ꝑm Bal.in .l. generaliter.§.cũ autẽ. C.de inſti.et iu.c.que in eccleſiarum.xviij.colũ.cũ ſequen.de con ſti.per Petr. de ancha.ꝯſi.ccccvj. incipiente circa primum q̃ſitum. alex.conſi.xciiij.cõſideratis.i.iiij. colũ.j.vol.et in.l.ex facto.§.ſi qs

do ꝙ alicui ꝛ ſuis liberꝭ legitimis qd annuꝫ ſolꝑaꝛ.

20 rogat⁹.ff.ad trebel.col.xij.† ſi tamen fuiſſent legitimati per ſubſequens matrimonium admittũtur ad emphiteoſim eccleſiaſticã et ratio eſt quia vere dicuntur legitimi.perindeq3 cẽſetur ac ſi ab initio matrimoniũ fuiſſet cõtractũ.§.dubitatũ.in autẽ.de incep. nup.Et in illis beneꝑcedũt et indubitãter.ſuperius ſcꝺo loco allegata.bene facit etiã.nã lꝫ naturales legitimati nõ ſuccedãt i feudo.c.naturales.ſi de feud.fuerit cõtro.inter domi.ꝛ agna.† legiti

Legitimati ꝑ ſubſeq̃ẽs matrimoniũ admittuꝛ ad emphiteoſim eccleſiaſticã.

Legitimati ꝑ ſubſe-

e iij

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quenõ matrimoniũ ſuccedunt in feudo.

mati tamẽ ꝑ ſubſequẽs matrimoniũ bene ſuccedũt.ita tenẽt iaco. de belui.⁊ Bal.in.c. naturales.et Jaco.in.d.§.dubitatũ. Hoſtien.⁊ Joã.an in.c.lator:q̃ fil.ſint legiti. et alex.in.d.l.ex facto.§.ſi qs rogatus.in.xiij.col.vbi dicit ꝙ iſtõ cõiter tenet. Aut vero et ſcdõ caſu legitimatio fit per principis indultũ vel alias q̃ ꝑ ſubſequẽs matrimoniũ.tãc pma fronte dicẽdũ videbat ipſam pncipis legitimationẽ non cõferre nobilitatẽ q̃ ab initio nõ fuit.ſicut dicit ſupra p eam nõ habilitari quem ad feudũ.ſm Bald.in.d.c naturales vbi tex.et doc.ſequũtur. Tñ ↄtrariũ verius eſt.ſcꝫ ꝙ imo ꝑ legitimationem a principe factã nobilitatẽ aſſequãtur. Nã per eã iura naturalia recuperãtur.vt ſunt iura ſuitatis vt pdixi. Jdẽ conſequẽter inſtitutionis vt ſcꝫ inſtitui debeãt.ſaltẽ in legitima in bonis allodialibꝰ patris.ſicut ⁊ reliq̃ legitimi.ſm bal. in.c.de cauſis.penulti.col.de offi. delegat.⁊ in additio.ad ſpec.i tit. de ſucceſſ.ab inteſt.circa fi.idẽ bened.de plumbi.i diſputatiõe ſua incipiẽte ſtatuto piſano cauet.in ũ.⁊.iiij.dubio.facit q: legitimatio eſt q̃daꝫ reſtitutio.l.ij.ff.de nata.

Reſtitutio dicit in priſtinũ ſtatũ repoſitio.

22 reſti.† Sed reſtitutio dicit in priſtinũ ſtatũ repoſitio in oibꝰ ⁊ per oia.quãtũ ad bona honores ⁊ dignitates.l.j.vbi Bald.⁊ doc.C.de ſentẽ.paſ.facit q: legitimatꝰ perinde habet ac ſi medio tẽpore nullã illegitimatiõis maculã ſuſtinuiſſet.argu.l.ſi.ff.de nata.reſti. Preterea cũ ex hoc nulli preiudicium inferat legitimatio:ipſa retrotrahitur ad tẽpus natiuitatis.ſcdm doc.magis cõiter.in.l.gallus.§.⁊ q̃d ſi tm.ff.de lib.⁊ poſt.et talẽ effectum operat vt pdixi qualẽ legitimitas.Sicut ergo ſi legitimꝰ natus fuiſſet nobilitatẽ ſuſcepiſſet. Jta pari modo dicendũ eſt eũ nobilitari et ad nobilitatis ſtatũ reduci per legitimationem.licet cõtrarium videat voluiſſe Bal.qui nihil allegat.in.c.per tuas.de maio.⁊ obedien.Ad illud aũt qd pdixi i filios legitimos et naturales nobilitatem cõtinuari. Sane itelligẽdũ eſt de nobilitate paterna

23 non autem materna. vnde ſi plebeius duceret vxorẽ nobilẽ.† ⁊ ex ea filios ſuſciperet non eſſent illi filij nobiles nobilitate generis. Et ſi mater ipſoꝝ nobilis eſſet:cũ patris non matris cõditionẽ quo ad generis nobilitatem ſequant: ita in terminis firmauit bal.in.l. fi.C.de ſer.fugiti.refert et ſequit d. Jaſo.in.l.j.in princi.col.v.ff.de verbo.obligatio. facit bonꝰ text. in.c.ij.de cõuer.infide.⁊ qd not. gloſ.ibi.et in.c.dicat aliquis.i ver ſicu. nec ſãguinis.xxxij.q.iiij.idẽ vult gloſ.in.l.j.C.de dignita.lib. xij.dũ dicit ꝙ a ſuperioribꝰ agnatis non cognatis venit dignitas honor et familia:ſic nobilitas ab agnatis et ſic a patre et linea paterna non a cognatis et ſic a matre:aut linea materna ꝓcedit.no. in.l.liberos.ff.de ſena.⁊ per felt. in.c.nouit.de iudi.verſic.vtrũ nobilitas.col.ij.petr.de ancha.ↄſil. ccclxxxix. viſis diligenter iuribꝰ. facit qd voluit glo.in.l.cũ legitime.in verſi.ſequuntur.ff.de ſtatu homi. Et in.l.partũ ancille.C.de

Filij nõ nobilitãtur ex nobilitate mris.

24 rei vendi.dũ volũt dicte gl.† ſilios quo ad honores et dignitates patrem nõ matrem imitari.l. eos.C.de decurio.lib.x.⁊.l.nullꝰ. et.l.exemplo.eo.titu.Sed vt iam dixi nobilitas eſt dignitas q̃dam qua mediante qs iter plebeios diſcretus habet.igit ⁊c. Nec obſtat tex.in.l.partũ ancille.pallegata. dũ vult filiũ ſeq̃ cõditionẽ matris nõ patris:q: intelligit quo ad cõditionẽ ſcꝫ ingenuus libertinus aut ſeruus naſcatur:nõ autẽ quo ad honores et dignitates : quoniam in illis patris cõditionẽ nõ

Filij q̃ ad dignitates et honores pris ſequũtur cõditionem nõ matris.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

matris ſequitur partus.iuribus
ꝓallegatis.ita illa iura diſtinguē
do concordant ⁊ declarant gloſſe
preallegate:⁊ eſt vna bona glo.in
d.c.dicat aliquis.xxxij.q.iiij.q̄ po
nit tres caſus in q̄bus filius ſeq̄
tur patrem et vnū in quo ſequit̄
matrem.Et in q̄bus caſibus filiꝰ
denominet̄ a matre non a patre.
ponit.d.and.barba i repet.c.ray
nutius.de teſta.i.xxij.col.vbi oi
no vide.Aliā etiā rationē quare
potius patris q̄ matris conditio
nem ſequuntur(q̄tum ad nobili
tatis ſtatū) filij:aſſignat Bal.i.d.
l.fi.quia nobilitas eſt q̄dā digni
tas a parentibus derivata q̄ no
minatur a potentiori cā.⁊ certū
eſt† ꝙ potētior eſt forma q̄ ma

Forma potētior eſt quā mate-ria.

25 teria.cū forma ſit agens ⁊ mate
ria patiens.⁊ nobilius ſit agens
patiente.vt ibi per eum plenius.
ad qđ vltimū dictū Bal.dum loq̄
tur de nobilitate forme.facit do
nus.tex.in.l.iulianus.§.ſi q̄s rē.
ff.ad exhiben.vbi dicitur ꝙ for
ma dat eſſe rei.hinc mutata for
ma prope dicetur interire ſubſtā
tia.⁊ ad predictā rōnem Baldi fa

Res denominatur a digniori.

26 cit regula † que habet denomi
nationem debere fieri a digniori.
de qua plene ꝑ.d.Iaſo.⁊ alios:in
d.l.i.in princ.ff.de verboꝝ obliga
tio.⁊ in.l.imperiū.ff.de iuriſ.om.
iudi.ſed nulli dubiū eſt virilē ſe
xum longe femineo digniorem ⁊
ꝑſtantiorem.c.hec imago.⁊ capi.
mulier.xxxiij.q.v.⁊.l.i.ff.de ſena.
vbi bar.not.q̄cq̄d dixerit agripa.
i ſuo tractatu de nobilitate femi
nei ſexꝰ.vñ merito dicēdū eſt pa
tris nō matris in filiū attendēdā

Arma matris nō pōt filius portare.

27 nobilitatem generis.† Et ideo
premiſſoꝝ occaſione:nō pōt quis
portare arma matris:q: tale ius
deferendi arma nō cōpetit cogna
tis.vt not.Barto.in tract.ſuo de
inſigni.et armis.i ver.q̄ro quali
ter.vbi allegat text.in.l.ius fami
liariū.C.de religio.refert ⁊ ſequit̄
d.philip.deci.in.l.femine colū.ix.
in fi.ff.de reg.iuris.Quinimmo
dicit fortiꝰ Bar.vnū mirabile.i.l.
exemplo.C.de decurio.lib.x.ꝑ il

Statutum vel cōſuetudo ꝙ q̄s cēſeatur nobilis ex ꝓgenie matris an valeat.

28 lū tex.†ꝙ nō valet ꝯſuetudo:nec
per cōſequēs ſtatutū ꝙ q̄s cēſeat̄
nobilis vel ignobilis ex progenie
materna reprobat̄ eñ cōſuetudo
q̄ cōtrariū induceret.qđ ꝑpetuo
menti tenendū eē dicit.Ego ta
men qđ de cōſuetudine dicit Bar
nō credo verū:⁊ vt.s.dixi ſepe.
preſertim in fine opinionū relata
rum in fine tertie partis.cōſuetu
do plurimū valeat circa huiuſmo
di ciuilē nobilitatem quā vulgus
attendit.ſitq̄ cōſuetudo ipſa effi
ciens cā nobilitatis introducen
de.Et ita etiā illā opinio Barto.
impugnat.do.philip.deci.in.l.fe
mine.colū.ix.in fi.ff.de reg.iuris.
⁊ in.c.nouit.l.vj.not.de iudi.quē
ſequit̄ do.meus roch.curt.in re
pet.c.fi.colū.xvj.verſicu.ſeptimo
infertur.extra.de cōſuetu.dicen
tes ꝙ ſi a principe imperatore vl̄
populo q̄ principē ſine impera
torem vel ſuperiorem non reco
gnoſceret:introduceret̄ dicta con
ſuetudo ſiue ſtatutum bene vale
ret:quia nobilitas ſit a patre hoc
a iure ciuili fuit introductum:ſi
cut ius agnationis quod tolli et
mutari poteſt.§.fi.inſtitu.de legi.
agna.tute.vnde i totū nobilitas
a ſtatuto induci pōt.vt not.Bar.
in.l.i.in char.fi.in verſicu.tertio
ex ꝑdictis.⁊ in verſi.quarto iſert̄.
C.de digni.lib.xij.⁊ Paul.de ca
ſtro.cōſi.cxxvj.dubitat̄ primo in
iiij.dubio.i nouis.¶Premiſſa in
duco cōſuetudine ſupradicta ceſ
ſante contra illos qui faſtu ſu
perbie:vt dicit Ioan.andr.quem
ſequitur.d.Abb.in.c.raynutius.
in principio.de teſta.relicto no
mine ſeu cognomine ſui patris.
contra text.in.c.raynaldus.eo
dē titulo.cognomen ſue matris
aſſumunt:quaſi ex eo nobilio

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

res reddant. Nã in veritate de-
cipiunt ꝛ ſuo fruſtrantur voto. cũ
vt prediri ex matre nõ continuet
nec conſeruet nobilitas in filios.
Sed ipſa a patre ſolo ſuum aſſu-
mat fundamentũ ꝛ in filios con-
ſeruetur ꝛ trãſfundat. poſſet etiã
inferri qđ dixi ſupra ad improba
tionem cõſuetudinis vigentis in
quibuſdã partibus regionibus ꝛ
eccleſijs: videlicet vt nullus ad-
mittat ad canonicatũ beneficiũ
ſeu prebẽdã religionẽ: aut alias.
niſi vtroq ex latere patris ꝛ ma-
tris ſe nobilẽ eſſe probauerit. Si
enĩ matris nobilitas vt dixi in fi-
lium nõ tranſeat: qualiter poteſt
qs ſe nobilẽ ex latere matris edo
cere nõ recte video: niſi dicamus
ipſam conſuetudinẽ declarando:
vt nõ videat requirere nobilitatẽ
matris in filio adeſſe participati

Statutũ non admittens aliquẽ ad dignitatez: niſi vtroq ex parẽte nobilẽ quomodo intelligatur.

29 ue ꝛ tranſfuſiue. † cũ vt dixi in
filiũ matris nobilitas nõ trãſmit
tatur vt ex eo poſſit filius nobilis
appellari: ſed ſolummodo ꝙ ille
filius ſit ex nobili patre natus et
ſit cõtinuatiue nobilis ꝓpter pa-
tris nobilitatẽ in ipſum tranſfu-
ſam. Et etiã ex nobili matre: con-
ceptꝰ et natꝰ. Sic ↄſyderat ipſa cõ
ſuetudo nobilitatẽ mr̃is: ꝓut in
ipa mr̃e nõ ꝓut transfert in filiũ.
Qꝛ vt dixi nulla tranſfertur ma-
tris nobilitas: que tñ matris no-
bilitas cõſyderatur ex eo qꝛ deco
roſior redditur ipſa matris nobi
litate filiꝰ licet nõ nobilior iuxta
ſupradicta: vel aliter dictã con-
ſuetudinẽ declarando ꝛ ſaluãdo
dicere poſſumus poſt Bal. in pre
allegata. l. fi. C. de ſeruis fugiti. ꝙ
negari non poteſt quin natus ex
nobili muliere non dicatur ali-
qualiter nobilis et ſic participet
aliquid de illa nobilitate matris.
Sicuti dicimꝰ participare de no
bilitate patris: quinimmo ex ea
ſola nobilẽ reddi: cũ omne com-
poſitum participet de materia ꝛ
forma. c. fi. xxxij. q. iiij. Specul. in
tit. de feud. §. qm̃. ver. q̃nto q̃rit.
bona. gl. in. l. ipetiũ. in ver. miſtũ
ff. de iuriſ. omni. iudi. vnde q̃ na-
tus eſt ex vtroq parẽte nobili di-
ci poterit etiã de vtriuſq nobili-
tate aliqualiter participare. Et ſic
30 vtroq parente nobilis † hinc vi-
demus ꝙ dñs ꝛ redẽptor noſter
ieſus xp̃s denominatus eſt a ma
tre qꝛ dictus eſt de ſtirpe dauid:
vt not. in. c. nouit. de iud. ꝛ memi-
nerunt docto. in. c. ij. de conuerſi.
cõiuga. ꝛ alibi ſepe. ¶ Unũ tñ ve
rũ eſt ꝙ nobilitas matris parũ fi
lio cõfert remota patris nobilita
te. Sed eſt tantũmodo illi obum
bratio q̃dã apud vulgares. Non
enĩ vt dixi ex illa ſola nobilis di-
ci meret: quinimmo patris igno-
bilitate confundit illa matris no
bilitas vt infra videbimus in vl-
tima parte: quomodo nobilitas
perdatur ita ꝙ nec nobilis ipſa
mater de iure dici poſſit: quo fit
vt de participatiõe ꝛ tranſfuſiõe
ipſius materne nobilitatis in fi-
liũ iam querendũ non ſit: cũ non
põt trãſferre qđ nõ habet. iuxta
l. traditio. ff. de acquir. rer. dñi. cũ
vulgar. Sed vbi pater nobilis eſt
ꝛ mater pari mõ: ipſa matris no-
bilitas vnita cũ nobilitate patris
poterit operari ſaltẽ ꝗtũ ad ve-
rificationẽ predicte conſuetudi-
nis. argu. no. p. glo. in. l. ij. in prin.
in ver. legitimis. ff. de excuſa. tut.
ꝛ in. l. inſtrumẽta. in ver. alijs per
illũ tex. C. de ꝓbatio. faciũt ad pre
miſſa q̃ dicit Joã. lup. de palatijs
rubeis. in repet. rubri. de dona.
inter vir. ꝛ vxo. col. lvij. dicẽs eos
q̃ ex nobilibus matribꝰ nati ſunt
de earũ nobilitate ſibi aliqđ reti-
nere. vñ ex claris mulieribꝰ longe
ꝛ illuſtriores natos plures con-
31 ſpicimus conari igitur dꝫ quiſ-
qs vt nobilẽ habeat vxorẽ nõ aũt
vilem ꝛ abiectam: vt pulcre mo-
net philo. in ſua economica ꝛ tra-

Chriſtꝰ denominatus a matre.

Uxorez qs q̃rere dꝫ nobilẽ nõ vilem ꝛ abiectã

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ditur ꝑ doc.l.l.hũmilē.C.de nup. pleniſſime ꝑ dñm neniſanũ aſtē-ſem in ſua ſylua nuptiali: vbi an nubēdũ ſit:vel nō nubēdũ diffuſe diſputat:de cui⁹ ſupradicte cōſuetudinis validitate ponit.d.abb. in.c.venerabilis.de ꝑbē.vbi ꝑ il-

Cōſuetudo ſiue ſtatutũ non admittēs preter nobiles ad bñficia nō valet.

23 lũ tex.cōcludit † talē cōſuetudinē nō valere:cũ apud deũ nō ſit acceptio ꝑſonarũ.d.c.venerabilis.⁊.c.nouit de iud.bene facit qđ no.gloſſ.in.l.ſocietas.§.ſocietas. in ver.ſuppleat.ff.ꝓ ſoci.dũ vult ꝙ bene literati ſicut ⁊ nobiles debent recipi i canonicatũ.⁊ ibi no. hec rapha.fulgo.dicēs ꝙ literati eq̄parant nobilibus ꝓpter eorũ ſciētiā per illā gl.no.d.bened.de plūbi.in.l.gñaliter.§.qđ ergo.ff. de fideicō.liberta.bñ faciūt q̄ predixi in q̄ōne ꝑ̄latiōis:vñ legimus

Chriſt⁹ duos ſolũ nobiles apoſtolos habuit.

33 xp̄m aurigā ducē dominũq; † et deũ noſtrũ duos tātummodo generis nobilitate nobiles ſibi in apoſtolos elegiſſe paulũ.ſ.⁊ bartholomeũ.ſcđm ꝙ teſtat gl.in.d. c.venerabilis.in ver.nō multos. Reliquos autē oēs ignobiles et pauperes exiſtētes:ſibi ap̄los aſſumpſit:vt humilitatē ſuā nō perſonarũ acceptionē nobis oſtenderet incipiēs primo facere:poſtea docere. Contrariũ tñ preſupponit roma.ſingul.cccxcvi.incip.

Diſpenſatio epi an valeat ꝯ cōſuetudinē exiſtentē:ꝙ nō admittantur ad beneficia niſi nobiles.

34 heri fui iterrogat⁹ vbi dicit † ꝙ ſtāte tali cōſuetudine nō valeret diſpēſatio epi cōtra eā.idē ſimpliciter dixit do.deci.in.c.at ſi clerici.§.de adulteriis.col.vij.de iudi. quorũ opinionē impugnat inherendo ꝓcedenti.do.roch.curti.in repeti.c.fi.col.lxxviij.ver.vj.infertur.extra de cōſuet.dicēs eos male dicere.⁊ cōtra tex.in.d.c.venerabilis q̄ cauillari nō pōt:cui etiā adhereo.¶ Sed cōtinuādo ꝓpoſitũ ceptũ primo loco. Si de politica ſeu ciuili nobilitate querem⁹ ſcđm ꝙ eā Bar.ſumit.vbi.§.ſ.inſtitũ ⁊ vſq; ad quas perſonas cōſeruetur: breuiter illa ſemꝑ durat in illũ q̄ eadē a principe donatus eſt: ſiue durent apud eundē virtutes quib⁹ cauſantib⁹ conceſſa eſt ſiue vitia.cũ vt dicit Bart.in d.l.j.C.de dignita.li.xij.colũ.viij. ad fi.Et ob virtutes:interdũ etiā ⁊ vitia a principib⁹ cōferat ad illorũ velle.deinde cōſeruatur ⁊ cōtinuat in filios:ſcđm ꝙ ſupra de nobilitate generis dixi.⁊ voluit d.Abb.in.c.ij.ad fi.ne cenſi.cũ diſtinctione tñ de qua ibi per eũ. Durat aũt ⁊ cōtinuat ipſa nobilitas ciuilis in filios vſq; ad pnepotes incluſiue:nec vltra eos extendit.gl.j.in.l.j.C.de digni.lib. xij.argu.l.diuo marco.C.de q̄ſtio. vbi priuilegiũ cōceſſum ſplēdidis viris puta ſenatorib⁹ vel decurionibus ne illa pena plectant qua plebei tranſit in filios ⁊ nepotes: ⁊ trahit vſq; ad pronepotes incluſiue:nec vltra progredit.aliter tñ bart.ibi col.fi.⁊ latius diſtin-

Nobilitas politica ſeu ciuilis.vſq; in quātā generationē demittatur.

35 guit.† Quñq; eñ illud ex quo cauſatur nobilitas tranſit ad poſteriores vt regnũ ducatus comitatus et ſimilia ſcđm ꝙ ſupra dixi. Et tũc vſq; i infinitũ nobilis erit ille ad quē trāſit ipſa nobilitatis cauſa:nec ex parētũ quidē ꝑſona q: ipē id habet ex quo nobilis eſt ſ.feudũ nobile:⁊ ratio in promptu adeſt.ex quo eñ durat cauſa nobilitatis.ſ.ipſu3 feudũ nobile: durat etiā effectus illius ⁊ ſic nobilitas ipſa.argu.no.in.c.ad hec.in ver.ſepelierint.de priuile.cũ ſimilibus.Quñq; illud nō tranſit ⁊ tūc de iure cōi.d.Bar.ex parētũ perſona nō tranſit vltra pronepotē nobilitas illa politica ſiue ciuilis.ſic ꝓcedat qđ dicit glo.preallegata. in iſtis tñ q: vt ſupra late deduxi cōſuetudo plurimũ operat.dicit Bar.eſſe attendendā conſuetudinē locoꝝ:vñ cũ in quibuſdā partibus italie ſcđm eũdē oēs deſcēdentes vſq; in infinitũ admittun

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Cõſue-tudo notoria lꝫ nõ ſit ꝑbãda: ẽ tñ allegãda.

tur vt ꝑ nobilibus habeant.illa cõſuetudo locorũ erit attẽdenda ſubdit ⁊ ꝓbãda cũ facti ſit.c.j.de de cõſti.lib.vj.quã quidẽ cõſue-
36 tudinẽ probare nõ expedit.†In partibus noſtris breyſſie cũ notoria ſit ꝑpter qđ ſufficit ſola illius allegatio.Notorietas eñ licet ab onere ꝓbãdi releuet nõ tñ ab onere ꝓponẽdi.ſcđm gloſ.ſingularẽ in.c.appellãti.i ver.alias cauſas.de appellatio.not.Joan.and.in.c.ij.vt lite nõ cõteſt.Bar.in.l.j.in vlti.col.ff.de except.⁊ in l.j.C.quomo ⁊ qñ iudex.d.Alexã.in.l.j.col.j.C.vt q̃ deſunt aduo.partim iudex ſupple.⁊ domi.Jaſ in.l.de quib⁹.col.penul.in princi.ff.de legi.q̃ ꝓpterea reprobat opinionem Bart.in repetitio.l.ij.in xxv.queſtione.C.q̃ ſit longa conſuetu.dũ voluit cõſuetudinẽ notoriam nedũ nõ indigere ꝓbatione:immo nec allegatiõe qꝛ in hoc ꝙ de allegatiõe dicit: male dicit per predicta: et alia quedam per docto.vbi ſupra adducta.⁊ Feli.plene in capitu.ij.de ſponſal.Sꝫ inquãtũ Bart.vbi.ſ.proxime in primo membro ſue diſtinctionis voluit:ꝙ vbi illud qđ eſt cauſa nobilitatis tranſit in deſcẽdẽtes vt ẽ feudũ nobile ille ad quẽ trãſit etiã i infinitũ nobilis erit.argu.a durante cauſa:nõ quidẽ ex parentum ꝑſona ſed ex eo qꝛ ſecũ id habet ex quo ẽ nobilis.ſ.feudũ nobile.in hoc qđ dicit non ex parentũ perſona illũ deſcẽdẽtem nobilitatem habere dubito.Nam vt.ſ.late probatũ fuit per adeptionẽ feudi nobilis qs nobilitatur:ſi nobilitat ergo ⁊ filij ei⁹ cũ quãtũ ad honores filij patris cõditionẽ ſequant vt no.in.l.partum ancille.C.de rei vendi.⁊ in pleriſq; locis.ſ.lati⁹ cumulatis in.iij.parte.⁊ illo articulo nũqđ matris nobilitas i filiũ cõſeruet Si filij ergo ⁊ nepotes ſucceſſiue in infinitũ etiã ꝑ deſcẽdẽtes ꝑ directam lineã maſculinã:⁊ hec appellatur generis nobilitas.Quin immo quãto antiquior eſt nobilitas in aliqua familia nec de illius exordio apparet aliqua memoria,tãto nobilior dignior ⁊ elegãtior eſt:magiſq; cõmẽdata vulgo vt.ſ.dixi in tertia parte.facit illud vulgatũ adagiũ:patrẽ ſeqtur ſua proles.⁊ illa ratio q̃ militat in filio ergã patrẽ vt illius coditionẽ ſequatur quãtũ ad nobilitatem generis ſiue ſanguinis:militat etiam in nepote ⁊ pronete vſq; in infinitũ cũ idẽ filij erga ſuos parẽtes dicant:ſic illorũ cõditionẽ dignitatẽ ⁊ generis nobilitatem ſequant.Non tñ inficior quin etiã ex illa cauſa.ſ.feudi nobilis ꝑ filiũ poſſeſſi ipſe nobilis dicat ſicut ⁊ pater eius ⁊ deſcendẽtes ab eodẽ in infinitũ ipſius feudi nobilis poſſeſſores.Sꝫ tota vis heſitationis iſtius pendet ex eo.ponamus eñ filiũ nepotẽ aut pronepotẽ a nobili feudo cecidiſſe ⁊ illud perdidiſſe nũquid nihilominus eo nõ obſtante nobilis poterit appellari quaſi ex nobili patre natus.Arguendo ex dictis verbis Bar.electiue videt dicendũ ꝙ nõ dũ dicit nõ ex parẽtũ ꝑſona:rõne tñ p̃dicta Ariũ opinor ex q̃ eñ ex nobili pr̃e nat⁹ eſt:ſeqt eũ neceſſario gñis nobilitate inſignitũ ee:ſic nobilẽ natũ: cũ illi⁹ ſtatũ ꝯditionẽ ⁊ dignitatẽ ſequat vt predixi.Nõ obſtat argumẽtũ a ceſſante cauſa de quo in.l.adigere.§.quis.ff.de iure patrona.⁊ in.c.cũ ceſſante.de appella qꝛ licet ceſſet vna cauſa nobilitatis ſcilicet feudi:tñ militat alia cã.ſ.generis ⁊ ſãguinis ⁊ paterne cõditiõis q̃tũ ad honores: quã vt dixi fili⁹ ſequit.†Sꝫ vbi cõcurrũt due cauſe alicui⁹ negotij introductiue ſufficit alterã militare de iure vt negotiũ ſiue diſpoſitio

Ceſſante vna cã non ceſſat effectus qñ adhuc militat alia cã.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ipſa loci ſibi vendicet .ſcḋm glo.
vbi docto.no.in.§. affinitatis.in=
ſtitu.de nupt. Nō obſtat ꝙ in pa=
tre ceſſauit ipſa cā nobilitatis ſci
licet feudū ꝑ eius obitū.cū mors
oīa ſoluat.§.deinceps.in autenti.
nupt.ſic per cōſequēs nobilitas.
argumen.iā dicto a ceſſante cau=
ſa ſi nobilitas ergo nec filius dici
poteſt filius nobilis cum ceſſet illa
qualitas nobilitatis in patre:ta
38 lia ratione etiam attenta † quia
per mortē:deſinit eſſe hō cū homo
mortuus nō ſit hō : vt no.gloſ.in.
l.j.in ver.aliena.ff.deprocur.hinc
dicit Bart.in.l.cū delanionis.in
princi.ff.de fund.inſtruc.ꝙ beſtia
mortua nō dicit̄ beſtia:nec cōpre=
henditur ſub appellatione beſtie
ſtante ſtatuto ꝙ ꝓ qualibet beſtia
groſſa ſoluatur quid ꝓ gabella ⁊
dicit Abb.in.c.damnatus.colū.ij.
in fine. de ſumma trinitate ⁊ fide
catho.ꝙ ex carne ⁊ anima naſcit̄
omnis homo:nō enim eſt homo
ſine anima vel ſine corpore: ſed
ex anima ⁊ corpore:ſiue ex vniōe
anime ⁊ corporis:naſcitur homo
⁊ eſt de hoc tex. ad litterā in.c.in
quadā de celebratione miſſa.quo
fit vt deſinat eſſe ens per mortē
39 ⁊ corruptionem. † Sed nō entis
nulle ſunt qualitates.l.ſi ſeruū.
§.ſi modus. ff. de actio.emp.ibi
nō poteſt eſtimari bonitas loci
qui nō extat.l.eius qui. ver.qḋ ſi
ſtipulatꝰ.ff. ſi certū pe.vbi Pau.
de caſt.Jaſ.⁊ docto.no. Bald.ij.
volu.conſil. cxxxj. Paul. de caſt.
cōſilio.ccclxxxiij.Bal.in.l.ij.C.de
ſecūd.tab.⁊ in.l. omniū.C.de te=
40 ſta.hic dicit phs † ex nihilo nihil
fit.de quo meminit do. Jaſ.alia
adducēs in.l.ij.§.qḋ ſi in patris.
col.vj.in prin.ff.ſo.matri.⁊ Decꝰ
conſi.cxlvij.in fine. ⁊ probat tex.
in.l. celſus. ibi ſi nulla donatio.
ff.de vſucapi. ſi igitur nulle ſunt
in mortuo hoīe qualitates:cū nō
poſſit eſſe accidēs ſine ſubiecto.

Homo mortuꝰ non eſt homo.

Non entis nulle ſunt q̄litates.

Ex nihilo nihil fit.

ſḋm phm. ſequitur vt ipſe pater
per mortē deſinat dici poſſe nobi
lis:ergo nec filius dici poterit no
bilis cū ceſſet illa qualitas:ſi nō fi
liꝰ nobilis ergo nō natus ex pa=
tre nobili.cōſequēter:nec ipſe no
bilis dici poſſe videtur a ceſſante
ſue nobilitatis cauſa: qꝛ dico ꝙ
ex quo tempore cōceptionis ſue
aut natiuitatis pater ipſius no=
bilis erat per ſuſceptionem feu=
di nobilis: ipſe merito filius no
bilis dici poteſt.arg.tex.in.§.j.in
ſti.de ingen. Nec obſt.ꝙ deſinat
illa cauſa ī patre ſcʒ poſſeſſio feu
di nobilis:qꝛ dico ꝙ ex quo ſuuʒ
fuit ſemel effectū ſortita illa cau
ſa ſcʒ ipſum patrē nobilis feudi
poſſeſſorē nobilitādo.vt dixi per
41 cōſequēs ⁊ filiū † ex eo natū non
deſinit ille effectꝰ cōſummatus:
licet ceſſet ipſa cauſa introducti
ua nobilitatis:ſiue illud ꝯtingat
in ꝑſona patris ſiue filij. arg.no.
per bart. in.l.titia.§. imperator.
col.penul. ad fi. ff.de lega. ij.vbi
ita limitat dictā regulā:volētē ꝙ
ceſſante cauſa ceſſet effectꝰ:vt nō
procedat quādo effectꝰ cauſe eſt
cōſummatus per tex.in.l.fi.ff.vn̄
libe.dicēs ꝓpterea ꝙ vbi ꝑ ſup=
uenientiā liberoꝝ reuocata ē caſ=
ſata ⁊ annullata donatio.iuxta.l.
ſi vnq̄.C.de reuocā.dona.ſi poſt
modū ipſi filij:adhuc viuēte do=
natore moriāt̄ nō recōualidabit̄
ipſa donatio annullata ꝑ natiui
tatē ipſoꝝ:lʒ ceſſet cā annullatio
nis vcʒ ipſi filij quoꝝ fauore fit.
eo qꝛ illa cā ſuū ſortita ē effectū:
quo fit vt nō ceſſet effectꝰ illiꝰ cāe
ceſſante ipſa cā.ad qḋ facit no.de
ciſio bal.i.c.j.§. q̄netiā.ꝟ. q̄ro q̄d
ſi.⁊ ī ꝟ. ſeq. in ti.epti.vt abb. dū
42 vult † ꝙ ſi teſtator facit ſubſtitu=
tionē filio ſi ſine liberis deceſſe=
rit:⁊ ꝯtigat ipʒ filiū decedere reli
cto filio q̄ immediate poſt mortē
pr̄is dceſſit nihilominꝰ fideicō=
miſ.ſubſtitutio extīcta ē.l.ex facto

Cauſa ceſſante nō ceſſat effectus cōſummatus.

Conditio facta ſi ſine liberis deceſſerit: dʒ decediſſe per ſuperſtentiā filij quā tūc ſtatī ili co morientis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

§.fin.ff.ad trebe.qđ inducit etiā ad ſtatuta dicētia q patre moriē te cū maſculis filia femina non ſuccedat. Nā licet maſculi mor ſuo patre ſine liberis moriātur: nō patebit locus femine ad ſucceſſionem patris: quia femina ſe mel excluſa a maſculo in perpe tuū eſt excluſa: ita q mors ma ſculi deinceps non patrocinatur femine. ſequitur Bart. in.l.fi. ff. ad tertul. idez Bald. in.l. ſi quis poſthumos.§. ſi filium.ff de lib. ⁊ poſthu. in.l. poſthumus. in pn. ff. de inoffi. teſta. ⁊ in.l. gall.§. ⁊ quid ſi tātū. ff. de liber. ⁊ poſthu. ⁊ in aut. ſed ⁊ ſi quis. C. de ſecun. nupt. Franciſ. de are. multa alle gans in cōſi. cxliiij. incipiēte viſa cōſultatione. in.ij.col. ⁊ conſilio clvij. incipiēte viſo pūcto. in vlti. col. Alexā. conſi. xliij. incip. cōſy deratis in.iij.vol. Pet. de ancha. cōſilio. ccxxj. inci. iſta queſtio vul garis eſt. Comen. cōſil. xcix. inci. quedā poſſeſſio. Fulgo. cōſil. xij. incip. ad id de quo querit̃ Paul. de caſt. cōſi. ccxxv. incipiē. viſa ſu praſcripta. Deci. cōſi. lxxxvij. col. j. ⁊ Frāciſ. de curt. iunior in ſuo tracta. feudo. in.iij. parte. col. xiij. verſi. xxvij. quero. vbi plura alia cumulat ⁊ atteſtat̃ de cōi cū Bar ba. ⁊ Bald. in locis pͣlleg. idē in ij. parte in.x.col. ver. cōtra tñ hāc cōmunē. ⁊ Feli. in.c. in preſentia. in.xxij.col. ver. fallit tertio. extra de pba. refert ⁊ ſequit̃ pͣdicta ex multis cōprobās do. Jaſ. in.l. ſi quis. C. de inſti. ⁊ ſubſtitu. col.ij. facit ad pͣdicta bonus text. in.l.j. C. de pac. ad idem glo. ſingu. in cle.j. in ver. donec. de deci. dū vo

43 luit † q excōicat⁹ ſub hac forma donec ſatiſfecerit non eſt ab ipſo vinculo excōicationis abſolut⁹: lʒ ſatiſfecerit: ſed reqͥrit̃ abſolutio expreſſa. ſequit̃ do. Abb. in.c. j. col.ij. in fi. in.vj. not. de iudi. di cens illā glo. ſing. cui⁹ tamē ɔtra

Excōicatus donec ſatiſfecerit: nō ē abſolutus ſatiſfaciēdo: ſʒ expreſſa abſolutio reqͥritur.

riū oñdit. d. Deci. ibi in.vj. no.l.ſ. lectura allegās p cōcordā. glo. in clemē. preſenti. i ꝟ. donec. de cēſi. ⁊ in.c. cū tu. in ꝟ. donec. de vſur. vñ dicebat nō delēde memorie. d. Cato ſaccus doctor papienſis in prefatione cuiuſdā opuſculi ſui

44 † q is qui dicit tex. aut gloſſam eſſe ſingularē vel nō reperiri ali bi in iure exuberat memoriā mi thridatis q̄ viginti duaꝝ lingua rū qͥbus preerat meminerat: vel themiſtoclis qui querebat artez obliuionis. refert. d. Jaſ. pceptor me⁹ in.§. actionū. col. xj. in prin. inſti. de actio. pͣdictas glo. ſequit̃ Archidi. lxxxix. diſt. c. decēter. idē d. Abb. in.c. ad aures. ij. no. de ſi moni. Inno. ⁊ alij in.c. cum bone. de eta. ⁊ quali. ordinā. Ex quib⁹ omnibus apparet verā eſſe limi tationē: q ceſſante cauſa ad eſſe deducta nō ceſſat eiuſdē effectus pro cuius citeriori corroboratio ne nouiſſime facit. Nam licet ſit

Singularē tex. aut glo. dicere volēs expedit mithridatʒ aut themiſtoclis excedat memoriaʒ.

45 regula o q vbi res deuenit ad eā cauſam a qua incipere nō poteſt vitiatur act⁹. l. ſi ſub vna.§. ſi q̄s. ⁊.l. penul.§. fi. ff. de verbo. oblig. Si tamen res iam eſſet perfecta: tunc nō vitiaretur actus licet ad talē cām deuenerit a qua incipe re nō pōt. ita de. Philip. deci. limi tat ⁊ declarat in cōſi. xxiiij. col. fi. ⁊ iſtud bene ſentit. gl. in. d.§. ſi q̄s. in ver. cōſtitutam ad qđ etiā facit bon⁹ tex. in.l. eādē.§.j. ff. de duo. reis. Subdit bar. vbi. ſ. ſemp ihe rēdo cōſuetudini q quādoqʒ de ſcendētes ⁊ poſteriores ex cōſue tudine locorū ad parētū nobili tatē admittūtur limitatiue: vt ſcʒ habeātur pro nobilib⁹: donec p uenerint ad paupertatē: ⁊ ad vi les artes eo tunc incipiunt effici ignobiles. arg.l. ne quis. C. de di gnita. libr. xij. ⁊ ſm hanc pcedat opinio phi. de qua ſupra pte. iij. quā quidē in hac patria breuiſſie plurimū vigere videm⁹: multos

Res vbi deuenit ad eam cām a q̄ incipere non pōt an ⁊ qñ vitietur actus ex eo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nāq hodie inter ruſticos et plebeios deſcriptos vidi ob ſui pauptatē ad vileſ ruſticanaſq artes reductos. quoꝝ antiqui parētes nobilitatis ſtatū tenuere ⁊ inter nobiles annumerati ſiue deſcripti ſuis fuere tēporibus. Ad illos igitur paterna ſiue auita nobilitas nō trāſit nec in ipſos cōtinuatur: ſic imperante cōſuetudine iā dicta: nobilitatē ipſā ⁊ eiꝰ effectū

Limitata cā limitatuꝫ ꝑducit effectum

4 ōſic limitante. Quo fit vt illa limitata nobilitas limitatū ꝑducat effectū. argu. l. in agris. ff. de acquiren. re domi. ⁊ q̄ no. p Feli. in. c. cum ordinē. in. iij. col. ibi limitata cauſa. de reſcrip. ⁊ domi. Iaſ. in. l. age. C. de trāſact. Fine tenus iuxta ea q̄. s. late deduxi ſubdit Bar. vbi. s. in fi. repetitionis ſue hec verba breuiter ſcōm q princeps vel populus acceptauit ita eſt nobilitas: ſentiens in iſtis locoꝝ cōſuetudinē fore attendēdā iure quidē merito vt. s. late in tertia parte cōprobaui.

¶ Quinta pars.

Quib' oibus ſic exactis pollicitis tandē finem imponere cupiens gradato ordine: deuento ad quintā partē. ſ. que ſint nobilitatis priuilegia doctores de nobilitate varia varijs in locis ſcripſere. Bar. in. l. j. ſuperius allegata ſepe. ⁊ Bal. in. l. iij. C. de cōmer. ⁊ mercato. Salice. in. l. ſi furioſi C. de nup. Iaco. alua. ō padua. in titu. q̄s dica. dux marchi. vel comes. c. j. ⁊ in. c. j. §. ſi miles aduerſus. in tit. de pace tenen. in vſi. feud. Io. andr. in. c. venerabilis. vbi Panor. ⁊ docto. de prebē. D. Iac. de zochis de ferraria in. c. per venerabilē. §. ſine. verſi. ij. videtur. in. iij. queſtione. extra qui fil. ſint legiti. Ange. aliquid i aut. de defen. ciui. in prin. col. ij. in. l. ſi quis vxori. §. cum tyrio. ff. de fur. Pau. de ca. in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad trebel. Abb. Feli. Sozi. ⁊ doct. in locis ſepe ſuperiꝰ allegatis. ⁊ Lucas de penna. in. l. mulieres. ij. colū. C. de digni. lib. xij. Quoꝝ omniū dicta hinc atq hinc diſperſa inq̄ſtū ipſius nobilitatis priuilegia cōcernūt breui ſub cōpendio referā. de reliquis ſola remiſſione contētus ne longus admodū eē videar ꝯtra gloſ. l. j. in verſi. qḋ metus. ff. de eo qḋ metus cā. ¶ Primū igit̃ nobilita

1 tis priuilegiū hoc eſt. † q nobilitati defert̃ in penis infligendis. c. fi. vbi glo. ⁊ doct. no. extra de pen. facit tex. in. c. q̄ cōtra eccleſie pacē. xxiiij. q. j. ⁊ in. c. cōtumaces. l. diſtin. ad idē q̄ no. Alberi. in. l. preſbyteri. C. de epiſco. ⁊ cleri. ⁊ in. l. ⁊ virtutū. C. de ſtatu. ⁊ imagi. ⁊ qḋ not. Bar. in. l. ſi qs viduā. ff. de q̄ſtio. poſt glo. ibi quā ſequi videt̃ dū vult q in crimie adulterij aliter puniṫ ignobilis: nobilis deportatiōe: ignobilis capitis amputatione per tex. in. l. q̄nis. C. de adult. facit etiā qḋ dicit idem Barto. in. l. deſertorem. poſt glo. ibi §. pena militū. ff. de re mili. q ex delicto ex quo debet ſuſpendi plebeius miles ſeu nobilis non ſuſpenditur ſed decapitatur qḋ bene dicit i italia ſeruari ſed nō in Frācia. ſeq̄tur Abb. in cū quidā. de iureiur. Bal. in. c. j. §. ruſticus. de pace tenē. in vſi. feudo. ⁊. D. Iaſ. in. l. fin. ff. ſi ex noxa. cau. aga. ⁊ ſi dicas qḋ priuilegiū erit hoc cū eque moriatur miles vti plebeius: ⁊ quātū ad grauitatē itēſiui doloris nulla ſubſit differentia: tacite Bart. ibi ad obie-

2 ctū iſtud vno mō rñdet. Qḋ † in hoc verſatur priuilegium circa ignominiā nō eīn decapitatiōis mors eq̄ ignominioſa eſt velut.

Nobilitati defertur i penis ifligēdis

Pena ſuſpenſionis in q̄ dicatur grauior pena decapitationis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſuſpēſionis: qꝺ tñ ſm locoꝝ con-
ſuetudinē cōtingit: vt ⁊ ipſe Bar.
fatet. dicēs in francia illā mortē
ſuſpenſionis nō adeo ignominie
haberi vt in italia. vñ aliā huius
priuilegij cauſā: ſiue aliū effectū
ipſius adduco. Nā pena ſuſpen-
ſionis grauior eſt extenſiue ipſa
pena decapitatiōis. ſm qꝺ plene
cōprobat cōſulendo Deci. in cōſ.
ſuo. lxv. incipiēte ⁊ ꝑ tenui mea
facultate. ij. col. ⁊ fi. In hoc ergo
ſtat priuilegiū nobilitatis: ꝙ mi-
tiori pena affligit nobilis extēſiue
data caſuū paritate hoī ignobili.
facit tex. in. l. fi. C. vt nemo priua.
titu. pred. ſuis ipo. vbi aliter ple
beis aliter clariſſimis ſiue nobili
bus lex. penā. īponit. ad idē tex.
in. l. capitaliū. §. fi. ff. de pen. ⁊ in
l. nemo clericus. ad fi. C. de ſum.
trin. ⁊ fi. catho. vbi Bal. ⁊ in. §. itē
lex iulia. de adulterijs. ⁊ in. §. itē
lex cornelia. de falſis. inſti. de pu-
bli. iudi. ⁊ ī. l. ij. ff. de termi. amot.
⁊ in. l. pedius. §. j. ff. de incen. rui.
naufra. vbi. d. Alex. plene ī addi.
ad Bar. ⁊ ī. l. fi. cū ſimi. C. de pag.
temp. ⁊ eo. ſacrifi. Limitat tñ vno
modo vt per Bal. in. c. j. §. ſi quis
vero temerario. de pace iura. fir-
man. in vſibus feudorū. qñ ex il-
la dignitate nobilitatis augetur
qualitas delicti ⁊ principis man-
datū contemnit: qꝛ tūc debet ma-
gis puniri nobilis ꝙ̄ ignobilis.
Aliā limitationē ponā infra pro
xime in ſecūdo priuilegio. Ter-
tio predicta regula fallit ꝙ̄tū ad
3 penā pcti † nā grauius peccat no
bilis ꝙ̄ plebeius ſiue ruſtic⁹. Iō
ſpūali pena grauius punit ⁊ ſi nō
tēporali. ſm Cardi. in clemē. j. §.
penul. de heret. ⁊ clemē. ij. §. nota
ri. eo. tit. ⁊ facit tex. in. c. hō. cū ibi
not. xl. diſt. ⁊ ī. c. viliſſimus. j. q. j.
facit pro rōne qꝺ dicit Iuuenal.
Oē animi vitiū tāto cōſpecti⁹ in ſe
crimē habet: quāto maior q̇ pec-
cat habet. Attingit hec. d. Barba.

Nobi-
lis gra-
uius
peccat
ꝙ̄ igno
bilis da
ta pari-
tate de-
licti.

in. c. ſane. ij. col. de offi. deleg. ⁊. d.
feli. ī. c. paſtoralis. co. ij. vbi alias
refert limitationes vſq₃ ad octo.
eo. titu. de offi. deleg. non repeto.
ad predicta. facit qꝺ dicit Barba.
in. l. milites. per illū tex. ⁊ per tex.
in. l. diuo marco. C. de q̄ō. dū vult
per illa iura militē nō eſſe torquē
dū etiā precedentibus legitimis
indicijs: vbi al's plebeius torque
ri poſſet. qꝺ in decurionib⁹ ⁊ filijs
eoꝝ clariſſimis viris ſeu dignita
te cōſtitutis extēdit tex. in. d. l. di-
uo marco. ¶ Ex quibus infero
ſcꝺm priuilegiū nobilitatis eſſe
4 † ne torqueant in caſibus in qui
bus al's plebei venirēt de iure tor
quēdi per predicta iura. ⁊ bene fa
cit qꝺ dicit Cyn. in dicta. l. diuo
marco. dū dicit ꝙ milites aurati
noſtri tēporis torq̄ri non poſſunt
etiā precedentib⁹ indicijs. argu.
predictarū. l. ⁊. l. deſertorē. §. j. in
ver. nec torqueant. ff. de re milit. et
hoc ideo procedere dicit qꝛ huius
priuilegij cauſa introductiua nō
fuit exercitiū militare: ſed quedā
dignitas vel nobilitas pondero
ꝙ dicit nobilitas. ſic ſentit ꝙ no-
bilitas ſit cauſa huius priuilegij
ne torqueat illa decoratus: quo
fit rationabiliter vt nobilis non
torqueat: cū illa qualitate nobili
tatis ſit fulcitus ꝓpter quā illud
cōcedit priuilegiū militib⁹ aura-
tis: ex quo ſuccedit regula. ꝓpter
qꝺ vnū qꝺq₃ tale ⁊ illud magis
aut. multo magis. C. de ſacroſan.
eccle. faciunt not. per moder. in. l.
maritus. C de procur. hoc idē ex-
preſſe tenet Sali. in. l. j. in vlti. col.
C. de iur. ⁊ fact. ignoran. ⁊ Alex. in
l. centurio. in. iij. col. ff. de vulg. ⁊
pup. Qꝺ tñ ſupradixi nobilitati
in penis indulgēdū eſſe. ſane in-
telligendū eſt cū agitur de pena
5 corporali † non tñ pecuniaria: vt
eſt caſus cū glo. j. magna. in. c. cū
quidā. extra de iniurā. in fi. glo.
voluit idē gl. in dicto. c. q̇ cōtra ec

Notabi
les tor-
queri
debent
etiā in
caſibus
in qbus
plebei⁹
eſſet de
iure tor
quen-
dus.

Nobi-
les pe-
na pecu
niaria
graui⁹
ſunt pu
niendi
ignobi-
libus ⁊
ple-
beijs.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cleſie pacē.late proſequit᷑ Albert.
in.l.preſbyteri.prealleg.ꝛ glo. in
c.j.§.ſi reſticus.vbi doct. inſtitu.
de pacē tenē.voluit iſtō idē Mat
theus afflictus in lectura ſua cō=
ſtitutionū Sicilie in conſtitutiōe
incip.intētiōis ꝛc.in.ix. notabili.
ꝛ in alia incip.cultus iuſtitie. in
ix.notabi.vbi dicit.ſecus ꝗtū ad
penā corporalem.vt.ṡ.Et qđ dixi
etiam.ṡ.de tortura addo illud in
ſacerdotibꝫ ꝛ doctoribꝫ procede=
re cū militare dicāt.l.aduocati.C.
de aduo.diuer.iudi. adduco tex.

Milites celeſtis militie quales ſunt clerici torqueri non debent.

6 in argu.in dicta.l. milites. † q̄ lꝫ
in militibꝫ armate militie tantū
loqui videat᷑. tn̄ extendit᷑ ad mili
tes celeſtis et legalis militie: ex
idētitate rationis. ꝺm Cy.ibi et
Bart.in.l.j.ꝑ illū tex. C.de aduo.
diuer.iudi. ſequit᷑ Feli. in.c. q̄ in
eccle xxv.col.ad fi.de cōſti. Raph.
Fulgo.in conſi.xxj. incipiente in
cauſa cōſultationis de clerico. lo
quuntur.d. Abb.antiquus.Pau.
de eleaza.Ant.de butr. ꝛ fere oēs

Clericꝰ non pōt torqueri regulariter.

7 in.c.j.de depoſi.vbi cōcludūt † ꝙ
clericus nunꝗ pōt torqueri niſi
ſit de crimīe infamatus licet ſint
cōtra eū mille idicia.ſequit᷑ Joā.
andr.in.c.cū in contēplatione.de
regu.iur.ꝛ ibi Panormi.Joan.de
ana.in.c.j.in vlti.col.de cleri.per=
cuſ.ꝛ d.Alexā.in addi.ad Barto.
in dicta.l. milites.C. de qō. bene
factūt q̄ no.gl.in.l.miles.in prin.
ff.de re iud.ꝛ in.l.j.§.eſtꝛ aliud.in
ver. ceperit.ff.ſi quis a parē.fuer.
manumi.dū equiparant milites
celeſtis legalis ꝛ armate militie.

Doctores nedū aduocationes officiū exercentes: immo etiā que exercere deſierūt torqueri non poſſunt

8 † Trahitur etiā dictū ſcđm priui
legium nedū ad eos q̄ actualiter
aduocationis exercent officiū ſꝫ
q̄ deſierunt exercere in honorē ꝛ
memoriā priſtine dignitatis ꝺm
Bar.in dicta.l.j. de aduo. diuerſ.
iudi.quē refert ꝛ ſequit᷑ Feli.loco
preallegato ex multis cōprobās.
quibus addo bene facere qđ di=
cit Bal.in.l.nec q̄cꝗ.§.proficiſci.
ff.de offi.procon. ꝛ lega.in.vij.q.
principali. dū vult ꝙ poteſtas q̄
eſt in ſyndicatu ita debet hono
rari ſicuti ſi eſſet in officio. refert
ꝛ ſequitur do.Jaſ.in.l.j.C.vt oēs
iudi.tam ciuil.ꝗ mili. Hinc vide

Officio finito remanet officij nomen.

9 mus † ꝙ adhuc finito officio
poteſtatie aduocationis ſeu iu=
dicature nihilominus adhuc po
teſtates:aduocati:aut iudices ap
pellantur:nec incōgrue.argumē.
tex.in.l.inſula.in.fi.ff.de acquirē.
reꝝ domi.vbi illa appellat᷑ inſula
q̄ tam fuit:quantūcūꝗ non ſit de
preſenti.qđ Bar.ibi infert ad ſal
uationē notariorū q̄ in inſtrumē
tis ſuis dicunt talis filius quon=

Syndici ꝛ alij officiarij ciuitatis torqueri non poſſūt

10 dã talis. ¶ † Item pari modo
extenditur priuilegium ſupraſcri
ptum ad ſyndicos ꝛ decuriones
ciuitatis ꝛ alios qui habēt vel ha
buerūt officia ciuitatis.ꝺm Bar.
in.l. omnes iudices ꝑ illū tex. C.
de decu.lib.x.quinimmo dicit for
tius Bar.ibi ꝙ cōſuetudo cōtra=
ria.ſ.vt torquerent᷑ predicte per=
ſone ita priuilegiate propter ſuā
nobilitatē ſiue dignitate non eſt
ſeruāda.qđ infert cōtra officiales
q̄ puniūt clericos propter conſue

Cōſuetudo ꝙ milites torq̄antur non valet.

11 tudinē.† nā illa nec valet nec ſer=
uāda eſt.ſequit᷑ Rom.ſingu.dxij.
incipiente milites.ꝛ cōſi.xliiij.in
iiij.dubio.d.Jaſ.in.l.j.col.ij.C.de
iur.ꝛ fact.ignorā.ꝛ in.d.l.milites.
in princ.ff.de re iudi. Caſus tn̄ in
q̄bꝫ dicte ꝑſone torqueri poſſunt
ponit.d.Abb.in.c. cū in contēpla
tione prealleg. col.ij.verſi.v. que
ro.Subdit etiā ibi vnū notabile
verbū:ꝙ tortura nō debet eſſe ita
ſeuera in predictis ſicut in laicis
ſimplicibꝫ ꝛ plebeis.vn̄ nō debēt
ſupponi aculeis:vel fidiculis:ſed
virgis ſeu corrigatis ꝺm eu.hinc
dixit Ang.de periuſio i.l. q̄ i carce
rē.ff.qđ met.cau.quē refert ꝛ ſeq̄t
Jaſ.i.l.admonēdi. in repeti.lxxv.
col.i fi.ff de iureiu.Qđ ſtāte ſta=
tuto ꝙ q̄s debeat poni i carcere ꝑ

Miniſterio de Educación, Cultura y Deporte

Nobilis nō dʒ in carcerari more plebeiorum.

12 delicto.† ſi aliqs nobilis venit car
cerād⁹:ſatiſfactū erit ſtatuto ſi aſ
ſignet ſibi ampli⁹ loc⁹:puta pala
tiū ptātis vel ciuitatis:ꝗaut tota
ciuitas:qđ tñ limitatur nō ꝓcede
re ſi ille nobilis alia vice fuiſſet in
carcerat⁹ ⁊ aufugiſſet:qꝛ tūc dili
gentius foret carcerādus ⁊ cuſto
diēdus:vt eſt glo.Bald.⁊ Ludo.
in.l.lege cornelia.ff.ad ſilleia.gl.
in.l.j.C.de ſeruis fugi.⁊ in.l.ſi vt
certo.§.interdū.ff.cōmo.ꝑm Frā
ci.de curt.in repetio.l.admonen
di.xvij.charta.i fi.ff.de iureiurā.
qđ facit ad primū priuilegiū no
bilitatis ſupra dictum:ennumerat
etiā ibi.d.Abb.certas alias perſo
nas que torqueri nō debēt: puta
minores quatuordecim annorū:
ſenes decrepite etatis:et mulie
res pregnātes:⁊iſtis nō dignitas
ſʒ etas priuilegiū pſtat iā dictū.

Nobiliū promiſſa p factis habent.

¶ Tertiū priuilegium nobilita
13 tis eſt † ꝙ ꝓmiſſa nobiliū pro fa
ctis habentur.argumēto tex.i.l.
nemo.ff.de in integ. reſtit.ita ad
hoc illū tex.allegat Andr.de iſer.
in.c.j.§.hoc intelligendū.in tit.q
ſucceſ.teneā.in vſi.feud.plus di
cit Corſet.in repeti.c.grandi.col.
xij.de ſupplē.negligē. prela.li.vj.
p tex.in.c.j.de dona.ꝑm vnū intel
lectū:ꝙ ꝓmiſſa nobiliū ſunt debi
ta:cū dicat ille tex.nobilitas legē
ponit vt debere ſe qđ ſpōte tribuit
id eſt retribuere ꝓmiſit exiſtimet

Nobiliū propriū eſt liberalitas.

¶ Quartū priuilegiū eſt liberali
14 tas:† nā ꝓpriū eſt nobiliū dona
re.c.j.vbi.d.Abb.not.de dona.fa
cit qđ not.in.c.grādi.in ver.libe
rā.de ſupplen.negligen. pla.lib.
vj.⁊ in.c.iam nūc.xxviij.q.j.inde
dicit Bald.in.l.ſi pate no.C.de
neg.geſt.ꝙ nobilis facili⁹ pſumi
tur donare ꝙ̄ ignobilis,argumē
to.l.filiuſfamilias.ff.de dona.ſe
quitur Matthe⁹ afflict⁹ in lectu
ra ſua cōſtitutionū ſicilie cōſtitu
tione incipi. minoribus . col.iiij.i
fi.dicens per dictam.l. filiuſfam
lias.nobilem poſſe donare de re
bus patris:ꝙ non poſſet facere
plebei⁹:⁊ ꝙ liberalitas cōueniat
nobilibus pſonis.allegat ad hoc
tex.in.§.hoc ampli⁹.inſtit.de re
rū diui.⁊ in.l.ij.C.de cōſu.lib.xij.
ſequit Roma.ſingula.dcxliij.in
cipiente nobilitas dicens ꝙ nobi
litas cognoſcit ex largitionib⁹.et
in hoc dicit verſari ⁊ cōſiſtere pri
uilegiū iſtud:qꝛ beati⁹ eſt dare ꝙ̄
accipere teſte dño cui⁹ verba ha
bētur in.c.cum marte.de celebra.
miſ.⁊ in.c.pdicator.xvj.q.j.⁊ per
15 glo.in rubri.ff.cōmo.†.Itē facit
largitas hoīes famoſos ⁊ claros:
vt inquit Tullius in primo libro
officiorū.ſequit Bal.in.c.j.ad fi.i
titu.qui feud.dar.poſ.vbi dicit ꝙ
in nobilibus pſumit liberalitas.
allegat Curti.in.l.vxorē.§.fi.ff.de
leg.iij.⁊ in.d.l.filiuſfamilias per
quā pbatur ꝙ animi nobilitas i
largitionib⁹ cōſiſtit.facit qđ not.
Inno.in.c.grādi.⁊ in clemen j.de

Liberalitas homines famoſos ⁊ claros facit.

16 reliq.⁊ venera.ſanct.†.ꝙ admi
niſtrator alicui⁹ nobiliſſimi pu
pilli pōt largiri ⁊ liberalitatē exer
cere ſcđm dignitatē illi⁹ pupilli.
facit.l.cū plures.§.j.ff.de admi.tu
to.ſequit.d.Iaſ.ſimplr in.l.con
tra iuris.§.j.colū.j.ad fi.ff.de pac.
Andre.ſiculus in.c.j.de dona.pal
legata.i.c.niſi ſpecialis.xxxj. col.
de offic.leg.in.c.cū ſit generale.ij.
col.de foro cōpe.vbi hoc limitat
nat.ꝓcedere quo ad ea que cōiter
cōſueuit rex vel nobilis donare:
nō aūt ad ea q̄ rariſſime largitus
eſt.argu.tex.in.l. vel vniuerſorū.
ff.de pigno.actio.⁊ in.l.qui ſemiſ
ſes.ff.vſur.⁊in.l.fiſtulas.§.frumē
ta.ff de cōtrahen.emp.Hinc dicit
Iaco.de belui.⁊ Nicola.de nea

Tutor nobiliſſimi pupilli pōt liberalitatē exercere.

17 po.in.c.j.in titu.de bñfi.frat.† ꝙ
collatio feudi qñ fit a nobili de
bet eſſe mera ⁊ libera ⁊ ab oī pecu
niarū remuneratiōe abſoluta.§.
illud aūt.in auē.cōſtit.q̄ de digni
ta.ꝓpriū eſt pncipis eſt liberali
ter donare.

Feudi collatio cū fit a nobili dʒ eſſe mera et libera.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ter donare. d. c. j. ſʒ ſi collatio fiat ab humili ⁊ infimo dn̄o ſemꝑ hʒ annexā remunerationeʒ pecuniariā. Bene facit text. ad hoc ſatis notabilis ſcḋm do. Abb. ibi. tertio not. in. c. ⁊ ſi queſtiones. de ſimo. vbi ad preſumēdū ꝙ donū ſit gratuitū: pōderatur qualitas donā-
18 tis. † Nā vir nobilis potēs ⁊ diues magis preſumitur donare ꝗ̄ ignobilis ⁊ paup. inde eſt ꝙ ruſticus nō pſumit̄ pſtare operas gratis: ideo pōt petere pretiū earum vt. ff. pro ſoci. l. ſi duob⁹. §. fi. in coeunda: qḋ ſecus eſt in nobili: preſumit̄ em̄ gratis facere. Ideo nō pōt petere pciū ſolicitudīs ⁊ laboris: q2 has operas nō cōſueuit nobiles locare: ideo nō referunt̄ ad pecuniariā eſtimationē. vt. ff. de pſcrip. ver. l. naturalis. §. j. ita dicit Bal. in. c. grauis. ij. col. de reſti. ſpoli. quē refert ⁊ ſequitur domi. Joan. lup. in repetitio. rubri. extra de dona. inter viruʒ ⁊ vxo.

Nobilis magis pſumit̄ donare ꝗ̄ ignobilis.

19 ¶ † Iſtud priuilegiuʒ ſibi male ſeruāt nobiles vtplurimū hodie potius auaritiā idolorū ſeruitutē: ⁊ rapinā amplexātes: teſte Roderici. epiſcopo ʒamor. in ſpeculo vite. c. viij. dū ʒ inquit. quinimmo munifica liberalitas que maxime nobilib⁹ cōgruit procul eſt ab eis. Nā cū beati⁹ ſit dare ꝗ̄ accipere. Nobiles in eo ſe ingenuos ⁊ claros fore putant ſi ab alijs extorquēt: ſi rapiant: ⁊ infra ſubdit. Interrogat⁹ ſapiēs quidā a nonnullis nobilib⁹: quenā foret verior maiorꝗ̄ nobilitas: ille indigentib⁹ inquit munifice dare: cui illi acqeuerūt: rurſus ſapiēs ipſe ad eos dicito inqt verſa vice: quā putatis viliorē ignobilitatē: ⁊ illi oppoſitū inquiūt ſentētie tue: cuʒ em̄ ſumma ſit nobilites munifice dare. Cōſequēs erit vt ſumma ſit ruſticitas atqꝫ extrema ignobilitas auferre. Quib⁹ ſapiēs verꝫ inquit ⁊ rectū i caput veſtrū iudiciū pnūtiaſtis cū em̄ a pauperibus aſſiduo ſua auferatiſ nō mō viles ⁊ ſeruiles ſʒ ⁊ ignobiles vos oſtēditis: hec ille. Attēdite igit̄ dilligēter o nobiles q̄ dominiū authoritatē ⁊ ſuperioritatē in hoīes vr̄os tam pauperes diuites ꝗ̄ mediocres habetis: ad verba ſupra relata ſapiētis illi⁹: lr̄is aureis inſeribi merētia: ob ſui elegantē ſniam ⁊ aīos mētes moreſqꝫ vr̄os necnō ⁊ act⁹ illis ꝯformes reddite: ſintqꝫ vobis ꝯtinuū calcor lateri appoſitū: ſi nobiles merito dici affectatis ⁊ iperiū vr̄m in lōgū tp̄s duci. Nullū em̄ violentū diu manſurū cōe fert adagiū. not. in. c. reqſiuit. ad fi. de ſpōſal. videte etiā ne de illis ſitis de qb⁹ loquit̄ Bal. i. l. ex hoc iure. ad fi. cōmen. ff. de iuſti. ⁊ iur. q̄ ppłoꝝ ſanguinē exhauriūt expellūt excoriāt ⁊ vix pcartū di-
20 mittunt ſpiritū. † ſua merito ſuperioritate ⁊ iuriſdictione priuādi tanꝗ̄ eadē abutētes. iuxta tex. in. c. priuilegiū. xj. q. iij. in. c. lʒ. de reg. iur. i. c. cōtingit. ij. de ſen. excō. in. l. eos. C. de aquedu. lib. xj. ⁊ q̄ no. p Feli. plene i. c. cū acceſſiſſent. col. xij. in pri. de cōſti. hinc ꝓpterea dicit Bal. i. l. ij. ff. de his q̄ ſunt ſui vł alie. iur. ꝙ ille q̄ abutit̄ dn̄io facit ſe indignū dominari. ⁊ ideo dicit Bal. in. c. j. §. publici latrōes. in ti. de pace tenē. ꝙ qn̄ dn̄s caſtri male tractat burgēſes illius loci ſiue caſtri ſuperior pōt eū monere vt eos tractet debito modo ⁊ facere ſibi cōminationē: ꝙ al's eū priuabit feudo. Attendāt igit̄ ⁊ ipſi illuſtriſſimi principes ad hec ſub periculo animarū ſuarū ne ſubditos ſuos ita dire et crudeliter vt p ꝗ̄plures dn̄os fieri accipimus: tractari cruciarive patiatur: aut
21 pmittāt: † cū illos defendere debeant ab oppreſſionibus propter ſeruitia ⁊ ſubſidia q̄ ſibi preſtant. c. j. §. dn̄s quoqꝫ. in ti. de for. fideli. debēt etiam eoſdē ſubditos ſuos

Nobiliū auaritie increpatio

Dominus abutētes dominio ſuo ⁊ iuriſdictione venit eiſdem priuandus.

Dominus ſubditos ab offenſionib⁹ defendere dʒ.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bene regere ⁊ gubernare ⁊ eis in-
ſtitiā facere miniſtrari: alioquin
nō reges dicunt nec veri dñi.c.re
gū.⁊.c.rex dz.xxiij.q.v.⁊.c. ſcelus.
ij.q.j. ¶Ad premiſſa aūt ꝙ in no
bilibus preſumatur liberalitas
⁊ propriū nobilitatis eſt munifi-
centia ⁊ liberalitas. addo beneſa
cere q̄ dicit Bal.i.c.iurauit.circa
fi.de probatio. ⁊ in trac.de duob.
fratri.in fi.ꝙ licet regulariter ceſ-
ſante cōſuetudine. Cum maritus
ducit vxorē ſtaglalia burſas ⁊ co-
ronas quas vxori mittit nō videa
tur eidē illa donare.ſm Bar.in.l.
ſi vt certo.§.interdū.per illū tex.ff.

Marit⁹ nobilis ſtaglia et burſas q̄s vxori mittit donare videtur

22 cōmo. † Illud tñ fallit ſi maritus
ſit nobilis vir ⁊ magne potētie:nā
rōne ſue potētie ⁊ nobilitatis do-
nare preſumitur ea q̄ trāſmittit.
Idē voluit gl.in.l.vxori.ff. de leg.
iij.dicēs. ꝙ ſi maritus nobilis eſt
⁊ diues pſumitur donare ea q̄ vxo
ri conceſſit.⁊ ad hoc illā glo. not.
ibi Bar.⁊.alij.⁊ Bald.in.l.ij. poſt
prin.C.de iure dot.⁊ in.c.j.ad fi.q̄
feud.da.poſ. Idē ſentire videtur
ipſe in. l.ſi paterno affectu. C. de
neg.geſt.dicēs.† ꝙ ſi vitricus fa

Donatio pſumit in nobili viro aut etiā muliere.

23 ciens expenſas priuigno erat no
bilis.i.miles ⁊ diues facilius pſu
mitur donare ꝙ ignobilis. Idem
Bal.in.l.j.in fi.C.ad velleia. vbi
dixit ꝙ ſi mulier q̄ pro alio ſoluit
erat nobilis et in dignitate rōne
ſue nobilitatis ⁊ dignitatis: pſu-
mit donare.monet vtrobiꝙ Bal.
argumēto.l.filiuſfamilias.§.alle
gata.ff.de donatio.vbi licet regu
lariter filiuſfamilias nō poſſit do
nare.rōne tñ dignitatꝫ ⁊ nobilita
tis donare pōt.⁊ facit tex.in.l.pe.
C.de dona.iter virū ⁊ vxorē. vbi li
tera dicit donatiōes quas diuus
imperator in piſſimā reginā ſuā
cōiugē.vel illa in ſereniſſimū ma
ritū cōtulerit illico vale e ſanci-
mus:⁊ pleniſſimā habere firmi-
tatē.⁊ rō hec eſt ꝑpter ipſorū ſu-
premā nobilitatem ⁊ dignitatem

Dionyſius ſyracuſanorū tyrān⁹ filiū increpat cū liberalitatē nō exerceat.

24 †Unde Dionyſius maior ſyra-
cuſanoꝝ tyrānus. cū in filij ado-
leſcētis cubiculū aliqn̄ ingreſſus:
multa pocula argentea vidiſſet:
exclamaſſe fert:indignus fili prin
cipatu qui tot poculis a me rece-
ptis neminē tibi cōciliaris: dictū
profecto ſapiēti regi digniſſimū:
nihil enim principē magis decet:ꝙ
diuitias ⁊ opes ad benignitatem
liberalitatēꝙ cōferre.vt indi Ci-
cero multis exēplis cōmēdatā in
nobilibus liberalitatē cōprobare
poſſum ex deductis per Ualeriū
maximū.lib.iiij.c.fi.⁊ do.Io.lup.
in repeti.rubri.de dona.inter vir.
⁊ vxo. q̄ ibi videri poterūt:ea igit

Principes ob ſui liberalitatē multa ⁊ magna cōcedētes ſe parua conceſſiſſe putant. Alexādri liberalitas.

25 breuitatis cauſa omitto.† Quin
immo tanta in nobilib⁹ preſertim
principib⁹ ſolet ineſſe liberalitas
vt multa ⁊ magna cōcedentes ſe
parua ⁊ modica conceſſiſſe repu-
tent. vt voluit glo.in.l.ſed ⁊ ſi poſ
ſeſſori.§.j verſi.modica.ff.de iudi.
q̄ loquit de regina Matilda dicē
te aliquātulū terre illi eccleſie do
no:q̄ tñ donabat triginta milia iu
gerū terre. Similē legit Alexādrū
feciſſe liberalitatē q̄ cuidā paupe
ri elemoſynā petēti ciuitatē de-
dit. Et cū ille diceret ꝙ talis ele-
emoſyna ſibi nō conueniret:rñdit
nō curo qd te accipere deceat: ſed
qd me dare cōgruat:a cuius libe-
ralitate nō receſſit vt audiuimus
palā Ludouici preposteri frācoꝝ
regis eius nominis fili⁹ annorū
circiter duodecim. Qui dū aulici
cuiuſdā ſuꝑ ipſuꝫ interrogati
cur tā tenuē tritamꝙ diploidē in-
dueret reſpōſum accepiſſet.id pe-
cunie penuria cōtingere.ꝙ primū
Ludouico patri legatū deſtina-
uit rogitās ſibi ducatoꝝ decē mi-
lia cōcedere dignaret: cuius ad
preces pater attēdens ſemi ſcuto
rū milia decē illi per legatū defer
ri iuſſit. Quib⁹ acceptis illico an-
teſati aulici ſui manib⁹ eadē libe
raliſſime largitus eſt: iubēs illis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Philiberti Sabaudie ducis liberalitas.

ſibi pretioſiorē diploidē q̄reret.
Nō ēt oim principū liberaliſſim⁹
ab ipſo principū peculiari libera
litatis dono receſſit Philibert⁹ nr̄
allobrogū dux illuſtriſſim⁹: q̄ dū a
quodā inclyte domus ſue ſcutife
ro rogaret̄ modicū q̄d nūmi pro
redēptione quorūdā bonoꝝ ſuoꝝ
alienatoꝝ indulgere dignaret̄. tri
ginta vt accepim⁹ florenoꝝ milia
princeps ille liberaliſſim⁹ gratā-
ter cōceſſit eidē. nō in dies ceteris
q̄buſlibet deſinēs elargiri. ¶ Qui

Nobiles fide liores et ceteris magis eſſe credūt.

26 tū priuilegiū nobilitatis eſt † ꝙ
in nobilib⁹ maior creditur fides
ineſſe q̄ in ignobilibus ⁊ in ipſis
tutior propter decus nobilitatis:
vñ cū q̄d a nobili viro ꝓmittitur
videm⁹ id ſub nobilitatis fide ꝓ-
mitti q̄ſi nulla firmior ⁊ ſecurior in
eo valeat cōperiri nūq̄ quidē fal-
libilis: aut vllo cū tp̄e violanda.
propterea refert Jo. and. in addi.
ad Spe. in ti. de loca. §. j. in addi.
lōga ad fi. in curia romana deter
minatū fuiſſe ꝙ cū cuidam militi
fuiſſet tp̄e belli cuiuſdā arcis cō-
miſſa cuſtodia. Js aūt ſui in locū
ipſius arcis cuſtodiā ſubrogaſſet
nobili cuidā viro: q̄ tandez cōtra
viri nobilis fidē ipſam arcē hoſti-

Nobili viro fiduciā p̄ſtās nō dicit̄ in culpa.

27 bus prodidit. † Excuſandus ve
niebat miles ipſe ad arcis cuſto-
diā primit⁹ deputatus ex quo no
bili viro vices ſuas cōmiſerat: q̄r
veriſimiliter credere potuit illū
eo q̄r nobilē ſciuit proditionē nō
facturū. q̄d ſecus fuiſſet ſi ignobi
li vices ſuas cōmiſiſſet: q̄r tunc te
neret̄ ſicut cuſtos carceris de cul-
pa ei⁹ quē ſubmiſit. l. pen. C. de cu
ſto. reo. ⁊ eo. tit. ff. l. fi. in prin. pre-
dictā deciſionē refert ⁊ ſeq̄t Barb.
ij. vol. cōſi. xxxv. incip. p̄clare. Old.
cōſi. xcīij. facit q̄d dicit Ludo. ro.
cōſi. cccxcv. col. j. Jdē Barb. i repe.
ſua extrauagātis volētes. in ver.
nobiles. ⁊. d. Corſet. in repe. c. grā
di. de ſupplē negl. prela. li. vj. col.

Preſu- 28 ix. ⁊ facit † q̄r in cōcernentib⁹ no
bilitatē: preſumit̄ ꝓ nobili. gl. ſin-
gularis. in. c. illud. xl. diſt. quā ſin
gularē dicit ad hoc Roma. ſingu.
dccxxij. incip. ſcis hoc. Et dicā la-
tius. j. ad idē q̄d dicit Ang. in. l. ſi
a bonefidei. ꝑ illū tex. ff. de rei vē.
⁊ ꝑ gl. in. l. ſi tytio fundus. in. ver.
actiōes prope finē. ff. de cōdi. ⁊ de
mon. dū vult ptātem ſiue cōmēta
riēſem excuſari a pena aſſignādo
alicui nobili totū palatiū ꝓ carce
re: q̄ ſibi ꝓmiſit nō recedere: ⁊ tñ re
ceſſit: nō eñi fuit in culpa adherē
do fidei ipſi⁹ nobilis: ob q̄d ſe ſe-
mel quendā dicit ptātē ſaluaſſe in
ſyndicatu q̄ ſub illa nobilitatis ſi
de deceptus fuerat: iuſtā nāq̄ fidē
tie cām habebat: in illo ex quo no
bilis erat: ⁊ hō ſyncere fidei repu-
tabat̄: cui⁹ deciſionē ſimpl'r refert
⁊ ſeq̄t Feli. i. c. cū cōtingit. col. iij.
ver. prima cōcluſio. extra de reſcr.
d. Ja. i. l. iubem⁹. col. pe. ad fi. ver.
vj. facit. C. de iudi. ⁊ in repe. l. ad-
monēdi. col. lxviij. ver. firmo etiā
ꝑ aliud ſingulare. ff. de iureiu. vbi
ēt do Frāci. de curt. in repet. char.
xvij. i fi. And. ſicu. in. c. vnico. iiij.
col. de cōmoda. i. c. accedēs. ij. col.
vi lit. nō cōteſt. in cōſi. lxij. illud in
mediū. iiij. col. j pre. Jdē q̄d. S. dixi
de arce cōmiſſa nobili. firmat i cu
ſtode carceris paris de puteo i tra
ctatu ſyndicat⁹. ver. carcer. c. lz di
cat̄. Credere eñ viro nobili vt p̄di
xi nō eſt culpa. vt voluit gl. in. d. l.
tytio fund⁹. Predicta tñ oīa ſane
intelligēda ſunt ꝓcedere niſi ille
nobilis cū fuiſſet incarcerat⁹ alia
vice fugiſſet aut ꝓditionē feciſſet
q̄r tūc diligēti⁹ eſt cuſtodiend⁹ ⁊
carcerād⁹ nec ſibi arcis ſiue carce
ris cuſtodia cōmittēda. arg. no. ꝑ
glo. in. l. lege cornelia. in verſi. ex
vinculis. vbi Bal. ⁊ Roma. ff. ad
ſilleia. in. l. j. C de ſeruis fugi. ⁊ in
l. ſi vt certo. §. interdū. ff. cōmod.
voluit expſſe do Frāci. de curt. in
prealleg. repe. l. admonēdi. i. xvij.
char. in fi. Sz ꝓh dolor: hodie ra-

Preſumitur ꝓ nobili in cōcernentib⁹ nobilitatem.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ra inter principes minor ꝛ vix fe
re nulla fides seruatur inter no-
biles: sic vt videat priuilegium
hoc nobilitatis recessisse ab aula
¶Septimū nobilitatis priuile-
giū est: qꝛ licet alias de iure cōi
maritus cōfitēdo plus recepisse
ab vxore ꝙ receperit ad id qđ plꝰ
cōfessus est agere possit. l. si volū
tate. C. de dot. pmis. cōpetatqꝫ si-
bi ꝛ aduersꝰ mulierē dotē vēdicā
tē ꝛ aduersus eius heredes suis
etiā mariti heredibꝰ exceptio nō
numerat dotis. toto ti. C. de dot.
29 cau. nō nume. † Sitn̄ plebeius
vel alias vilis homo ditatus in
vxorē ducat nobilē mulierē: ꝛ se
plura recepisse ab vxore cōfiteat
ꝙ in veritate receperit: nec pote
rit agere ad id qđ pluris ꝯfessus
est: nec etiā excipere de nō nume
rata dote: fauore nobilitatis. pre
sumitur em̄ id ei donare voluisse
in remunerationē ꝛ cōpēsam ho-
noris sibi per ipsam nobilē mu-
lierē impēsi. in eū despōsando: si-
ue etiā in recōpēsam dāni quod
patitur ipsa nobilis mulier acci-
piendo eūdē in maritū: cū ppter
id sua nobilitate priuetur. l. j. ꝛ l.
mulieres. C. de digni. li. xij. ꝛ ple
ne. s. dixi in. v. parte. ita no. cōclu
dit Barto. in. d. l. si volūtate. post
gl. ibi. dicēs suū esse nouū dictū
ꝛ de ꝯsuetudine seruari. idē bar.
n. l. si diuortio facto. quē sequit
ibi Imo. Rapha. cuma. d. Alex.
ꝛ Ias. ff. de ꝟbo. obli. idē Bar. in
l. si ita stipulatꝰ fuero. §. si tibi. in
finalibꝰ verbis. vbi Ange. eo. ti.
idē Ang. in. l. j. ff. solu. matri. ꝛ in
cōsi. v. incip. Andr. Ioā. de vulter
ris. Bal. in. l. j. ad fi. C. de do. ante
nup. ꝛ in. l. ij. §. fi. ff. si cer. pe. Ioā.
de imo. in rubr. ff. so. matri. in pe.
col. do. Abb. in. c. sup eo. el. ij. col.
j. ad fi. ꝟsi. ꝛ hoc facit vbi Feli. se-
quit. extra de testi. idē Abb. in. c.
gēma. col. fi. ꝟsi. hoc tn̄ limita. de
spōsal. in. c. cū in ecclesie. colū. ij.

Plebeiꝰ ducens vxorem nobilē̄ cōfitens dotē recepisse quā nō recepit opponere nō potest exceptionē non numerate pecunie

vt ꝟsi. dicit tn̄ singulariter Bart.
de simo. idē in. c. de illis. col. ij. ꝟ.
vel secūdo. de cōdi. apposi. in. c. ꝛ
ꝛ si necesse. in. j. no. ꝛ in. c. fi. col. ij.
in prin. ꝟsi. ꝛ per hoc. de dona. in
ter virū ꝛ vxo. ꝛ in. c. j. col. fi. ꝟsi. ꝛ
de hoc. de adulte. ꝛ stupu. Idem
tenet etiam Petr. de Ancha. in
cōsi. cxx. incipiēte mirū potest vi-
deri. prima facie. Bal. in. c. acce-
dens. de pcur. ꝛ in. l. penul. §. mu
lier. ff. sol. matri. sequit. d. Ias. in
l. si. col iij. ad fi. versi. alibi tamē
dicit Bar. C. de verb. sig. ꝛ in. l. ex
hoc iure. col. xj. in fin. ꝟsi. tertius
effectꝰ. ff. de iusti. ꝛ iur. Io. lup. de
palatijs rubeis. in repe. rub. de
dona. inter virū ꝛ vxo. col. lv. vbi
plura cumulat ad hoc: qꝫ tn̄ Lu
douicꝰ Roma. in. d. l. si diuortio.
ꝛ moder. perusi. ꝙs refert Sozi.
in. l. j. in. xiij. colū. ff. solu. matri. et
etiā Bal. nouellus in suo tracta.
de priuileg. dot. in. x. parte. colū.
iiij. ad medi. versi. cōstāte aūt ma
trimonio. Cōtrariū dicunt in pū
cto iuris esse verꝰ. s. vt talis con
fessio nō priudicet marito igno-
bili quin exceptionē nō numera
te dotis siue etiam simulationis
obijcere possit: ad tollendas am
biguitates doctorū disceptatio-
nes ꝛ litiū anfractus qui inde in
surgere possent. cōsil. Ludo. ro-
mani vbi supra inherēdo. bonū
est ꝙ maritus aperte dotet vxo-
rē in totū vel in parte. ꝛ dicat ꝙ
hoc facit causa remunerādi no-
bilitatē vxoris: tunc em̄ oia sine
ambiguo stabunt. Nō tn̄ recedē
do a cōi eādē nō pcedere limitā
dum est: qn̄ ambo cōiugū essent
nobiles: sed vnꝰ minus ꝙ alter:
quia talis cōfessio siue donatio
simulata marito non obesset. sm
eūdē bar. in. d. l. si diuortio. et in
d. l. si volūtate. vbi ita intelligit
l. j. C. de do. ante nu. ¶Septimū
ex predictis nobilitatis priuile-
30 giū elici pōt. † vt lꝫ al's regulari-

Donatio vaquia valet inter virū et vxorem fauore nobilitatis vxoris.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ter inter virū ꝛ vxorē cōſtāte ma
trimonio nō valeat donatio.l.j.
ꝛ toto ti.C.ꝛ.ff.de dona.inter vi-
rū ꝛ vxo.hoc tñ fallit caſu p̄dicto
nobilitatis fauore: videmus em̄
donationē ſiue tacitā ſiue expreſ
ſam in caſu p̄dicto cōſtāte matri
monio quaſi remūeratoriā vale
re ꝛ tenere.quinimmo illā preſu
mi preſumptione iuris ꝛ de iure
in fauorem nobilis mulieris.
¶Octauū ex predictis pōt infer

Dōatio nō preſumitur regulariter.

31 ri nobilitatis priuilegiū.† Ut lʒ
nō preſumat̃ donatio.l.cū de in-
debito.ff.de prob.l.ſi qs argētū.
ff.de ſolu.immo poti⁹ debet pre-
ſumi ſtultitia q̄ donatio.bal.in
l.gñaliter.C.de nō nume pecu.
Tñ in predicto caſu fallit fauore
nobilitatis:vt.ſ.preſumat̃ dona
tio remuneratoria. ¶Nonū pōt
denuo ex ſupraſcriptis elici no-

Specialia duo regulariter ſtare non poſſunt

32 bilitatis priuilegiū† vt videlicet
quātūcūq̧ duo ſpecialia nō poſ-
ſint regulariter ſimul ꝛ ſemel in
eodē ꝯcurre.l.j.C.de dot.promiſ.
fallit tñ in p̄narrato caſu fauore
nobilitatis remunerāde. ꝯcurrit
em̄ ibi ſpeciale preſumptiōis do
nationis.cōcurrit etiā aliud ſpe
ciale validitatis donationis īter
virū ꝛ vxorē.cōtra reg.d.l.cū de
indebito.ꝛ ti.C.de do. inter vir.ꝛ
vxo.preallegatis.¶Decimū pri

Nobiles i electionib⁹ officioꝝ aut bñficiorū dbēt anteferri.

33 uilegiū nobilitatis eſt.† ꝙ in ele
ctionib⁹ debēt nobiles anteferri
in dubio em̄ p̄ſumit̃ pro nobilita
te ad officia regēda.text.eſt in.§.
interim.in ꝟ.vniuerſi nobiles ci
uitatū.in auk.de defenſo.ciuita.
ꝛ in.§.audiēt.ibi cōuenit em̄ vnū
quēq̧ nobiliū.eo.ti.iſtud aperte
etiā voluit Jo.de platea.in.j.j.p
illū tex.in ver.nobilis prudēs.C.
de cōdi in horre.pub.li.x.ꝛ in.l.ſi
cohartalis in fi.de cohartali.lib.
xij.dū dicit ꝙ i electiōe officialis.
cōſyderāda ē nobilitas.idē Joā.
andr.in.c.venerabilis.ꝟ.ꝟtutū
extra de p̄bē.in nouella.vbi dicit
ꝙ in dignitatib⁹ hr̃ rō nobilita-
tis ꝛ potētie. Ang.ſequit̃ in auk.
de defenſo.ciui.poſt prin.dicens
ꝙ publica officia poti⁹ ſunt dāda
nobilib⁹ q̄ popularib⁹.p quo fa
cit bonus tex.i.l.honores.i p̄n.ꝛ
in.§.is q.ff.de decurio.vbi nō ſm̄
numerū ſiue ordinē:ſʒ ſm̄ hoim
q̄litatē ſeu dignitatē ſunt hono-
res ꝯferēdi.ꝛ q nō eſt decurio nō
pōt ad duūuirat⁹ gradū aſcēde-
re.Nec ad vllos alios honores:
q2 ad decurionum officia plebei
aſpirare vetant̃ cōfirmat hoc idē
Joā.bridani.i.x.ethi.q.j.i.iij.col.
dū dicit ꝙ illi q ſunt nobiliores
ceteris parib⁹ ſūt alijs ꝑponēdi
ꝛ p̄honerandi:p quo etiā bñ facit
qd legit̃ i extrauagā.Jo.xxij.ici.
execrabilis.ſub tit.de p̄bē.col.x.
in p̄n.ibi hāc gñis claritatē.vbi
filij regū ꝛ p̄ncipū ꝑpter illorum
ſublimitatē ac gñis claritatē po-
tiori p̄rogatiua fungunt̃ quo ad
bñficioꝝ multiplicitatē ꝛ alia de
qb⁹ ibi.facit qd hr̃ deut.j.de vte
ro vr̄o ſapiētes ꝛ nobiles ꝯſtitui
principes.hoc idē voluit aperte
Bal.in.c.p inq̄ſitionē.col.fin.de
elec.Andre.ſicul.ꝯſi.xlv.in fi.ſcri
pſit p̄clare.ij.p̄te.facit qd dicit
Inno.in.c.dudū.ij.ad fi.de elec.
ibi.item ſi papa.vbi ſentit ꝙ ſola
nobilitas abſq̧ literatura ſit iu-
ſta cā diſpēſandi ſup pluralitate
ad idē tex.in.l.honoꝝ.§.de hono
rib⁹.ibi item origo natalitū.ff.de
mune.ꝛ hono.facit.l.fin.ꝛ qd ibi
no.ff.de fide inſtru.ꝛ p bart.in.l.
j.ꝛ fi.ff.de alb.ſcribē.ꝛ qd no.gl.
in.c.cōſtitutis.ij.in ver.impotē-
tiā.de ap.facit ēt.l.ad ſubeūda.
C.de decurio.li.x.ꝛ glo.in.l.ſocie
tas.ff.pro ſocio.ad idem quod di
cit Bald.in quodam ſuo conſil.
incipen.martinus. Joan.de flo-
rētia.poſite inter ꝯſilia Ang.nu-
mero.lvij.vbi dicit ꝙ itereſt rei-
publice gubernari p nobiles ꝛ nō
p plebeios.allegat.d.l.honores.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in prin.l.ad ſubeūda. ⁊ in auc.vt
omnes obediant iudicibꝰ ꝓuin-
ciarū.in prin.facit qđ dicit marti.
laudē.in ti.de dignita.dū vult ꝙ
princeps debeat ꝯferre dignita-
tes ꝓpter labores merita ⁊ vir-
tutes nō ꝓpter ambitionē ſʒ vir-
tutū ꝑmia.l.j.C.de ſtatu.⁊ imagi.
⁊ in.l.ꝯ publicā.i fi.C.de re mili.
ponit archidiaco.xlvij.diſtin.c.
oēs huiꝰ ſeculi nūq̄d aūt iſta ꝓ-
cedant in eccleſiaſticis dicet in-
fra priuilegio.xv.vbi de aſſumē-
dis ad beneficia eccleſiaſtica qui
ſint ꝑferendi tangit. Idē in ſcđa
parte.ſ.poſt princi.in qōne ꝑla-
tionis.dicit tñ bar.vnū ꝟbū pro
premiſſorū limitatiōe.in.l.j.C.de
frumē.Alexā.lib.xj.ꝙ valet ſta-
tutū diſponēs ꝙ nobilis nō poſ-
ſit eē aduocatꝰ iſtud tñ credo di-
ci poſſe eē ꝯ ius cōe iuxta ea que
dicit Ang.in auc.de defenſo.ciui
tatū.in ꝑn.ꝟſi.item no.colla.iij.
dū vult ſtatutū diſponēs ꝙ nul-
lus nobilis poſſit eē decurio cō-
tra ius cōe.¶ Undecimū nobili-
tatis priuilegiū ex ꝑdictis iſert.

Nobilitatis ſolius fauor ſufficiēs ē ad cauſandaʒ diſpēſationē ſuper pluralitate bñficiorum.

34 †vt.ſ.ſoliꝰ nobilitatiſ fauor ſuffi
ciēs ſit ad cauſandā diſpēſationē
ſup pluralitate bñficioꝝ ſm In-
no.vbi.ſ.facit.d.extrauag.Ioā.
xxij.ibi q̄ pp ipoꝝ ſublimitatē ⁊
generis claritudinē dū ibi ſūmꝰ
pontifex ab illa ꝯſtitutiōe ⁊ retre
natōe multitudinis bñficioꝝ i eā
dē ꝑſonā excipit filios regū ⁊ ꝑn
cipū ꝓpter ipoꝝ generis clarita
tē.facit qđ habet i.c.de multa.§.
vltimo.de ꝑben.i antiq̄s.¶ Duo
decimū ꝑuilegiū ē qꝛ defert no-
bilitati q̄ ad honores q̄ ad ſaluta
tiōeʒ ⁊ ſedis iter iudices aſſigna
tionē.arg.tex.i.l.fi.§.ſedēdi.C.
vbi ſena.vł clariſ.⁊ in l.ij.⁊ fi.C.đ
offi.diuer.iudi.facit qđ no.gl.i.c.
neceſſe.i ꝟ.quācūq;.iij.q.ix.⁊ i
§.aliā ꝟo.inſti.đ bon.poſ.i ꝟ al-

Nobiles i electōibus data paritate vocū ꝑferunt.

35 tiori.¶ † Decimūtertiū ꝑuilegiū
eſt qꝛ in electōibꝰ ⁊ alijs actibꝰ ſi
voces ſint hincide pares nobi-
les preferūtur.argu.ff.de pac.l.
maiorē.ibi q̄ dignitate inter eos
ꝑcellit.no.bar.i.l.j.col.ix.ꝟ.vñ in
dubio.C.de dig.li.xij.ar.d.l.ma-
iorē.⁊.l.iij.§.j.ibi cuiꝰ dignitatiſ
⁊ ibi alia dignitas.⁊.l.ob carmē.
§.fi.ff.de teſti.vbi no.facit qđ vo
luit archi.xxx.di.c.hoc aūt ſcripſi
mus.i fi.¶ Decimūq̄rtū ex.ſ.ꝓ-
xime dictis iſert ꝑuilegiū ꝯtrum

Nobiliores teſtes i dubio ꝑferuntur.

38 ad teſtimonia.† in dubio eñi no
biliores teſtes ꝑferūt. Iuribꝰ ꝑ-
alleg.⁊ bñ facit qđ dicit ſpec.i ti.
de teſte.i ꝑn.co.ij.ꝟſ.iij.fallit.dū
vult ꝙ lʒ data ꝑitate ſpōſi ⁊ ſpōſe
vbi agit đ mřimonio.an ꝯctū ſit
vel ne.př ⁊ mř admittūt i teſtes
ꝓ filia.c.ſup eo.ij.de teſti.c.ſicut
ex lřis.de ſpōſal.Si tñ maritꝰ ſit
nobilior ipſa filia př ⁊ mř ſpōſe
nō admittūt i teſtes.maior eñi fi
des ꝑſumit i eo ꝓpt nobilitateʒ.
idē ꝑte firmat gl.i.c.ſi teſtes.§.
teſtiū.in ꝟ.de decurio.iiij.q.iij.
bal.i.l.teſtiū.col.iij.C.de teſti.In
no.⁊.d.abb.i.c.dudū.de electiōe.

Uxor nobilis eſt maioris authoritatis.

37 vbi dicit.d.abb.† ꝙ vox nobilis
eſt maioris authoritatis ꝙ ple-
bei.qđ limitat ꝓcedere i clericis
ſecularibꝰ:ſecꝰ in religioſis:in q̄-
bus nō attendit gñis nobilitas:
vt legit ⁊ no.i.c.fi.de ſta.regula.
⁊ qđ plꝰ credat duobꝰ teſtibꝰ no
bilibꝰ ꝙ pl'ibꝰ plebeis ſeu vilibꝰ
⁊ ruſticis ꝑſonis.no.bar.i.l.iii.in
ꝑn.ꝑ illū tex.de teſti.⁊ eſt tex.in
in.c.ſup hoc.i fi de renū.ſeq̄t.d.
Ia.i.l.maiorē.i ꝑn.ff.đ pac.facit
qđ dicit.d.alex.i.j.vol.ꝯſi.xxviij.
col.iij.¶ Decimūq̄ntū ꝑuilegiū

Nobilitati i bñficijs magis ē ꝓuidendum.

38 eſt:qꝛ † i bñficijs magis eſt ꝓui-
dēdū nobilitati:vt no.goff.i ſū.in
ti.de tēpo.ordi.§.ſʒ circa hoſpita
litatē.i fi.ibi i ſcđo caſu cū nō pōt
facit ꝙ no.i.c.de multa.de ꝑbē.⁊
in.c.cū adeo.de reſcrip.⁊ i.c.ꝯſti-
tutꝰ.ij.de app.⁊ ꝑ gl.i.l.ſocietas.
§.ſocietas.ff.ꝓ ſoci.⁊ qđ no.gl.i
c.ſtatuimus.in ꝟ.volumus eam

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

potiorē.de maio.⁊ obe.bñ faciūt ēt q̄ ſupradicta ſūt i.x.⁊.xi.p̄uilegiis.facit.c.officij.ibi in quendā virum nobilem . extra . de elect. intellige tamen iſtud et declara ſecundum quod poſui ſupra in ſecunda parte principali in illa queſtione qui ſit preferendus circa beneficiorum collationem: an nobilis ſola generis nobilitate decoratus:an ſola animi nobilitate inſtratus:ſcdo caſu ſcdi mēbri p̄ncipalis illi⁹ q̄ōnis addo ꝓ p̄miſſorū corroboratione ꝙ nō req̄rit̄ ꝗtū ad ꝓuiſionē ꝙ nobilis ſit ita literat⁹ ſicut ignobilis.barba.cōſi.xxxiiij.colū.xxi.in fi.ij.vol.feli. in p̄allegato.c. cum adeo.col.fi. ¶Decimūſextū p̄ui
39 legium eſt†qꝛ ſi q̄s alicui nobili rōnē reddere tenet̄: dꝫ accedere ad eū.tex.eſt vnica gl. in v̄ſi.eſtimādum in.l. pe.§.fi.ff.de ꝯdi.⁊ demō. ¶Decimūſeptimū priuilegiū eſt ꝗtū ad priuilegiū.l. ad ꝑſonas.ff.de iureiu.dū vult debere mitti iuſiurādum ad ꝑſonas egregias ad earū domū:nec cogēdas ꝑſonaliter venire:qꝛ illud o ſibi locū vēdicat †in nobili cui verecūdū eſſet ob ſui pauptatem domū exire:⁊ tot virorū quot in iudicio eſſe ſolent ſe ſubmittere ꝯſpectui.ita Ludo.roma . tenuit in ſing.ſuis ſingula.clxx. inci. itē q̄ro an ille tex.vbi ita fuiſſe determinatū dicit p dños de rota rome.dū caſus ꝯtigiſſet de fctō per gl.in.c.ſi q̄ teſtiū.in v̄.pauptate. extra de teſti. facit glo. in.§.hinc v̄o neceſſitas. in aut̄. de here.et falci.⁊ qd̄ dicit bal.in.l.mutus.§. is q̄ curatorē.ff.de ꝓcura.ꝙ ſi de mandato ꝓcuratoris adulti vel adulte dubitat̄ iudex mittet ad domū adulti vel adulte : qꝛ forte eſt ꝑſona nobilis ad itelligēdū ſi cōſentit ꝓcuratiōi vel ne. ¶Decimūoctauū ex p̄dictis elicit̄ nobilitatis priuilegiū, ꝙ vbi teſtis examinādus nobilis eſt: ſꝫ ꝓpt pauptatē verecūdū ſibi eſſet domū exire in publicūq; ꝓdire: qꝛ male veſtitus ꝑm ſtat⁹ ſui q̄litatē dꝫ ad ei⁹ domū mitti ꝓ examine ſuſcipiēdo: nec cogēdus eſt corā iudice aut deputatis venire exeūdo domū.ꝑm gl.in.d.c.ſi q̄ teſtium. de teſti. iuncto text. ibi.
¶Decimūnonū priuilegiū eſt.
41 †nā ꝓpter nobilitatē viri maior ⁊ latior dos eſt ab vxore cōſtituēda: qꝛ iuxta viri nobilitatē dos ꝯſtitui dꝫ ꝑm gl.j. iūcto tex. in.c. nullū.xxx.q.v.facit tex.in.l.q̄ro.⁊ i.l. cū poſt.§.gener.⁊.§.ſequē.ff. de iur.do.⁊i.l. ſi filie pr̄.ibi ex dignitate.ff.de leg.iij. faciūt q̄dā p d.Deci.adducta in ꝯſi.clxxx. col. iij.in p̄n. ¶Uigeſimū priuilegiū eſt:qꝛ lꝫ alias pr̄ plebei⁹ dotās filiā habētē bona mr̄na ſiue aduētitiū peculiū ſi cōſtituat filie ſue maiorē dotē attēta cōditiōe ſua ꝗ tenet̄ ſeu ꝗ cōpelli poſſet iudicis offō dotare . iuxta.l. liberos . ff. de ritu nupt.⁊.l.obligamur.§. lege.ff.de actio.⁊ oblig.vt qꝛ plebeius attēta ſua qualitate nō debuiſſet eidē vltra florenos mille cōſtituere: verū qꝛ diues ⁊ opulētus cōſtituit ſibi duo mille in dotē nō ꝓpterea poterit allegare ſe illa mille excedētia cōditionē ſtatus ſui cōſtituiſſe de bonis ipſi⁹ filie ſue maternis:ſeu aduētitijs Quinimmo totā dotē cōſtitutā de patrimonio ſuo ſoluet:nō imputādo in illa bona materna.tex. eſt in.l.fi ad fi. v̄ſi.ſi v̄o.⁊ ita itelligit illū ibi glo.in verſi.idoneā. C.de dot.ꝓmiſ.Sꝫ ſi fuerit aliq̄s nobilis:⁊ de nobili ꝓſapia ortus habēs filiā bona materna tenentē ſeu aduētitiū peculiū illaq; dotādo ſimpl'r cōſtituat ſibi mille ſcuta ſolis dotē q̄ppe nimis excelſiuā attētis facultatib⁹ ipſi⁹ pris cū ſatis pauper ⁊ tenuis in bonis ſit:ſed attento ſtatu ſue con-

Nobili q̄ rōnē reddere tenet̄ accedere ad eum debet.

Nobili cū verecūdū eēt in publicū ꝓdire ob ſui pauptatem deferendū eſt iuſiurādū ad domum

Dos eſt latior cōſtituēda ab vxore propter nobilitatē viri

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

altiõis: nobilitatis ⁊ familie cõpetentē ⁊ cõcedentē. poterit imputari ſibi id qđ plus cõſtituit attentis facultatib⁹ iuxta quas partim dos eſt cõmenſuranda iurib⁹. ſ. xix. priuilegio allegatis. videlicet in bonis ipſius filie maternis. ⁊ dicet̃ tūc partē cõſtituiſſe dotis de bonis ſuis. tex. eſt in. d. l. fi. verſi. vbi autem. ⁊ hoc operat̃ ſtatus et conditio nobilitatis et diuerſitatis ratio eſt inter predictos caſus. q2 ſcđo caſu dicit̃ pater feciſſe cõditionē filie meliorē ⁊ vtiliter geſſiſſe negotiū ſuū attēto nobilitatis ſtatu ipſius filie. primo caſu nõ. ita declarabat preceptor meus do. Carolus ruynus bononie illā. l. fi. dū legeret. l. j. ff. ſolu. mat. ⁊ facit in argumentū text. l. ius alimentoꝝ. ff. vbi pupil. edu. debe. ⁊ tex. l. l. cū plures. §. nimiū. ibi reſpectu eſtimationis pupilli. ⁊ §. ſeq. ibi ꝓ dignitate natalium. ⁊ in. l. tutoꝛ. ſm dignitatē. ff. de admi. tut. ¶ Uigeſimūprimū priuile-

Nobiles ad latus principū ſtare debēt

42 giū eſt. † q2 ad iperatoꝛis: principū: dñoꝝ: ⁊ potentū latus nobiles ac probatiſſimi viri ſtare debent. nõ plebei: improbi aut abiecti hoies. probatur in. l. oim. circa principiū ibi inter tot nobiles probataſq3 perſonas. C. de teſta. ⁊ dicit ibi bal. ange. ⁊. d. Jaſ. q9 vbi eſt princeps ibi ⁊ nobiles aſtāt. ¶ Ui-

Nobiles non excuſantur a muneribus perſonalibus nec realib⁹

43 geſimūſecundū eſt. † q2 l3 nobiles de iure non excuſent̃ a muneribus publicis tā perſonalib⁹ vt in. §. audiēt quoq3. ver. ſi qua vero. ibi cõuenit eſſ vnūquēq3 nobilium. in auk. de defenſoꝛ. ciuita. ꝗ realibus vt. l. munerū. §. patrimonioꝝ. ff. de mūe. ⁊ hono. ⁊ ibi bar. not. expreſſe de nobilibus. idē no. Albe. in ſuo tract. de mune. ⁊ hono. l. antepe. ⁊ vlti. char. in. ij. col. ver. ſed ꝗro nūquid nobiles excuſentur: ⁊ ſalí. in. l. reſcripto. §. ſciendum eſt. eo tit. de muner. ⁊ hono. ff. col. antepe. verſi. iuxta hoc quero nunquid nobiles excuſentur. ¶ Tū propter nobilitatē ſolet q̃nq3 a principe tributi immunitas vt eſt pulcher tex. in. l. nõ tm. §. illacēſibus. ibi ⁊ propter inclytā ipſoꝝ nobilitatē. ff. de excuſa. tuto. ⁊ ibi no. hoc bald. ⁊ Nico. de neapo.

Nobilitas cā ē immunitatis cõcedēde.

44 dicentes † q9 nobilitas tribuit immunitatē. ſiue cauſa eſt immunitatis cõcedēde. ⁊ ita ſeruari ſolet in hac patria brixiſie ob illuſtriſſimoꝛum principū noſtroꝛū immenſum bonitatē liberalitatē ⁊ magnanimitatē. q̃ ſuos ſolēt nobiles ab antiq̃s tpib⁹ citra a q̃buſcūq3 munerib⁹ ꝑſertim realibus reddere immunes ⁊ exēptos. Si tñ adeſſet perſonarū penuria: nobiles quantumcūq3 cõſuetudine exēpti a munerib⁹: nihilominus ad ignobiliū obſeq̃a coarctarent̃ l. j. in princ. vbi bar. no. ff. de excuſa. tut. faciūt in ſimili elegāter adducta per. d. Jaſ. poſt alex. ⁊ doct. ibi in. l. ſi ex toto. in prin. col. ij. et

Immunis a collectis nõ excuſat̃ a collecta impoſita ob neceſſitatem coēm ſuperuenientē.

45 ſeq. ff. de leg. j. † dū cõcludit immunē a collectis ⁊ talliis nõ excuſari a collecta impoſita de nouo propter neceſſitatē coēm ſuperuenientē. videlicet belli immunitas nãq3 excuſationē nõ preſtat vbi neceſſitas vrgens occurrit. ⁊ facit qđ infra ſubiūciā. Qđ aūt ſupra dixi nobilitatē a munerib⁹ excuſationem nõ tribuere ſane intelligendum eſt: quo ad bona ipſoꝝ nobiliū allodiala. ſecus quo ad feudalia q̃ de principis feudo tenēt. nā quo ad illa ſunt perſonali munere dño aſtricti ad ſibi ſeruiēdū in bello. c. dño in guerrā. in ti. hic fint. lex deinde ꝯſue. reg. ſequū. in

Nobiles pro feudalibus rebus nõ tenent̃ ad munerare alia.

9 prin. † Ex quo igit̃ ipſoꝝ feudaliū bonoꝝ. intuitu ſunt grauati dño ad ſeruiēdū eidē ꝑſonaliter. nõ eſt equū vt etiā illoꝝ occaſione ad munera realia teneant̃: cū nõ debeat qs duplici onere grauari ex eadē cā. arg. l. tytia. §. q̃ inuita. ff. de leg. ij. ⁊ l. nā onuſte. §. j. ff. ad

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

l.rh odi.de iac. ita tz and.de iſer.
i ti.q̄ ſint regal.in ver.ꝛ plauſtroꝝ
ꝛnauiū p̄ſtationē.col.ij.idē.d.Jaſ.
de ſan.geoꝛ.in trac.ſuo de homa.
colū.pen. in princ.ſic reſtringitur.
qḋ ſupꝛa dictū eſt nobiles a mu-
neribus tā realibꝰ q̄ꝫ perſonalibꝰ
non excuſari. vt procedat qḋ de
realibus dicit̃ habito reſpectu ad
bona ipſoꝝ allodialia.nō quo ad
feudalia rōne predicta. ampliat̃
hec reſtrictio etiā ſubſiſtēte tpē ne
ceſſitatis puta belli.nā lz al's im-
munis a q̄buſcūꝙ muneribus ex
priuilegio.illo caſu nō excuſet̃ vt
ſupꝛa dixi.poſt.Jaſ.ꝛ alios in.d.l.
ſi ex toto.vaſallus tñ eo caſu q̄tū
ad feudalia excuſaret̃ a p̄ſtatione
reali ꝑpter ꝑſonalē quā dño exhi
bere tenet̃.ita Jo.de ana.cōſuluit
cōſi.vij.incipiētevisis ꝛ pōderatis
his q̄ narrant̃ in themate. in.iij.

Vaſalli nō tenē tur tem poꝛe ne ceſſita- tis ſub- uenire dño de pecūia.

47 col.vbi dicit † q᷑ vaſalli nō tenē
tur tpē neceſſitatis puta guerre
ſubuenire dño de pecunia.ꝛ ibi ad
hec pōderat tex. in.c. lz vaſallus
in.ij. rñ.ſi de feud.cōtro. inter do.
ꝛ agna.ꝛ eſt bona rō qꝛ etiā illo ca
ſu militat p̄dicta rō duplicis gra-
uaminis cū eo tpē et caſu vt dixi
dño ſeruire tenet̃ in perſona ſua.
iſtud tñ limitat dictū ſuū ana.vno
modo in.d.cō.vij. vt ibi per eū di
cētē.q᷑ ſi eſt magna neceſſitas vel
ſit in euidēti periculo dñs ꝑpter
guerrā ꝛ vaſallus ſit diues: tunc
tenet̃ de pecunia ſubuenire dño.
ita dicit cōcludi per Jaco.ardizo.
veronē.in ſumma feudo. in titu.
q̄uo negligen.feu. perda.in.§.itē
querit̃.in verſi. itē quero.refert et
ſequit̃.d.Ja.in.l. ſi ex toto. in pri.
col.pe.in fi.ff.de leg.j. ❡Sed po-
ne vaſallus vult ire perſonalr̃ ad
ſeruiēdū dño in expeditione bel-

Dño vo volente hr̄e di- midium redditꝰ

48 li.ꝛ dñs vult potius habere pe
cuniā ſeu dimidiā partē reddituū
feudi illius anni.Cuiꝰ erit electio.
tāgunt doc.feudiſte.in.c.imperia
lē.§.firmiter. i ti.de ꝓhi.feu.alie.
per Fede.ꝛ cōcludunt q᷑ ad vaſal
lum ꝑtinebit electio ꝑ.l. plerūꝙ.
in.fi.ff.de iure dot. vbi in alterna
tiuis electio eſt debitoꝛis.refert ꝛ
ſequit̃.d.Ja. de ſanc. geoꝛ. in ſuo
tract.feu.in ver.ꝛ promiſerūt dño
ſuo preſtare ſeruitia. col. ix.in. fi.

vniꝰ an ni. vaſal lo vero volēte ꝑ ſonali- ter ad bellū ac cedere : cuius ſit electio.

❡Scḋo reſtringe qḋ ſupꝛa dicit̃
nobiles a muneribꝰ nō excuſari.
vt non procedat ſtante priuile-
gio principis: vel gñali cōſuetu-
dine. iuxta ſupꝛadicta voluit. d.
Jac.vbi.ſ.in tract.ſuo de homag.
col.pe.ad medi. dicens idē ſtan-
te preſcriptōe. poteſt nanꝙ ſ'm
eundē ibi. immunitas preſcribi.
❡Uigeſimūtertiū priuilegiū eſt.

Nobi- liū ap- pellatio comites et mar- chiones cōplecti tur.

49 † vt nobiliū appellatione comi-
tes ꝛ marchiones cōprehendant̃.
c.grādi.ibi nobilē virū comitē bo
noníenſem. de ſupplen. negligē.
prelato li.vj.ꝛ.c. cōſtitutis ſecun-
do. ibi ſoroꝛis nobilis viri mar-
chionis miſinen.extra de teſti qḋ
ſ'm do.de ſan.gemi.in.d.c.grādi.
in prin.in.iij.not.facit ad priuile-
gia q̄ nōnullis cōcedunt̃ quos co
mites palatinos appellamus.vt
legitimare illegitimos poſſint.ex
ceptis filijs nobiliū: qꝛ in illa ex-
ceptione veniēt etiā comitū ꝛ mar
chionū filij allegat tex.in.c.cōſti-
tutis.ſ.j.ḋ teſti.hoc idē voluit bar.
brixiē.in repertoꝛio ſuo. in litera
nobilis. vbi dicit q᷑ appellatione
nobiliū comprehendunt̃ milites
comites ꝛ barones allegat dictū
c.grandi. Addo idē ꝛ ducum filij
vt veniant nobiliū appellatione.
In propoſito caſu. videmus eñ
in reſcriptis apoſtolicis illos no-
biles a ſummo pontifice appella
ri.Quod autem dixi nobilium ap
pellatione duces: comites: ꝛ mar
chiones comprehendi. limito nō
ꝑcedere vbi ageret̃ de derogatio
ne aliquoꝛū iuriū ſuoꝛum.argu-
mento eoꝛum que dicit Feli in
tracta.ſuo qñ litere apoſ
iudicēt patro.i.y.col.y

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Iuripatronat⁹ laicorū derogatio facta nō comprehendit iuſpatronat⁹: ducū:comitū:vł Marchionū.

50 octauo.dū vult † q̄ in derogatōe
iuris patronatꝰ laicorū facta
a ſede apoſtolica nō venit iuſpa
tronat⁹ ſpectās regi:duci:pncipi:
comiti:marchioni:vł baroni. Qꝛ
lꝫ difficile derogeł laicis tñ mul
to difficilius derogatꝛ talibus:q̄
ꝛ alꝭ ſub laicorū noīe cōprehen
dunł. ¶Uigeſimūſquartū puile
giū eſt.qꝛ lꝫ alꝭ acceptis arrhis
a parētibus ſponſaliorū cā nolē
tibus inde filijs ipſa tenere ſpō
ſalia teneanł ipſi parētes dupli
catas reſtituere arrhas.l.fi.i pn.

Nobilis arrhando vilis cōditionis mulierē nō tenetur duplicatas arrhas reſtituere recedendo a cōtractu.

51 C.de ſpōſa.†Si tñ vnus nobilis
meretricē vel alias vilis cōditio
nis mulierē p vba de futuro ac
ceptis arrhis deſpōſaret:ſeu de
ſpōſaturū ſe pmitteret vel parē
tes ſui arrhas acceptas nō tene
tur duplicatas reſtituere Ꝯueniē
do illi pmiſſioni ſiue deſpōſatio
ni.tex eſt iuncta gl.in ℣.pſonā.in
d.l.fi.poſt prin. ¶Uigeſimūqntū

Nobiles alijs plebeis ſunt digniores

52 priuilegiū eſt .†qꝛ ſunt nobiles
ceteris plebeis ꝛ ignobilib⁹ di
gniores.vt ſatis abunde pbał
ex ſupraſcriptis:ꝛ firmat ſpecul.
i ti.de reſcri.pſen.§.rōne aut cau
ſe.℣ſi.lꝫ q̄ ſunt pſone.Et idē in te
ſtimonijs:in officijs.ꝛ magiſtra
tib⁹:pemine̅tijs:ꝛ honorib⁹ ſunt
pponēdi tāq̄ digniores:vt.S.la
te cōcluſuꝫ extitit vñ grauior eſt
mał iniuria ipſis illata ppter ſuā
nobilitatē.gl.vbi ang.in.§.ſeru⁹
aūt.in ℣.dñs.inſti.de iniur. ¶Ui

Nobiles alijs potētiores:ꝛ ſupiores dicunł.

53 geſimūſextū priuilegiū eſt. †qꝛ
nobiles alijs maiores dicunł et
potētiores.c.lex eſt.iuncta gl.in
℣.maiores.ij.diſt.ꝛ ibi archidi.
in fi.dicunł ēt ſuperioreſceteris
vt eſt tex.i.c.ſup.ibi ſupior diui
tijs ꝛ nobilitate.extra de teſti.vñ
Ouidi⁹ metamorphoſeos.li.xij.
Aſt ego ſi virtus in me dubitabi
lis eēt. Nobilitate potens eſſem
thelemone creatus. ¶Uigeſimū

Nobilis mulier i metallū nō dānatur.

54 ſeptimū priuilegiū eſt.† nā mu
lier nobilis in metallū nō dānał
lꝫ ignobilis.ſic.l.aut damnū.§.in
miniſterū.iūcta gl.in ℣.femine.
ff.de penis. ¶Uigeſimūoctauū.
qꝛ lꝫ alias vulgo q̄ſiti ex nō dāna
to coitu ſuccedāt matri equaliter
cū legitimis.§.vulgo.inſti.d̄ ſuc

Nobili mulieri nō ſuccedit vulgo queſitus cū legitimis.

55 ceſ.cogna.tñ †iſtud nō pcedit in
muliere nobili.ſiue illuſtri.qꝛ il
li nō ſuccedit vulgo q̄ſitus cū le
gitimis ob pſone nobilitatē:cui⁹
caſtitatis obſeruatio pcipuū de
bitū eſt.l.ſi qua illuſtris.C.ad or
fici. ¶Uigeſimūnonum priuile
giū eſt:qꝛ lꝫ alꝭ vulgarib⁹ nō fa
cile ſit ignoſcēdū ꝛ plebeis:cum

Nobili facilius ignoſcit

56 venit facilitas †incendiū pbeat
delinq̄ndi facili⁹ tñ nobili igno
ſcit.ſm Tulliū li.ij.rhetori. vbi
de depcatiōe docēs ait.hec igno
ſcēdi rō q̄rereł ex his locis ſi plu
ra aut maiora officia q̄ malefi
cia videbunł ꝯſtare:ſi qua virt⁹
aut nobilitas erit in eo q̄ ſuppli
cabit ꝛc. ¶Trigeſimū eſt quo ad

Nobilis non pōt prouocari ad pugnaꝫ p ignobilem.

57 puocatiōeꝫ ad pugnā. †nō em̄
pōt ignobilis nobilē vocare ſeu
puocare ad pugnā ſiue duellū.
arg.tex.i.c.j.§.ſi miles aduerſus.
in ti.de pace tenē.in vſi.feu.ꝛ rō
eſt qꝛ inter equales pugna fieri
dꝫ.ſm gl.ꝛ doc.in.§.ſi ruſticus.
eo.c.caſus aūt in quib⁹ pmittił
duellū enumerat glo.vbi Bal.et
ꝛ doc.latius.in.d.c.j.tangit do.
Jaſ.plura cumulans.in.l.ex hoc
iure.ff.de iuſti.et iur. vbi attin

Duellū an ſit licitū hodie.

58 git †an ſit hodie licitum duellū.
cum vt dicitur in conſtitutione
lombarda ꝛ refert glo.in.l.qua
actione.§.ſi in colluctatione.ff.
ad.l.aquil.multos vidimus ſub
iuſto clypeo perire. ¶Trigeſi
mumprimum priuilegium eſt:

Preſumitur p nobilib⁹ i his q̄ ad nobilitatē ſpectāt,

59 †quia pro nobilibus preſumi
tur in his que ad nobilitatē ſpe
ctāt potiſſimū:gl.i.c.illud.i ℣.nō
loci. ad fi.xix.diſt.quā ſingula
rem dicit ad hoc Rom ſingula
ri.dccrij.incip.ſcis hoc i iure.No.
Bald.in.l.ſi furioſi.C.de nupt,

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et Alberi. de roſa.in.l.ij.§.q̄ ola.
in ꝟſi.antiq̄ ſtirpe.C.de vet.iur.
enucle.facit bon⁹ tex.in.l.pupil
lus.§.ſed ſi ꝑ interpoſitā pſonā:
60 ff.de autho.tut.vbi dr † ꝙ ſi tu-
tor nobilis palā ꝑ interpoſitam
pſonā eo authorante rē pupilli
emat nō pſumit̄ fraus facta:ſec⁹
ſi alius tutor ignobilis:ↄtractus
eſt ſemꝑ pſumit̄ i dubio ſm ↄdi
tionē pſonarū:vt dicit Bar.in.l.
nemo.ff.de duo.re.ↄno.i.l.ſi plus
§.recte.ff.de aq̄ plu.ar. ¶ Trige
ſimū ſcđꝫ ꝑuilegiū eſt:q̄d i cuſto
diēdis:regēdis:et gubernandis
61 magnis.† et arduis reb⁹ debēt
nobiles adhiberi.l.j.C.de ↄdi.in
horre. publi.lib.x.idē voluit bal.
in.l.ex diui.circa fi.C.loca.et rō ē
q2 pſumitur fideliores.vt.ſ.quto
priuilegio et etiā ꝓxime pcedēti
dictū fuit. ¶ Trigeſimūtertium
priuilegium eſt:nā in cōſtituēda
dote filiaꝝ furioſaꝝ vel demen-
62 tum † vocādi ſunt cū tutorib⁹
etiā nobiliores q̄ ſunt de paren-
tela.tex.eſt in.l.tā demētis.C.de
epiſcopali audiē.i fine.l.facit.l.
ſi furioſi.C.de nup.⁊ ratio eoꝝ ſu
mit̄ ex eo qđ ſupra ꝓxime dictuꝫ
eſt:q2 multū pſumit̄ ꝑ nobilib⁹
ne q̄d turpe:iniquū:aut idecorū
in ſuo conſpectu fieri patiantur.
¶ Trigeſimūquartū priuilegiū
63 eſt ꝗ maiori fide teſtimonū † pl⁹
eſt credit̄ nobiliori gl.in.l.iij.in
pri.i ver.plebeius.ff.de teſti.imo
plus dicit Bald.in.d.l.iij.ꝙ ma-
gis credit̄ vni nobili ꝙ̄ decē ru-
ſticis.Sequitur Fel.in.c.in nr̄a.
col.iij.verſi.⁊ pferūtur pauci no-
biles.extra de teſti.Idē bar.i pal
legata.l.j.C.de dignit.lib.xij.col.
xij.verſi.⁊ hoc ſeqtur.⁊ not.ꝑ do
cto.i.c.ſup eo.de teſti.⁊ ꝑ Spec.i
titu.de teſte.§.primo.circa pnci.
¶ Trigeſimūquītū eſt:in eleemo
ſynarū largitiōe pauperib⁹ fa-
ciēda:vbi eſt in ciuitate vel ali-
bi cōperitur nobilis pauper ha-

Tutor nobilis rē pupilli emēs palā ꝑ interpoſitā pſonā nō pſumit̄ fraudē facere.

Nobiles i arduis regendis reb⁹ debent adhiberi.

Nobiliores cū tutorib⁹ vocandi.

Nobiliori pl⁹ credit̄.

bito generis ⁊ qualitatis ſue re-
ſpectu:filiabus maritādis onu-
ſtus q̄ aľs ſemota qualitate no-
bilitatis:ſatis mediocriter abū-
64 dās diceretur:† poterit illi no
bili eps tanꝙ̄ pauperi eleemoſi
nam cōferre:⁊ pauperū bona di-
ſtribuere.caſus eſt not.in.l.ſi q̄s
ad declinādā.C.de epiſ.⁊ cle.ſm
Bal.ibi q̄ ita no.in.ij.col.ad fin.
verſi.circa tertiū membrū.refert
do.Iaſ.⁊ ſequitur in.l.ſi cōſtan-
te.col.xxv.ad fi.verſi.item ſi ali-
quis nobilis.ff.ſolut.matrimo.
¶ Trigeſimūſextū priuilegium
eſt quātum ad deductionem ne
egeat:eo eſt in caſu quo priuile
gio illo nobilis gaudet vt non cō
ueniatur vltra ꝙ̄ facere poſſit de
ducto ne egeat:vt quia marit⁹.
iuxta.l.maritū.ff.ſol.mat.et.l.pa
tronus.ff.de re iudi.ita debet fie
65 ri illa deductio ne egeat † vt ſer
uetur q̄litas pſone ⁊ cōditio ſue
nobilitatis:vñ nō ad illā extre-
mitatē ſigēdus eſt:vt ſol⁹ rema-
nere coactus ſit abſq3 famulo et
equo:cū eius non patiatur cōdi
tio.Sed et ſunt ſꝫ q̄litatē ſue no
bilitatis alimēta relinquēda ſm
Iac.de arena.in.l.ſi maritus in
id.ff.ſol.mat.vbi Alberi.ideꝫ ſe-
quitur Ang.de aret.in.§.itē ſi de
dote:vbi Ioan.fabri.⁊ Iaſ.inſti.
de actio.ad fi.§.qđ tamē ſane in-
telligendū eſt ſm diſtinctionem
imol.in.d.l.ſi marit⁹.quā refert
et ſequit̄ Ang.vbi.ſ.ꝓxime.facit
tex.cū gl.in.l.nepos ꝓculo.i ver.
dignitate.ff.de ver.ſig.et qđ di-
cit gl.in.l.in ↄdēnatiōe.circa me
dium.ff.de reg.iur.ad idem tex.
in.l.plenū.§.eqtū.ff.de vſu et ha
bi.⁊ in.l.ſed ⁊ ſi q̄d.§.mancipio-
rū.in ver.dignitatē.ff.de vſufru
ctu.in.c.nō cogātur.cū ibi not.ꝑ
glo.xlj.diſt.in.l.cū plures.§.i pri
mis.⁊.l.tutor.ſm dignitatem.in
princ.ff.de admi.tu.in.l.j.§.mu-
lier.et lege habitatio.§.ſeruus.ff.

Nobili pauperi ciui⁹ ē eleemoſina cōferēda.

Deductio ne egeat dꝫ fieri in nobili ſm q̄litatē ſue nobilitatis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

de ventr.in poſſ.mitten.facit qđ
not.glo.in.c.cū adeo.in ver.ſuffi
cientē.de reſcrip.⁊ in.c.cōquerē-
te in vere ſufficientē:de cle.nō re-
ſid.⁊ in.c.clericus ab inſtāti.i gl.
magna.ad fi.xxxj.q.j.faciūt no-
tiſſime plura ꝑ do.Feli. cumula
ta in.c.cū oēs.xv.col.ad fi.de cō-
ſtitu.¶Trigeſimūſeptimū nobi

Pater nobilis tenetur filiū alimētare licet arte ſibi victum q̄rere poſſit.

66 litatis priuilegiū eſt:†qꝛ lȝ filiū
validū ⁊ q̄ ſua arte ſibi victū ⁊ ali
mēta querere pōt nō teneať pa-
ter alimētare.l.ſi quis a libꝛis.§.
ſed ſi filius.ff.de liber.agnoſcē.ſi
tamē ſit nobilis genere fili⁹:tene
bitur eūdē pater alimētare quā-
tūcūq; vacādo rurī victū ſibi que
rere poſſet ipſe fili⁹.cū incōgruū
ſit ⁊ indecorū nobilē ⁊ ſimilis cō-
ditionis virū ſimili inſudare arti
ſcđm Bar.in.l.C.de mendican.

Poſſe quis nō dꝛ qđ honeſte nō poteſt.

67 vali.ad finē libꝛo.xij.†nō eīm q̄s
dꝛ poſſe qđ honeſte nō pōt.l.ne-
pos ꝓculo.ff.de verboꝝ ſignifi.⁊
faciūt q̄.ſ.proxime dixi.bene fa-
cit tex.i dicta.l.ſi q̄s a liberis.poſt
principiū.ibi quorūdā neceſſita-
tibus facilius ſuccurſurus.⁊ qđ
dicit Bal.in.l.alimēta.C.de neg.

Mater nobilis nō tenetur p trienniū lactare filiū.

68 geſt.†qꝫ mulier nobilis q̄ nō pōt
filiū lactare nō teneť nec aliā nu
tricē querere.allegat Azo.i ſum.
C de patria poteſta.vbi do. Azo
in final.verbis dicit qꝫ illud qđ dꝛ
matrē nō patrē filiū triennio mi-
norem alere debere.l.nec filium.
vbi gloſ.not.eodē titu. de patria
poteſtate.⁊ eſt tex.ad literā.in.c.
ij.de conuerſ.infid.nō procedit ſi
lac mater nō habeat:vel ſi ipſam
filiū lactare ſit dedecori.qđ exem
plificat vbi.ſ.Bal.puta ſi ſit no-
bilis mulier.⁊ibi.d.alex.ſequitur
ſimpliciter tāgit.d.bal.nouel.in
ſuo trac.de ꝑui.dot.col.xiiij.in fi.
¶Trigeſimūoctauū priuilegiū
eſt qꝛ licet alias mulier teneatur
viro preſtare quaſcūq; operas ⁊
illi ſeruire vt not.gl.in.l.ſi vxoꝛ.
C.de cōdi.app.in.l.ſicut.ff.de ope.
liber.⁊.in.c.hec imago.xxxiij.q.v.

Vxoꝛ nobilis nō tenetur viro ad obſeq̄a vilia.

59 †Sitñ nobilis ſit mulier nō tene
tur viro ad illa ſeruitia ⁊ obſequia
vilia.vt puta lauare caput:vꝉ pe
des mariti:aut parare cibos et
ſimilia:ita dicit.d.Abb.in.c.lite-
ras.in fi.comen.de reſtit.ſpolia.
vñ apud romanos inoleuit con-
ſuetudo ne clariſſime femine:in
vilib⁹ reb⁹ verſenť. Nobiles eīm
mulieres pcuſſo cū ſabinis fede-
re a molari:⁊ coquinaria opera ⁊
ſeruilibus miniſterijs immunes
facte ſunt. Sitñ mariti valitudo
vel honorādorū hoſpitū cā inter
ciderit huiuſcemodi negotia ſu-
ſcipiāt.Nā ſi ſaluti viri ꝯduxerit
nō modo quicquā ꝑtermitti non
dꝫ:ſꝫ omiſſum deteſtamur.ſicut
andromache homer⁹narrat.que
tāto ſui hectoris amore ⁊ carita-
te tenebatur:vt in ſubminiſtran-
do equis pabulo quibus mariti
decus ⁊ vita tenebať diligēs ⁊ ac
curata ſit ꝓpter honorē etiā ho-
ſpitū generoſa mulier vel vxoꝛ ſi
oportuerit rē coquinariā nō cōtē
nat.quā aliqñ ⁊ generoſis ⁊ for-
tiſſimis hominib⁹ achille ⁊ pa-
troclo pertractā apđ eūdē home
rum legimus.ad quē cū vlixes ⁊
aiax recōciliādi grā veniſſent re-
iecta lyꝛa ea magno ſtudio tra-
ctauit q̄ niſi beniuolentie vel ho
ſpitalitatis cā decoꝛa ſint:vix me
diocrib⁹ ſeruis digna eē videan-
tur.hec refert frāciſcus barbar⁹
i ſuo libello de re vxo.lib.ij.c.vij.
reaſſumit.d.Joā.lup.i repetitio.
ſua rubꝛi.de dona.int.viꝝ ⁊ vxo.
extra.colū.lv.⁊ dictā deciſionem
do.Abb.etiā ſeqť.d.philip.deci.
in cō.cccij.col.iiij.ad medi.¶Tri
geſimūnonū priuilegiū eſt q̄tū

Nobilibus arma etiā pacis tēpore deferre licet.

70 ad delationē armoꝝ. †licet eīm
nobilib⁹ tpe pacis ⁊ cōcordie ar-
ma deferre. argu.tex.in.c.j.§.ſi
q̄s ruſtic⁹ arma.in titu.de pace te
nē.in vſib.feud.Ex quo eīm ibi ru
ſticis ſol ū:⁊ mercatoꝛib⁹(niſi iti-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nerātibus:cū certa tñ forma)ar-
morum delationē vetat impera-
tor:id nobilib⁹ tacite voluiſſe ꝑ-
mittere vr̄.arg.no.in.c.nōne bñ-
diximꝰ nos.extra de p̄ſumptio ⁊
l.cū p̄tor.ff.de iudi.cū ſimili.facit
q꞉ oia cēſentur ꝑmiſſa q̄ nō repe-
riūtur ꝓhibita in genere ꝓhibi-
torū.l.necnō.§.qđ eis.ff.ex qui.
cauſ.maior.⁊.l.quecūq꞉.§.q̄ a pu
pillo.cū ibi not.ff.de pub.ii.facit
text.in.l.nō dubium.ibi cetera q꞉
quaſi expreſſa.C.de legi.⁊ no.gl.
in.l.ab ea p̄te.ff.de ꝓba.⁊ in.§.fi.
in ver.participiū.ad fi.in auten.
q̇.mo.natura.effi.ſui.Sed i dicta
ꝓhibitione delationis armoꝝ
tēpore pacis nō cōperiunꝫ nobi-
les cōprehēſi.igiꝫ ⁊c.⁊ facit pro
hoc qđ dicā infra in vltimo priui
exceptio
legio nobilitatis.Ex alio etiam
firmat re-
71 fortificaꝫ p̄dicta inductio.† Nā
gulā i cō-
exceptio firmat regulā in cōtra-
trarium
riū.l.queſitū.§.deniq꞉.vbi gloſ.
not.ff.de fund.iſtru.⁊ in §.vt aūt
cū ſimil.in auten.de nō alienan-
dis:cū em̄ a delatione armoꝝ ru
ſticos exceperit ⁊ ignobiles:inhi
bēdo ne deferrēt:voluiſſe vr̄ im-
perator id nobilib⁹ realiter ꝑmi-
ſiſſe:⁊ ratio potuit eſſe ex ſupra-
dictis colligēda cū ꝓ nobilib⁹ pre
ſumatur plurimū.Nec q̇d illici-
tum indecorū aut cōtra pacē pu-
Arma
blicā moliātur:facere ve attentēt
etiā pri-
72 † predictū tñ priuilegiū delatio
uilegia-
nis armorū.limitari ⁊ reſtringi
to defer
pōt q̄tū ad iudiciū locū ſiue cō-
re nō lꝫ i
gregatonē:ſeu cōuētū.puta ſcho
cōgrega-
lariū vel ciuiū aut nobiliū ciuita
tionib⁹.
tis.arg.eoꝝ q̄ no.ang.p illū text.
in.l.q̇ dolo.§.i.verſicu.itē q̇ cum
telo.ff.ad.l.iul.de vi publi.dū di
cit ꝙ ſi aliq̇s haberet licētiā por
tandi arma nō tñ poſſet deferre:
arma offenſibilia apud iudiciū
nec in cōcione cōgregatorū:nec
in aliquo cōuētu puta ſcholariū
ſiue doctorū.ita an.vbi.ſ.refert
⁊ ſequiꝫ Jo.de plat.in.§.item lex
iulia.de vi publica.inſti.de pub.
iudi.idē Jaſ.in.§.ex maleficijs.
col.xix.in princ.inſti.de actio.Qđ
intellige in ipo actu cōgregatio-
nis nō aūt i illo loco ſolū i quo fit
cōgregatio ꝓcederet hoc:in quo
nō exiſtente ibi cōgregatiōe:poſ-
ſet nobilis arma deferre.arg.ei⁹
qđ dicit Bar.in.l.ij.ff.de aur.⁊ ar
gē.leg.de quo meminit.d.Jaſ.in
l.ei⁹ q̇ in ꝓuincia.col.fi.ff.ſi cert.
pet.dū vult ꝙ ſtāte ſtatuto.ꝙ no
bilis nō poſſit intrare palatium
ꝑtāis.alias ſoluat tm̄ ꝙ ipſo po
teſtate extra palatiū exiſtēti po-
terit tūc nobilis illud intrare nec
Docto-
incidet in penā.⁊ predicta etiā ꝓ-
res non
73 cedūt in doctorib⁹ † vt arma de-
debent
ferre poſſint.nec de illis ſcrutari
ſcrutari
debeant ſecūdū Bart.in.l.medi-
d̄ armis
cos.C.de ꝓfeſſor.⁊ medic.lib.x.
Nobi-
74 ¶ Quadrageſimum eſt quo ad
lior in li-
ſuperioritatē lige.ille em̄ q̇ eſt no
ga ſupe-
bilior in liga ſuperior intelligitur
rior itel-
q̄tum ad canonicandū alios ſe-
ligitur.
cūdū Bal.in verbo ego argumē
to.c.j.d̄ maior.⁊ obedi.⁊.l.fi.ff.de
fid.inſtr.refert ⁊ ſequiꝫ feli.in.d.
c.j.col.ij.ad fi.facit qđ dicit Bar.
in.l.j.de alb.ſcribē.ff.vbi.d.alex.
in addi.hoc idē tenet.idē bar.in
Nobi-
75 rubr.C.ꝓ ſoci.¶ Quadrageſimū
les nō te-
primū nobilitatis priuilegiū eſt:
nētur ire
q꞉ nobiles non tenenꝫ ire pedes
pedes.
attēta cōditiōe ſtatus ſui ⁊ cōſue
tudine.arg.not.p glo.i.l.idēq꞉.§.
itē labeo.ff.māda.de qua p feli.i
c.cū oēs.col.xvj.in prin.d̄ e cōſti.
faciūt no.p bal.i.l.liberti liberte
q꞉ in.v.col.verſi.dubitaꝫ ſi eſt bā
nitus.C.de oper.libert.⁊ p nicol.
de neapo.in.l.j.§.ſi pupillus.ff.d̄
tutel.⁊ ratio.diſtrahē.faciūt etiā
q̄ ſupradicta ſunt in.xxxvj.priui-
Nobi-
76 legio † nō etiā tenenꝫ comedere
les nō te-
fabas ⁊ cepta.cū ea ſint ꝓprie ci-
nētur cō-
baria ruſticorū.vt dicit gloſſ.in.l.
edere fa-
ſeruis vrbanis.ff.de leg.iij.q̄ oia
bas.
faciūt ad tacitam expēſarū ipſorū
nobiliū in ſuis litigijs factā aut

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cū ꝓdūcunt in teſtes. ¶Quadrageſimū ſcōm eſt.q͛ mitiꝰ agendū eſt cū nobilibꝰ ꝙ cū ignobilibus. glo.in.c.nō diſtinguat.xlj. diſtin. ⁊ ideo vt dictū eſt ſupra in primo priuilegio mitiori pena plectunt corporea: ſecꝰ aūt pecuniaria: nā grauiori pena puniunt: secꝰ aūt in ignobilibꝰ: vilibuſqꝫ ꝑſonis: il li eñ citius corporeo pena ꝙ pecuniaria plectendi ſunt: nec propterea attēto effectu reſultāte ex ipſa penarū impoſitione, diuerſa ſcōm diuerſas ꝑſonarū qualitates dicetur diuerſitas eſſe: ꝗntum ad ipm effectū: licet ſecus ꝗtū ad pene qualitatē: qđ eñ dr minimā corporeā penā maiorem quacūqꝫ pecuniaria.l.i ſeruoꝝ.ff.de pen. ꝓcedit in nobilibꝰ ⁊ delicatis perſonis: iō ea mitius agitur cū eiſdem illa interdū i pecuniariā cō-

Ruſticiſ vt plurimū maiorū vr̄ pecuniaria pena quā corporea.

77 mutata.† Secꝰ eñ eſt in ruſticis rudibuſqꝫ: ⁊ vilibꝰ ꝑſonis. quibus maior vr̄ pecuniaria pena ꝙ corporea: ſi mō nō exceſſiua. arg. not.in.l.he opere.ꝑ glo.ibi.i ver. durū.ff.de oper.libert.dū dicit gl. durius eſſe de pecunia ꝙ de ꝑſona ſeruire.arg.illiꝰ tex.q̄ de liberto loquitur: ⁊ ſic de vili vtplurimū ⁊ rudis nature ꝑſona. Idē dicendū vr̄ in miſeris ⁊ auaris ꝑſonis: que plus cruciant (vt dicā ſaltē in animo) ſi nūmus ab illis extirpet: ꝙ ſi ictu fuſtiū ferirent ſcōm Bart. in.l.vnica.col.x.in prin.C.de ſentē.q̄ ꝓ eo qđ itereſt.q͛ ita p̄dictam glo.intellexit.⁊ ſequit.d. Iaſ.in l. iij.§.cato.col.xiiij.in.fi.ff.de.ver. obliga. faciūt ad p̄dicta q̄ dicit Bar.in.l.j.in.fi.ff.de pe.⁊ in.l leuia.in.ij.oppo.ff.de accu. ¶Quadrageſimū tertiū p̄uilegiū eſt: ꝗtum ad adiectionē clauſule pulſo ⁊c. Qñ eñ obtinent litere cōtra nobiles magnates terrarū ⁊ ciuitatū dños: ballinos: caſtellanos maiores iuratos: ptātes: ⁊ cōtra: pont debet hec clauſula pulſo ne

in terrā vel vniuerſitatē de tali loco excōicationis vel iterdicti ſententiā ꝓferas niſi a nobis ſup hoc mādatū receperis ſpeciale. ſcōm specul.in tit.de reſcrip p̄ſen.§.rōne forme quoqꝫ.col.viij.verſi.nūc dicamꝰ qñ hic dictio. ¶Quadrageſimū quartū priuilegiū nobilitatis eſt ꝗtū ad defenſionez: in hoc eñ priuilegiātur nobiles: vt de-

78 fendātur.† ⁊ ne de facili cōueniant ſcōm ſpecu.in titu.de reo. col.j.ver.itē nobilis priuilegiatꝰ eſt.arg.tex.in.c.frater.ibi tñ nos humaniꝰ decernētes iūctis illis verbis q̄ ſubdit ſi mediocris ⁊c.⁊ in.c.ꝑceptū.ibi ⁊ iſup generoſe dignitatis.xxx.q.v.⁊.in.c.j.ibi nobilis hō.de purga.cano. ⁊ in.l.ij.in prin.ff.de in ius vocā. ¶Quadrageſimū quintū nobilitatis priui-

79 legiū eſt ꝗtū ad ſeſſionē.† in iudicio eñ nobilibꝰ locꝰ ſedēdi pau lo iudicantiū inferior cōtendētiū altior tribuēdus eſt l.fi.vbi glo. no.in ver.ſedēdi.C.vbi ſenat.vel clariſſi.idē ꝓbat tex.i.l.fi.C.de offi.diuer.iudi. ¶Quadrageſimū ſextū priuilegiū ē.q͛ licet ap̄ꝫ liberorū appellatiōe in teſtamēto facta cōp̄rehendant filij naturales quo ad ſucceſſionez: excluſionēqꝫ ſubſtituti.l.ex facto.§.ſi qs roga-

80 tus.j.in p̄n.ff.ad trebel.† hoc tñ nō ꝓcedit in nobilibꝰ: quoꝝ natura ⁊ ꝯditio ſimilē naturaliū ſucceſſionē abhorret.iuxta.l.ſi qua illuſtris.C.ad orfici.ita no.glo.quam ſequit bar.⁊ doct.in.§.ſi qs rogatus.i ver.⁊ volūtate ibi fit nobilis: qđ tñ intelligit Pau.de ca.ibi ꝓcedere in nobilibus habentibꝰ iuriſditionem: ſignoria: ⁊ caſtra. in qbus eſt maiꝰ dedecꝰ ꝙ perueniāt illoꝝ bona ad baſtardos: et maius p̄iudiciū ſubditoꝝ: q͛ ſolēt eſſe vitioſi vtplurimū: ideo in feudis non ſuccedunt.c.j.§.naturales.in titu.ſi de feud.fuer.contro.inter.do.⁊ agna.⁊ illa fuit ra-

Nobiles de facili non conueniunt.

Nobilibus i iudicio ſedēdi locus eſt concedēdus.

Liberoruz appellatio ne in nobilibus non veniūt naturales.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tio quare etiam legitimati ſimpliciter ad feudū nō admittunt: ſm p̄ceptorē meū.d.paulū de monte picco.in.l.q̄ ſe p̄ris.ſuper gl.fi.C. vnd.lib.ſumpta ex tex.in.c.ſi gēs angloꝝ.lvj.diſtin.vbi in illegitime natis cēſet ineſſe iſtabilitas ſi det: ⁊ alia multa de q̄bus ibi.ſubdit ꝓpterea idē.pau.ꝙ p̄dicta nō vendicarēt ſibi locū.in nobilibus venetis: q̄ ſimplex patrimonium poſſidēt abſꝙ ſignoria.de quo tñ plene videndū eſt p.d.alex.ibi et in.j.vo.con.xciij.colū.j.⁊ ſeq.⁊ feli.in.c.in preſentia.col.viij.⁊ ſeq. de ꝓbatio. ¶ Quadrageſimūſeptimū priuilegiū eſt ꝙtū ad ho-

Nobiles aliter p̄ncipib⁹ homagiuꝫ p̄ſtāt aliter ignobiles.

81 magiū faciendū † aliter eñ nobiles principib⁹ homagiū p̄ſtāt. aliter ignobiles ꝙtūcūꝙ de feu do nobili inueſtiti. Nobiles eñ ad oſculū principis admittunt: ſec⁹ ignobiles ſcd̄m ſpec.in tit.de feu. ⁊ homa.§.ij.col.xxj.circa p̄n.ver. porro i regno. ¶ Quadrageſimū octauū priuilegiū eſt: quo ad fu-

Funeris impēſa maior eſſe dꝫ i nobili viroquā in ignobili.

82 neris pōpā † maior eñ eſſe debet funeris pōpa ⁊ expenſa in nobili viro: ꝙ in ignobili: ꝓpter eius dignitatē.l.⁊ ſi quis.§.equint.ff.de religio.⁊.ſump.funer.quē ita intelligit.d.alexan.l.ex facto.§.ſi qs rogatus.j.colū.in ñ.ff.ad trebel. ¶ Quadrageſimum nonum eſt: quia ſolent communiter nobiles nedum a plebeis ⁊ popularibus honorari: ſed etiā a principibus.

Nobiles ſolēt magis a p̄ncipibus honorari ignobilibus.

83 ⁊ magis vt plurimū enim principes eligūt ſibi nobiles in eoꝝ ſeruitio: ⁊ recte: in illis enim maior ineſt iuris p̄ſumptione fides: ꝙ in ignobilib⁹: ex eo q̄ honoreꝫ ſuum ſibi magis commendatū habere p̄ſumitur ipſis ignobilib⁹: qui (vt dicā) ſūt ſine honore. Nō igit eundē verisi p̄dere cū priuatio preſupponat habitum.§. ſecnus aūt.initi de capi.diminu. facit tex.in.l.nā ⁊ ſi.§.poſt defectū cū vulgari.ff.de iniuſt.rup.⁊ irri. fac.teſt.hinc dicit bal.nō recordor vbi.ꝙ q̄tidie ruſtic⁹ facit vnā ruſticitatē ſequēdo ſuā naturā ⁊ cōditionem: ⁊ qd̄ dixi nobiles a plebeis ⁊ popularibus honorari: hoc potiſſimum contingit ſi diuites ſunt: ipſi nāꝙ populares magis ad diuitias ꝙ ad nobilitateꝫ aduertunt: iuxta illud Ouidij de faſtis. In pretio pretium nunc eſt: dat cenſus honores. Cēſus amicitias: pauper vbiꝙ iacet: hinc dicit baptiſta mantuanus egloga vj. Fac ſim fortunatus: ero locupleſ: ero prim⁹: in vrbe Audiar aſſurgent omnes me vertice nudo Vulg⁹ adorabit me: plebs me ꝯſulet omnis Turba magiſtrat⁹ etiā populuſꝙ patreſꝙ. ¶ Quinquageſimū p̄uilegiū eſt † q̄ no-

Nobiliores gñe citius vocant ad nuptias

84 biliores genere citius vocant ad nuptias ceteris.fꝫ Albert.in ſuo primo alphabeto.in verſi.nobiles.per.l.iam dementis.C.de epiſco.audien.idem et ad legationē vnde Salluſti.in iugurta.legantur in aphrica maiores natu homines amplius honoribus vſi. ¶ Quinquageſimumprimū priuilegium eſt: quia in priuilegijs et conceſſionibus que fiunt plurimis quos comites palatinos appellamus: de legitimando naturales: ſolēt reſeruari filij naturales nobilium: comitū: ducū: et baronuꝫ ſm Pau.de caſt.in.l.ex facto.§.ſi quis rogatus.in.j.col. ff.ad treb.vbi de q̄bus nobilibus intelligat iſtud declarat. ¶ Quinquageſimūſecundū eſt nā in nobilib⁹ eſt ⁊ eſſe p̄ſumit: aut ſalteꝫ

Nobiles debēt eſſe virtutibus et fortitudine pleni.

85 eſſe dꝫ: † ſi viri nobiles ſint fortitudo: virtus: liberalitas: prudentia: temperātia: miſericordia: iuſtitia: ⁊ benignitas: iuxta ſubſcriptos verſus p doct.relatos in.c. venerabilis.de preben. Nobilitas hois eſtimēs deitatis imago. Nobilitas hois mēte frenare furentē. Nobilitas hois hominem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

reuelare iacentē. Nobilitas ho-
minis virtutū clara ꝓpago. No-
bilitas hois niſi tēpora nulla ti-
mere. Nobilitas hois nature iu-
ra tenere. Et horū ratio eſt ſꝫ Se
necā in epiſto. ad Luciliū. xxxvij.
habet eñ hoc ꝓpriuꝫ generoſus
animus ꝙ ↄcitat ad honeſta. Ne
minē excelſi ingenij virū humi-
lia delectāt ⁊ ſordida: ⁊ ſophocles
in aiace furente ait: ſed vel bene
viuere vel bene mori generoſuꝫ
oportet idem viuere turpiter tur
pe bene natis: faciunt elegātia di
cta Ouidij de triſtib⁹. lib. iij. ele-
gia. iij. dū inquit. Quo quiſqꝫ eſt
maior magis eſt placabilis ire.
Et faciles mot⁹ mēs generoſa ca
pit. Corpora magnanimo ſatis
eſt proſtraſſe leoni Pugna ſuum
finē cū iacet hoſtis habet. At lu-
pus ⁊ turpes inſtāt morientibus
vrſi. Et quecūqꝫ minor nobilita-
te fera eſt. Hinc dicit philoſo. in
86 retho. † Nobilitati oēs pene vir
tutes famulant: ad quas ipſa na
tura parēs peculiari⁹ ceteris no-
biles ipos inclinat. ob que nō mō
viuētibus: ſed ⁊ moriētib⁹: laudes
et preconia ipſa nobilitas parit:
nec modo naſcēdo queritur: ⁊ vi-
uendo cōſeruatur. Quinimmo ſe
pe etiā moriēdo augetur: idqꝫ glo
rioſus ille machabeoꝝ dux non
negauit: de quo ſcriptura ait: ele-
git nobiliter potius mori: ꝗ̄ ſub-
dituꝫ eſſe peccātibus: facit bon⁹
tex. in. §. ſed ſi i bello ibi hi eñ ⁊c.
inſtitu. de excu. tuto. ⁊ qḋ no. glo.
in. l. cū quidā. ff. de annu. lega. et
ſi dicatur iſta nō ſepe cōtingūt in
illis quos vulgus nobiles exiſti
mat ⁊ opinat hoc admitto. Nā et
hi nō vere nobiles ſunt. vt ſupra
late cōcluſum fuit in tertia parte
affirmādo virtutē ſolā verā rectā
87 ꝙ nobilitatē eſſe. † preterea non
ſemper attendit qḋ fit: ſꝫ qḋ fieri
dꝫ. l. ſed licet. ff. de offi. preſi. hinc
& imperator Auguſt⁹ ab augen
do: q: ſic dꝫ eſſe huius ꝓpoſiti: vt
ſemꝑ augeat: licet non ſemꝑ fa-
ciat: ita nobilis debet eſſe huius
ꝓpoſiti ſi vere nobilis eſſe velit:
vt pmiſſa obſeruet: ⁊ ſi quãqꝫ defi-
ciat ꝓpter humanā fragilitatem
nō ꝓpter hoc deſinit eſſe nobilis.
arg. tex. i. c. ſepties. de peni. di. iij.
Sed ꝓh dolor hodie: nobiles pro
maiori parte ſunt ſuperbi ⁊ inimi
ci popularium: guloſi ⁊ luxurioſi
plus ꝗ̄ populares. ſm Bal. in. l.
per adoptionē. ff. de adoptio: vbi
cōtra nobiles inuehit multū. Idē
Rodert. epſ zamoren. in ſpeculo
vite: prima parte. c. viij. dicens ha
bēt nobiles q̄dam peculiaria ſibi
ꝙ naturalia (forte dixerim) inde-
lebie vitia ad q̄ teſte philoſopho
in rheto. ꝗ̄ maxie natura ipſa in
clinat: ipſi tamē actualiter operā
88 tur. † Primo quidē nobiles plu
rimū ſūt honoris appetitiui ⁊ am
bitioſi. eſt eñ (vt ariſtoteles ait)
naturale hoies cumulare velle
ad id qḋ habēt. Quare dū ditari
incipiūt indies volūt fieri ditio-
res. Et qui honorantur cupiunt
fieri honorabiliores: nobiles eñ
cum ex eoruꝫ genere honorabi-
les videāt: idcirco peroptāt accu
mulare ad ea q̄ habēt: conāturqꝫ
fieri honorabiliores: quo fit vt ni
mium honoris ⁊ potētie ſint ap-
petitiui. veluti ad id primiores.
Scḋo vituperabile admodū vi-
tium ⁊ monſtro ſimile nobiles ipi
naturaliter amplectunt: ſunt eñ
eodē philoſopho teſte adeo elati.
vt etiā ꝓgenitorū ſint plurimum
deſpectores: hec ille ⁊ alia plura q̄
videri poterūt ibi. qbus adden-
dos duxi Iuuenalis verſus ſub-
ſcriptos. Ponce tumes alto dru-
ſorū ſanguine: tanqꝫ Feceris ipſe
aliqḋ ꝓpter quod nobilis eſſes.
Vos humiles (iquis) vulgi pars
vltima nr̄i. Quoruꝫ nemo queat
patriā mōſtrare parētis. Aſt ego
cecropides verū id tibi dicitur at
tu. Nil

Nobilitati oēs pene virtutes famulantur.

Non ſp attēdit qḋ fit: ſꝫ qḋ fieri debet.

Nobiles vt plurimū hodie ſunt honoris appetitiui: et ambitioſi.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tn. Nil niſi cecropides truncoq;
ſimillim⁹ herme. Nullo alito q̄ppe vincis diſcrimie: ſꝙ illi marmoreū caput eſt tua viuit imago.

Nobil a ruſtico aggreſſus nō tenetur fugere.

¶ Quinquageſimūtertiū priuile
89 giū eſt. † q2 ſi ruſticus nobilē aggrediaṫ. non teneṫ nobilis fugere. quinimo occidendo illo caſu ruſticum aggreſſorez non diceretur exceſſiſſe moderamen inculpate tutele. ſm Cy. in. l. ſi ex plagijs. §. tabernari⁹. ⁊ in. l. ſcientiā. §. q̄ cū aliter. ff. ad. l. aquil. refert bal. ⁊ ſeq̄tur ſimpliciter i ti. de pace tenē. in vſi. feud. i prin. col. v. ad medi.

Nobil ſuccedit hoi ſuo morienti ſine legitimo herede.

¶ Quinquageſimūquartū
90 eſt nobilitatis priuilegiū. † Nā nobilis ſuccedit hoi ſuo morieti ſine legitimo hr̄de. Bal. in. l. j. C. de hered. decurio. niſi moriēs aliter teſtādo diſpoſuerit vel niſi cōſuetudo ſit in cōtrarium: de qua plene per do. Jacob. in ſuo tract. de roydis. col. iiij. ⁊ ſequenti.

Nobilis mulier non teneṫ filiū ſuuz p trienniuz lactare.

¶ Quinquageſimūquintū eſt. nā licet alias mater teneaṫ infra triēnium prime etatis filiū ſuū lactare ⁊ alimētare. l. nec filiū. vbi glo. C. de patri. pote. ⁊ eſt bonus text. in. c. ad eius vero cōcubitū. i pnc.
91 v. diſtin. † Si tñ nobilis ſit mulier id facere non teneṫ ppter ſui nobilitatē. ſm Azo. in ſum. C. de patri. pote. Sequiṫ bal. ⁊ pau. de ca. in. l. alimēta. C. de neg. geſt. et ibi do. Alex. in addi. ad bar. dicēs fortius. Qđ nedū nō teneṫ ipſa lactare imo nec etiā nutricē lactantē adhibere: cū iſtud eo caſu incūbat pr̄is offō atq; oneri tāgit hoc bal. nouel. i ſuo tra. pui. dotis. co. xiiij. in fi. ⁊ faciūt q̄ ſupra dixi. in xxxvij. ⁊ ſequēti priuilegijs. Seq̄ṫ hoc idem ſimpliciter ⁊ refert pceptor meus. d. Roch. curti. in repeti. in. c. fi. col. lxxi. in fi. extra de cōſuetu.

Nobilitas in quibus ignobilitas nocet.

¶ Quinquageſimūſextū et vltimū nobilitatis puilegiū ē generale. vt i oib⁹ i qb⁹ ignobilitas
92 nocet. † In oib⁹ illis caſib⁹ nobilitas iuuat ⁊ pdeſt. vt Juris eadez ſit diſciplina. qđ facit ad ſtatuta ⁊ cōſuetudines diuerſis i locis exiſtētes ſcđz q̄s ignobiles ad dignitates bñficia: vł officia: nō admittūṫ q2 i illis nobilitas cōfert ⁊ pdeſt. His expletis ad ſextā partez deueniendum eſt.

¶ Sexta pars:

Sextā igiṫ partē hāc tractatuli aggreſſus: q̄ro de mō pbāde nobilita
1 tis. † Qm̄ allegāti ſe nobilē icūbit onus pbādi. arg. l. verius. ff. de pbatio. ⁊. l. actor. C. e. cū ſimil. ⁊ voluit Bal. in terminis. in. c. j. §. ſi ruſtic⁹. p illū tex. de pace tenē. ⁊ eius viola. facit qđ voluit Bart. i. l. reddaṫ. C. de pfeſ. et medi. li. x. hic dicit bar. i. l. j. p illū tex. C. vt digni. or. ſerue. li. xij. Qđ vſurpās honorē ⁊ dignitatē illicite incurrit penā ſacrilegij. ⁊ dicit bal. i. l. data opa. i. xvij. col. q̄ accuſa. nō poſ. ꝙ nominās ſe comitem palatinū cū nō ſit ⁊ creans notarios ſub illo noīe puniṫ pena mortis. c. parat⁹. xxiij. q. j. facit qđ dicit bart. in. l. eos. §. q̄ ſe p milite. ff. de falſ. ꝙ aſſerēs ſe doctorē cū nō ſit puniṫ pena falſi. ſeq̄ṫ pe. de anc. i c. vt aplice. de priuil. in. vj. ⁊ Ana. in rub. de magiſtris. in. vj. col. ⁊ in rub. de crimi. falſ. in. v. col. tangit roma. ſingu. dcccxj. icipiē. q̄dā vtitur. facit qđ dicit bal. i. l. q̄ ſub pretextu. i fi. C. de ſa. ſan. eccl. ꝙ mentiens ſe clericū cū nō ſit puniṫ pena arbitraria iudicis offō cōmittēda. qđ ſi actus fecerit clericales
2 puniṫ pena falſi. † Qūo igiṫ pbetur ipſa nobilitas diuerſe ſūt opiniones. vt ex ifraſcriptis apparebit. bar. i. l. j. colū. pen. C. de digni. lib. xij. dicit articulos eſſe formandos ſcđm diuerſitatem locorū. cū

Nobile ſe allegāti incumbit onus pbandi.

Nobilitas quō pbetur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

In diuerſis locis aliter nobiles: ⁊
aliter magnates:⁊ aliter maiores
appellent̃.quos eñ nobiles ap-
pellamus florentini magnates:
veneti maiores appellant. Nos
igit̃ attendẽdo ad cõem noſtrũ
loquendi vſum:ſcdm̃ quẽ eos no
biles appellamus q̃ a nobilibꝰ pa
rentibꝰ:militibꝰ:aut al'ꝫ proceſſe
re.poſt dicta Bar.vbi.ſ. ſic habe
remus articulare ad generis no-
bilitatẽ ꝓbandã. Primo ꝙ appel
latione populi cõtinent̃ oẽs de ci
uitate:nobilibus exceptis. Et ita
cõis vſus loquẽdi ſe habet. Itẽ ꝙ
ſcdm̃ cõem vſum loquẽdi:⁊ intel-
ligendi:ille q̃ eſt de prole ducũ:co
mitũ:baronũ:vel baneretorũ:aut
q̃ comes eſt: dux: marchio: prin-
ceps:vel baro. ſiue etiã de feudo
nobili infeudatus nobilis eſt:vel
q̃ miles eſt vł de prole militũ. Itẽ
ꝙ ille homo de cuius nobilitate
probãda agit̃ eſt comes:marchio:
vel baro:vel miles: vel de genere
comitũ: marchionũ: baronũ vel
militũ vel de feudo nobili infeu
datus a principe:aut de genere il
lius infeudati.ꝑ directã lineã. Itẽ
ꝙ ꝓpterea nobilis eſt. Illa nobili
tate q̃ facit quẽ differre a plebeis:
ſiue popularibus viris. Ideo aũt
dicit Bar.adijciẽda eſſe hec verba
ea nobilitate q̃ facit quẽ differre
3 a plebeio.† q2 articulus ſiue libel
lus debet de neceſſitate cõclude-
re ſicut ꝓbatio.l.nõ hoc.vbi Bar.
⁊ doc.no.C.vñ legi.idẽ bal.in.l.in
terpoſitas.in vlti.no.per illũ tex.
C.de trãſa.⁊ in.c.j.in.v.col.in tit.
an agna. vel fili. in vſi. feu. Sed
verbũ nobile eſt equiuocũ vt dicit
ipſe.in.d.l.j.in.ij.q. vñ ſimpliciter
dicendo quẽ nobilẽ ꝓpter equiuo
cationem illius verbi nobilis red
detur articulus anceps ⁊ dubius
nõ recte cõcludẽs.ſubdit propter
ea bar. ꝙ teſtis q̃ deponit ſup ar-
ticulo ſimpliciter formato nõ ad-
iectis ſuprascriptis verbis nõ cõ-

Libellꝰ dʒ de neceſſitate concludere.

cluderet de neceſſitate per conſe-
quẽs nec probaret: cũ debeat eſſe
probatio cõcludens. forte tñ dici
poſſet attẽta cõi forma loquendi ⁊
cõſuetudine:ſcdm̃ quã ⁊ illius mẽ
tem ambigua verba declarant̃:ꝙ
teneret articulꝰ ⁊ dictũ teſtis ſim-
pliciter de nobilitate mentionem
facientes. non adiectis predictis
verbis: cũ ſcdm̃ vulgatũ magiſq̃
4 cõem vſum loquẽdi † hoc verbũ
nobilis ſumat̃ ꝓ nobilitate gene
ris q̃ facit quẽ a plebeio differre.
ar.eius qđ dicit mathesila. in no.
ciij.incipiente.nota ꝙ ſi capitulũ.
vbi illud qđ dicit bar.in.l.ij.ad fi.
ff.de duobus reis ꝑ illũ tex.⁊ in.l.
ſi vxor.§.pe.ꝑ illũ tex.ff.de adult.
⁊ in.l.ſi ita ſcriptũ ſit.ff.de manu-
miſ.teſt.⁊ i.l.ſi filiuſfamilias.arg.
illius tex.ff.de teſta.ꝙ ſi capitulũ
dicat.⁊ teſtes deponãt ꝙ petrus
cognouit bertã violenter: ꝓpter
equiuocationẽ illius verbi violẽ-
ter nõ poſſe cõcludi ꝙ vim intule
rit berte petrus illã violenter co-
gnoſcẽdo. Si nõ poterit ex illa pro
5 batione petrus cũ ſit ambigua:
tãq̃ de violẽtia cõdẽnari.† Cũ il-
lud verbum violẽter ſumi poſſit
actiue ⁊ paſſiue.actiue.ſ.ꝙ ipſe pe
trus vi cognouerit bertã eã ꝑ vim
capiẽdo.paſſiue ꝙ ipſe petrꝰ vio
lẽtatus a berta eã cognouit ipſa
berta eũ per vim capiẽte ⁊ violen
tante:⁊ probationes preſertim in
criminalibꝰ debẽt eſſe cõcludẽtes
iuribꝰ p̃allegatis.immo luce me-
ridiana clariores.l.fi. C. de ꝓba.
6 ¶ † Limitari põt nõ ꝓcedere vbi
cõis vſus loquendi regionis illa
verba equoca actiue ſumeret nõ
paſſiue:⁊ ſic in vnũ ſolũ ſignifica-
tũ. Sequit̃ Feli. limitationẽ hãc
in.c.in p̃ſentia col.vij. ver. limito.
ſexto.ex̃ de teſti.⁊ i.proc decre. in
gl.j.in.ij.col.idẽ Deci.cõ.c.col.ij.
ver.vj.opponit̃. ꝓpterea dicebat
bõe memorie p̃ceptor meꝰ.d.Th.
parpalia.in.l.j.ff.de acq.poſ.non

Verbũ nobilis ſecũdũ cõem vſum loquendi ſumit̃ ꝓ nobilitate generis.

Verbuʒ violẽter ſumi pt̃ actiue ⁊ paſſiue.

Cõis vſus loquendi verba equiuoca reſtrĩgit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fuiſſe bonā ſaluationē quā ſe fe=
ciſſe teſtaẗ do. Alex.cōſi.cciij.inci
piente ſup themathe.in.ij.volu.
duz dicit ſe ſaluaſſe mulierē quā
dā q̄ intitulabat de veneno:ex q̄
nō fuerat dictū φ venenū maluȝ
Verbuȝ venenū eſt equiuocum. 7 p̄buerat.† q2 venenū eſt verbum
equiuocū l.qd̄ ſepe.§. venena ff.
de cōtrahen.emp. nam fruſtra ta
lis exigebaẗ adiectio malitie:cū
cōiter veneni facta mētiōe de ma
lo veneno itelligaẗ.pari mō aliā
ſaluationē eiuſdē.d. Alex.in ↄſil.
cxvj.in cauſa inquiſitionis.l.iij.
volu.bonā nō fuiſſe premiſſa ra=
tione attenta dicebat idem pre=
ceptor meus vbi ſupra.dum di=
cit do. Alex.ſe ſaluaſſe quēdā qui
dolo intitulabatur quid feciſſe
ex quo non dicebatur dolo ma=
Verbuȝ dolus eſt equiuocum. 8 lo.† cum vocabulū iſtud dol⁹ ſit
equiuocū.l.j.in princi.ff.de dolo.
Nam cum ſcd̄m cōem vſum ver
borū facta mentione de dolo in=
telligatur de malo nō bono:non
opus fuit vlteriori explicatione ⁊
adiectione illius qualitatis ma
litie quinimo ſufficienter dicitur
fuiſſe cōcluſum in hoc ſola facta
doli mentiōe cum igitur ſcd̄m cō
munem vſum loquendi verbum
iſtud nobilis vt dixi:ſumatur p̄
generis nobilitate:que facit dif=
ferre quem a plebeio.ſufficit ſim
pliciter facere de nobilitate men
tionē ad hoc vt dicatur ſatis ſuf=
ficienter concluſum eſſe predi=
ctis per Barto.pretermiſſis.
¶Unde latius ⁊ apertius loquē
do in practica poſſumus diſtin=
guere ſic.ſi queratur de modo et
forma probande nobilitatis:aut
em̄ nos loquimur de nobilitate
ai aut de nobilitate generis:aut
de nobilitate politica ſcd̄m φ eā
ſumit bar.⁊ late ſupra dictū fuit
primo caſu ſi de nobilitate ani=
mi formādi ſunt articuli hoc mo
do.In p̄mis φ vera nobilitas eſt
ipſa vnita virtus ſcd̄m ſapiētes,
Itē φ virtutē ipſam cōcomitatur
recta ⁊ vera nobilitas.Itē φ pro
pterea oīs cuiuſcūq̄ cōditiōis ſit
q̄ virtutib⁹ vacat bonis ⁊ cōmen=
datis morib⁹:longoq̄ tpe vaca=
uit ſue vite is vere nobilis eſt.Itē
φ ille de quo agiẗ toto tēpore vite
ſue:ſaltē pro maiori parte tpis va
cauit bonis morib⁹ et diſcipline.
idē φ propterea nobilis eſt ipſa
vera animi nobilitate: verū quia
ad hanc parū attēdiẗ hodie. Nā
vt dicit Bar.in.d.l.j.col. pe. ſi q̄s
mille annis virtutib⁹ viueret ple
nus:nō propter hoc nobilis habe
retur inter populares. Quinim=
mo plebeius ſemp̄ remaneret.Et
ſi princeps eū ſumme diligeret:
donec trāſferretur in eū aliqua
dignitas : ſeu nobilitas per quā
diſtinguaẗ a plebeis.Et dicit po=
gius florentinus in tractatu ſuo
de nobilitate.vulgares magis at
tendere ad illā nobilitatē generis
q̄ animi.Unde inherēdo cōi opi=
nioni vulgariū ſcd̄m quā verba
debent intelligi cū de nobilitate
fit mētio vt dicit Feli. in.c. ſuper
eo,de teſti.col.iij.⁊.faciūt no.in.l.
labeo ff.de ſupel.lega.vidēdū eſt
modo de forma articulādi in no=
bilitate generis.Cōtingit em̄ plu
rimū de ipſa nobilitate generis
diſceptari propter ſtatuta vel cō=
ſuetudines de illa mētionē faciē=
tes in qua quidē poſſent tradi di
uerſe articulādi forme ſecūdū φ
diuerſi ſunt modi eiuſdem intro=
ducende ſecundum diuerſas lo=
corum conſuetudines ⁊ regiones
de quibus ſupra ſuccinte in.iij.
parte dictum fuit . Tamen pro
euitatione verborum aſſumendo
vnum modum inter omnes ma=
gis aſſuetum : ſcilicet antiquita=
tis : de cuius exordio non extat
minimi memoria forum articu=
landi ſuper illo tradita conten=
tus ero.argu.not.in.l.ita vulnera
tus.ad ſi.ff.ad.l.aquil.articulan=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Articu-
li q̄mō
ſint for-
mādi in
nobili-
tate ge
neris ꝓ
banda.

9 dum erit igit̃ hoc modo.† Primo
ꝙ is vere nobilis eſt ſcd̄m cōem
loquēdi vſū ⁊ opinionē q̄ ex pa
tre.auo proauo .abauo.tritauo.
⁊.ſ̄.nobilibus proq̧ talib⁹ habi
tis ⁊ reputatis p̱ directā lineā de
ſcendit.Itē ꝙ ille de cuius nobi-
litate ꝓbanda igit̃ puta ſempro
nius p̱ directā lineā ꝓceſſit a pa
tre.auo.prauo.⁊.ſ̄.nobilib⁹.idē
⁊ q̄ pater.auus.proauus.⁊.ſ̄.ma
iores ſui parētes nobiles erāt:et
ſe ſemp̱ ꝓ talibus tenebāt.⁊ re-
putabant nobiliū actus ⁊ mores
ſtatus ⁊ cōditiones faciendo ge
rendo ⁊ exercēdo.Itē ⁊ ita ꝓ ta-
libus ſemp̱ tenti ſunt habiti:⁊ re
putati inter oēs de eiſdē cogni-
tionē habētes.Itē ⁊ hoc a tanto
tēpore citra ꝙ de illius initio ho
minū nō extat memoria.Itē ꝙ ꝓ
pterea ipe ſempronius cū a tali-
bus ſit nobilib⁹ parentib⁹natus
⁊ de tali familia nobilis eſt.Itē ⁊
ita cōtinuo inter oēs de eo cogni
tionē habentes habitus tentus:
⁊ reputatus extitit.Idē ⁊ adhuc
de p̄ſenti ꝓ nobili tenetur habet̃
⁊ reputatur ab oib⁹ . Ideo vt.ſ̄.
dixi ipſius ſempronij maiores ꝓ
nobilibus ſemp̱ habitos ⁊ repu-
tatos:q2 alr̄s nō ꝓcederet opinio
predicta itroducēde nobilitatis
vt dixi.ipſa nāq̧ vulgi opinio.cū
reputatiōe.geſtione.⁊ antiquita
te illa eſt que nobilitatē generis
cauſat:ad qđ facit qđ dicā infra
prime.dicit em̄ Bal.in preludi.
feudo.nobilitas nō naſcitur ictu
oculi.per gl.in.l. ſtemmata.ff.de
gradi.nō ēt ſine miniſterio ſubiū
xi illud capitulū.Itē ꝓ nobili ha
bitus.Itē ⁊ adhuc habet̃:q2 vidi
cit ſoci.ꝯſi.ccxlvi.col.ij .verſi.pri
ma rō.nō videt̃ ſufficiēs ꝓbatio
dicere ꝙ q̄s ſit de tali domo ge-
neroſa ⁊ nobili niſi ꝓbet eū ꝓ no
bili reputari a populo.ſtat em̄ ꝙ
ſit de domo.Et t̄n nō ſit accept⁹
populo:vel princip̄i aliqua qua

litate:neq̧ nobilis reputet̃ ſcd̄m
eūdē:q2 illi qui ꝑuenerūt ad pau
pertatem ⁊ ad viles artes.nō re
putantur nobiles:ſed ignobiles
vt infra dicā inter modos perdē
de nobilitatis:bn̄ faciūt no . per
Bar.quē ſequit̃ ibi p̄ceptor me⁹ — Teſte3 nō ſufficit dicere fuiſſe ex cōica tō ō tpe latitte ſit mony.
10 d.Iaſ.i.l.i.C.de teſta.† Dū dicit
nō ſufficere ꝙ opponat̃ teſtē vel
iudicē fuiſſe infamē ſeu excōica-
tū de tpe late ſnie vel depoſitio
nis ſingula ſingulis referendo.
S3 op3 vt dicatur ⁊ addatur.ꝙ
etiā illo tēpore ꝓ excōicato repu
tabatur.ſeu ꝓ ifame.Idē tenuit
Bar. in.l.ſi arbiter.C.de ſenten.
in.l.ad teſtiū.§.i.⁊ in.l.cū lege.ff.
de teſta. Probari em̄ pōt hec ge
neris nobilitas per famam .ſm̄
Bal.in.l.ꝓuidēdū. C.de poſtul.
refert ⁊ ſeqt̃ ſimpliciter.d.Alexā.
in additio.ad bar.i.l.de minore.
§.tormēta col. pe.ff. de qō. ad-
ditiōe incipit.bona vox.facit qđ
dicit Bar.in.l.de pupillo §.ſi qs
ipſi ꝑtori.ff de ope.no.nū. refert
⁊ ſeqtur.do.Deci.in.c.i.col.iiij.in
prin.v̄ſi.ſcđs caſus.extra de ap
pel.modū ēt ꝓbande nobilita-
tis attingit do.Cardi.Alex.in.c.
p̱ venerabilē.§.qđ aūt.col.xij.cū
ſequē.qui filij ſint legi.

¶Septima pars.

Congru
enti nunc ordine
ſucceſſiue viden
dū eſt ex quibus
cauſis ſeu quo-
nāmō ꝑdat̃ nobi
litas.Sicut em̄ pars hec nobili-
tatis finē indicat:cōgruū eſt atq̧ — Partes ſuo operi debēt aſſig na ri cōgruo loco.
decens vt ipſa operi finē impo-
1 nat.† Suo em̄ queq̧ operi par-
tes debēt aſſignari cōgruo loco.
argu.l.iperatores .ff.de in diem
adiec.breuiter.itaq̧ colligēdo q̄
cōperire volui in ꝓpoſito artic̄

culo.poſſumus ex dictis Bar.de
qb⁹ in fine.iiij.partis.ſ.memini
colligere tres cauſas:ſeu modos
nobilitatis pdēde. ¶ prim⁹ erit
in nobilitate ex accidēti q̄ſita p-
pter ſuperuenientē dignitatem
vt illa perdat p elōgationem ſti
pitis vltra pnepotē. ſm gl.in.d.
l.j. Scd̄s eſt p priuationē cauſe
ſeu radicalis fundamēti ipſius
nobilitatis.vt iam de nobilitate
animi dixi:vt illa extenuet p cō-
mutationē virtutū in vitia. Idē
in nobilitate q̄ſita p poſſeſſionē
⁊ infeudationē nobilis feudi:ſm
ꝙ ſentit bar.in.d.l.j.ad fi.attēta
tn̄ declaratiōe gl.d.l.j.vt.ſ.vltra
2 pnepotē nō trāſferat:vel niſi pri
uatiōis cā famoſa ſit:vt ex infra
dicēdis apparebit.†Et rō eſt ad
hoc cōis:q: ceſſante cuaſa dȝ ceſ-
ſare effect⁹.c.cū ceſſante.de app.
l.adigere.§.quāuis.ff.de iur.pa
tro.l.fi.cū ibi no.C.q̄ ad liber.p-
clama.nō lic.faciūt no.i.l.filia.§.
alūno.ff.ad trebel.in.l.ſed hoc
ita.in ꝟ.ſuccurrēdū.p gl.vbi do
cto.ff.de re iudi.in.l.alteri.⁊ in.l.
filio.§.matri.ff.de adimē.lega.in
l.is q̄.§.fi.ff.de leg.preſt.⁊ in.l.pā
philo.§.fi.ff.de leg.iij.faciūt q̄ di
cit Fli.i.c.ex lr̄is p illū tex.col.ix.
de cōſti.q̄ no.p glo.⁊ doc.in.l.ge
neraliter.C.de epiſ.⁊ cle.p d.Jaſ.
in.l.ſciēdū.§.fi.ff.q̄ ſatiſda.cog.⁊
⁊.d.Philip.deci.in ꝯſ.xxiiij.col.
j.qḋ nō ita pperā ⁊ abſolute itel
ligēdū eſt:ppterea q̄ ſupra dixi
in fi.iiij.partis.dū adducebā li-
mitatio nē ad dictam regulā ceſ
ſante cā.vt nō pcederet vbi ipſa
cauſa ſuū plene foret effectū ſor-
tita:vt q: ipſa accidētalis nobili
tas quā ciuilē ſeu politicā dice-
re poſſumus in gn̄is nobilitate
p maſculine linee directā cōſer-
uationē verſa foret:vt q: iā de pri
mo gradu in īferiorē deſcēdiſſet
tūc em̄ iȝ eſſet cauſa originalis ⁊
introductiua ipſi⁹ nobilitatis ci

Cauſa ceſſante dȝ ceſſare effectus.

uilis:q: tn̄ ipſa ſuū plene opata
eſt effectū gn̄is nobilitatē intro-
ducēdo p deſcēdētiā patris īfeu
dati i filiū natū ante priuationē
feudi. Nō dicet ppteres ille effe
ctus ad eſſe deduct⁹ ceſſare:vn̄
deſcēdētes inde filij legitimi ex il
la linea nobiles gn̄is nobilitate
dicent:nō obſtante ipſa nobilis
feudi priuatiōe verū q: i iſtis vt
ſepe dixi ꝯſuetudo plurimū va-
let rectāq̧ in eis iterp̄tationē fa
cit dicerē illā fore amplectādā:⁊
ad ipſam recurrēdū ſup pmiſſis
caſib⁹ tāq̧ eorūdē optimā inter-
pretē. Terti⁹ ⁊ vltim⁹ pdēde no
bilitatis modus ſm bart.vbi.ſ.
extat.ſ.ex puerſiōe ad pauptatē
vileſq̧ artes.ſi mō hoc habeat
3 cōſuetudo:q̄ tigit ex nobilib⁹ ori
ginē ducūt ſi ad pauptatē deue-
nerint:ita ꝙ viles cogātur artes
exercere ignobiles reddūt dictā
te hoc locoꝝ cōſuetudine.Et hec
occulata fide videm⁹ i ptib⁹ iſtis:
quoſdā em̄ legim⁹ nobilitatis ti
tulo decoratos:nūc ꝟo iter igno
biles ⁊ ruſticos:ab illis deſcēdē
tes hn̄t:⁊ ſilr exempla q̄plura re
fert Ualerius maxim⁹ li.iij.c.v.
ſub rub.de his q̄ a parētib⁹ cla-
ris degenerauerūt:iō copulatiue
dixi ⁊ ad viles artes†Nā ſimplr
4 ppter paupertatē nō pdit nobi-
litas.arg.l.humilē.C.de iur.em-
phi.⁊ l.nobiliores.C.de cōmer.⁊
merca.vbi nobilitas ⁊ diuitie po
nunt tāq̧ diuer.⁊ hoc opat pau
pertas cū vilis artificij exercita-
tione:ſm que pcedit qḋ dicebat
Ariſto.v.poli.nobiles illos vide
ri qb⁹ aſſiſtūt pgenitoꝝ ꝟtu⁹ ⁊ di
uitie dicāt tn̄ q̄ velint q̄cq̄d velit:
q: ſicut fides ſine opib⁹ mortua
eſt:ſic nobilitas ſine diuitijs:po-
tiſſimū de illa loquor quā vulg⁹
nobilitatē verā credit:aſſerit:et
opinat:illa nāq̧ q̄ ai nobilitas dr
nihil hȝ cū diuitijs cōe ſicut nec
pprietas cū poſſeſſorio.vn̄ dice-

Nobilitas pditur par tū viliū exercitium.

Paupertas ſola non eſt cā pdende nobilitatis.

bat rhoderi. epi. zamor. i speculo humane vite. li. j. c. vj. sunt diuitie nõ formal'r inducẽtes claritudinẽ gñis: sʒ istrumẽtaliter tãq̃ signũ nobilitatis Et phs ait i.l. magnanimũ põt fieri sine pecunia: vñ Juueñ haud facile emergũt quoꝝ virtutib⁹ obstat. Res angusta domi. ⁊ de pdicta cõsuetudine ẽt testat' soci. in ɔsi. cexlvj. incip. elegãter ⁊ subtiliter col. ij. ꝟsi. prima rõ est: vbi dicit se vidisse: qđ illi q̃ peruenerũt ad pauptatẽ ⁊ ad viles artes q̃uis ex nobili sanguine nati sint nõ nobiles: sʒ ignobiles reputãtur. ar. g. l. ne qs C. de dignita. li. xij. sic fatet' cũ bar. cõsuetudinẽ id operari ⁊ illaʒ attẽdẽ: p̃missoꝝ rõnẽ esse pntõ: q2 sicut cõsuetudo ⁊ cõis obseruãtia potẽs est ad nobilitatẽ introducendã: vt. s. late dixi in. iij. pterita etiã potẽs est ad illam reprimẽdã: limitãdã: ⁊ restringẽdã: ⁊ pro hoc adduco in argumentum tex. in. l. q̃ ɔdẽnare. ff. de re.

Cõtrariorũ eadẽ disciplina.

5 iur. † vbi q̃ cõdẽnare põt is ⁊ absoluẽdi ptãtẽ hʒ: ⁊ i. l. is põt. ff. de acqr. here. vbi is põt repudiare hereditatẽ q̃ ⁊ acqrere põt: ⁊ rõ hoc est: q2 ɔ̃trarioꝝ eadẽ natura est ⁊ disciplina. l. j. vbi bar. not. ff. de his q̃ sũt sui vl' alie. iur. Et vbi nõ cadit vnũ nõ cadit ⁊ reliquũ ſm naturã ɔ̃trarioꝝ. l. ei⁹ est velle. ff. de reg. iur. ⁊ l. pr̃ seuerinã. ff. de adi. ⁊ demõ. pprı⁹ facit tex. i. l. datã. vbi bal. no. C. de leg. ⁊ i. l. iij. §. cõditio. ff. de adimẽ. lega. vbi q̃ põt dare is ⁊ adimere põt. Hinc propterea dicit Ambrosi⁹ cui⁹ ꝟba habent' i. c. ꝟbũ de pe. dist. j. Dñs par ius ⁊ soluẽdi esse voluit ⁊ ligãdi q̃ vtrũq̃ pari cõditiõe pmisit: ergo q̃ soluẽdi ius nõ hʒ: nec ligãdi hʒ idẽ in effectu habet. in c. inferior. xxj. dist. ⁊ p gl. in. c. cũ

Ignobiles dñr q̃ viles agũt artes.

6 inferior de maior. ⁊ obe. † Qđ autem illi dicant' ignobiles q̃ viles agũt artes no. gl. in. c. q̃ cõtra ecclesie pacẽ. in ꝟ. ignobiles. i pn. xxiiij. q. j. facit bonus tex. in. l. q id tps. ⁊ qđ ibi no. glo. C. de decurio. ⁊ stationa. lib. xij. dũ vult q̃ nõ iuuat officio vel dignitate q̃ male illã seruat. † sʒ qs dicat' vile officium exercere: seu viles artes. sciẽdũ est p intelligẽtia premissorum de quo me remitto ad tex. in. l. ne qs vbi glo. in ver. officijs. ⁊ i ver. stationarijs. ⁊ seq. C. de dignita. lib. xij. vbi bar. not. et glo. in ver. macellarioꝝ: ⁊ in ver. tabernarioꝝ. in cle. r̃ ẽ. j. de vi. ⁊ hone. cleri. ⁊ in. §. j. ꝟsi. sanxim⁹. in ver. artifices ignobiles. i aut. de testi. in. §. qđ aũt in ver. mechanicis. in aut. de nõ alienã. et in. l. j. §. caupones iũcta glo. seq. in ver. stīrarũ. ff. nau. caup. stab. ⁊ p bar. l. l. fi. ad fi. C. de suscept. ⁊ archa. lib. x. facit qđ dicit gl. in. l. lex q̃ tutores. in ver. labore suo. C. de admi. tu. ⁊ qđ no. glo. in ꝟ. vilib. ⁊ ibi ang. in aut. de mãda. prin. ⁊ i. §. sit tibi ad idẽ qđ dicit tex. in. l. ij. C. de natural. lib. in pn. Jo. buridan⁹. x. ethico q. j. dũ dicit q̃ ignobiles sunt burgẽses: mercatores. ⁊ rurales. ⁊ hoc vr̃ senti

Viles artes qs exercere dicatur.

8 re glo. in. d. l. sanxim⁹. in ver. artifices ignobiles: † ⁊ q̃ dicãt' psone viles ponit bal. in. c. sedes. de rescript. vbi dicit q̃ illi q̃ sunt male morigerati: vt lenões: ⁊ siles dñr viles psone ſm eũdẽ q̃ aũt dicãt' leues tãgit gl. ij. q. v. c. oib⁹. ⁊. d. abb. post alios in. c. lʒ causaʒ de pba. vbi dicit † q̃ viri leues dñr

Viles p̃sone q̃ dicant'.

9 q̃ facile oib⁹ oia credũt: ⁊ quoti-

10 die mẽtiũt': lʒ neminẽ ledãt. † ⁊ q̃ dicant' viri graues ponit gl. in. c. lʒ ex quadã. in ver. graues. de testi. q̃ dicit eos graues appellari q̃ sunt bone fame. ⁊ opiniõis: † q̃

11 qs aũt dicat' ignobilis tãgit Jnnocẽ. in pall. e g. c. sedes. ⁊. d. abb. in. c. q2 nõnulli de cle. nõ resid. d. zenze. i extrauagã. execrabili. io. xxj. sup ꝟbo gñis claritatẽ. not. in. c.

Leues psone q̃ dicant'. Graues viri qui dicant'. Ignobilis quis dicatur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ignobilitas de ſe nõ eſt mala res.

moyſes.viij. q.j.⁊ i.c. cõgrẽte.de
12 cleri.nõ reſidẽ.vnũ tñ ſciẽdũ eſt† nec ignobilitatẽ malã rẽ de ſe eſſe ſcḋm ambroſiũ in.tractatu primi dei dicẽtẽ paupertatẽ ignobilitatẽ: egritudinẽ:⁊ mortẽ nemo ſapiẽs mala dixerit:nec in malo℞ ſorte numerarit:cuius vba referunt p gratianũ in.c.illa cauẽda.xv.q.j. ¶Ultra pdictos tres modos pdende nobilitatis:collectos ex dictis bart.in.d.l j.de dignita.addit ⁊ ali⁹ quartus modus de iure.vcʒ p incurſionẽ infamie.†Nã

Nobilitas pditur propter infamiam.

13 ppter infamiã nobilitas pdit̃ pariter ⁊ dignitas.ſcḋʒ bar.in.d.l.j. in.v.col. vſi.⁊ nobilitas:allegat bonũ tex.ad hoc.in.l.ij.⁊in.l.quotiẽs.eo.titu.C.de dignita.lib.xij. ego addo bonũ text.i.l.diuo marco.ibi ſi tñ pprioris gradus.C.de qõ.vbi filij i qs trãſit puilegiũ nobilitatis ⁊ dignitatiſ paterne:allo pbant̃ puilegio p icurſionẽ atrocis delicti.ex quo inde cauſat̃ infamia:facit bonus text.in.c.inter

Dignitate qs officio etiam ⁊ bñficio põt priuari ppter infamiã.

14 dilectos de exceſſi.pla.†vbi propter infamiã ſupuentẽtẽ priuat̃ qs dignitate qua fungebat̃:imo fortius dicit.d.abb.in.c.at ſi clerici.col.xij.de iudi.ꝙ ppter ſolã infamiã poſſet clericus priuari officio:atq bñficio:⁊ ratio quare pter infamiã pdit̃ nobilitas hec ẽ: qz vt dicit idẽ bar.i.d.l.j.co.iij.ad medi.⁊.col.vij.ad fi .nobilitas et dignitas:idẽ ſunt:ſumẽdo dignitatẽ p qualitate quadã q̃ facit differre perſonã a plebeis.Sʒ infames dignitatẽ habere nõ poſſũt. l.ij.⁊.c.inter dilectos preallegatis:⁊ ſi habeãt pdũt infamia ſupueniẽte dictis iurib⁹:cõſequẽter ⁊ nobilitatẽ.hoc idẽ ꝙ p infamiã pdat̃ nobilitas:tenuit expreſſe.d. barba.in repet.extrauagã .volẽtes.in ver .nobilis, inferẽs pro-

Uſurarius eſt infamis

15 pterea per illũ tex.†ꝙ vſurarius habens nobile feudũ cũ ſit infamis.l.ij.improbum fenus.C.ex q̃. cau.infam.irro.vbi p ſcribẽ.⁊ p do.anto.in.c.raynuti⁹.de teſta. bal.in.l.q̃ accuſare.C.de eden.et in.d.l.iprobũ.p ſcribẽ.in.c.qz periculoſum.de vſur.non gaudebit beneficio illius cõſtitutionis pter vſurariam prauitatẽ.deſinit eñ eſſe nobilis.⁊ dicit ꝙ ille tex. intelligitur de nobilitate proprie ſumpta.ſequit̃ hoc idẽ.d.matth. de afflictis neapolitanus in primo libro lecture ſue conſtitutionum regni vtriuſq ſicilie.in.v.rubri.incipiẽte multe leges.co.fi.dicens.ꝙ nobiles turbãtes officiuʒ diuinũ periuri:falſum dicẽtes teſtimoni:ſicut aliter delinquẽtes: ita ꝙ infamiã incurrant perdũt eo℞ nobilitatẽ.idẽ repetit in conſtitutione incipi.vt dignitatũ ⁊c. in.ij.not.⁊ in cõſtitutiõe incipien. q̃ literas.in.j.not.i.v.qſtiõe.intelligendũ tñ eſt ſane:qz.ſ.dictũ eſt infamẽ nobilitatẽ pdere ſuperuenientẽ infamia:vt pcedat quo ad honores ⁊ cõmoda.ſecus quo ad incõmoda ⁊ onera.iuxta id qḋ voluit bar.in.l.j.C.de dignit.lib.xij. dũ dicit ꝙ nobilis delinquẽs ex forma ſtatuti pdit nobilitatẽ:⁊ pdidiſſe ſolũ intelligit̃ q̃tũ ad cõ-

Nobilitate qui ppter delictũ priuat̃ cenſet̃ priuatus quantũ ad commoda ſecus quo ad incõmoda.

16 moda ⁊ iura.†Sʒ quãtũ ad incõmoda ⁊ dãna remã ſit nobilis.bñ facit qḋ voluit bal.in.l.cũ qs.C. de natur.liber.⁊ i aut̃ habita.C. ne filius p patr.facit tex.ſolẽnis. in.l.actione.§.ſocietate.ff.p ſoci. vbi renũtiãs ſocietati ante tempus cõuẽtũ remanet ſocius quo ad damna:non añt quo ad commoda.Ad idẽ ꝙ volũt:dy.ange. ludo,roma.⁊ mod l.l.ſi qs ſolitũ. ff de here.inſtitu.vbi dixerunt: ſtatuto cauetur:ꝙ guelphi non poſſint habere officia in ciuitate quia intelligit̃ ſi illa officia ſint honorabilia:ſecus ſi ſunt vilia ⁊ damnoſa:facit quod voluit ludo.roma.in.l.ſi exheredatus. §.ff.ad ſileia.gloſſa elegans

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in.c.ex parte.de reſcrip. q̄ dicit: ꝙ
lꝫ q̄s videat renuntiare appella-
tioni per actū cōtrariū: ꝓcedit q̄n
illa renuntiatio tēdit ad dānū. ſe
cus ſi ad cōmodū ⁊ gl.in.c. nō in-
ter.de excep.voluit ꝙ excōicatus
non euitat iuramētū calūnie: fa-
cit qđ voluit petrus de ancha.in
c.intelleximus.de iudi. vbi dixit ſi
he res habet ꝓuari hereditate: q꞉
nō ſeruauit voluntatē defuncti.
vt in auť.de here.⁊ falci.§.ſi quis

Heres priuandus hereditate: ex q̄ nō ſeruauit volūtatē defuncti: non intelligeť priuat⁹ cū eſt hereditas dānoſa

17 aūt nō adimplens. † ⁊ nō ſit qui
velit ipſaꝫ hereditatē: q꞉ forte eſt
damnoſa ipſe heres cōpelleť ean
dem retinere.ꝑ not. in.l.ſi ſeruus
pluriū.§.ſi q̄s aūt.ff.de leg.j.⁊.in
d.l.ſi q̄s ſolitū.facit qđ dicit cardi
nal.in ca.ioannes.de teſta.vbi di
cit ſi executoꝛ vltime voluntatis
fuit negligēs per annū ⁊ cadit ab
officio exequēdi.c.nos q̄dē.eo.tit.
⁊.l.nulli.C.de epiſcop.⁊ cler. ep̄s
aūt vult eū cōpellere ad exequen
dum id facere iure pōt: q꞉ negligē
tia nō debet ſibi ꝓdeſſe. facit glo.
in.c.paruuli.xxij.q.v.dum vult ꝙ
periurus nō debet admitti ad iu-
randū. Tn̄ iuramēta q̄ ſunt poti⁹
oneris q̄ꝫ honoris ipſe preſtabit.
vt eſt iuramntū calūnie: ſimiliter
iurabit dn̄o ſuo in cauſa feudi.
bar.in.l.j.C.de filioſa.mino.et rō

Delictū non dꝫ ꝓſtare immunitatē delinquenti.

18 eſt † q꞉ delictū nō debet preſtare
immunitatē delinquēti.l.relega-
toꝝ.§.fi.ff.de iterdic.⁊ relega.nec
de malitia ſua debet q̄s reportare
cōmodū.d.c.intelleximus.⁊ facit
tex.in.l.ne ex dolo.ff.de dolo.⁊ in
l.in fundo.ff.de rei vēdi. ita limi-
tat ⁊ declarat ꝑ predicta.d.coꝛſet.
in repet.c.grandi.col.xj.ad fi. de
ſupplen.negli.prela. pro quo ad-
do bene facere vltra ꝑ eū adducta
qđ voluit tex.in.l.penul.ff.de iur.

Beneficium ne q̄s cōueniat nō cōpetit ei q̄ propter maleficiuꝫ peruenit ad inopiam.

19 doti.† Qđ beneficiū ne q̄s cōue-
niatur vltra q̄ꝫ facere poſſit: non
cōpetit ei q̄ propter maleficiū de-
uenit ad inopiā: faciunt plura per
feli, cumulata.l.c.q̄ in eccleſiarū.
col.xx.poſt mediū.de conſtitu.ad
idem tex.in.l.hereditas. ⁊ qđ per
eum ibi no.bal. ⁊ ang. de heredi.

Inducta in grauamen nō debent cōmodū reddere.

20 inſti.† Qđ inducta ad grauamē
vel onus nō debēt operari fauo-
rem: vť cōmodū reddere: facit tex.
in.c.inter coꝛpalia.col.ij.de trāſl.
prela.vbi vult ꝙ inducta ad penā
nō debēt trahi ad gratiā.ad idē ꝙ
vult bar.in.l.oēs. C.de decu.li.x.
Qđ iudeus quatenus decuriona-
tus eſt honoꝛ nō pōt eſſe decurio:
quatenus eſt on⁹ ſic. Ita illū tex.

Iude⁹ pōt eſſe procuratoꝛ

21 intelligit. facit † q꞉ iudeus poteſt
eſſe ꝓcuratoꝛ eo q꞉ eſt onus: ⁊ vi-
liſſimum officiū. vt dicit glo.in.§.
fi.inſti.de excep.tex.⁊ bart.in.l.ſi
quis procurationē.C.de decurio.
lib.x. Itē infamis poteſt eſſe tutoꝛ
predicta ratione. vt eſt de mente
glo.in.l.ſed ⁊ milites.§.ſed igno-
minia miſſi.vbi iacob.de areti.ff.
de excuſa.tut.ad idē ꝙ vult glo.
not.in.l.ij.§.nemo.ff.de capi.dimi

Bānit⁹ deſinit eſſe ciuis quātum ad vtilitatē: ⁊ nō quo ad onera.

22 nu.† ꝙ bānitus deſinat eſſe ciuis
q̄ꝫtū ad eius vtilitatē: nō aūt q̄ꝫtū
ad onera. ſequitur hoc bar.in.l.tu
telas.§.itē cū ciuitas. eo.titu. di-
cens ꝙ licet exbannitus perdat
iura ciuitatis ſue: q̄ꝫtū ad ſuū cō-
modum. non tn̄ hoc ad ſuum in-
commodū: quin obligetur ex ijs
q̄ poſtea. facit ad idē ꝙ vult car-
dinal.in clemē.i.in.vij.col. de re-

Capitulo priuatus non intelligiť quo ad onera.

23 gula.† Qđ priuatus loco ⁊ capi-
tulo non intelligiť priuatus loco
oneris. ſunt in ijs q̄ ſicut diſcipli-
ne.argu.c.reprehenſibilis.de ap-
pel.facit qđ dicit bal.in con.clxvj.
vt refert ſolennis doctoꝛ ſenē.do.
io.bapt.de ſanct.ſene. in repeti.l.
omnes populi.in.vj.charta.ff.de
iuſti.⁊ iure.qđ ſi ſtatutum diſpo-
nat mercatorē vſurariū nō habe-
ri ꝓ mercatore nō intelligiť quo
ad onera q̄ ſubire debent merca-
tores: ⁊ in terminis predictā opi.
voluit barto.in.l.j.per illū tex. C.
de infami.libꝛ.x. vbi dicit ꝙ licet
quis condēnatus fuerit de falſo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

propter quod deſinit eſſe nobilis
ex aliqua lege vel ſtatuto: tñ ad-
huc remanet nobilis q̄tū ad ma-
ioritatē penarū: et ad ea in quibus
nobiles magis grauant̄ q̄ ple-
bei: facit bonus tex. in. l. j. ⁊ ibi no.
bar. C. de ijs qui nō impleue. ſtip.
lib. x. plura cumulat ad hoc. d. iaſ.
in rubr. ff. de iuſti. ⁊ iur. colū. ij. ad
fi. ad idem nouiſſime regula que

Induc̄ta ad vnū effectū non debent operari ɔtrariū.

24 habet. † Qđ inducta ad vnū ef-
fectū nō debēt operari contrariū
effectū. l. legata inutiliter. ff. de leg.
j. ⁊ l. legata inutiliter. ff. de adimē.
lega. vbi inducta ad diminutionē
nō debent augmentū operari. de
quo plene per. d. iaſ. in. d. l. legata
inutiliter. de leg. j. Adde fortiꝰ q̄
nedū cōdemnati ex infamoſo deli-
cto infamiā incurrūt ex illo ⁊ per
conſequens nobilitatē perdunt ſi

Infamibus ē interdictꝰ p̄ncipis conſpectus.

25 quā prius habebāt † quinimmo
ipſis eſt a iure principis interdi-
ctus conſpectus. l. ij. §. ignominie
cauſa miſſus. ff. de ijs q̄ not. infa.
⁊ hoc indies ſeruari videmus in
nobilibus q̄ aut iracundie calore
aut iracūdie calore aut alio quo-
uis malo ſpū ducti homicidia cō-
mittūt: nā ⁊ ſi interdū gratiā a ſe-
reniſſimo principe noſtro aſſequū
tur illā ſepiſper: limitatā habēt.
hoc modo: ne ad principis cōſpe-
ctum accedant: ne ve in illo loco:
ſeu ciuitate ea morent̄ i qua prin-
cipem eſſe contingerit. iuxta diſ-
poſitionem dicti. §. ignominie cā.
ſꝫ ante obtenta ſimpliciter grā
nullo tali limite interiecto predi-
cta oia aſſequunt̄: ⁊ famā: ⁊ nobi-
litatē: principiſq̄ conſpectū. arg.
tex. in. l. j. in fi. cū ibi not. per doct.
C. de ſentē. paſ. facit qđ dicit bar.
in. l. ſi q̄ñ. in princip. de bon. vacā.

Gratiā qui obtinuit a p̄ncipe de crimine aliq̄ non pōt poſtmodū ipune de eodem cōuitiari.

26 lib. x. † Quinimmo intm̄ operat̄
illa gratia principis et reſtitutio
vt nō poſſint inde a quocūq̄ im-
pune illo admiſſo contumeliari.
text. eſt valde no. in. l. imperialis.
ibi nō vocabulū inhoneſtū. C. de
nup. per quē dicit no. and. de iſer.
in ti. q̄ ſit prima cau. bene. amittē.
§. preterea. col. iiij. ad fi. in vſib. feu
do. Qđ proditor reſtitutus nō po
terit impune p̄ditor appellari im
mo appellās eū proditorē dr̄ in-
iuriam inferre. ⁊ actiōe iniuriarū

Pṙceps de inhabili facit habilem.

27 teneret̄. per illā. l. † princeps em̄
eſt qui de inhabili facit habilē. l.
quidā conſulebant. ff. de re iudi. ⁊
C. de crimi. ſacrile. l. ij. ſequit̄ hoc
dictū ſimpliciter referendo barb.
in. iij. volu. cōſ. iij. col. ij. ad fi. Sꝫ
ſi rebelles fuerint nobiles aduer
ſus principē nedū infamiā incur

Arma rebellium deleri debent.

28 runt nobilitatē perdunt: † ſed et
eorū arma exiſtētia in ciuitate de
leri debēt. ſm rom̄. ſingu. cccclxxj.
per tex. in. l. eorum. ff. de pe. ⁊ facit
bonus. tex. in. l. j. in prin. ibi abſur
dum em̄ eſt. ff. de lati. libert. tollē.
¶ Quintus modus perdēdi no-
bilitatis eū per religionis ingreſ-

Religionem ingrediēs ⁊ p̄fitēs nobilitatē p̄dit.

29 ſum: † q̄ primū em̄ q̄s religionē
ingreſſus eſt ⁊ profeſſus: nobilita
tē perdit quā habuit glo. eſt. in. c.
ſ. in ver. ingenuus. ij. de purga. ca
no. ⁊. in. c. ea q̄. in verſi. abſq̄ per-
ſonarū. ad fi. de ſta. mo. bene facit
qđ voluit glo. in. c. ſcripſit. in ver.
dignitate. ad fi. xxvij. q. ij. ⁊. in ca.
p̄hs. in ver. comite. xx. q. iij. q̄ in-
greſſus religionē perdit ius comi
tatꝰ: ius ducatꝰ: ius marchionatꝰ
ſiue regni. ſeq̄t̄ vltimū hoc cōpro-
bādo gloſſ. nouiſſime allegatas
ſpec. i ti. de ſta. mo. §. j. ver. xj. ang.
in. §. ſi mo. in aut. de ſctiſ. epiſ. col.
ix. ⁊ bal. in. l. deo nobis. C. de epiſ.
⁊ cler. dicens hoc fuiſſe ſibi obie-
ctū rome. cū ad defenſionē cuiuſ
dā reſcripti impetrati per quēdā
nobilē de frācia aſſiſteret in quo
cū eſſet monachus narrabat ſe no
bilē in ſua ſupplicatione dicebat̄
reſcriptū illud ſubreptitiū ex quo
deſierat nobilis eſſe p̄ monacha-
tionē ex predictis q̄ refert rom̄. ſin
gula. xxxvij. incipiēte vtrū nobi-
lis. ſequit̄ feli. i. c. cū deputati. col.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

l.ad fi.de iudi.z.d.iaſ.icidēter in
l.ij.col.iij.in pn.C.ſi cōtra ius vl
vtili publi.dicit tñ roma i pallē-
gato ſingulari q duplici ratiōe
in caſu reſcripti mentionati dñi
de rota iudicauerūt ipm reſcri-
ptū eē validū:nec vlla ſubreptio
nis labe notatū.Primo qꝛ nobi-
litas eſt quoddā ius ſanguinis
qđ eſt incōmutabile.l.ius agna-
tiōis.ff.de pac.l.iura ſanguinis.
ff.de reg.iur.Scđo qꝛ dato q p-
deret ipa nobilitas p ingreſſum:
nō tñ potuit dici papa decept⁹ab
impetrāte ſ3 poti⁹ i iure:qꝛ illud
an p monachatonē pdita dicat
nobilitas ſtabat i iure:ſic ſentie-
bāt ipſi dñi đ rota nobilitatē ſan
guīs p religiōis ingreſſuz nō pdi
pdicta rōe:q̄ q̄dē hoc mihi pluri-
mū ſuadet q̄cq̄d dicāt glo.z doct.
pallegati:facit ij arg.bonus tex.i

Religione ingrediēs nō priuat legitima.

30 l.deo nobis.C.de epiſco.z cler.†
vbi nō priuat qs a ſucceſſiōe ſibi
a parētē debita p igreſſuz religio
nis capacis bonoꝝ.bona q̄dē rō
ne:ne ex bono ope i caſu q̄dē pri-
uationis diceret lapidari:ne ve
etiā ob id ab ipo religiōis igreſſu
arceret:tū qꝛ nō d3 eē deterioris
cōditiōis bon⁹ q̄ mal⁹.l.nō ſolū.
ff.de noxa.Si igit ſucceſſiōis iu-
re nō priuat qs p ingreſſuz qua-
re magis ipſa nobilitate ſangui
nis priuād⁹ veniat nō video:veꝝ
qꝛ magna ē authoritas gl.vñ di-
cit bal.in.l.cū hereditas.C.depo.

Gloſſe authoritas magna eſt.

31 † q authoritas glo.oēs alias an
tecedit:z plura ad hoc cumulat
d.iaſ.i.l.vt vim.ff.de iuſti.z iur.
col.penul.forte non eſſet tutū ab
opinione dictaꝝ gl.recedere q̄s
tñ vt credo cōis vſus loquēdi ſeu
cōſuetudo nō obſeruat:in cōuē-
tualib⁹ pfeſſis:ideo pfeſſis dixi

Religionem nō dr q̄s ingreſſus āte pfeſſionem.

32 † alias em̄ ante pfeſſionē nō di-
cunt vere religionē ingreſſi:vt p
plura cōprobat feli.i.c.cū depu-
tati.de iudi.vñ merito.ſ.de pfeſ
ſis dixi qm̄ alias pdicta nō pce-
derēt cū nōdū dicant vere igreſſi
intra pbatiōis annū.Vnū tamē

Religione igreſſus iura ſanguinis non pdit:ne q ſuitatis.

33 ſciendū eſt † q l3 ingreſſi religio
nē nobilitatē pdant non tñ iura
ſanguinis amittūt.c.fi.xix.q.iij.
z.c.vnico.xviij.q.j.l.deo nobis.
ſuperi⁹ allegata.z gl i.c.pſens.in
ver.i locū.xx.q.iij.pulchre diſtin
guit z declarat.d.abb.in.ij.volu.
cōſi.xxvij.non etiā pdūt iura ſui
tatis p pdicta.voluit expreſſe pe
tr⁹ de anch.i.c.decetero.de teſti.
d.iaſ.fn.l.gallus.§.ſi ei⁹.col.iij.ff.
de lib.z poſthu.z.i.l.q ſe pris.iij.
col.C.vnde lib.itē eqparant fi-
liofamilias vt voluit bar.i.l.j.ff.
de vulg.z pup.z.d.abb.poſt ino.
i.c.i pſentia.de pba.q̄ oia faciūt

Religioſus an z qñ ſeruis eqparet.

34 ad iprobationē dictarū gl.† An
aūt z qñ religioſi igreſſi monaſte
ria ſuis eqparēt tāgit io.de imo.
i.cle.j.de electio.io.and.i.c.ij.ne
clerici vel mona.bal.i.l.ttti⁹ roga
t⁹.ff.ad treb.ino.i.c.cū oli.de pui
le.bar.i.l.j.z.i.l.qđ ſu⁹.ff.de ſtip.
ſuo.pe.de an.i.c.fi.de teſt.d.iaſ.i
§.actiōes.co.iiij.iſti.de actio.i.j.
no.ang.i.§.ſ3 cū factū.i.j.no.iſti.
de ſtip.ſuo.bar.i.l.cū fundus.§.
ſuū.i fi.ff.ſi cer.pe.alex.i.l.j.col.
iij.ff.de vb.obli.z gl.i.l.ſeru⁹.C.

Religioſus non deſinit eſſe ciuis ſue ciuitatis

35 cōmu.đ ſucceſ.† Nō ēt deſinit eē
ciuis ſue ciuitatꝫ.ſm pe.de anc.
i.c.fi.i.ij.col.ꝟ.ego addo.de offi.
dele.li.vj.p tex.i.l.ordine.§.fi.ff.
ad municipa.non etiam iura ci-
uilia perdit vt iam dixi in allega
ta.l.deo nobis.cū ibi diffuſe per
doct.no.Quinimmo neduz iura
non amittit.imo q̄plura per ſue
religionis ingreſſuz pulegia ꝯſe
quit:quoꝝ partē feli.enarrat in
c.cū deputati.col.j.de iudi.que
ibi videre ſufficiat:ex q̄bus etiaz
vltra pmiſſa ſatis argui pōt ꝯtra
opinionē pdictarū.gl.ꝯtra q̄s te
nēdo:z ꝯtrariā ipſaꝝ opinionem
amplectēdo:pōt eiſdē rñderi ſe-
cūdū q reſpōdet corſet.in repet.
ſua.c.grādi.de ſupplē.negligen.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

p̄la.col.x.q̄ iō ſcdʒ eos monach⁹
dr perdere nobilitatē ex quo iter
monachos ⁊ dei ſeruos nō dʒ eē
differētia nec pſonaꝝ acceptio:⁊
maxime circa diuina myſteria:re
pugnaret nāq̄ȝ id ſtatui mona-
choꝝ q̄ vnus diceret nobilior:et
ſic in ip̄o ſeruitio diuino nō cōſi-
deratur nobilitas:ſʒ reſpectu ex-
ercitū ipedit eius effect⁹:allegat
no.i.l.patre furioſo.ff.de ĳs qui
ſunt ſui vel alieni iur.⁊ gl.in.l.j.
in ver.dignitatis.ff. de poſtul.q̄
dicit:q̄ dignitas ⁊ authoritas eſt
quo ad mūdū.ſec⁹ quo ad deū.c.
nouit.de iud.in auē.de monach.
§.j.cū ergo monachi ſint mortui
mundo.c.placuit.j.⁊.ĳ.xvj.q.j.
auē.igreſſi.⁊ qđ ibi no.C.đ ſa.ſan.
eccle.l.deo nobis.C.de epiſco.et
cler.c.nolo.⁊.c.non dicatis.xĳ.q.
j.nō attendit eoꝝ nobilitas⁊ di
gnitas.quo ad ip̄m deū cui ſe de
dicarūt.ſʒ quo ad mūdū nobili-
tas remāſit i eis:ſed quo ad ip̄m
deū ipedit effect⁹ ei⁹.vn̄ dicebat
hiero.i epiſto.ad ʒelātiā nulli te
vnq̄ȝ de generis nobilitate p̄po-
nas:nec obſcuriores quaſlibet et
humiliore loco natas et inferio-
res putes.neſcit religio nr̄a pſo-
nas nec cōditiōes hoim ſed aīas
respicit.hec ille.¶ Sext⁹ pdende

Nobilitas pdi tur per peccatū

36 nobilitatis modus eſt ſcʒ † per
pctm̄.arg.not.p gl.in.c.j p illum
tex.in ver.ingenuus nō eſt.extra
de purga.cano vbi ppter pctm̄
et delictū nomē pdit dignitatis.
ergo ⁊ nobilitatis.cū vt ſupra di-
xi poſt bar.i d.l.j.C.de digni.no-
bilitas dicat eē dignitas q̄dā.fa
cit bona rō:q2 p pctm̄ efficit q̄s
infamis ſʒ glo.j.in.l.fi.C.ex qui.

Pctōres publici repellū tur:ab oblatio nib⁹ in eccleſia.

cau.infa.irro.⁊ hec dr ifamia ca-
nonica ſm̄ feli.in.c.teſtimoniū.
col.iiĳ.de teſti.poſt glo.in.c.oēs.
vj.q.j.ppterea repellunt ab obla
37 tionib⁹ in eccl'ia illi † q̄ ſunt pu
blici pctōres.vt inq̄t abb.in.c.q2
in oib⁹.de vſur.col.ĳ.p glo.in.c.
oblatio.i ſi.ix.diſtin.⁊ ſequit ibi-
dē ioā.de ana.col.viĳ.Sed iſtamī
bus dignitatū porte vt ſepe dixi
patere nō debent.c.iter dilectos.
de exceſ.p̄la.⁊.l.ĳ C.de digni.lib.
xĳ.ergo nec nobilitatis titul⁹ tri-
buēdus iuxta p̄mie dicta. Vn̄
tm̄ ſciēdū eſt q̄ pacta de pctō peni
tētia denuo detegitur nomē ip̄m:
ſeu titulus nobilitatis:ita p pcti
labē eliſus ⁊ denigrat⁹.arg.text.
i.c.ſepties.de penitē.diſt.iĳ.vbi
nō pdit nomē iuſti.q̄ p penitētiā
reſurgit.facit tex.i.l.iperialis.C.
de nup.cū ibi no.per doctores.
¶ Septim⁹ perdēde nobilitatis
mod⁹ ⁊ vltim⁹ ē:p matrimoniū:
nā ſicut mulier ignobilis nubēs
viro nobili efficit nobilis.vt dixi
38 ſupra.in.v.pre. † Ita nobilis nu

Nobilis mulier nubens ignobili nobilitatē pdit.

bēs ignobili nobilitatē pdit.l.fi.
C.de incol.li.x.io.de plate.in l.j.
in p̄n.C.de digni.li.xĳ.bona glo.
in.l.femine.ff.de ſenat.⁊.i.l.cū ex
lege.de nupt.dicit tn̄ bal.in.l.cuʒ
q̄dā puella.ff.de iuriſ.om.iudic.
q̄ nō ex toto nobilitatē pdit:q2 ⁊
aliq̄d⁹ retinet.feli.tāgit.i.c.nouit.
j.col.de iud.¶ Verū q2 nobilitas
p̄acta mūdialis ad quā vulgus
magis (vt ſepe dixi) attēdit q̄ȝ va
rĳs ſubiacet ruinis:cōcuſſiōibus
et euerſiōib⁹.vt p̄ie vidim⁹:ip̄a-
q̄ȝ virtutis nobilitate remota ad
ſepulchri inſtar deaurati extat:
querant omnes cuiuſcūq̄ȝ ſpeciei
nobilitatē affectātes:hāc ſibi p̄ci
puā virtutis nobilitatem:quam
animi ſupra diximus eligere:qua
mediāte de mortalib⁹ imortales
reddent:mortalitatē ipſam cum
imortalitate cōmutātes:ſic the-
ſaurū ſibi inexpugnabilē nulloq̄ȝ
cum tp̄e periturum cumulantes
quē nō tyrannorum nequitie:nō
armorū vires:nō belloꝝ ſeditio-
nes:nō peſtilētie:nō fames:non
tempeſtas:nō erugo:non tinea:
non caſſina:nō ignis:nō aquarū
inundatio:non inopia conſume-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

re valēt: ipſamqꝫ ſolam generis
nobilitatē parum magnifaciāt.
Attēdētes diligēter ad id quod
vnus ex ſapientibus ait: relatus
per rhoderi. epiſco. zamor. plu-
ries ſuperius allegatum in ſuo
ſpeculo vite. dū inquit ſi huma-
ne nature obſcenā fabricā: ac tur
pem materiā cōſpicimus: de ter-
rene carnis nobilitate diſputare
nil aliud videtur ꝙ de ſtercoris:
aut luti claritate certare: vnde
apud machabeos ſcribitur: glo-
ria eorum ſtercus ⁊ vermis: qḋ ⁊
eſaias nō ignorauit cū ait: magi
ſtrat⁹ ⁊ honor illius quaſi lutū:
quid eñi ſupbit terra ⁊ cinis: vñ
chryſoſtom⁹ vana eſt nobilitas
carnis infructuoſa: ⁊ puderoſa:
atqꝫ nocina: niſi comitet virtus.
⁊ Boetius: ꝙ inquit inane ⁊ ꝙ
futile nobilitatis nomē quis nō
videat: quare ſplēdidū te ſi tuā
nō habeas aliena claritudo non
efficit. Quinimmo interdū nedū
vana generis nobilitas: immo ⁊
nocina. ſm hiero. dicentē plerū
qꝫ nobilitas carnis ignobilitatē
parit mentis: vñ alibi dicit: nihil
ſe videre in generis nobilitate
appetēdū: niſi ꝙ appellati nobi-
les quadam neceſſitate conſtrin
guntur: ne a progenitorū probi-
tate degenerēt: quis tamen non
videt plurimos filios a ſuorum
claritate degeneraſſe: quippe qui
quāto patres fuere clariores: tā
to ipſi euaſere obſcuriores: vt tot
labores filij perpeti videātur in
ſectādis vitijs: quot patres in ſe
ctādis virtutibus: totqꝫ ſolertia
ſtudia filij in perdenda nobilita
te impēdāt: quot illi in acquiren
da habuere. idqꝫ in aphricano
intueri facile poteſt: qui licet ex
clariſſimo patre genit⁹ foret plu
rimis ſorbuit vitijs: plurimorū
etiam aliorum nomina recēſuit
valerius maximus. in. iij. lib. c. v.
ſub rub. de ijs qui a parentibus
claris degenerauerūt. Ad ipſius
igitur animi nobilitatis apicem
ſummus deus (cui noſipſos om
niaqꝫ noſtra debemus) ſua beni
gniſſima pietate pertingere nos
cōcedat. Tandēqꝫ ad celeſtia re-
gna peruenire: cum eodem qui
trinus eſt in perſona: ⁊ vnus in
ſubſtantia. Amen. Benedictus
Deus.

¶ Finis.

¶ Lugduni Joānes Dauid di-
ctus la Mouche Anno dñi. M.
cccccxxviiij. menſe Auguſto Tra-
ctatū Nobilitatis imprimebat.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tabula Tractatus Nobilitatis.

¶ Incipit tabula huius operis ſm ordinē alphabeti: vbi omnia ſignata inuenies per partes: ꝛ numeros.

Antiquior quis dicat. ſcda parte. nume. 16.
Anima dignior corpore. ij. par. nu. 28.
Anima regit corpus humanum. ſcda par. nu. 29.
Anime ſolius perditio maior eſt ꝗ mille corporū. ſecunda par. numero. 30.
Anima rōne creatiōis ēt dignior corpore. ſcda par. nu. 35.
Acceſſoriū ſeruitur naturam ſui principalis. ſcda par. nu. 38.
Arguendo veritas magis in lucem prodit. tertia par. nu. 2.
Argumentū ab ordine lr̄e validū eſt in iure. iij. par. nume. 16.
Argumētū ab ordine lr̄e ſumit in materia prelationis. iij. par. nu. 19.
Argumētū validū eſt ab ordine rubricarū. iij. par. nu. 21.
Acceptio perſonarū nō eſt apud deum. iij. parte. numero. 54.
Aduocati nō debēt exercere offm̄ tabellionatus. iij. par. nu. 38.
Armorum triplex eſt differentia. iij. par. nume. 170.
Arma picta in caſtro alicui⁹ domini qualiter puniantur illa delentes. iij. parte. nume. 171.
Arma qualiter: quibus: ꝛ qñ aſſumere licet. iij. parte. nu. 172.
Arma ex principis conceſſione habere qd releuet. iij. par. nu. 173.
Arma cōtra ſtatutū aſſumēs ſi poſtea ſibi cōferat licētia a principe illa portādi nū quid noua aſſequi debet a principe. iij. par. nu. 175.
Armorū vſum an pp̄ȓaris ſibi preſcribere poſſit. iij. par. nu. 177.
Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis. iij. par. nu. 197.
Antiquata feudi poſſeſſio plurimum confert ad nobilitatē. iij. parte numero. 206
Adoptiui filij nunquid ex nobilitate patris adoptantis reddantur nobiles. iij. parte numero. 12.
Arma matris nō poteſt filius portare. iij. parte. nu. 27.
Arma etiam priuilegiato deferre non licet in congregationibus. v. par. nu. 72.
Articuli quomodo ſint formādi in nobilitate generis probanda. vi. par. nu. 9.
Arma rebellium deleri debent. vij. parte. nume. 28.

Boni mores preferuntur nobilitati. iij. par. nu. 12.
Beneficio de perſona nō perſone beneficio. eſt prouidendum. iij. parte. nu. 47.
Beneficium conferentes indignis tenentur eccleſie quā leſerunt. iij. par. nu. 153.
Baro quis dicatur. iij. parte. numero. 217.
Baſtardi nobilium non dicuntur nobiles nobilitate parentum nec ipſorum arma portare poſſunt. iij. par. nume. 4.
Baſtardus legitimatus nunquid reddatur nobilis ex ea legitimatiōe ſola. iij. par. nume. 15.
Beneficium ne quis conueniatur ꝛc. non competit ei qui propter maleficium peruenit ad inopiam. vij. par. nume. 19.
Bannitus deſinit eſſe ciuis ꝗtum ad vtilitatem ꝛ non quo ad onera. vij. par. numero. 22.

Caput eſt dignius ceteris membris. ij. par. nu. 24.
Cauſatum ꝛ cauſa iudicantur ad paria. ij. parte. numero. 26.
Cognitio ſuſpēſiua ꝗ laudabilis. ij. par. nu. 34.
Connexorum idē eſt iudicium. ij. par. numero. 36.
Cauſatum recipit priuilegium pp̄ter dignitatem ſue cauſe. ij. parte. numero. 44.
Canonicus authoritate pape receptus prefertur ceteris inferiorū authoritate receptis. iij. par. numero. 25.
Comes ꝛ baro debet preferri comiti ſolo. iij. par. nu. 28.
Cardinales reſidentes in curia digniores ſunt non reſidentibus. iij. par. nu. 44.
Carbunculus hyacintho prefertur. iij. parte. nume. 51.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tabula tractatus Nobilitatis.

Clerici non ſeruientes in diuinis non debent fructus beneficiorum lucrari immo tenentur ad illorum reſtitutionem. iij.par.nu.90.

Cōmunis opinio ſeruanda.iij.par.nu.100.

Curſus tanti temporis cuius initij non extat hominū memoria vim priuilegij obtinet.iij.par. nu.132.

Cōſuetudo tanti temporis de cuius initio non extat memoria habet vim iuſtitie priuilegijs ⁊ veritatis.iij. par.nu.133.

Cocus principis dicitur dignitatē haberi. iij.par.nu.156.

Cubicularij principis dicuntur in dignitate ⁊ honore conſtituti.iij.parte. numero.158.

Clericatura ex lōga quaſi poſſeſſione ⁊ eſtimatione probatur.iij.parte.nu.164.

Conſequenti dato ſequitur neceſſariū antecedens ad illud fuiſſe cōceſſum.iij.parte.nu.204.

Comites illi proprie dicuntur qui ſunt de comitatu inueſtiti.iij.par.nu.211.

Comes palatinus non venit ſimpliciter facta comitis mentione.iij. par.nu.213.

Clericus ex eo quod clericus nobilitatur. iij.par.nu.220.

Clericus dicitur eſſe celeſtis militie miles. iij.par.nu.222.

Cauſa ceſſante ceſſat effectus.iiij.parte.numero.1.

Conſuetudo preferens primogenitum ſucceſſione non vendicat ſibi locum in legitimato.iiij.parte.nu.18.

Chriſtus denominatus a matre.iiij.parte nume.30.

Conſuetudo ſine ſtatututum non admittens preter nobiles ad beneficia non valet.iiij.parte nu.32.

Chriſtus duos ſolū nobiles apoſtolos habuit.iiij.par.nu.33.

Conſuetudo notoria licet non ſit probanda eſt tamen allegāda.iiij.parte. numero.36.

Ceſſante vna cauſa non ceſſat effectus quādo adhuc militat alia cauſa.iiij.parte.numero.37.

Cauſa ceſſante non ceſſat effectus cōſummatus.iiij.par.nu.41.

Conditio facta ſi ſine liberis deceſſerit: dicitur deceſſiſſe per exiſtentiā filij quantūcunqꝫ illico morientis.iiij. parte. numero.42.

Clericus non poteſt torqueri regulariter. v.parte nu.7.

Conſuetudo qꝫ milites torqueantur nō valet.v.parte.nu.11.

Communis vſus loquendi verba equiuoca reſtringit.vj.par.nu.6.

Cauſa ceſſante debet ceſſare effectus. vij. parte.nu 2.

Contrariorū eadem eſt diſciplina.vij parte.nu.5.

Capitulo priuatus nō intelligitur quo ad onera.vij.parte.nu.23.

Diuiſio operis. prima parte. numero 2.

Duplex nobilitas ſecundum abbatem. ij.parte. numero.6.

Diuiſionis effectus.ij.parte. numero.8.

Digniora ſunt preponenda.ij.parte.numero.10

Digniores altiori loco ſedere debent.ij. parte.nu.11.

Digniores preferendi.ij.parte.nu.12.

Digniores maiores dicuntur non habito ad numerum reſpectu. ij.parte. numero.14.

Digniores primo loco ſcribendi in rationibus.ij.par.nu.15.

Dignus prefertur indigno etiam dato electorum pari numero.ij. parte.nu.17.

Dignior quis dicatur.ij.par.nu 19.

Dignior eſtimatur res ⁊ actio ab authore efficiente.ij.parte.27.

Deus vita eſt anime.ij.parte.nu.33.

Diſpenſatio extēditur ad cōnexa.ij.parte. numero 36.

Domini terrarum non poſſunt compellere ſubditas ſuas vt vadant ad tripudiādū in caſtro.ij.parte. nu.41.

Diuiſio confert ad intelligentiam.ij.parte. numero 53.

Delegatio ex quibus arguatur perſonalis et ex quibus non.iij par.nu.17.

Dignior dicitur qui primo nominatur.iij. parte nume.20.

Doctor ſiue miles a principe creatus re

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tabula tractatus Nobilitatis.

quos antecedere debet.iij.parte.numero.23.
Doctor generoſus alium debiliorem genere procedere debet.tertia parte.numero.30.
Doctoratus in duplici cenſura preferendus eſt vnica tantū cenſura doctorato.iij.parte.nu.32.
Due rationes vincunt vnam:⁊ due gloſſe vnam.iij.par.nu.33.
Doctoris dictum debet intelligi ſm.l. quā allegat.iij.parte.nu.35.
Diſtinctionis effectus nō modicus.iij.parte.nu.39.
Doctor ignobilis prior tempore prefertur nobili genere poſteriori in creatione.iij.par.nu.41.
Doctor a principis creatus quātūuis ignobilis prefert doctori nobili aliunde creato.iij.par.nu.42.
Doctor principis conſiliarius reliquis omnibus antefertur.iij.par.nu.43.
Dauid poſt fetantes in regem iudeorum electus.iij.par.nu.53.
Doctores ſeniores regulariter ſunt preferendi.iij.par.nu.62.
Doctores iuniores doctiores alijs ſenioribus ſunt preferendi.iij.parte.numero.63.
Diſpenſare ſuper irregularitate cogit epiſcopus fauore publice vtilitatis.iij.parte.nmero.64.
Doctor ideo militi preferendus eſt q̄ virtute propria pollet.iij.parte.nu.76.
Dignitas fortior eſt quam quis habet per ſe:quā illa quā habet quis per alium.iij.parte.nu.78.
Doctor quilibet dicitur nobilis.iij.par.numero.95.
Doctoratus in compenſam exacti laboris confertur.iij.par.nu.98.
Doctoratus eſt dignitas.iij.par.nu.99.
Doctorea dignitas vileſcit propter tantā multitudinē.iij.par.nu.101.
Doctor doctorem creat.iij.parte.numero.103.
Diffinitum non conuenit cui non conueniunt diffinitiōis verba.iij.parte.numero.105.et.iiij.parte.nu.13.
Doctoratus inſignia poſtulans indoctus peccat mortaliter.iij.parte.nu.107.
Doctor imperitus reprobari poteſt.iij.parte.numero.108.
Doctor q̄ per viginti annos legit in famoſa vniuerſitate:dignitatē comitatus aſſequitur.iij.parte.nume.110.
Dignitas ſuperueniens quandoq̄ a pōlicitis excuſationem prebet.iij.parte.numero.114.
Doctor qui eſt de meliori ſanguine precepit doctorem primo doctoratum.iij.parte.numero.118.
Doctorum priuilegia.iij.parte.nume.121.
Doctor gaudet priuilegio nobiliū.iij.parte.nume.122.
Doctoribus non licet officium tabellionatus exercere ſeu procurationis.iij.parte.numero.141.
Doctoribus licet procuratio pro principe ⁊ item ⁊ tabellionatus.officium.iij.parte.numero.142.
Doctorelli vocantur doctores pedanei.iij.parte.numero.149.
Dignitas illa eſſe dicitur quam conſuetudo vel ſtatutum dignitatem facit.iij.parte.nume.162.
Doctorem ſe aſſerens cū non ſit quādo puniatur pena falſi.iij.par.nu.167.
Domini locorū efficiunt nobiliores ꝑ nobiles ſubditos.iij.parte.nu.207.
Dn̄i locorum dn̄i ſubditos ſuos benigne tractare.iij.par.nu.208.
Dn̄s male tractans ſubditos ſuos dʒ illorū dominio et ſuperioritate priuari.iij.par.nume.210.
Diſpēſatio epī an valeat cōtra cōſuetudinē exiſtentē:ꝙ nō admittant ad bn̄ficia niſi nobiles.iiij.par.nu.34.
Doctores nedū aduocatiōis officiū exercētes immo etiā qui exercere deſierūt torqueri nō poſſunt.v.par.nu.8.
Dominus abutēs dominio ſuo et iuriſdictione venit eiſdem priuandus.v.parte.numero.20.
Dn̄s ſubditos ab offenſionbus defendere debet.v.par.nu.21.
Donatio preſumit in nobili viro aut etiaʒ muliere.v.par.nu.23.
Dionyſius ſyracuſanorum tyrānus filium increpat cur liberalitatem nō exercet.v.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

parte.numero.24.
Donatio valet inter virū et vxo.fauore nobilitatis vxoris.v.par.nu.30.
Donatio non preſumit̄ regulariter.v.par. numero.31.
Dos eſt latior conſtituenda ab vxo.ꝓpter nobilitatē viri.v.par.nu.41.
Dño volēte habere dimidiū reddit⁹ vnius anni: vaſallo vero volente perſonaliter ad bellū accedere: cui⁹ ſit electio.v.par. numero.48.
Duellum an ſit licitū hodie.v.par.nu.58.
Deductio ne egeat debet fieri in nobili ſecundum qualitatem ſue nobilitatis.v. par.nume.65.
Doctores non debent ſcrutari de armis.v. par.nume.73.
Dignitate quis etiā officio ⁊ beneficio poteſt priuari propter infamiam.vij.parte. numero.14.
Delictū non debet ꝑſtare immunitatē delinquēti.vij.parte.nu.18.
Errans circa principia nō poteſt principiata cognoſcere.j.par. numero.3.
Epiſcopatus eſt dignitatū culmen.ij.par.nu.23.
Expreſſum facit ceſſare preſumptū.iij.parte.nume.6.
Expreſſum facit ceſſare tacitum.iij.parte. numero.8.
Expreſſi maior eſt virtus ꝙ taciti.iij.parte. nume.10.
Eccleſie res nō poſſunt regulariter de nouo infeudari.iij.par.nu.50.
Expertis in arte ſtandū eſt ⁊ illis negotiū cōmittendū.iij.par.nu.57.
Excellentia perſone cauſat receſſum interdiu a regulis iuris communis.iij.parte. numero.60.
Eps indigne ꝓmotus meretur decapitari iij.parte.nu.154.
Emphiteoſi acquiſita pro ſe ⁊ ſuis filijs legitimis nō veniunt legitimati.iiij.parte. numero.17.
Ex nihilo nihil fit.iiij.parte.nu.40.
Excōmunicatus donec ſatiſfecerit non eſt abſolutus ſatiſfaciendo ſed expreſſa abſolutio requiritur.iiij.parte.nu.43.
Exceptio firmat regulam in contrarium.v. par.nu.71.
Fratres predicatores cur precedant minores.ij.par.nu.20.
Firmius eſt ꝟtute ꝓpria ꝙ aliū de qſitū.iij.par.nu.77.
Filij paterna nobilitate redduntur ſplendidiores.iij.par.nu.85.
Facere quis dicitur id quod eius authoritate fit.iij.par.nu.106.
Familiaritas nimia apud quos pariat cōtemptū.iij.par.nu.112.
Factum qui ꝓmiſit nō pōt facere per ſubſtitutū.iij.par.nu.117.
Feudū nobile qđ dicat̄.iij.par.nu.199.
Feudum nobile ſuum reddit nobilē poſſeſſorē.iij.par.nu.200.
Feudum aliud nobile: aliud minus nobile: aliud aliqualiter nobile: ⁊ aliud ignobile.iij.par.nu.201.
Feudi nobilitas non ex antiquitate ſed ex illius ꝑſone cōcedentis qualitate dijudicatur.iij.par.nu.202.
Feudi nobilis poſſeſſio ſuū nobilitat poſſeſſorē.iij.par.nu.203.
Fratrū ſimpliciter facta mētione nō veniūt patrueles.iij.par.nu.214.
Feudo perpetuo inueſtiti omnia poſſunt que poſſit imperator i toto orbe.iij.parte.nu.218.
Filius regis an dicatur eſſe is q̄ natus eſt anteꝗ pater eſſet rex.iij.par.nu.224.
Filijs legitimi filiorum naturalium nobilium nunquid dicantur nobiles.iiij.parte.nume.9.
Filius preſumitur ſimilis patri.iiij.parte. numero.2.
Filij nunquid nobiles reddantur ex nobilitate patris ſuperueniente.iiij.parte.numero.10.
Fili⁹ dʒ pr̄is felicitate frui.iiij.parte nu.10.
Filij non nobilitantur ex nobilitate matris iiij.parte.nu.23.
Filij quo ad dignitates ⁊ honores patris ſequuntur conditionē ⁊ non matris.iiij. parte.nu.24.
Forma potētior eſt ꝙ materia.iiij.p.nu.25.
Feudi collatio cum ſit a nobili debet eſſe mera ⁊ libera.v.parte.nu.17.
Funeris impenſa maior eſſe debet in nobili viro ꝙ in ignobili.v.par.nu.82.

Geminatio

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tabula tractatus Nobilitatis.

Geminatio verboꝝ ſine actuū plurimū operaꝛ.iij.parte.numero.34.
Graues viri q̄ dicuntur.vij.parte.nume.10.
Gratiā q̄ obtinuit a principe de crimine aliquo non poteſt poſtmodū impune de eodē conuiciari.vij.parte.numero.27.
Glo.authoritas magna eſt.vij.par.nu.31.
Honeſtas intelligitur ſemper excepta in quacūq; diſpoſitione.ij.par.nume.40.
Honoris cōmēdatio.ij.part.numero.43.
Honor quibuſlibet rebus preferendus.ij.parte.numero.42.
Honorādus eſt ab oībus quē princeps honorat.iij.parte.nume.26.
Habitū alterius aſſumere nemini licet in illius opprobrium ⁊ iniuriam.iij.parte.numero.169.
Homo mortuus non eſt homo.iiij.parte.numero.38.
Heres priuandus hereditate ex quo non ſeruauit volūtatē defuncti: nō intelligiꝛ priuatus cū eſt hereditas damnoſa.vij.parte.nume.17.
Inſtrumenta originalia debent apud digniorē ſtare.ij.parte.nume.13.
Iuramentū ſequiꝛ naturā cōtractus ſuper quo interponitur.ij.par.nume.39.
Inſtrumenti prioritas ex quibus arguatur.iij.par.nume.18.
Idoneior alijs quantūcūq; nobilioribus in officijs et beneficijs eſt preferendus.iij.parte.nume.46.
Idoneitas perſone ex quibus arguatur.iij.parte.nume.49.
Idoneiores ſunt preponēdi.iij.par.nu.59.
In militia nō attenditur origo ſed fortitudo.iij.par.nu.66.
Iuſta interueniente cā recediꝛ a regulis iuris cōis.iij.parte.nu.69.
Inferior legē ſuperioris tollere nō pōt.iij.parte.nume.71.
Irundo vna nō facit ver.iij.par.nu.92.
Inducta ad fauorē ⁊ augmentū nō debēt diminutionē ſeu odiū operari.iij.parte.nume.128.
Ignobili nō licet nobilium arma aſſumere.iij.parte.nu.168.
Immunis a collectis non excuſatur a collecta impoſita ob neceſſitatē cōmunem ſuperuenientē.v.par.nu.45.
Iuſpatronatus laicoꝝ derogatio facta nō cōprehēdit iuſpatronatus ducū comitū vel marchionū.v.par.nu.50.
Ignobiles dicitur q̄ viles agūt artes.vij.par.nume.6.
Ignobilis quis dicaꝛ.vij.parte.numer.11.
Ignobilitas de ſe non eſt mala.vij.parte.nume.12.
Inducta ad grauamē nō debent cōmodū reddere.vij.par.nu.20.
Iudeus pōt eſſe procurator.vij.par.nu.21.
Inducta ad vnū effectū non debēt operari cōtrariū.vij.par.nume.34.
Infamibus eſt interdictus principis cōſpectus.vij.par.nu.35.
Literatoꝝ doctrina mūdus illuminaꝛ.iij.par.nu.35.
Legatum factum alicui cū doctorabitur: intelligitur precedente examine rigoroſo.iij.par.nume.24.
Leges araneaꝝ telis ſimiles.iij.parte.numero.48.
Literati viri ſunt extollēdi ad pluralitatē beneficioꝝ.iij.parte.nu.65.
Legitimati quo tpe dicantur vere legitimi.iij.par.nu.130.
Lōgi tpis curſus cuius initū non extat hominum memoria priuilegio comparaꝛ.iij.par.nume.132.
Licētiatis licet officiū tabellionatus exercere.iij.par.nume.139.
Legitimi naturaliū nobiliū nūquid dicanꝛ nobiles.iiij.parte.numero.9.
Legitimatus nō dicitur vere nobilis.iiij.par.nume.16.
Legitimati veniūt appellatiōe legitimoꝝ lato laudo ꝙ alicui ⁊ ſuis liberis legitimis quid annuū ſoluaꝛ.iij.parte.nu.19.
Legitimati per ſubſequens matrimoniū admittuntur ad emphiteoſim eccleſiaſticam.iij.parte.nume.20.
Legitimati per ſubſequens matrimo=

h

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nium ſuccedunt in feudo.iiij.parte.numero.21.
Limitata cauſa limitatū producit effectū. iiij.par.nu.46.
Liberalitas hoies famoſos ⁊ claros facit. v.par.nu.15.
Liberorum appellatione in nobilibus non veniunt naturales.v.parte.numero.80.
Libellus debet de neceſſitate concludere. vj.par.nume.3.
Leues perſone que dicantur.vij.parte.numero.9.
Miſtum digniori tribuitur.iij.parte.numero.21.
Mulieres pgnātes cur poſt xxx.dies non patiant menſtruum.iij.par.nu.31.
Maſculinū non concipit femininum vbi diſpoſitio loquitur diſcretiue.iij.par.nume.7.
Mores boni preferunt nobilitati.iij.par numero.12.
Mulieres nobiles minus honeſte nō admittuntur in teſtes ad probandum virginitatem.iij.par.nu.13.
Miles et doctor preferendus eſt ſimplici militi.iij.par.nume.29.
Milites qui ad principis latus militant ceteris ſunt digniores.iij.parte.numero.45.
Miles doctori preferendus eſt in militaribus actibus.iij.par.nume.55.
Monachus diſpenſari poteſt ex iuſta cauſa vt religionem exeat.iij.parte.numero.70.
Mulier plebeia habens bonos mores prefertur mulieri nobili non habēti bonos mores.iiij.par.nu.74.
Meum quod eſt per acquiſitionem magis eſſe meum dicitur ꝙ quod per ſucceſſionem.iij.par.80.
Mercator vt quis dici mereatur non ſufficit ꝙ ſemel emerit.iij.parte.nume.86.
Mercator is dicitur qui matriculatus eſt: etiam ꝙ nondum mercantiam iteratis vicibus exercuerit.iij.parte.numero.87.
Milites nō exercentes militiam non gaudent priuilegijs militum.iij.parte.numero.89.
Mores mali dicuntur purgati benefaciendo per triennium continuum.iij.parte.numero.93.
Miles is qui nō eſt alium' militem facere non poteſt.iij.par.nu.104.
Mercatura nobilibꝰ eſt interdicta.iij.par. numero.135.
Mercature pericula.iij.par.nu.137.
Miles romanus cōmuni iure dr nobilis. iij parte.nu.146.
Militia an nobilitatem prebeat ſtandum locorum conſuetudini.iij.parte.numero.147.
Militia non eſt dignitas de iure.iij.parte. numero.148.
Milites rhodi vere ſunt in dignitate cōſtituti.iij.par.nume.151.
Milites qui non ſtant in caſtris ſed vagantur per loca ⁊ plateas non gaudent priuilegijs militū.iij.par.nu.152.
Medici pape ſeu imperatoris ſunt in dignitate conſtituti.iij.par.nu.155.
Menti cōtrahentium ⁊ negotium aliquod agentium potius ꝙ verbis eſt attendendum.iij.par.nu.181.
Mulier ob mariti nobilitatem nō tenetur ad munera patrimonialia.iij.parte.numero.186.
Mariti infortunia dicunt̄ eſſe vxori cōmunia.iij.par.nu.188.
Mulier naturalis nupta viro legitimo legitima redditur.tertia.parte.numero.191.
Maritus an teneatur vxorem ſuam dominam appellare.iij.par.nu.192.
Mulier nobilis nubens plebeio nobilitatē perdit.iij.parte.numero.193.
Mulier impudice viuens nobilitatē perdit.iij.parte.nu.194.
Maritus eſt caput mulieris.iij.parte.numero.196.
Mulier ex filij nobilitate nobilitatur.iij. parte.nu.168.
Milites celeſtis militie quales ſunt clerici torqueri non debent.v.parte.numero.6.
Maritus nobilis ſtagilla et burſas quod vxori mittit donare videtur.v.parte.numero.22.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tabula tractatus Nobilitatis.

Mater nobilis nõ tenetur per triennium lactare filium.v.parte.nu.68.

NObilitas vnde dicat̃. prima parte.nu.4.

Nobilitas naturalis que dicatur.ij.par.nu.4.

Nobilitatis quatuor ſpecies. ij.parte.nu.9.

Nobilior mulier nunquid poſſit implorare iudicis officium vt minus nobilis cedat loco.ij.parte.nu.18.

Nobilitas animi quid ſit.ij.par.nu.48.

Nobilitas generis que dicatur.ij. par.numero.49.

Nobilitatis miſte animi ſcʒ ⁊ generis diffinitio.ij.parte.nu.50.

Nobilitatis qualis ſpecies ſuo poſſeſſori prelationem preſtet.iij.par.nu.1.

Nobilitas eſt filia ſcientie.iij.parte.numero.4.

Nobilitate animi luſtratus ꝙ ſit preponẽdus argumẽ.iij.parte.nu.3.

Nobilis ex genere quis non eſt niſi p̄ſumptione. iij.par.nu.5.

Nobilitas generis ꝙ ſit preponenda argumenta . iij.par.nu.14.

Nobilis genere preſumitur idoneior quo ad negotium militare.iij. par.nu.58.

Nobilitate politica fulcit⁹ ꝙ ſit p̄ponẽdus argu. iij.par.nu.22.

Nobilitas quam filia habet per ſe ab origine:eſt fortior illa quam habet a marito.iij.par. nume.79.

Nobilitas perfecta dicitur animi cum genere miſta.iij.nu.83.

Nobilitatis miſta ſpecie inſignitus:animi ſcilicet ⁊ generis:ꝙ ſit ceteris preferend⁹. iij.parte.nu.27.

Nobilitatem per principem non agentes actus nobilium non debent nobilitatis priuilegijs gaudere.iij.par.nu.91.

Nobilitas ingenij prefertur accidẽtali nobilitati.iij.par.nu.96.

Nobilitatis qui vtraqꝫ fungitur ſpecie nedum nobilis immo nobiliſſimus appellatur.iij.parte.nu.119.

Nobilitatis inueterate inanis eſt ambitio. iij.par.nu.123.

Nobilitas inconſtans ⁊ omni mobilitate mobilior.iij.par.nu.124.

Nobilitas principis indulto conceditur iij.parte.nu.125.

Nobilitatus per principem prius popularis nõ perdit popularium priuilegia.iij. parte.nu.127.

Nobilis appellatus per comitem nõ propterea nobilis eſt.iij.parte.nu.131.

Nobiles naſcuntur qui ex nobilibus parẽtibus originẽ trahũt.iij.parte.nu.134.

Nobilem ſe profitendi non licet mercãtie artẽ exercere.iij.parte.nu.144.

Nobilis quis dicatur ſtandũ eſt opinioni ⁊ exiſtimationi cõi.iij.parte.nu.160.

Notariatus officium ex longa quaſi poſſeſſione notariat⁹ ⁊ cõmuni opinione vulgi probatur.iij.par.nu.163.

Nobilem ſe affirmans cum non ſit poteſt tanq̃ falſarius puniri.iij. parte . nu.165.

Notarium ſe mentiens cum non ſit punit̃ de falſo.iij.par.nu.nu.166.

Nobilium mentione facta de quibus intelligitur.iij.par.nu.179.

Nobilitas per matrimoniũ queritur vxori.iij.par.nu.184.

Nobilitate vxoris marit⁹ plebeius non nobilitat̃.iij.par.nu.195.

Nobilitas ſine diuitijs pene mortua eſt.iij. par.nu.219.

Nobilitas generis conſeruatur ⁊ tranſit in filios naturales ⁊ legitimos.iiij.par.numero.3.

Nobilitas in infantem furioſum ⁊ ignorãtem tranſfunditur.iiij.par.nu.14.

Nobilitas politica ſeu ciuilis vſqꝫ in quartam generationem demittatur.iiij.parte.nume.35.

Nõ entis nulle ſũt q̃litates.iiij.par.nu.39.

Nobilitati defertur in penis infligẽdis.v. par.nu.1.

Nobilis grauius peccat q̃ ignobilis data paritate delicti.v.par.nu.3.

Nobiles torqueri nõ debẽt etiã in caſib⁹ in quib⁹ plebei⁹ eſſet de iure torquendus. v.parte.nu.4.

Nobiles pena pecuniaria grauius ſunt puniẽdi ignobilib⁹ ⁊ plebeis.v.par.nu.5.

Nobilis nõ debet icarcerari more plebeiorum.v.par.nu. 12.

Nobilium promiſſa pro factis habentur. v.par.nu.13.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tabula tractatus Nobilitatis.

Nobiliū proprium eſt liberalitas. v. par. nu. 14.
Nobilis magis pſumitur donare ꝙ ignobilis. v. par. nu. 18.
Nobiliū auaritie increpatio. v. par. nu. 19.
Nobiles fideliores ceteris eſſe credūtur. v. par. nu. 26.
Nobili viro fiduciā preſtās nō ē in culpa. v. par. nu. 27.
Nobiles in electionibus officioꝝ: aut bñficiorum dñt āferri. v. par. n. 33.
Nobilitatis ſolus fauor ſufficiens eſt ad cauſandam diſpenſationem ſuꝑ pluralitate beneficioꝝ. v. par. nu. 34.
Nobiles in electionibus data paritate vocū preferuntur. v. par. nu. 35.
Nobiles teſtes in dubio ꝑferūtur. v. par nu. 37.
Nobilitati in beneficijs magis eſt prouidendum. v. par. nu. 38.
Nobili qui rationem reddere tenet debet accedere ad eū. v. pau. nu. 39.
Nobili cui verecūdum eſſet in publicū ꝓdire ob ſui paupertatem deferendū eſt iuſiurandum ad domū. v. par. nu. 40.
Nobiles ad latus principum ſtare debēt. v. par. nu. 42.
Nobiles nō excuſant a mūeribus realibꝰ nec perſonalibus. v. pau. nu. 43.
Nobilitas cauſa eſt immunitatis cōcedende. v. par. nu. 44.
Nobiles pro feudalibus rebus nō tenent ad munera realia. v. par. nu. 46.
Nobilium appellatio comites ⁊ marchiones cōplectitur. v. par. nu. 49.
Nobilis arrhādo vilis cōditionis mulierē nō tenet duplicatas arrhas reſtituere recedendo a cōtractu. v. par. nu. 51.
Nobiles alijs plebeis ſunt digniores. v. par. nu. 52.
Nobiles alijs ſuperiores ⁊ potentiores dicuntur. v. par. nu. 53.
Nobilis mulier in metallum nō damnat. v. par. nu 54.
Nobili mulieri non ſuccedit vulgo queſitus. v. par. nu. 55.
Nobili facilius ignoſcitur. v. par. nu. 56.
Nobilis non poteſt prouocari ad pugnā per ignobilem. v. par. nu. 57.
Nobiles in arduis regendis rebus debēt adhiberi. v. par. nu. 61.
Nobiliores cū tutoribus vocandi. v. par. nu. 62.
Nobiliori plus creditur. v. par. nu. 63.
Nobili pauperi citius eſt eleemoſyna cōferenda. v. par. nu. 64.
Nobilibus arma etiā pacis tempore deferre licet. v. par. nu. 70.
Nobilior in liga ſuperior intelligit. v. par. nu. 74.
Nobilis nō tenet tre pedes. v. par. nu. 75.
Nobiles nō tenent comedere fabas. v. par. nume. 76.
Nobiles de facili nō cōueniuntur. v. par. nu. 78.
Nobilibus in iudicio ſedendi locus eſt cōcedendus. v. par. nu. 79.
Nobiles aliter principibus homagium preſtant: aliter ignobiles. v. par. nu. 83.
Nobiles magis ſolent a principibus honorari ignobilibus. v. par. nu 83.
Nobiliores genere citius vocantur ad nuptias. v. par. nu. 84.
Nobiles debent eſſe virtutibus ⁊ fortitudine pleni. v. par. nu. 85.
Nobilitati omnes pene virtutes famulātur. v. par. nu. 86.
Non ſemper attenditur quod fit: ſed qđ fieri debet. v. par. nu. 87.
Nobiles vtplurimum hodie ſunt honoris appetitiui ⁊ ambitioſi. v. par. nu. 88.
Nobilis a ruſtico aggreſſus non tenetur fugere. v. par. nu. 89.
Nobilis ſuccedit hōi ſuo morientī ſine legitimo herede. v. par. nu. 60.
Nobilis mulier non tenetur filium ſuum per triennium lactare. v. par. nu. 291.
Nobilitas iuuat in caſibus in quibꝰ ignobilitas nocet. v. par. nu. 92.
Nobilem ſe allegant incūbit onus probandi. vj. par. nu. 1.
Nobilitas quō probetur. vj. par. nu. 2.
Nobilitas perdit ꝑ artiū vilium exercitiū. vij. par. nu. 3.
Nobilitas perditur propter infamiam. vij. par. nume. 13.
Nobilitate qui propter delictū priuatur cenſetur priuatus ꝗtum ad cōmoda: ſecus quo ad incommoda. vij. par. nu. 16.
Nobilitas perditur per peccatū. vij. par.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

numero. 36.
Nobilis mulier nubens ignobili nobilitatem perdit. vij. par. nu. 3.
ORdo figura eſt ſubſtătie vniuſcuiuſqꝫ rei. j. par. nu. 1.
Omnis de re aliqua inſtitutio debet a diffinitiōe proficiſci. iij. par. nu. 1.
Officium dicitur habere dignitatem annexam qđ ſic reputatur in ciuitate. iij. par. nu. 161.
Officio functo remanet officij nomen. v. par. nu. 9.
POlitica nobilitas que dicatur. ij. par. nu. 5. ⁊ 51.
Papa quare ſe epiſcopū dicat. ij. par. nu. 22.
Politica nobilitas in quo differat a reliquis. ij. par. numero. 52.
Peccati immunes ijs qui peccauerūt vberiorem gratiā habebunt. iij. par. nu. 38.
Prelationis materia diſtinguitur. iij. par. nume. 40.
Propter vberem excellentiam alicuius viri receditur a regulis iuris communis. iij. par. nu. 60.
Perſonarum nulla eſt acceptio apud deū iij. par. nu. 54.
Princeps non poteſt donare de rebus ſui principatus vbi donatio eſſet magni preiudicij. iij. par. nu. 81.
Princeps nunquid virtute ſua propria acquiſita poſſit alienare ⁊ dimembrare de principatu. iij. par. nu. 82.
Princeps nobilitare poteſt. iij. par. numero. 126.
Perfectum aliquid dici non poteſt in quo aliquid deeſt. iij. par. nu. 129.
Philoſophi proprium eſt terrena deſpicere. iij. par. nu. 136.
Procuratoris officiū vile. iij. par. nu. 140.
Popularem vnius nobilis ciuitatis eſſe melius eſt ꝙ nobilem mediocris ciuitatis. iij. part. nu. 145.
Priuilegium de aliquid faciendo de nouo trahitur ad iam factum. iij. par. numero. 176.
Paria ſunt non eſſe vel non apparere. iij. par. nume. 178.
Princeps preſumitur habere omnia iura in ſcrinio pectoris. iij. par. nu. 183.
Priuilegium quis aſſequitur ratione adiuncti quod alīs per ſe ſolum non conſequeretur. iij. par. nu. 187.
Papa cōferens beneficium incapaci videtur cum illo diſpenſaſſe. iij. par. nu. 205.
Principis intereſt locupletes habere ſubditos. iij. par. nu. 209.
Princeps quis dicatur. iij. par. nu. 216.
Primogenitus nobilis quis eſſe dicatur: an natus ante queſitam: an poſt queſitam nobilitatem. iij. par. nu. 223.
Priuilegio cōceſſo regi ꝓ ſe ⁊ liberis ſuis: naturales nō continebuntur. iiij. parte. nume. 6.
Pena ſuſpēſionis in quo dicatur grauior pena decapitationis. v. par. nu. 2.
Princeps ob ſui liberalitatem ⁊ magnanimitatem multa ⁊ magna cōcedentes ſe parua cōceſſiſſe reputāt. v. par. nu. 25.
Preſumitur pro nobili in cōcernētibus nobilitatem. v. par. nu. 28. ⁊ 59.
Plebeius ducens vxorem nobilem: ⁊ confitens dotē recepiſſe quā nō recepit: nō poteſt opponere exceptionem non numerate pecunie. v. par. nu. 29.
Pater nobilis tenetur filium alimētare: licet arte ſibi victū querere poſſit. v. par. numero. 66.
Poſſe quis non dicitur qđ honeſte non poteſt. v. par. nu. 67.
Partes ſuo operi debent aſſignari cōgruo loco. vij. par. nu. 1.
Paupertas ſola nō eſt cauſa perdēde nobilitatis. vij. par. nu. 4.
Princeps de inhabili facit habilem. vij. par. nu. 27.
Peccatores publici repelluntur ab oblationibus in eccleſia. vij. par. nu. 37.
QUalitas negotij ⁊ perſonarum eſt attēdenda. iij. par. numero. 56.
REferēs intelligi debet ſm id ad qđ fit relatio. iij. par. nu. 36.
Ratio quare permittatur peccatori non peccatori. iij. par. numero. 37.
Res eccleſie nō poſſunt regulariter de no

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

no infeudari.iij.par.nu.50.
Receditur a regulis iuris cōis propter magnam legalitatem perſone ꝛ vite integritatem.iij.par.nu.68.
Reipublice ſimpliciter habita mentione intelligitur de republica romanorum.iij.par.nu.150.
Repetere aliquid licet vt eidem addatur.iij.par.nu.159.
Regnum nō dicitur perfectum qđ non habet vndecim ciuitates.iij.par.nu.225.
Reſtitutio dicitur in priſtinum ſtatum repoſitio.iij.par.nu.22.
Res denoīatur a digniori.iij.par.nu.26.
Res vbi deuenit ad eam cauſam a qua incipere non poteſt:an ꝛ quando vitietur actus ex eo.iiij.par.nu.45.
Ruſticis vtplurimū maior videtur pecuniaria pena ꝙ corporea.v.par.nu.77.
Religionem ingrediens ꝛ profitens nobilitatem perdit.vij.par.nu.29.
Religionem ingrediens non priuatur legitima.vij.par.nu.30.
Religionē nō dicitur quis ingreſſus ante profeſſionem.vij.par.nu.32.
Religionem ingreſſus iura ſanguinis nō perdit:neqꝫ ſuitatis.vij.par.nu.33.
Religioſus an ꝛ quando ſeruis equiparetur.vij.par.nu.34.
Religioſus an deſinit eſſe ciuis ſue ciuitatis.vij.par.nu.35.
Subiectum quanto nobiliꝰ eſt ipſum quoqꝫ predicatum nobilius eſt.ij.par.numero.25.
Sanguinis menſtrui immūdicies.ij.par.nu.32.
Subſtitutus profertur venire volenti per ius accreſcendi.iij.par.numero.9.
Saul poſt aſinas in regem aſſumptus.iij.par.numero.52.
Scholaris valde doctus nunquid preferatur doctori indocto.iij.par.nu.61.
Spurij ꝛ naturales propter eorum virtutes ꝛ merita admittuntur ad dignitates:honores:ꝛ beneficia.ij.par.nu.67.
Scholaris non intrans ꝙrumcūqꝫ deſcriptus in matricula non gaudet priuilegijs ſcholarium.iij.par.nu.88.
Scientia nobilitat hominem.iij.par.numero.94.
Simpliciter literati:ꝛ virtuoſi:quātumcūqꝫ vere nobiles ſint:nō ita apud plebeios honorantur ſicut doctorati.iij.par.numero.102.
Scholaris literatus doctorem imperitum antecedere debet.iij.par.nu.109.
Scientia quos inflet ꝛ elatos reddat.iij.par.numero.111.
Scriptor qui librum ſcribere promiſit:an preciſe ſcribere teneatur.iij.par.nu.115.
Seruus promotus ad ſacerdotij dignitatem libertatem conſequitur.iij.par.numero.116.
Superlatiuum ꝛ poſitiuum in eadem perſona cōcurrere pñt.iij.par.nu.120.
Secretarij principum dicuntur in dignitate cōſtituti.iij.par.nu.143.
Sacrilegiū eſt de principis poteſtate diſputare.iij.par.nu.174.
Si de quo minus videtur ineſſe ꝛ ineſt:ergo etiam de quo magis.iij.par.nu.221.
Statutum faciens mentionē de nobilibꝰ ꝛ eorum liberis non trahitur ad eorum ſpurios.iiij.par.nu.5.
Spurij infamiam quandam facti incurrunt.iiij.par.nu.vij.
Spurius non eſt doctorandus.iiij.par.numero.viij.
Statutum vel cōſuetudo ꝙ quis cenſeatur nobilis ex progenie matris an valeat.iiij.par.nu.28.
Statutum non admittens aliquem ad dignitatē niſi vtroqꝫ ex parente nobilem:quomodo intelligatur.iiij.par.nu.29.
Singularem tex.aut gloſſam dicere volenti expedit mithridatis aut themiſtoclis excedat memoriam.iiij.par.nu.44.
Syndici ꝛ alij officiarij ciuitatis torqueri non poſſunt.v.par.nu.10.
Specialia duo regulariter ſtare non poſſunt.v.par.numero.32.
Triplex nobilitatis ſpecies ſm bartolum.ij.par.numero.2.
Theologia nobilitas que dicatur.ij.par.nu.3.
Tres nobilitatis ſpecies ſcđm baldum.ij.par.nu.7.
Tria vincula fortiora ſunt duobꝰ.iij.par.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tabula tractatus Nobilitatis.

numero.31.
Talliabilis effectus doctor a perſonalib⁹ preſtationibus quibus tenebatur redditur immunis.iij.par.nu.113.
Tabellionatus officium doctor ꝛ aduocatus exercere non poteſt.iij.par.nu.138.
Tutor nobiliſſimi pupilli poteſt liberalitatem exercere.v.par.nu.16.
Tutor nobilis rem pupilli emens palam per interpoſitam perſonam non preſumitur fraudem facere.v.par.nu.60.
Teſtem non ſufficit dicere fuiſſe excõmunicatum de tempore lati teſtimonij.vj.par.numero.10.
Verbum nobilis qualiter ſumatur apud legiſtas ꝛ canoniſtas.j.par. nu.5.
Uirtus laudata creſcit.ij.par.numero.45.
Uirtutis amplecte͂de exhortatio.ij.par.nu.46.
Uirtutis commendatio.ij.par.nu.47.
Ueritas magis attenditur ꝙ fictio dato cõcurſu.iij.par.nu.11.
Uarie ſunt hominuȝ voluntates:ꝛ opiniones.iij.par.nu.72.
Uirtus ſola eſt nobilitas.iij.par.nu.73.
Uirtute propria queſitum laudabilius eſt ꝙ quod alieno facto obtinetur.iij.par.numero.75.
Uirtutis actus quot requirantur:vt nobilitatem animi quis aſſequi dicatur.iij.par.numero.85.
Uirtutis ꝛ ſcientie premia laus: honor: et vtilitas.iij.par.nu.97.
Uerba a peritis prolata ſunt intelligenda ſecundum modum loquendi peritoruȝ.iij.par.numero.108.
Uerba in dubio ſunt interpretanda ſecundum communem vſum ꝛ modum loque͂di.iij.par numero.182.
Uir et vxor vna caro:ſociiꝗ diuine ꝛ humane domus.iiij.par.nu.185.
Uxor dicitur eſſe de familia viri.iij.par.numero.188.
Uxor per dignitate͂ viri illuſtratur.iij.parte.nu.190.
Uerba ſtatutorum ſunt proprie capienda:iij.par.numero.212.
Uxorem quis querere debet nobilem:non vilem:et abiectam.iiij.parte.nu.31.
Uox nobilis eſt maioris authoritatis.v.par.nu.37.
Uaſalli non tenentur tempore neceſſitatis ſubuenire domino de pecunia.v.parte.numero.47.
Uxor nobilis nõ tenetur viro ad obſequia vilia.v.par.nu.69.
Uerbum nobilis ſecundum communem vſum loquendi ſumitur pro nobilitate generis.vj.par.nu.4.
Uerbum viole͂ter ſumi poteſt actiue:ꝛ paſſiue.vj.parte.nu.5.
Uerbum venenum eſt equiuocum.vj.parte.nume.7.
Uerbum dolus eſt equiuocũ.vj.parte.numero.8.
Uiles artes quis exercere dicatur.vij.parte.numero.8.
Uiles perſone que dicantur.vij.parte.numero.9.
Uſurarius eſt infamis.vij.par.nu.15.

¶FINIS TABULE.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

T
BIBLIO
Sala
Núme

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

TOLED
IOTECA PRO
Sala Res
Número 5

LITA

Res.
511

Ministerio de